ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА ЮРІЯ БУГАЯ»

КАФЕДРА ЮНЕСКО
«ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ»

Матеріали

IV Всеукраїнської студентської

науково-практичної конференції

ВИЩА ОСВІТА – СТУДЕНТСЬКА НАУКА – СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

(18 березня 2020 року, м. Київ)

Київ – 2020

УДК 378.1.001
В 55

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голова редакційної колегії: Калінічева Галина Іванівна, проректор з науково-методичної роботи МНТУ, кандидат історичних наук, доцент.

Заступник голови редакційної колегії – Євтюкова Ірина Олегівна, начальник науково-методичного відділу МНТУ.

Члени редакційної колегії:

Забарний Григорій Григорович – завідувач кафедри права МНТУ, кандидат юридичних наук, доцент;

Заліток Людмила Михайлівна, директор Наукової бібліотеки МНТУ, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Копочинська Юлія Володимирівна – завідувач кафедри фізичної терапії МНТУ, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент;

Коротун Тетяна Михайлівна – доцент кафедри комп'ютерних наук та інженерії програмного забезпечення МНТУ, кандидат фізико-математичних наук, доцент;

Любовець Олена Миколаївна – професор кафедри філософії та суспільно-гуманітарних наук, доктор історичних наук, старший науковий співробітник;

Наторіна Альона Олександрівна – завідувач кафедри міжнародної економіки, обліку та фінансів МНТУ, кандидат економічних наук;

Тульчинський Ростислав Володимирович – завідувач кафедри менеджменту та публічного адміністрування, доктор економічних наук, доцент.

В 55 **Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку** : матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф., м. Київ, 18 березня 2020 р. : [зб. тез] / ПВНЗ «Міжнар. наук.-техн. ун-т ім. акад. Юрія Бугая, каф. ЮНЕСКО «Інформ.-комунік. технології в освіті». – Київ : [б. в.], 2020. – 401 с.

У збірнику матеріалів конференції представлені тези доповідей та виступів учасників Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку», що відбулась у дистанційному форматі у ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» у м. Києві 18 березня 2020 року.

У наукових розвідках студентів, аспірантів, молодих дослідників і досвідчених науковців висвітлено широке коло питань в галузі фізичної терапії та здоров'я людини, економіки, менеджменту, публічного управління та адміністрування, комп'ютерних наук, права, історії України та української культури, педагогіки, психології, масових комунікацій.

Відповідальність за зміст, коректність посилань та академічну доброчесність несуть автори тез та їхні наукові керівники

УДК 378.1.001
©ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 9
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ 11
Шаповалов Віктор. СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ 11
Миронова Оксана. РОЛЬ ЛІДЕРА У РЕФОРМУВАННІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ 13
Галаган Ганна. ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ 16
Дмітрієва Ніколь. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ НЕЙРОЦИРКУЛЯТОРНІЙ ДИСТОНІЇ ЗА ГІПОТЕНЗИВНИМ ТИПОМ НА СТАЦІОНАРНОМУ ЕТАПІ 19
Гума Володимир. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ТЕСТУВАННЯ 21
Величко Володимир. РОЗРОБКА ПРОГРАМНОЇ СИСТЕМИ ВЕДЕННЯ ТРЕНУВАНЬ «FITNESS SPARTA» 24
Салій Юлія, Сизьоненко Софія, Недоступ Ілля, Перов Ростислав, Устенко Даніїл. СТАРТАП-ПРОЄКТ СПОРТИВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ШКОЛИ ЄДИНОБОРСТВ «SCHOOL.POWER»: ЕКОНОМІЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ 27
Назарчук Павло. ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ 31
Дерев'янко Катерина, Дем'янчук Жанна, Лисюк Дарина. НАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ПОСЛУГ ОНЛАЙН: СПЕЦИФІКА ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ 35
Островерхов Владислав. ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 38
СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ 44
І. СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ 44
Боженок Оксана. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ВІДНОВЛЮВАЛЬНИЙ ПЕРІОД ПІСЛЯ МАСТЕКТОМІЇ 44
Буцька Тетяна. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ОЖИРІННІ 47
Важедрон Наталія. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ГОСТРОМУ БРОНХІТІ НА СТАЦІОНАРНОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ 51
Гуляк Олег. ВІДНОВЛЕННЯ ВЕРТИКАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ПРИ ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ З ДИСЦИРКУЛЯТОРНОЮ ЕНЦЕФАЛОПАТІЄЮ 58
Дем'яненко Марія. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПІСЛЯ ОПЕРАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ ПЕРЕЛОМІВ ПРОКСИМАЛЬНОГО ВІДДІЛУ ПЛЕЧОВОЇ КІСТКИ 58

Дмитрієва Лілія. РЕАБІЛІТАЦІЯ В ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВІЙ ХІРУРГІЇ ТА СТОМАТОЛОГІЇ ПІСЛЯ ПЕРЕЛОМУ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ 61
Доценко Дар'я. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЕКСУДАТИВНОМУ ПЛЕВРИТІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД 65
Жарко Катерина. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ХВОРОБІ ПАРКІНСОНА 67
Жила Юрій. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОПЕРЕКОВО-КРИЖОВІЙ РАДИКУЛОПАТІЇ 69
Зданевич Діана. РАННЯ ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПАЦІЄНТІВ ІЗ СПАСТИЧНИМИ ФОРМАМИ ДИТЯЧОГО ЦЕРЕБРАЛЬНОГО ПАРАЛІЧУ 73
Кашпіровський Віталій. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ 2-ГО ТИПУ 78
Коваленко Наталія. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОСІБ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ З ГІПЕРТОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ 2-ГО СТУПЕНЯ НА ЛІКАРНЯНОМУ ЕТАПІ 80
Коростельов Михайло. ОСОБЛИВОСТІ КІНЕЗІОТЕЙПУВАННЯ ПРИ ЛАТЕРАЛЬНОМУ ЕПІКОНДИЛІТІ 84
Копєйкіна Єлизавета. РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ ІЗ ПРОБЛЕМАМИ ЗОРУ У ВІЦІ 4-11 РОКІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ «СЕНСОРНОЇ КІМНАТИ» ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ 87
Корякова Поліна. ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ГІПЕРТОНІЧНІЙ ХВОРОБІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯННИЙ ПЕРІОД 91
Кузьменко Вікторія. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ГЕМОРАГІЧНОМУ ІНСУЛЬТІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД 93
Лисенко Аліна. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ МІОКАРДИТІ НА СТАЦІОНАРНОМУ ЕТАПІ 95
Литвин Ірина. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ОБЛІТЕРУЮЧОМУ ЕНДАРТЕРІЇТІ 99
Лужевська Вікторія. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ІШЕМІЧНОМУ ІНСУЛЬТІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД 101
Маркова Аріна. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЛІМФОСТАЗІ НИЖНІХ КІНЦІВОК НА САНАТОРНОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ 104
Мідянік Дарина. ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ОЖИРІННІ II-III СТУПЕНЯ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД 109
Мозгова Катерина. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ХРОНІЧНОМУ БРОНХІТІ 111
Паламарчук Тетяна. ОСОБЛИВОСТІ КІНЕЗІОТЕРАПІЇ У ДІТЕЙ З МІОПІЄЮ 114
Пасенко Марина. ВИКОРИСТАННЯ СРМ-ТРЕНАЖЕРІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ОПЕРАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ ПЕРЕЛОМІВ ВЕРТЛЮГОВОЇ ЗАПАДИНИ 117
Петренко Марина. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОПІКОВИХ ХВОРИХ ТА ПОШУК НОВІТНІХ МЕТОДІВ ВІДНОВЛЕННЯ 120
Пилипенко Анна. РЕВМАТОЇДНИЙ АРТРИТ: ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ У ЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД 124

Пилипенко Світлана. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПІСЛЯ АБДОМІНОПЛАСТИКИ ПРИ КЕСАРЕВОМУ РОЗТИНІ 128
Сапура Вікторія. КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ДИСКІНЕЗІЇ ЖОВЧНИХ ШЛЯХІВ..... 131
Сатановська Катерина. ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ 3-6 РОКІВ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА У ДОВГОТРИВАЛОМУ ПЕРІОДІ 134
Семенюк Ірина. ЛАЗЕРОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ..... 137
Сидоряка Анастасія. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ІНФАРКТІ МІОКАРДА У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД..... 140
Сорвенкова Ольга. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ХВОРИХ НА КОЛІТ 143
Столітня Вікторія. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ 146
Хвесик Лариса. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ІШЕМІЧНІЙ ХВОРОБІ СЕРЦЯ НА АМБУЛАТОРНО-ПОЛІКЛІНІЧНОМУ ЕТАПІ 149
Чернік Анастасія. КОМПЛЕКСНЕ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПРИ ОЖИРІННІ 1-2 СТУПЕНІВ ДЛЯ ЖІНОК 152
Черненко Марія. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІІ ТА ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ПРИ РОЗСІЯНОМУ СКЛЕРОЗІ У ЖІНОК 30-40 РОКІВ 156
Чирка Ольга. ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ ІІ ТИПУ..... 158
Чорнат Сергій. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ВАРИКОЗНІЙ ХВОРОБІ НИЖНІХ КІНЦІВОК НА САНАТОРНОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ..... 161
Чуприненко Назар. ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ І ТИПУ 165
Шаріпова Анастасія. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ДІАСТАЗІ БІЛОЇ ЛІНІЇ ЖИВОТА ПІСЛЯ ПОЛОГІВ 167
Шевцова Анастасія. РОЛЬ СВОЄЧАСНОГО ДІАГНОСТУВАННЯ РЕВМАТОЇДНОГО АРТРИТУ ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА 170
Шилюк Анастасія. ОСОБЛИВОСТІ КІНЕЗІОТЕЙПУВАННЯ ХВОРИХ З МІЖХРЕБЦЕВИМИ ГРИЖАМИ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА 173
Шнирук Аліна. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ЖОВЧНОКАМ'ЯНІЙ ХВОРОБІ..... 175
ІІ.СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ТА ПРОГРАМНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ 180
Бровченко Денис. РОЗРОБКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРИ З ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ UNITY 180
Івко Владислав. STEM-ОСВІТА: ПОШУК КАР'ЄРИ В МАЙБУТНЬОМУ 182
Корж Ярослав. РОЗРОБКА ТРИВИМІРНОЇ МОДЕЛІ АВТОМОБІЛЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ CINEMA 4D..... 186

Линник Олександр. СТВОРЕННЯ 3D МОДЕЛІ ПЕРСОНАЖУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРИ ЗАСОБАМИ BLENDER 3D 189
Подставкин Денис. РОЗРОБКА РЕЛЯЦІЙНОЇ БАЗИ ДАНИХ МЕДИЧНОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ КЛІНІКИ «АДОНІС») 192
Священко Вадим. СТВОРЕННЯ МАСКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ NSTAGRAM 195
Сердюков Іван. РОЗРОБКА БОТА ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INSTAGRAM 197
Степенко Ілля. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ РОЗРОБКИ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСУ НА БАЗІ ФРЕЙМВОРКУ YII2 200
Тимошок Олександр. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ 203
Цибко Іван. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ РОЗРОБКИ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСУ НА БАЗІ ФРЕЙМВОРКУ REACT 206
III. СЕКЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ 210
Беребен Євгеній. МАРКЕТИНГОВА ТОВАРНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ 210
Гаврилюк Ростислав. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ 213
Гушпет Владислав. РЕКЛАМНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ 218
Забродна Ірина. СВІТОВИЙ РИНОК АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ 221
Єфіменко Людмила, Островерхов Владислав. МАРКЕТИНГ ЯК ФІЛОСОФІЯ БІЗНЕСУ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ 225
Іванова Марина. ЦІНОУТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 231
Коваленко Володимир, Панасюк Владислав. ТРЕНДИ РОЗВИТКУ Е-ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 234
Кравець Златоміра. РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ 238
Самофалов Дмитро. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА 242
Світлий Владислав. ЕФЕКТИВНІСТЬ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ 247
Обідець Катерина. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ОЦІНКА 250
Омельяненко Олена. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СФЕРИ ПОСЛУГ 254
Ортіна Ганна. РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ НА ОСНОВІ ЦИКЛІЧНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ 257
Пожидаєва Дар'я. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ 261

Трофімов Владислав. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ 264
Філіпова Таміла. ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ 268
Щебет Анжеліка. МЕТОДИ АНАЛІЗУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 271
Шило Каріна. СТАН ТА ТЕНДЕЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ 276
Юрійчук Дарина. ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У РЕАЛЬНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ 280
IV. СЕКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ 285
Гончар Аліна. СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ 285
Застрожнікова Ірина. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 288
Коваль Марія. ЗНАЧЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ 291
Кондрашов Олег. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ 294
Лядська Віталія. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УКРАЇНІ 296
Рубан Юлія. АУТСОРСИНГ В УКРАЇНІ: ВПЛИВ НА УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ 299
Саржан Альона. ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 302
Сєрих Дмитро. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У ГАЛУЗІ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА 307
Ткаченко Маргарита. РОЛЬ СУЧАСНИХ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗБУДОВІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА КРАЇНИ 310
Хрущ Сергій. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ 312
IV.СЕКЦІЯ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК 316
Андреєв Данило. ПЕДАГОГІЧНА НАУКА ТА СВЯЩЕНИК: ЧИ МОЖЛИВЕ ПОЄДНАННЯ? 316
Валюк Вероніка. ВПЛИВ ЦИФРОФІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА 321
Гордій Олександр. КУЛЬТУРА ЯК ДОМІНАНТА ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ 324
Іванець Лідія. ВПЛИВ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ НА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 327
Калінічева Ірина. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ З ВАДАМИ ФІЗИЧНОГО ТА РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ НА

УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 331
Коломоєць Андрій. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОВОЇ ТА ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЕРЖАВНИХ УПРАВЛІНЦІВ..... 341
Корякова Поліна. ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ 345
Крись Анастасія. СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 348
Лаврова Ірина. ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВОВІДНОШЕННЯ..... 354
Лисенко Марина. ДЕСЯТИННА ЦЕРКВА ЯК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТКА УКРАЇНИ..... 354
Литвин Катерина. РОЗВИТОК ОНЛАЙН-ОСВІТИ У ЮРИДИЧНІЙ СФЕРІ 357
Олексенко Каріна, Олексенко Роман. РЕЛІГІЙНЕ ПІДГРУНТЯ СТАНОВИЩА ЖІНКИ В ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ..... 362
Островерхов Владислав. ІНТЕРКУЛЬТУРНІСТЬ ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ УСПІШНОГО МІСТА 366
Островський Микола. ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЛЮДИНИ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА 370
Ромах Тетяна. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ 375
Садова Валерія. ПРОБЛЕМА ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ..... 379
Середін Данило. «ГАРЯЧІ» ТА «ХОЛОДНІ» КОНФЛІКТИ: НАУКОВО - ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ..... 382
Сябрук Валерія. КОНТЕКСТНИЙ ВИБІР НОВИН СУЧАСНОЮ МОЛОДДЮ 384
Шевчук Катерина. РОЛЬ ТА МІСЦЕ КУЛЬТУРИ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ... 390
Шейко Владислав. РЕЄСТРАЦІЯ SIM-КАРТИ НА ПАСПОРТ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 392
Литвин Катерина. ОСОБЛИВОСТІ РОЗМЕЖУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНІ Ч.1 СТ. 369-2 КК УКРАЇНИ І СТ. 376 КК УКРАЇНИ..... 396

ПЕРЕДМОВА

В МНТУ вже стало традицією проводити в березні студентську науково-практичну конференцію «Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку». Заявки на участь в конференції подали понад 120 осіб із різних закладів вищої освіти України, серед яких є як початківці, так і досвідчені науковці.

На жаль, через глобальну пандемію коронавірусної інфекції та запровадження урядом України з 12 березня 2020 р. по 24 квітня 2020 р. карантину у всій країні, проведення конференції 18 березня 2020 р. у звичному стаціонарному форматі виявилося неможливим. Тому було ухвалено колективне рішення провести її у дистанційному форматі.

Відповідно до структури та змісту програми проведення наукового заходу було підготовлено представлений увазі читача збірник матеріалів, який вміщує 117 тез доповідей, наукових розвідок та виступів учасників IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку».

Збірник матеріалів конференції упорядковано за секційним принципом.

Тематика виступів на пленарному засіданні презентує дослідження молодих дослідників у різних галузях науки: економіки, публічного управління та адміністрування, права, комп'ютерних наук, фізичної терапії. Серед доповідачів – аспіранти та студенти магістратури і старших курсів, які мають певний досвід дослідницької діяльності. Водночас, цікавими й новаторськими виявилися наукові пошуки першокурсників, які тільки роблять перші наукові розвідки.

Традиційно найчисельнішою на студентській конференції в МНТУ виявляється секція «Фізичної терапії та здоров'я людини». Цього року студенти та аспіранти спеціальності «Фізична терапія та ерготерапія» підготували різнопланові виступи з широкого кола питань щодо застосування

методів фізичної реабілітації при захворюваннях різних систем та органів людини.

Учасники секції «Комп'ютерних наук та програмної інженерії», як завжди, презентували цікаві та новаторські розробки програмного продукту.

На цьогорічну студентську конференцію в МНТУ активно надсилали заявки студенти, аспіранти, молоді дослідники з різних закладів вищої освіти України для участі в секції «Міжнародної економіки, обліку та фінансів». Тези доповідей учасників цієї секції охоплюють широке коле питань в галузі маркетингу, фінансів, економіки підприємства, управління персоналом, страхування.

Презентовані тези доповідей учасників секції «Менеджменту та публічного адміністрування» висвітлюють наукові розвідки дослідників у галузі державного управління в різних сферах суспільного життя та управлінської діяльності в сучасних умовах.

До секції «Суспільно-гуманітарних наук» увійшли тези доповідей учасників конференції, підготовлені студентами, аспірантами та дослідниками з різних галузей знань. Так, в цій частині збірника представлені тези з історії України та української культури, культурології, педагогіки та психології, конфліктології, права, релігієзнавства, журналістики тощо.

Сподіваємось, що репрезентовані результати наукових розвідок студентів, аспірантів, молодих дослідників та досвідчених науковців стануть стимулом для подальших досліджень студентської молоді та можуть бути використанні зацікавленими особами у практичній діяльності.

Оргкомітет конференції та редакційна колегія наголошують на необхідності дотримання академічної доброчесності. Відповідальність за достовірність і коректність представленої у текстах інформації, запозичень та посилань несуть автори тез та їхні наукові керівники.

Редакційна колегія

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

***Шаповалов Віктор**, аспірант ІІІ року навчання,*
спеціальність «Економіка»,
ПВНЗ «Міжнародний науково – технічний університет
імені Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Пономаренко Т.В.,
доктор економічних наук, професор

СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ

Актуальність проблеми. Процес ефективного управління підприємством у вільній конкурентній економіці все більше ґрунтується поряд з належним менеджментом на застосуванні передових інформаційних технологій, що особливо актуально в умовах глобалізації світової економічної системи. Не є виключенням і українські підприємства: на більшості великих і середніх підприємств впроваджуються системи комплексної автоматизації управління фінансово-господарською діяльністю. Однак вони стосуються, в основному, автоматизації бухгалтерського обліку та контролю.

Такі програмні продукти не можуть дати вичерпної інформації з таких напрямків як, наприклад, кредитоспроможність чи інвестиційна привабливість підприємства. Саме з цієї причини в даний час в країнах колишнього Радянського Союзу (не кажучи вже про західні країни) все більшу частку серед програм економічного спрямування стали займати продукти, призначені для автоматизації проведення економічного аналізу, і, перш за все, фінансового.

Мета дослідження. До продуктів, призначених для автоматизації проведення економічного аналізу, належать системи підтримки прийняття рішень (СППР) та інформаційні системи, побудовані на штучному інтелекті (інтелектуальні АС).

СППР — це інтерактивна комп'ютерна система, яка призначена для підтримки різних видів діяльності при прийнятті рішень із слабоструктурованих або неструктурованих проблем. Інтерес до СППР, як

перспективної галузі використання обчислювальної техніки та інструментарію підвищення ефективності праці в сфері управління економікою, постійно зростає. У багатьох країнах розробка та реалізація СППР перетворилася на дільницю бізнесу, що швидко розвивається.

Штучний інтелект — це штучні системи, створені людиною на базі ЕОМ, що імітують розв'язування людиною складаних творчих завдань. Створенню інтелектуальних інформаційних систем сприяла розробка в теорії штучного інтелекту логіко-лінгвістичних моделей. Ці моделі дають змогу формалізувати конкретні змістовні знання про об'єкти управління та процеси, що відбуваються в них, тобто ввести в ЕОМ логіко-лінгвістичні моделі поряд з математичними. Логіко лінгвістичні моделі — це семантичні мережі, фрейми, продукувальні системи — іноді об'єднуються терміном «програмно-апаратні засоби в системах штучного інтелекту».

СППР набуло широке застосування в економіках передових країн світу, при цьому їхня кількість постійно збільшується. На рівні стратегічного керування використовується ряд СППР, окремо для довго-, середнє- і короткострокового, а також для фінансового планування, включаючи систему для розподілу капіталовкладень. Орієнтовані на операційне керування СППР застосовуються в галузях маркетингу (прогнозування й аналіз збуту, дослідження ринку і цін), науково-дослідних і конструкторських робіт, у керуванні кадрами. Операційно-інформаційне застосування пов'язане з виробництвом, придбанням і обліком товарно-матеріальних запасів, їхнім фізичним розподілом і бухгалтерським обліком.

Результати наукової розвідки. Так як дотепер немає єдиного визначення СППР, узагальнення знань та їх систематизація відносно СППР, Формування основних груп СППР. Практичне використання отриманих знань в науковій діяльності.

Висновки. СППР набуло широке застосування в економіках передових країн світу, при цьому їхня кількість постійно збільшується. На рівні стратегічного керування використовується ряд СППР, окремо для довго-,

середнє- і короткострокового, а також для фінансового планування, включаючи систему для розподілу капіталовкладень. Орієнтовані на операційне керування СППР застосовуються в галузях маркетингу (прогнозування й аналіз збуту, дослідження ринку і цін), науково-дослідних і конструкторських робіт, у керуванні кадрами. Операційно-інформаційне застосування пов'язане з виробництвом, придбанням і обліком товарно-матеріальних запасів, їхнім фізичним розподілом і бухгалтерським обліком.

Використані джерела та література:

1. Барташевська Ю. М. Оцінка ризику інвестиційних проектів підприємства в процесі їх реалізації / Ю. М. Барташевська // Європ. вектор економ. розвитку. – 2014. – № 2 (17). – С. 15–21.
2. Гончаренко О. М. Управління ризиками в процесі реалізації інвестиційного проекту / О. М. Гончаренко // Вісн.соціал.-економ. дослідж. – 2009. – № 36. – С. 41–45.
3. Гынгазов Р. П. Социальный всеобуч : учеб.-метод. пособ. / Н. П. Гынгазов, А. В. Ковалев. – М.: Дашков и Ко, 2010. – 70 с.
4. Конєва І. І. Методи управління інвестиційними ризиками в Україні / І. І. Конєва // Вісн. Харків. нац. техн. ун-ту сільського господарства ім. П. Василенка. Сер. Економ. науки. – 2013. – № 1 (38). – С. 161–167.
5. Кричевский Н. А. Страхование инвестиций : учеб. пособ. / Н. А. Кричевский. – М.: «Дашков и Ко», 2005. – 256 с.

***Миронова Оксана**, студентка І курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Державний університет інфраструктури та технологій (м. Київ)
***Науковий керівник: Карпенко О.О.**,*
доктор економічних наук, професор

РОЛЬ ЛІДЕРА У РЕФОРМУВАННІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Процес децентралізації владних відносин в Україні знаходиться на завершальному етапі. Одночасно триває перехід від «державного» до «публічного» управління. Реформи надають громадянам більше можливостей впливу на політичні процеси та збільшують відповідальність за них.

Мета дослідження: дослідити стан та розвиток лідерства в українському суспільстві та його роль у реформуванні публічного управління в умовах децентралізації владних відносин.

Результати наукової розвідки. Починаючи з античних істориків людство досліджує явище та феномен лідерства і лідерів, їхній вплив на усі сфери життя людини. Фундаментальний внесок у розуміння лідерства належить Н. Макіавеллі. Його трактат «Государ» був опублікований у 1532 році, де систематизовано наявні на той час відомості, наведено розгорнутий опис явища. Сьогодні феномен лідерства як і на всіх етапах розвитку людства є вельми актуальним і на ґрунті тисячолітніх наукових надбань і практичних спостережень, збагачене сучасними методами досліджень продовжує вивчатися і досліджуватися соціологічними, психологічними, політичними, економічними, філософськими науками.

Лідерство – це феномен, а лідер – його носій. Політичний лідер – авторитетний представник групи, організації, суспільства, що здатен впливати на політичні процеси. Політичний лідер може і не бути парламентським лідером, тоді як парламентський лідер по своїй суті є політичним лідером. Партійне лідерство – форма управління партією як суб'єктом політичної системи країни для досягнення політичних цілей через реалізацію функцій лідера. Партійний лідер – визнана у своєму партійному середовищі особа, обрана керувати партією. За часи незалежності в Україні не сформовано необхідний для розвитку тип раціонального партійного лідера [1; 2].

На сучасному етапі дослідження публічного управління у вітчизняному науковому середовищі зміст та співвіднесення базових понять «державне управління» і «публічне управління», «публічне управління» і «публічне адміністрування», «публічне управління» і «врядування» є предметом вивчення та визначення.

Слово «публічний» походить від латинського «суспільний, народний». Академічний тлумачний словник визначає поняття «публічний» як такий, що «відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний» [3].

Термінологічний довідник «Публічне управління» тлумачить це поняття наступним чином: «Публічне управління – діяльність органів

державного управління, органів місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства […] щодо формування та реалізації управлінських рішень суспільного значення, політики розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць […]» [4, с.144].

Отже, публічне управління за своїм визначенням безпосередньо пов'язане з таким явищем, як лідерство та лідери. Оскільки лідерство є соціально-політичним явищем, воно безпосередньо корелюється з соціально-політичними процесами у соціумі, в якому виникає. Рівень політичної культури суспільства впливає на якість його лідерів на всіх рівнях.

На сьогодні в Україні не сформовані суспільні інститути лідерства та лідерів. Можна виділити два основні аспекти цієї проблеми.

Перший – це монополізація влади бізнесом (який часто має власні засоби масової інформації). Така усталена система викривляє сутність партій, політичних процесів, громадських об'єднань, парламентаризму, лідерів тощо. «Зверху» система змінюватися не зацікавлена, оскільки схильна до самозбереження.

Другий аспект, це настрої всередині самого суспільства. «Знизу», попри певні позитивні зміни та трансформації, політична культура залишається низькою. Про це свідчать різноманітні дослідження. В українському суспільстві панує відсутність критичного мислення та громадянської активності, пасивність, патерналізм (при цьому із вимогою свобод). Незадоволення владою, рівнем життя тощо поєднується з небажанням діяти та брати на себе відповідальність, зневірою у власних силах [5]. Зазначені настрої та звички громадян працюють на збереження існуючої системи для всіх рівнів.

Як результат загальних настроїв, лише 17% мешканців об'єднаних територіальних громад брали участь у процесах обговорення про створення цих громад. Менше половини з них висловлювали свою думку під час таких обговорень [6, с.101].

Висновки. Диспергування або перерозподіл функцій, які відбуваються у процесі децентралізації, надають громадянам більше важелів впливу на політичні процеси місцевого та державного рівнів в межах чинного законодавства. Реформування публічного управління в умовах децентралізації владних відносин здебільшого відбувається з відсутніми сталими інститутами лідерства, небажанням громадян бути лідерами, що консервує наявну негативну ситуацію, уповільнює розвиток держави та її адміністративно-територіальних одиниць.

Використані джерела та література:

1. Політичне лідерство: навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. В.А. Гошовської, Л.А. Пашко. – К. : НАДУ, 2013. – 300 с.
2. Морарь М.В Партійне лідерство як політичне явище: монографія / М.В. Морарь. – Мелітополь: Видавництво редакції «Ваша газета», 2011. – 398 с.
3. Академічний тлумачний словник - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://sum.in.ua/s/publichnyj. (дата 02.03.2020). – Назва з екрану.
4. Публічне управління: термінол. слов. /уклад.: В.С. Куйбіда, М.М. Білинська, О.М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петроє. – К. : НАДУ, 2018. – 224 с.
5. Політична культура та парламентаризм в Україні: сучасний стан та основні проблеми. Інформ. матеріали до фахової дискусії/ Центр Разумкова, 2017 – 125 с. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://razumkov.org.ua/uploads/socio/2017_Politychna_kultura.pdf. (дата 02.03.2020). – Назва з екрану.
6. Підсумковий звіт за результатами досліджень громадської думки, проведених із жителями України/ Оперативна соціологія. – 2017. -[Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://dsk.kyivcity.gov.ua/files/2018/2/7/AMU-2017.pdf. (дата 02.03.2020). – Назва з екрану.

***Галаган Ганна**, студентка II курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Тульчинський Р.В.,
доктор економічних наук, доцент

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Актуальність проблеми. Галузь державного управління на сучасному етапі функціонування стала однією із найбільш пріоритетних, швидко рухаючих за темпами розвитку сфер, в якій інформатизація, повнота доступу до джерел інформації відіграють вирішальну роль.

Основою впровадження електронного урядування, його базисом є формування якісно новітніх форм та методів організації роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що будуть сприяти підвищенню ефективності, подоланню корупції, відкритості та прозорості виконання функцій цих державних установ за застосовуванням інформаційно-телекомунікаційних технологій. Основна ціль даного процесу – сформувати соціально-орієнтовану відповідальну державу нового типу, яка піклується про своїх громадян, що належать до різних верств населення.

Мета дослідження: визначити сутність електронного урядування та фактори, які впливають на ефективність його функціонування.

Результати наукової розвідки. Чинними нормативними документами визначено, що Е-урядування — форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [1].

Е-урядування у сучасних демократичних суспільствах вважається одним із найбільш ефективніших способів взаємодії держави та суспільства у глобальній всесвітній мережі, що убезпечує ефективну взаємодію всіх сфер держави та суспільства між собою, а, крім того,полегшує сам процес надання адміністративно-консультативних та інших послуг для людини. Впровадження електронного урядування дасть можливість покращити множину аспектів функціонування держави та суспільства, а саме: розвиток країни, створення умов для відкритого, ефективного і прозорого державного управління,вільний доступ до інформації та її використання, розширення можливостей особистого розвитку, покращення якості життя населення тощо.

Впровадження системи Е-урядування повинно відбуватися на всіх щаблях управління, що, безумовно, покращить ефективність комунікацій між

всіма гілками та рівнями влади, підвищить якість публічно-управлінських послуг, а також, забезпечить завершення процесу децентралізації влади, розширить можливості щодо участі громадян в управлінні державою, дасть змогу реалізувати правогромадян окремих територій самостійно вирішувати питання місцевого значення.

У прийнятій Концепції розвитку електронного урядування в Україні [1] передбачено, що вона покликана для підтримки координації та співпраці органів влади для досягнення потрібного рівня ефективності та результативності розвитку електронного урядування, втілення ідей реформування державного управління та децентралізації на основі широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в усій країні, а також сприяння реалізації першочергових термінових пріоритетів, визначених Стратегією сталого розвитку «Україна-2020» [2].

З точки зору перешкод до ефективного функціонування системи електронного урядування в Україні можна навезти такі фактори:

- недосконаліть нормативно-правової бази;
- відсутність сучасної вертикально-інтегрованої структури;
- низький рівень фінансування та нестача фінансових ресурсів;
- недостатній рівень розвитку диджиталізації та інформатизації окремих галузей економіки та регіональних утворень;
- низький рівень володіння інформаційно-комунікаційними технологіями населенням та державними службовцями.

Висновки. Таким чином, впровадження електронного урядування є безумовно необхідною умовою формування розвинутого громадянського суспільства в Україні, підвищення ступеня довіри населення до влади. Здатність управлінців здійснювати впровадження державної політики на місцях є передумовою для прийняття належних, обґрунтованих управлінських рішень, забезпечення безперебійного функціонування електронного урядування.

Оптимізація інформаційно-технологічних структур та впровадження продуктивних систем інформаційно-аналітичного забезпечення в органах державної влади та місцевого самоврядування є базисом вибудовування досконалої системи електронного урядування.

Використані джерела та література:

1. Розпорядження КМУ від 20.09.17 р. № 649-р «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80

2 Указ Президента України від 12.01.15 р. № 5/2015.Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015

***Дмітрієва Ніколь**, студентка IV курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ НЕЙРОЦИРКУЛЯТОРНІЙ ДИСТОНІЇ ЗА ГІПОТЕНЗИВНИМ ТИПОМ НА СТАЦІОНАРНОМУ ЕТАПІ

Актуальність проблеми. Лікування вегетативних розладів – одна з основних проблем не лише клінічної фармакології, як науки, але і безпосередньо практичної неврології у зв’язку з широкою поширеністю різних за тяжкістю та клінічними проявами форм перебігу захворювання, складністю їх лікування та реабілітації в світлі медичних і соціально-економічних аспектів [1]. Більшість дослідників розглядають нейроциркуляторну дистонію як окремий прояв вегето-сосудинної дистонії, при якій відбуваються дизрегуляторні зміни переважно в серцево-судинній системі внаслідок первинних або вторинних відхилень у надсегментарних і сегментарних вегетативних центрах [3]. Ці відхилення викликають зрив регуляторних механізмів, відповідальних за стан загальної гемодинаміки й іннервацію серця.

Метою дослідження є розробка комплексної програми фізичної терапії для хворих на нейроциркуляторну дистонію на стаціонарному етапі.

Результати наукової розвідки. Засобами фізичної терапії при нейроциркуляторній дистонії за гіпертензивним типом на стаціонарному етапі є кінезіотерапія, лікувальний масаж, фізіотерапія.

Кінезіотерапію при нейроциркуляторній дистонії за гіпотензивним типом проводять у стаціонарі, призначають для покращання функціонального стану центральної нервової системи, зміцнення моторно-вісцеральних і вісцеромоторних зв'язків; стимуляції діяльності серцево-судинної і м'язової систем та підвищення м'язового та судинного тонусу; зменшення потреби у ліках та підтримання працездатності хворого.

Ліжковий руховий режим. Рекомендовані статичні та динамічні дихальні вправи, вправи дихання з опором. Вправи для дрібних і середніх м'язів і суглобів кінцівок у середньому темпі, вправи на розслаблення. Заняття проводяться індивідуальним способом. Вправи в положенні лежачи чергуються з вправами в положенні сидячи, до кінця періоду додаються вправи з опором рук. Застосовують сегментарно-рефлекторний масаж, що діє на паравертебральні зони крижових, поперекових і нижньогрудних спинномозкових сегментів. Призначається фізіотерапія. Застосовують електрофорез ліків, що підвищують периферичний опір кровотоку, нормалізують тонус судин, електросон, гальванізацію, ДМХ-терапію, діадинамотерапію [2].

Палатний руховий режим. Метою режиму є підвищити послаблені фізіологічні функції організму та нормалізувати порушені функції органів і систем.

Заняття проводяться індивідуально або малогруповим методом (до 5-ти осіб) у положеннях лежачи, сидячи, стоячи. Тривалість занять 15–20 хв, по 3–4 рази на день. Заняття починаються з виконання дихальних вправ, як статичного, так і динамічного характеру, вправи з опором дихання, обов'язково включаючи діафрагмальне дихання, вправи з невеликим обтяженням, опором, прискоренням. Гімнастичні вправи для дрібних і середніх суглобів – у швидкому темпі, а для великих – у середньому [3].

Вільний руховий режим. Його мета – відновлення ослаблених фізіологічних функцій, тренування систем організму, підвищення фізичної працездатності, соціально-трудова та побутова адаптація хворого. Руховий режим хворих розширюється за рахунок збільшення числа вправ, їх повторень, характер вправ ускладнюється, підвищується темп їх виконання. Активно включаються вправи з предметами (м'ячем, медицинболом, еспандером) та такі, як ходьба з прискореннями, присідання, дозований біг, що поєднується з ходьбою та дихальними вправами. Застосовують вправи з опором, обтяженням, прискоренням, стрибки та підскоки.

Висновки. За результатами проведеного дослідження були визначені завдання, засоби, форми, методи та методики кінезіотерапії, масажу та фізіотерапевтичних процедур при нейроциркуляторній дистонії на стаціонарному етапі фізичної терапії. На підставі отриманих даних були виявлені особливості методики лікувальної гімнастики, лікувального масажу залежно від перебігу захворювання для хворих на нейроциркуляторну дистонію за гіпотонічним типом на стаціонарному етапі фізичної терапії.

Використані джерела та література:

1. Бисмак Е. В. Комплексная физическая реабилитация женщин 21–35 лет, страдающих вегето-сосудистой дистонией по гипотоническому типу на поликлиническом этапе / Е. В. Бисмак // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: сб. науч. тр. / под ред. С. С. Ермакова. – Харьков, 2008. – № 2. – С. 97–10.
2. Мухін В. М. Фізична реабілітація: підручник для студ. вищ. навч. закладів фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ: Олімп. літ-ра, 2005. – 471 с.
3. Таможанська Г. В. Використання засобів фізичної реабілітації при нейроциркуляторній дистонії на стаціонарному етапі / Г. В. Таможанська, О. І. Сміркус // Слобожан.наук.-спорт. вісн. – 2011. – № 1. – С. 71–74.

Гума Володимир, *студент ІІ курсу магістратури,*
спеціальність 122 «Комп'ютерні науки»,
Полтавський інститут бізнесу ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава)
Науковий керівник: Москаленко А.О.,
кандидат технічних наук

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ТЕСТУВАННЯ

Кадрова політика – це сукупність соціально-правових, організаційно-економічних і психологічних заходів у державі з формування, використання і

відтворення трудового (кадрового) потенціалу [1]. Основними різновидами кадрової політики є [2, с. 90]:

– політика добору кадрів;

– політика професійного навчання;

– політика оплати праці;

– політика формування надрових процедур;

– політика соціальних відносин.

Одним із завдань служби безпеки підприємства щодо кадрової політики (політика добору кадрів) є недопущення проникнення в трудові колективи і, тим більше, в приватні детективні бюро, служби безпеки фірм осіб авантюрного складу, з кримінальним минулим, які мають зв'язки з кримінальними елементами, що скоїли серйозні господарські злочини. З цією метою слід використовувати власні внутрішні інформаційні системи, інші відомі способи отримання інформації, а також спеціальну систему психологічних тестів [3,4].

В інтересах підбору кадрів та їх всебічного вивчення використовуються спеціалізовані психологічні тести, що дозволяють: встановити особливості поведінки людини в стресових, екстремальних, конфліктних, критичних ситуаціях; визначити професійну придатність, оцінити рівень надійності майбутнього працівника; визначити професійну придатність кандидата на роботу, його ділову мотивацію, для оцінки працівника з позицій безпеки та багато іншого [3,4]. Тому, в даний час, здійснювати підбір персоналу без проведення всебічного спеціалізованого психологічного тестування є досить ризикованою справою.

За результатами проведених досліджень вставлено, що на даний час відсутні комплексні рішення, що дозволяють реалізувати спеціалізоване психологічне тестування та обробку результатів тестування в автоматизованому режимі.

Метою роботи є забезпечення спеціалізованого психологічного тестування та обробку результатів тестування в автоматизованому режимі,

шляхом використання в службах безпеки підприємств програмне забезпечення системи спеціального психологічного тестування.

На рис. 1 представлений інтерфейс програмного комплексу «Система спеціального психологічного тестування».

Рис. 1. Інтерфейс програмного комплексу «Система спеціального психологічного тестування»

Запропонований комплекс умовно можна розділити на дві частини:

– теоретична частина;

– психологічна діагностика особистості.

В теоретичній частині висвітлено теоретичні та практичні аспекти психологічної безпеки особистості. Дана частина електронного комплексу може бути використана для:

– навчання нових співробітників (кандидатів на працевлаштування) служби безпеки підприємства;

– підвищення кваліфікації співробітників служби безпеки підприємства;

– допомоги при інтерпретації результатів тестування;

– інше.

Теоретична частина являє собою структурований електронний навчальний посібник, з функцією швидкого пошуку необхідного матеріалу. В програмному комплексі «Система спеціального психологічного тестування»

передбачена можливість доопрацювання теоретичного матеріалу. Для цього необхідно провести лише заміну відповідного файлу на новий.

Психологічна діагностика особистості являє собою набір тестів, що об’єднані у групи. За результатами тестування, програма здійснює інтерпретацію результатів, у відповідності до визначених правил, із послідуючим занесенням усіх даних у протокол тестування.

Таким чином, використання розробленого програмного комплексу «Система спеціального психологічного тестування» на підприємствах дозволить: проводити психологічну діагностику працівників підприємства та кандидатів на працевлаштування в автоматизованому режимі, скоротити час на проведення тестування та інтерпретацію результатів тестування, протоколювати процес тестування, мінімізувати помилки в інтерпретації результатів тестування та інше.

Використані джерела та література:

1. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: Рута, 2003. – 680 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік : [підручник] / С. Ф. Голов. – Київ: Лібра, 2004. – 704 с.
3. Психологическая безопасность : учеб. пособ./ В. П. Соломин, Л. А. Михайлов, Т. В. Маликова[и др.]. – М.: Дрофа, 2008. – 180 с.
4. МолокоедовА.В. Психологическая безопасность личности. Основы комплексного анализа / А. В. Молокоедов, И. М. Слободчиков, С. В. Франц. – М.: Лев, 2017. – 176 с.

***Величко Володимир**, студент IV курсу*
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Коротун Т.М.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент

РОЗРОБКА ПРОГРАМНОЇ СИСТЕМИ ВЕДЕННЯ ТРЕНУВАНЬ «FITNESS SPARTA»

Актуальність проблеми. Комп'ютерні технології увійшли практично в усі сфери діяльності людини, у тому числі у сферу фітнесу. Ринок послуг фітнес-клубів України є дуже перспективним, потенційна ємність якого становить близько 2 млрд. доларів, цієї величини ринок досягне через 5-6

років. Завдяки стабільно високим темпам розвитку ринку фітнес-індустрія має високу інвестиційну привабливість, обсяг ринку, якої з кожним роком збільшується.

На діаграмі, наведеній на рис. 1, наведено процентний розподіл населення у ряді країн, які займаються фітнесом.

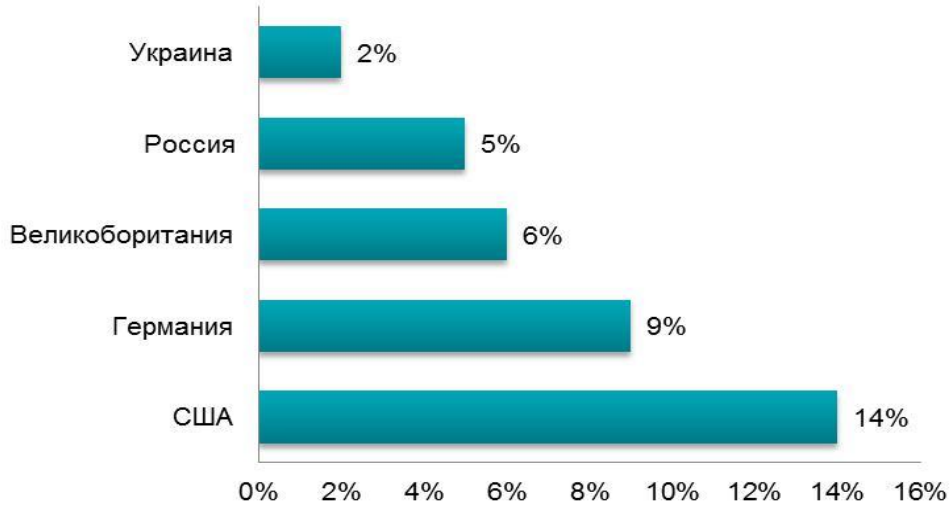

Рис. 1

Мета дослідження. На теперішній час існує ціла низка систем для допомоги користувачам у плануванні власних тренувань, які реалізовані у вигляді веб-сайтів чи мобільних застосунків [1-5].

Метою проведення дослідження є вивчення функціональних можливостей існуючих систем планування тренувань і режиму харчування та реалізація власної вдосконаленої системи. Ця система дозволяє складати плани тренувань на кожний день та відстежувати хід тренування, підбирати режим харчування та розраховувати калорійність.

Результати наукової розвідки. Проаналізовано існуючі системи, виявлено їх функціональні можливості, переваги та недоліки. Визначено вимоги до розроблюваної системи планування тренувань. Обрано технологію та інструментальні засоби розробки.

Для реалізації проекту на платформі Desktop було обрано Microsoft VisualStudio [6] – інтегроване середовище розробки програмного забезпечення і ряд інших інструментальних засобів. У якості базової платформи обрано сучсну технологію Windows PresentationFoundation [7].

Для розробки логічної моделі даних використовується патерн (Model-View-Controller - MVC[8]). Структуру моделі подано на рис. 2.

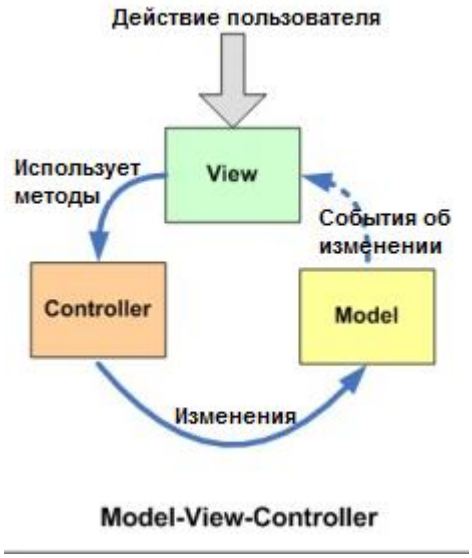

Рис. 2

1. Модель (Model) надає дані і реагує на команди контролера, змінюючи свій стан.

2. Представлення (View) відповідає за відображення даних моделі користувачеві, реагуючи на зміни моделі.

3. Контролер (Controller) інтерпретує дії користувача, сповіщаючи модель про необхідність змін.

Висновки. Є багато людей, які ходять в тренажерний зал або займаються вдома і не хочуть платити гроші за тренера. Вони можуть використовувати програмне забезпечення для підбору програми тренувань. Реалізована програмна система надає користувачам зручний інтерфейс для організації і планування своїх тренувань та підбору режиму харчування без відвідування фітнес-центрів.

Використані джерела та література:

1. С чего начать тренировки девушке? [Електронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.stylefitness.ru/trenirovki-dlya-nachinayushchikh-devushek.html. – Загл. с экрана.

2. 10 упражнений, сжигающих калории лучше бега[Електронный ресурс]. – Режим доступа : https://lifehacker.ru/kak-szhech-bolshe-kalorij/. – Загл. с экрана.

3. Скручивания лежа на полу: правильная техника выполнения [Електронный ресурс]. – Режим доступа: https://iron-health.ru/tehnika/skruchivaniya-lezha-na-polu-pravilnaya-texnika-vypolneniya.html. – Загл. с экрана.

4. Упражнения[Електронный ресурс]. – Режим доступа: https://bodymaster.ru/exercises/krossover_s_ispolzovaniem_espandera/. – Загл с экрана.

5. Программа тренировок для новичков – что важно знать [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://fitnavigator.ru/trenirovki/programmy/trenirovok-dlja-nachinajushhih.html. – Назва з екрана.
6. Microsoft VisualStudio інтегроване середовище розробки програмногозабезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : visualstudio.microsoft.com/ru/. – Назва з екрана.
7. Windows Presentation Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://docs.microsoft.com/en-us/dotnet/framework/wpf/. – Назва з екрана.
8. Model-View-Controllerпаттерн [Електронний ресурс]. –Режим доступу : https://habr.com/ru/post/215605/. – Назва з екрана.

Салій Юлія, Сизьоненко Софія, Недоступ Ілля,
Перов Ростислав,Устенко Даніїл*, студенти І курсу,*
спеціальність «Фізична терапія та ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Наторіна А. О.,
кандидат економічних наук

СТАРТАП-ПРОЄКТ СПОРТИВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ШКОЛИ ЄДИНОБОРСТВ «SCHOOL.POWER»: ЕКОНОМІЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ

Актуальність проблеми. Заняття фізичною культурою та спортом є невід'ємною важливою складовою гармонійного розвитку молоді, що позитивно впливає на стан здоров'я, світогляд, емоції та моральні принципи. А в умовах сьогодення, коли відбувається активне залучення молоді до спорту завдяки популяризації здорового способу життя, спостерігається попит на послуги юнацьких спортивних шкіл. Разом з тим, за результатами проведеного опитування учнів 9-11 класів та студентів 1-2 курсів, що відвідують заняття у київських спортивних школах та клубах з боксу (23 осіб), таеквон-до (27 осіб) та хортингу ММА (24 особи) виявлено чинники, що стримують молодь займатися цими видами єдиноборств, серед яких висока ціна та незручний графік занять.

З огляду на зазначене, *мета роботи* полягає у розробці та оцінці економічної привабливості стартап-проєкту спортивної молодіжної школи єдиноборств «SCHOOL.POWER» у м. Київ з максимально доступними

цінами та гнучким графіком роботи, що націлена на максимальне залучення молоді до здорового способу життя та реалізацію власного потенціалу.

*Результати наукової розвідки.*З урахуванням поточного попиту наявної цільової аудиторії (учні 9-11 класів, студенти 1-2 курсів), розроблено концепцію спортивної молодіжної школи єдиноборств «SCHOOL.POWER». Основними ключовими чинниками успіху школи, порівняно з конкурентами, є: 1) заняття за привабливими (низькими) цінами; 2) гнучкий графік занять; 3) кваліфікований тренерський склад; 4) творчий підхід тренерів до викладання; 5) систематична організація та проведення на високому організаційному рівні фізкультурно-оздоровчих та масових заходів, змагань.

Упродовж першого року роботи спортивної школи вартість індивідуального заняття становитиме 400 грн. Перше заняття – безкоштовно (акційна пропозиція). Вартість заняття у групі з 10 осіб: 1 заняття – 150 грн., 8 занять – 1 040 грн. Основними статтями витрат«SCHOOL.POWER» будуть заробітна плата тренерського складу, оренда приміщення у загальноосвітній школі та оплата комунальних послуг. Структура витрат за перший рік роботи «SCHOOL.POWER» наведена у табл.

Таблиця – Витрати «SCHOOL.POWER»за перший рік роботи протягом 01.08.2020-30.09.2021*

№	Статті витрат	Витрати
1	Оренда приміщення у загальноосвітній школі (за домовленістю)	5 000 грн. × 12 міс = 60 000 грн.
2	Комунальні послуги (за домовленістю)	2 000 грн. × 12 міс = 24 000 грн.
3	Заробітна плата 3-х тренерів	3 ×5 000 грн. × 12 міс. = 180 000 грн.
4	Витрати на відкриттяонлайн 3-х ФОП	0 грн.
5	Податки для 3-х ФОП(система оподаткування – II група єдиного податку), у т. ч.:	
6.1	Єдиний податок	3 × 944,60 грн. × 12 міс = 34005,60 грн.
6.2	Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (22 % від мінімальної заробітної плати)	3 × 1039,06 грн. × 12 міс = 37406,16 грн.
7	Маркетингові витрати, у т.ч.:	
7.1	Розробка логотипу та реклами	0 грн.
7.2	Лендинг-пейдж (стартовий пакет)	500 грн. × 12 міс = 6 000 грн.

7.3	Ведення профілю вInstagram	0 грн.
7.4	Створення та налаштування профілю у Google	0 грн.
7.5	Стимулювання збуту за сприянням загальноосвітньої школи (за домовленістю)	0 грн.

*Примітки.** – без урахування змін цін.

Прогнозовані доходи від проведення групових та індивідуальних занять за перший рік роботи спортивної школи наведено на рис. 1.

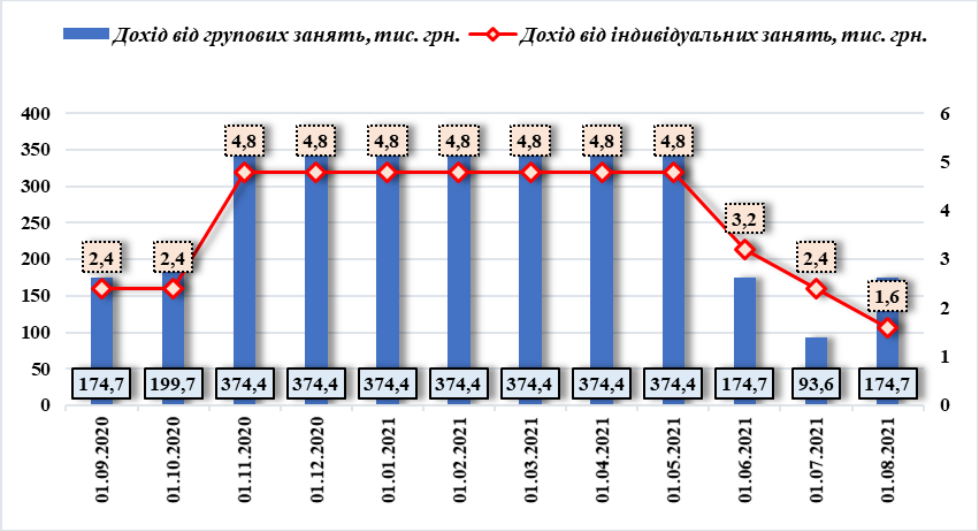

Рисунок 1 – Прогнозовані доходи від проведення занять у «SCHOOL.POWER»протягом 01.08.2020-30.09.2021*

*Примітки.** – без урахування змін цін.

Запланований дохід після року роботи спортивної школи «SCHOOL.POWER» – 3 483,84 тис. грн., витрати – 341,41 тис. грн., прибуток – 3 142,43 тис. грн.

З метою залучення та постійного збільшення кількості учнів молодіжної спортивної школи «SCHOOL.POWER» будуть використані найбільш ефективні маркетингові канали в Інтернет: 1) лендинг-пейдж; 2) бізнес-профіль в Instagram; 3) бізнес-профіль у Google.У рамках реалізації дієвої маркетингової політики «SCHOOL.POWER» розроблено контент-план для кожного зазначеного каналу на період з 01.08.2020-30.09.2021. Зокрема, створено профіль @school.powerв Instagram (рис. 2) та розроблено лендинг-пейдж.

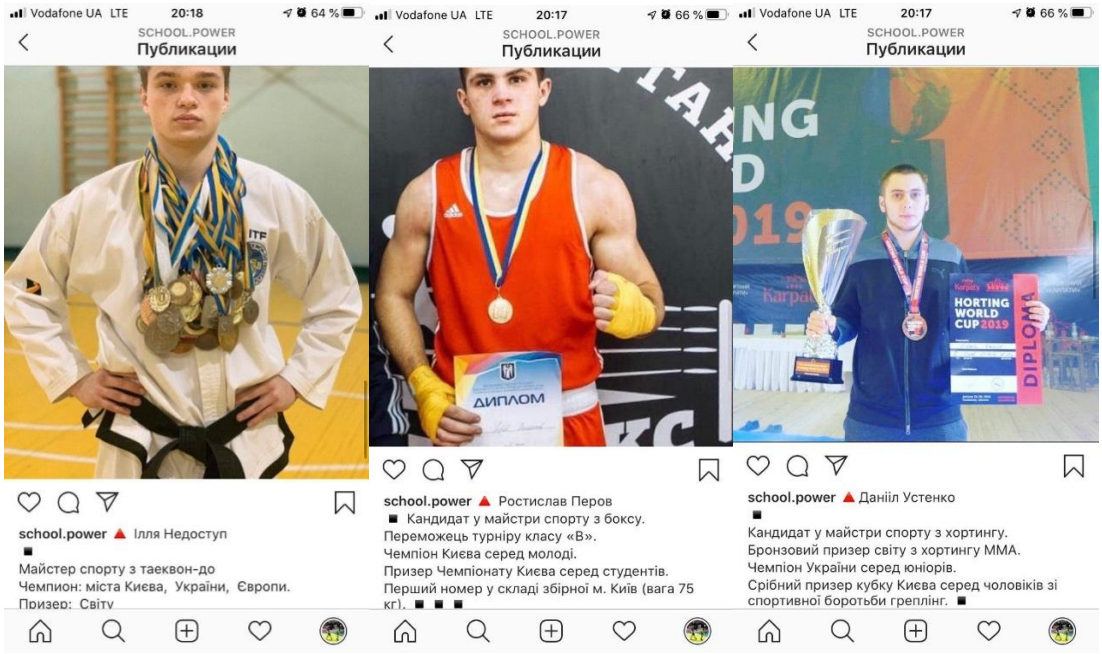

Рисунок 2 – Публікації у профілі Instagram«SCHOOL.POWER»з інформацією про тренерський склад школи

Зміст контенту розроблено з урахуванням інтересів цільової аудиторії з метою максимального задоволення її потреб та уподобань. На начальному етапі, планування та проведення маркетингових заходів проводитимуться 2 студентками МНТУ І курсу зі спеціальності «Фізична реабілітація» на добровільних засадах.

Висновки. Таким чином, відкриття спортивної молодіжної школи єдиноборств «SCHOOL.POWER» у м. Київ є соціальним перспективним, з економічної точки зору, стартап-проєктом, що, завдяки гнучкій ціновій політиці та творчим підходам тренерського складу до занять, дозволить молоді реалізувати потенціал та досягнути бажаних результатів.

Використані джерела та література:

1. Natorina A. Congruent marketing product strategies of the enterprises[Електронний ресурс]// Економ. часоп. XXI. – 2017. – № 163(1/2(1)). – С. 75–78. – Режим доступу :http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/DOI/ea-V163-16.pdf. – Назва з екрана.

2. Касич А. О. Стартапи як форма підприємницької діяльності: поняття, значення, зарубіжний досвід[Електронний ресурс]/ Касич А. О., Джура А. М. // Інвестиції: практика та досвід. – 2019. – № 2. – С. 24–31. – Режим доступу : 10.32702/2306-6814.2019.2.24. – Назва з екрана.

Назарчук Павло, *студент IV курсу,*
спеціальність «Право»
Луцький біотехнічний інститут
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Луцьк)
***Науковий керівник*: *Юхимюк О.М*,**
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Актуальність теми. Завдяки стрімкому розвитку інформаційних технологій доступ до різноманітних каналів комунікації отримали не лише організації та корпорації, але й окремі особи. У сучасний період кожна людина має можливість створювати свої власні повідомлення та поширювати інформацію, яка буде доступна необмеженій кількості користувачів. У результаті масового і неконтрольованого доступу усіх членів суспільства до інформаційно-комунікаційних технологій приватна «завіса», яка ще донедавна дозволяла «ховати» значний масив особистої інформації від сторонніх, була скинута. Вільний широкий доступ до інформації та можливість продукувати нову інформацію сприяє створенню можливостей та розвитку особистості, але стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій потребує розроблення та впровадження адекватних захисних механізмів, спроможних реально захистити персональні права та свободи власників особистих даних. Незважаючи на значну увагу з боку суспільства та держави до питання захищеності персональних даних від втручання та потенційного оприлюднення сторонніми особами, в сучасних умовах воно й досі залишається відкритим.

Метою є узагальнення наявних організаційноправових основ захисту персональних даних у сучасних умовах та розроблення рекомендацій щодо визначення складників відповідного механізму.

Особливий інтерес до висвітленої проблеми проявляли М.В. Бем, І.М. Городинський, Г. Саттон, О.М. Родіоненко , О.Г. Рогова , С.С. Єсімов,

В.О. Волосецький, В.М. Брижко , К.С. Мельник, О.Г. Рогова , Т. Обуховська, М. Кравчук , Ж.В Удовенко, В.В. Оніщенко та інші вчені.

Слід зазначити, захист інформації – сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї.Персональні дані - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Але законодавством України не встановлено і не може бути встановлено чіткого переліку відомостей про фізичну особу, які є персональними даними, задля можливості застосування положень Закону до різноманітних ситуацій, в тому числі при обробці персональних даних в інформаційних (автоматизованих) базах та картотеках персональних даних, що можуть виникнути у майбутньому, у зв'язку зі зміною в технологічній, соціальній, економічній та інших сферах суспільного життя [1].

Захист особистих даних сьогодні – фундаментальне та досить комплексне поняття, яке, з одного боку, відображає прагнення захистити недоторканність особистого життя, з іншого – визначає його як інформацію, яка відображає участь особистості в суспільних та соціальних відносинах, що робить особисте життя доволі уразливим об'єктом щодо отримання особистих даних іншими особами [3].

Воно відображає цілий комплекс дій з отримання та обробки інформації, яка дозволяє ідентифікувати конкретну особу. Інститут захисту персональних даних є елементом державної системи захисту інформації, що забезпечує особисту безпеку, підтримує баланс інтересів особистості, суспільства та держави у сфері обробки інформації.

В основу обробки персональних даних покладено низку базових принципів (правила, що повинні дотримуватися (за незначними винятками) будь-яким володільцем у процесі здійснення будь-якої обробки), мета формулювання яких – визначення правових засад її здійснення. Вони формуються на наднаціональному та національному рівнях [2].

Особа має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань. Зокрема, у випадку незаконної обробки персональних даних та втручання в особисте життя особи, суб'єкт персональних даних вправі звернутися до володільця та/або розпорядника персональних даних з вмотивованою вимогою:

— заборонити таку обробку;

— внести зміни до своїх персональних даних (у випадку їх недостовірності);

— вимагати їх видалення (знищення).

Якщо дана вимога суб'єкта персональних даних не буде виконана, така особа може оскаржити вказані дії чи бездіяльність володільця або ж розпорядника персональних даних до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та/або до суду [4].

Обробка персональних даних здійснюється в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, а також у володільцях чи розпорядниках персональних даних, що здійснюють обробку персональних даних, яка підлягає повідомленню створюється (визначається) структурний підрозділ або відповідальна особа, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці, яка:

1) інформує та консультує володільця або розпорядника персональних даних з питань додержання законодавства про захист персональних даних;

2) взаємодіє з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та визначеними ним посадовими особами його секретаріату з питань запобігання та усунення порушень законодавства про захист персональних даних [2].

Безпека особистих даних – поняття, яке залежить не тільки від норм, прописаних в Законах та нормативних джерелах. Вирішувати його треба ґрунтовно й послідовно, а не лише в момент «витоку» інформації, який

призвів до негативних наслідків. Ігнорування потенційних ризиків доти, доки не трапиться найгірше, є не найкращою стратегією [5].

Отже, незважаючи на гучні скандали щодо доступу та оприлюднення персональних даних та зростання критики на адресу соціальних мереж, у щоденному житті користувачі продовжують залишати чимало особистих даних (і не лише в мережі Інтернет), іноді навіть не здогадуючись про можливість використання їх третіми особами. Саме тому контроль за дотриманням правил збору, зберігання та захисту персональної інформації повинні взяти на себе державні органи. Захист персональних даних повинен враховувати усі етапи, що пов'язані з персональними даними, – від їх збирання до знищення або ж втрати ними актуальності.

Базовою метою захисту персональних даних повинно бути забезпечення ключових прав та свобод громадян. Організаційно-економічною «площиною» для її реалізації повинен стати відповідний механізм, в якому основою має бути чинний Закон України «Про захист персональних даних» та в який гармонічно будуть імплементовані ключові європейські норми з чітким визначенням норм щодо свободи інформації та захистом персональних даних, а також деталі за цією взаємодії та фіксацією відповідальності за порушення норм у сфері захисту персональних даних.

Використані джерела та література:

1. Про захист персональних даних :Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Брижко В.М. Захист персональних даних: реалії та практика сучасності / В. М. Брижко // Інформація і право. –2013. –№ 3(9). – С. 31–49.
3. Гронь О. В. Проблеми захисту персональних даних у контексті сучасної комунікації/ Гронь О. В.// Наук. вісн. Ужгород.нац. ун-ту. – 2018. – Вип. 19, ч. 1. – С. 102–108.
4. Єсімов С.С. Захист персональних даних у контексті розвитку динамічних систем / С. С. Єсімов // Наук.вісн.держ.ун-ту внутрішніх справ. – 2013. – № 3. – С. 198–207.
5. Рогова О.Г. Захист персональних даних у законодавстві Європейського Союзу та України / О. Г. Рогова // Теорія та практика державного управління : зб. наук.пр. – Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». –2011. –Вип. 3 (34). – 512 с.

Дерев'янко Катерина, Дем'янчук Жанна, Лисюк Дарина ,
студентки І курсу, спеціальність «Право»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Наторіна А. О.,
кандидат економічних наук

НАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ПОСЛУГ ОНЛАЙН: СПЕЦИФІКА ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Актуальність проблеми. Сьогодні, в умовах цифрової трансформації економіки, Інтернет суттєво впливає на ринок юридичних послуг в Україні та сприяє його динамічному розвитку. За цих умов, компаніям, що надають юридичні послуги, для здійснення ефективної та успішної діяльності важливо вчасно адаптуватися до змін зовнішнього середовища, враховувати та задовольняти запити та потреби клієнтів. А з огляду на масову появу юридичних онлайн-сервісів та їх популярність серед клієнтів, актуальним є вивчення питання специфіки надання юридичних послуг онлайн.

Вивченням особливостей діяльності підприємств у сфері надання юридичних послуг займалися провідні українські та зарубіжні фахівці, серед яких:А. Афян, В. Бобриньов, К. Буяло, С. Крючкова, Н. Титаренко, Р. Чумак. Також характерні риси ведення бізнесу онлайн розглянуто у працях О. Бавико [2], О. Марченко, Н. Михальчишина [3], А. Наторіної [1], Л. Сенів [3], Л. Шевченко [4], О. Ярмак. Однак, недостатнє вивчення питання щодо надання компаніями юридичних послуг онлайн для підвищення конкурентних позицій на ринку зумовлює проведення подальших досліджень.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні пропозицій та наданні практичних рекомендацій компаніям на ринку юридичних послуг в Україні, а також розробці макети веб-сайту та мобільного додатку для Android/ Apple iOS, що дозволять підвищити рівень конкурентоспроможності компанії.

Результати наукової розвідки. Успішна діяльність компаній, що надають юридичні послуги, у сучасних умовах визначаєтьсяїх вміннями та

здатністю слідувати тенденціям та реалізовувати власний потенціал для досягнення бажаного рівня конкурентоспроможності.Базуючись на результатах вивчення наукових робіт [1-4], компаніям, що надають юридичні послуги, надано відповідні практичні рекомендації щодо підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку та збільшення кількості клієнтів.

1. Розробка та ведення власного веб-сайту з постійним оновленням контенту відповідно до потреб клієнтів.Надання (продаж) юридичних послуг компаніям доцільно здійснювати з використанням веб-сайту, адже це позитивно вплине на їх функціонування. Через веб-сайт доцільним є надання таких юридичних послуг, як складання процесуальних документів у цивільному, адміністративному або кримінальному судочинстві. Комунікація з клієнтом безпосередньо через веб-сайт, у тому числі, дозволить оптимізувати роботу юридичних компаній, зокрема, мінімізує час на надання консультацій клієнтів з типових питань – реєстрація компаній, розлучення, стягнення аліментів, вирішення спорів у сфері житлово-комунального господарства, реєстрація об’єктів права інтелектуальної власності, складання договорів у різних галузях, наприклад, дарування, купівлі-продажу.

2. Розробка та використаннямобільного додатку для Android/Apple iOS, що надсилатиме push-сповіщення клієнтам та покращить виконання певних функцій працівників компанії. Мобільний додаток дасть змогу замовнику юридичних послуг не тільки отримувати звіт щодо виконаної роботи у конкретних справах, а й у режимі реального часу відслідкувати на якому етапі вирішення поставленого завдання знаходяться працівники.

Важливо зазначити, що онлайн-консультування є підґрунтям для зменшення навантаження на юристів та, відповідно, зниження вартості послуг. Юридичні компанії можуть надавати клієнтам онлайн-консультування через веб-сайт або мобільний додаток для Android/AppleiOS. Саме тому, у рамках наданих рекомендацій розроблено макетивеб-сайту та мобільногододатку для Android / AppleiOS для компанії, що надає юридичні

послуги, сформульовано правила змістовного і візуального оформлення її веб-сайту, а також протестовано особливості роботи типового мобільного додатку(рис.).

(а) *(б)*

Рисунок –Макети веб-сайту*(а)* та мобільного додатку*(б)*компанії, що надає юридичні послуги

Використання юридичною компанією веб-сайту у комплексі з додатком для Android/AppleiOS потребує систематичну реалізацію ряду заходів, щодо підвищення рівня онлайн-довіри з боку клієнтів. Нижче наведено пропозиції щодо діяльності юридичних компаній в Інтернеті,для підвищення рівня онлайн-довіри клієнтів, формуванняі підтримки позитивногоринкового іміджу:

1) створення профілів у соціальних мережах, зокрема, в Instagram, Facebook;

2) ведення каналу наYou Tube (створення якісного відео про діяльність компанії, її заходи; позитивні відгуки клієнтів про працівників компанії);

3) проведення онлайн-опитування;

4) підвищення публікаційної активності на юридичних форумах;

5) розсилка важливої та необхідної інформації клієнтам на їх персональні електронні пошти. Візуальна складова повідомлення відіграє

велику роль, тому юридичним компаніям при підготовці електронного листа слід використовувати лише якісну інфографіку таціkавий контент.

Висновки. У результаті проведеного дослідження надано рекомендації щодо підвищення ефективності надання юридичних послуг онлайн.Розроблено макети веб-сайту компанії, що надає юридичні послуги, та мобільногододатку для Android / AppleiOS. Сформульовано правила змістового візуального оформлення веб-сайту компанії, а також протестовано особливості роботи мобільного додатку. Наведено пропозиції юридичним компаніям щодо підвищення рівня онлайн-довіри клієнтів, а також формування і підтримки позитивного ринкового імідж.

Використані джерела та література:

1. Natorina A. Qualitative Assessment of marketing factors that influence digital business / A. Natorina // Маркетинг і цифрові технології. – 2019. – Т. 3, № 1. – С. 92–104.
2. Бавико О.Є. Семантична ґенеза поняття якість у підприємницькій діяльності та стандартах з управління якістю[Електронний ресурс] // Інвестиції: практика та досвід. 2016. – № 23. – С. 24–26. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2016/6.pdf. – Назва з екрана.
3. Михальчишин Н. Л. Сутність прояву конкуренції на ринку юридичних послуг / Михальчишин Н. Л., Сенів Л. А. / Вісн.соціал.-екон.дослідж. –2014. – Вип. 1. – С. 237–244.
4. Шевченко Л. С. Інноваційність юридичного бізнесу: критерії та чинники / Л. С. Шевченко // Формування та розвиток інноваційного потенціалу економіки України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Київ, 2017. – Ч. ІІ. – С. 10–13.

***Островерхов Владислав**, студент І курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.,
доктор наук з державного управління, доцент

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність проблеми. Особливості формування креативної, особистості в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу передбачають інтеграцію різних філософських, соціологічних, культурологічних концепцій. Нині за Індексом глобальної креативності Україна посідає 45 рейтингову позицію зі 139, що є досить високим

показником. Ядром формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу є креативна особистість, яка втілює в собі найвищий вияв людської діяльності – творчість, яка стимулює виробництво інноваційних матеріальних і духовних благ, що зумовлюють прискорення комерціалізації та їх кінцевого споживання. Формування світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу починається ще з питання термінології, і тому аналіз понятєво-термінологічного апарату має для нас неабияку актуальність та практичне значення. Тому прагнення створити загальне теоретичне поле для аналізу процесу формування світоглядних цінностей креативних підприємців має бути пов'язане зі спробою визначити структуру будь-якого життєздатного дискурсу, у нашому випадку – світоглядних цінностей креативних підприємців в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу. Відтак сучасна освіта має бути готовою відповідати на виклики глобалізації, модернізації, інтелектуалізації суспільства, що потребує підготовки креативного підприємця, готового працювати в умовах ринкової економіки, визначати потреби у майбутніх фахівців і формувати вимоги до їх компетенції відповідно до потреб та динаміки ринку праці. Регулятор ринку освітніх послуг має стимулювати розвиток навчальних програм у кореляції з підготовкою фахівців, які здійснюються у тісній співпраці «освіта-наука-роботодавці-виробництво».

Об'єктом дослідження є процес формування креативної особистості в умовах викликів глобалізації та інформаційної революції.

Виступаючи самосвідомістю культури, філософія здійснює рефлексію над її фундаментальними світоглядними універсаліями і формує нові смисли, що адресовані майбутньому розвитку цивілізації. Культура, представляючи світ цінностей та оцінок, зумовлює вищі смисли людського буття і виступає у якості центрального об'єкта через призму неоаксіології (нових цінностей буття, в тому числі і цінностей підприємництва), що представляє

методологічну основу даного аналізу, нам уявляється можливим виявити ціннісну значимість різних сфер культури та їх адекватну оцінку у творчості людини. Філософія, як методично організована практика мислення, отримує систематичні імпульси для своєї актуалізації у сферах конкретного соціального досвіду, а саме підприємництва, креативної економіки, формування світогляду майбутніх підприємців, що й виражає її практичну спрямованість. З цієї точки зору, ми культивуємо ідею, що теоретичне знання (філософське) опосередковується суспільними, культурними, економічним контекстами, а практичне життя у всьому спектрі соціальних «полів стає навантаженим і навіть перенавантаженим». До конкретних технологій практичної філософії і відноситься тема формування людини економічної, людини креативно-творчої, людини підприємницької – її світогляду та її цінностей, її буття, її «життєвого світу».

В сучасних умовах еволюції суспільства від постіндустріального до інформаційного і «суспільства знань» збільшується інформаційна компетентність, якою повинні володіти випускники ЗВО. Загальновизнані визначення сучасного суспільства як інформаційного, «суспільства мережевих структур», «суспільства знань», «смарт суспільства» вказують на зростання саме інформаційної компетентності як однієї з ключових компетенцій, що забезпечує соціальну мобільність індивіда, та підготовку інформаційних менеджерів. Під інформаційною компетентністю, яка так необхідна для соціально-творчого і креативного підприємництва, розуміється здатність (вміння) особистості знаходити, зберігати, перетворювати різноманітну інформацію і приймати необхідні альтернативні креативні рішення. Розвиток освіти базується на якості освіти, інноваційній освіті та креативній особистості, яку повинна сформувати вища школа. Якщо в країні вдасться сформувати правильно вибудувану інноваційну систему, то почнуть спрацьовувати креативно-творчі ідеї і проекти, з’являтися успішні інноваційні компанії, що вимагає формування нового інноваційного мислення.Прикладом можуть слугувати Apple, Microsoft та інші компанії,

продукція яких витребувана у всьому світі і приносить надприбутки, забезпечуючи економічне процвітання та соціально-економічну стабільність своїм країнам. Тому необхідна інноваційна концепція освіти та розвитку інноваційного соціального підприємництва, для чого ВНЗ повинні готувати інноваційних підприємців. Проблема взаємозв'язку освіти і бізнесу потребує комерціалізації освіти. Саме тому ВНЗ сьогодні повинні базуватися на:

1) принципах безперервності і комплексності профорієнтаційного прогресу;

2) його випереджаючого і превентивного характеру;

3) принципу персоналізації;

4) принципу інноваційної спрямованості на створення нового особистісно-значимого освітнього продукту;

5) принципу соціокультурної орієнтації навчального процесу;

6) принципу контекстуального включення, тобто орієнтації на розроблення конкретних освітньо-профорієнтаційних проектів всередині освітньої системи;

7) принципу варіативності предметно-змістовного наповнення освіти у відповідності з профорієнтаційними орієнтаціями студентів.

Креативні індустрії сьогодні перевищують обсяги щорічних надходжень і вчетверо перевищують темпи зростання промислового виробництва. Частка зайнятих у креативному підприємництві досягла 25% молодих підприємців (наприклад, туризм). Очікується тенденція перетікання креативних підприємців до сектора саме креативних індустрій, які все з часом збільшуються. Лише ціннісні орієнтації на інтелектуальний продукт, креативність, культурні цінності, синергія та співробітництво можуть привести завдяки креативному підприємництву до процвітання країни у перспективі. Креативність включає технології, талант та толерантність та входить в Індекс глобальної у креативності (Україна - 45 місце). Сучасний ринок праці характеризується процесами інформатизації та віртуалізації. У сучасних умовах Інтернет-технології проникли у професійну сферу так

глибоко, що зачіпають не тільки трудову діяльність,алей етап пошуку та відбору вакансій, спілкування всередині професійної спільноти. Комп'ютерні та Інтернет-технології стають основним знаряддям праці сучасного працівника, в той час, як традиційні, пов'язані з фізичною працею, відходять на інший план та їх використання змінюється роботизацією. Освіта є одним з найважливіших елементів інструментів розвитку інтелектуального потенціалу людини і суспільства покращення і конструювання людини у соціокультурному контексті. Якщо раніше головною задачею освіти вважалася передача знань і контроль за їх освоєнням, тобто домінувала когнітивна (пізнавальна парадигма освіти), то в сучасних умовах інноваційного розвитку головним завданням освіти є формування у студентів і учнів знань та вмінь самостійно мислити і створювати інновації у різних сферах діяльності, що означає перехід на креативну (творчу) парадигму освіти. У цьому випадку когнітивна (пізнавальна) освіта стає тільки начальним етапом креативного(творчого) освіти. Найкращі результати в освіті і професійній діяльності досягаються шляхом креативного і аналітичного (логічного) мислення.

Висновки. Отже, креативно-інформаційна та інноваційна парадигма освіти як якісно новий рівень формування інноваційного типу мислення, що базується на інформаційних ресурсах і сприяє на основі креативної методології і досягнень сучасної науки становленню нового типу соціального та суспільного інтелекту як особистості, так і країни. Креативно-інтелектуальна та знаннєва парадигма освіти об'єднує інформаційну, інтелектуальну та інноваційну парадигми і забезпечує умови для матеріального, соціального, культурного та інтелектуального розвитку як кожної людини, так і соціуму в цілому та сприяє формуванню креативної особистості.

Використані джерела та література:

1. Застрожнікова І. В. Принципи децентралізації в управлінні освітою / І. В. Застрожнікова// Державне управління : наук. вісн. – 2019. – № 2. – С. 59–65.

2. Застрожнікова І.В. Якісна освіта, як передумова сталого розвитку сільських територій / І. В. Застрожнікова // Економіка, підприємництво, менеджмент: сучасний стан

і обриси майбутнього : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф.здобув. вищ. освіти та молодих учених, м. Дніпро, 23 квіт. 2019 р. – С. 381–384.

3. Олексенко Р.І. Формування концепції креативної особистості як фактор креативно-знаннєвої економіки в умовах викликів глобалізації / Р. І. Олексенко // Гуманіт. вісн. ЗДІА. – 2017. – № 71. – С. 118–126.

4. Олексенко Р. И. Философия образования как неотъемлемый фактор экономического развития общества / Р. И. Олексенко // Социосфера. – 2013. – № 3. – С. 19–26.

5. Олексенко Р. И. Философия, мировоззрение и мораль современного предпринимателя как составная экономико-социального развития общества / Р. И. Олексенко// Социосфера. – 2013. – № 1. – 31 с.

6. ОлексенкоР. І. Освіта як основа розвитку інтелектуального потенціалу людини і суспільства / Р. І. Олексенко// Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства :Міжнар. наук.-практ. конф. – Київ, 2019. – С. 121–123.

7. Олексенко К. Б. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті / К. Б. Олексенко// Інформаційні технології в освіті та науці. – 2018. – С. 196–201.

8. Cherep A. V. Formation of the concept of digital economy and digital management in the conditions of new technological breaks / A. Cherep, R. Andriukaitiene, V. Voronkova // Humanities Bulletin of Zaporizhzhe State Engineering Academy. – 2019. – № 77. –С. 222–236.

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

І. СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

***Боженок Оксана**, студентка V курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Глиняна О.О.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ВІДНОВЛЮВАЛЬНИЙ ПЕРІОД ПІСЛЯ МАСТЕКТОМІЇ

Актуальність проблеми. Проблема захворювань молочної залози займає провідне місце серед онкологічної патології у жінок не тільки в зв'язку з поширеністю патології в структурі пухлинних процесів, а й внаслідок поступового зростання захворюваності і чіткої тенденції до омолодження. В економічно розвинених країнах рак молочної залози є провідною причиною смерті жінок у віці від 35 до 50 років, а після 55 - займає друге місце після серцево-судинних хвороб. Захворюваність на злоякісні новоутворення молочних залоз кожний рік збільшується майже на 5%. проте, завдяки досягнутим успіхам в ранній діагностиці та лікуванні, смертність від цієї онкологічної патології має тенденцію до зменшення [2].

Фізична терапія онкохворих – багатоетапний процес, в якому на кожному етапі лікування застосовуються визначені методи впливу, що допомагають повернути хворого до повноцінного життя та роботи. Особливістю фізичної терапії онкологічних хворих є постійна небезпека виникнення рецидиву чи метастазів пухлини. Відновлювальні заходи повинні бути адекватні стану пацієнток, тісно переплітатися з методами комплексного лікування, застосовуватись одразу після видалення первинної пухлини і протягом усього лікування, сприяти адаптації чи реадаптації жінок до життя в домашніх умовах.

Останні роки з’явилася велика кількість сучасних засобів фізичної терапії, які доцільно включати для підвищення ефективності відновлювального процесу хворих після мастектомії [1].

Мета дослідження – розробити програму фізичної терапії для хворих на відновлювальному періоді після мастектомії.

Результати наукової розвідки. Мастектомія зазвичай призводить у подальшому до анатомо-функціональних порушень чи ускладнень. Ускладнення, які розвиваються протягом 14-20 днів після операції кваліфікуються, як ранні, пізні – через місяць, а іноді навіть через роки після мастектомії. У пацієнток може виникати больовий синдром, контрактури в плечовому суглобі та набряк верхньої кінцівки з оперованої сторони, можливе порушення постави, зниження сили м’язів або, навіть, атрофія м’язів плечового поясу тощо, зараз дані порушення прийнято називати постмастектомічним синдромом. Саме тому, програма фізичної терапії повинна включати, перш за все, заходи, націлені на профілактику ускладнень після хірургічного втручання, ще на етапі стаціонарного лікування та здійснюватися групою фахівців: хірургом, радіологом, хіміотерапевтом, психологом, фізичним терапевтом, ерготерапевтом та іншими профільними фахівцями в разі потреби [4].

Все частіше виникають ситуації, коли самі пацієнтки закономірно ставлять питання про підвищення рівня їх якості життя, як під час проведення специфічного лікування, так і після нього. Важливо не тільки досягти результату специфічного лікування, але і допомогти пацієнткам вести більш повноцінне життя, зберігати фізичну активність та можливість соціального функціонування [1].

Відновлювальний період триває від 21 дня до повного або часткового відновлення хворої. Головне завдання: профілактика лімфостазів, контрактури плечового суглоба, розростання рубців, зміцнення м’язів верхнього плечового поясу, покращення психоемоційного стану.

У цьому періоді застосовуються вправи: дихальні (статичні, динамічні), лікувальні (спеціальні, пасивно-активні, активні, з предметами: гімнастичною палкою, резиною, м’ячами), гідрокінезіотерапія (вправи у воді, температура води 36 градусів, пасивна та пасивно-активна розробка з допомогою фізичного терапевта), заняття на апаратах для пасивної розробки плечового суглоба, мануальний лімфатичний масаж і самомасаж, кінезіотейпування та елементи ерготерапії. Фізичний терапевт підбирає компресійний рукав хворій та навчає її ним користуватися. Одним із складних ускладнень даної групи хворих є лімфостаз, з яким досить складно боротися. Особам, які перенесли мастектомію рекомендується проходити курс лімфодренажного масажу, пресотерапію та кінезіотейпування при появі набряку верхньої кінцівки. Кінезіотейпування виконується на 3-5днів [3].

Накладення тейпа для поліпшення лімфатичного відтоку верхньої кінцівки.

Методика. Тейп довжиною 1,5 м розрізають на 5 смуг. Пацієнтка перебуває в положенні сидячи або стоячи. Базу прикріпіть в області підключичного лімфатичного вузла, якщо є паховий, то в напрямку до нього та спіралеподібно накладіть на руку до кисті. Стрічки наносяться із зусиллям від 0% або 10% натягу. Ефект: поліпшення лімфатичного відтоку верхньої кінцівки.

Так, хворій не рекомендується працювати в саду та огороді, спати на прооперованому боці та носити сумку з оперованого боку більше чим 3-4 кг., бо це може спровокувати розвиток лімфостазу.

Висновки. Було розроблено комплексну програму фізичної терапії на відновлювальному періоді після мастектомії, яка включала: кінезіотерапію, лімфодренажний масаж, гідрокінезіотерапію, CPM-тренажер для пасивної розробки плечового суглоба, пресотерапію, кінезіотейпування та елементи ерготерапії, що значно може прискорити процес відновлення хворих.

Використані джерела та література:

1. Бас О.А. Особливості зміни показників функціонального стану у жінок після мастектомії після застосування програми фізичної реабілітації / Бас О. А // Спортивна

наука України : наук.вісн. Львів.держ. ун-ту фіз. культури. – Львів: ЛДУФК, 2011. – № 2. – С. 59–67.

2. Одинець Т. Є. Вплив гідрокінезотерапії на якість життя жінок 55–65 років після радикальної мастектомії / Т. Є. Одинець // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2011. – № 1(3). – С. 64–69.

3. Субботин Ф. А. Применение кинезиотейпирования в медицинской практике / Ф. А. Субботин. – Одесса, 2014. – 40 с.

4. Aytar A. Initial effects of kinesio taping in patients with patellofemoral pain syndrome: A randomized, double-blind study / A. Aytar, N. Ozunlu, O. Surenkok, G. Baltaci, P. Oztop // Isokinetics and Exercise Science. – 2011. – 19(2). – P. 135–142.

Буцька Тетяна, *студентка III курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Полтавський інститут бізнесу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава)
Науковий керівник: Пархоменко Н.О.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ОЖИРІННІ

Актуальність проблеми. На сьогодні в Україні та світі значна частина населення має зайву вагу, більша половина з них страждають на ожиріння, яке може призвести до серйозних проблем зі здоров’ям, інвалідності та смерті. Зайва вага та ожиріння супроводжують людство з давніх часів, але наприкінці XX – початку XXI століття це набуло катастрофічних масштабів. Проблема ожиріння є досить поширеним явищем у всьому світі та потребує негайного вирішення.

Мета дослідження: обґрунтувати необхідність використання засобів фізичної культури при ожирінні.

Результати наукової розвідки. Ожиріння – серйозна медико-соціальна та економічна проблема сучасного суспільства. Зайву вагу та ожиріння можуть спричиняти різні фактори. Вони можуть призводити до ожиріння як поодинці, так і комплексно. Факторами, які призводять до ожиріння є: вроджена схильність до набору зайвої ваги, гормональні збої різної природи, стресові ситуації та мала рухливість.

При ожирінні жир відкладається не лише під шкірою різних частин тіла, а й на стінках кровоносних судин та внутрішніх органів. Це призводить до утруднення кровообігу, дихання та нормального функціонування

організму загалом. Надмірна вага зумовлює проблеми з роботою суглобів, м’язів, нервової системи, часто виникають діабет та подагра. Особлива небезпека полягає в тому, що на ожиріння страждають діти раннього віку та підлітки. Також ожиріння значно знижує працездатність людини, може призвести до безпліддя та суттєво скоротити тривалість життя.

Проблему зайвої ваги неможливо вирішити лише спеціальними дієтами чи заняттями у спортзалі. Лікування ожиріння має проводитися комплексно: збалансоване низькокалорійне харчування у поєднанні з дозованими фізичними навантаженнями. Увесь процес відновлення нормальної маси тіла повинен проходити під пильним наглядом групи спеціалістів: дієтологів, ендокринологів, фахівців з фізичної терапії. Велике значення при цьому має правильне та систематичне використання засобів фізичної терапії [3, с. 348].

Для корекції маси тіла застосовують різноманітні засоби фізичної терапії, серед яких провідне місце належить лікувальній фізичній культурі (ЛФК), лікувальному масажу, механотерапії та працетерапії.

Завдяки лікувальній фізичній культурі збільшуються енерговитрати організму, пришвидшується перебіг обміну речовин, зміцнюються м’язи та зменшується маса тіла. Серед фізичних вправ повинні переважати вправи на витривалість у поєднанні з правильним диханням.

На початкових етапах ЛФК проходить у щадному режимі з поступовим збільшенням навантажень у подальшому. Починати курс ЛФК потрібно з простих вправ для відновлення рухових навичок хворого та адаптації до фізичних навантажень. Заняття з ЛФК починаються з гімнастики, ходьби у повільному та середньому темпі. Тривалість занять при щадному режимі повинна бути 25-30 хвилин.

Пізніше можна переходити до щадно-тренувального та тренувального режимів тренувань, збільшуючи при цьому навантаження. На цьому етапі вже можна застосовувати ходьбу на довгі дистанції, біг у середньому темпі, плавання, їзду на велосипеді, ходьбу на лижах, катання на велосипеді,

туризм, рухливі та спортивні ігри. На даному етапі тривалість тренувань може тривали 30-60 хвилин [1].

З метою закріплення позитивного результату ЛФК застосовують лікувальний масаж. Завдяки масажу активізується кровообіг, підвищується тонус та працездатність м'язів. Методика масажу підбирається індивідуально під кожну людину, залежно від особливостей тіло будови та можливостей проведення певного виду масажу. Проводити масаж рекомендується вранці, після легкого сніданку, або перед обідом. Крім того, при масажі потрібно враховувати вік людини із зайвою вагою, стан м'язів. Починати масаж необхідно з прогладжувань та невеликою інтенсивності рухів, потім поступово збільшувати інтенсивність та тривалість процедур. Після закінчення масажних процедур хворому потрібний пасивний відпочинок протягом 20-30 хвилин.

Велике значення у боротьбі з ожирінням має також дієтотерапія. Вона полягає у збалансуванні харчового раціону хворого з поступовим зменшення калорійності їжі. Людина, яка страждає на ожиріння повинна змінити свої харчові звички: кількість прийомів їжі за добу має бути 5-6, їжа має прийматися малими порціями. Не рекомендується різка зміна раціону, його потрібно змінювати поступово. У харчовому раціоні варто зменшити кількість продуктів, які містять легкозасвоювані вуглеводи: цукор, мед, варення, торти та тістечка. Їх можна на добу не більше 100-120 грам. Також варто зменшити вживання хліба, круп, молока, сметани, вершкового масла та олії.

Харчування повинно бути збалансованим та різноманітним, містити у достатній кількості білки, жири та вуглеводи. Харчовий раціон, так як і комплекс фізичних навантажень, підбирається індивідуально після консультацій з дієтологом. Для цього потрібно врахувати вікові та статеві особливості хворого, ступінь ожиріння, нормальну масу тіла, наявні супровідні захворювання та ускладнення. Необхідно також збільшити кількість продуктів, що містять рослинну клітковину [3, С. 348].

Після занять спортом варто прийняти водні процедури: душ, вологе обтирання чи плавання. Значний позитивний ефект у боротьбі з ожирінням здійснюють заняття з плавання. Плавання здійснює загартовуючий, загальнозміцнюючий та розслаблюючий вплив на організм людини. Під час плавання відбувається тонізуючий і зміцнюючий вплив води на шкіру та м'язи людини, тренування серцево-судинної та дихальної систем організму.

Плавання повинно проводитися систематично із поступовим збільшенням тривалості та інтенсивності навантажень. Завдяки тому, що під час плавання тіло людини долає значний опір води, здійснюються більші витрати енергії, ніж при фізичних навантажень на повітрі. Заняття плаванням протягом 3-4 хвилин збільшує обмін речовин майже на 50%. Від інтенсивності та способу плавання залежить кількість енерговитрат організму. Менш навантажувальними є способи плавання брасом і кролем, тому їх рекомендують для осіб з низькими функціональними можливостями [4, С. 12].

Висновки. Таким чином, комплексне поєднання різноманітних засобів фізичної терапії дає змогу не лише зменшити вагу тіла хворого на ожиріння, а й загалом покращити здоров'я людини. Застосування засобів фізичної терапії повинно проводитися виключно під наглядом групи фахівців: лікарів та фізичних терапевтів. Лише так можна досягнути значних позитивних результатів.

Використані джерела та література:

1. Жарова І. Застосування кінезитерапії у комплексній фізичній реабілітації осіб із аліментарною формою ожиріння[Електронний ресурс] / І. Жарова, Л. Кравчук // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2014. –№ 3. – С. 31–34. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/TMFVS_2014_3_7. – Назва з екрана.
2. Іващенко С. Фізична реабілітація в системі охорони здоров'я осіб з надлишковою масою тіла / С. Іващенко, І. Григус // Молодіжний наук. вісн. Східноєвроп.нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. Фізичне виховання і спорт / уклад. А. В. Цьось, А. І. Альошина. – Луцьк: Східноєвроп. нац.ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – Вип. 19. – С. 136–140.
3. Мухін В.М. Фізична реабілітація : підручник / В. М. Мухін. – 3-є вид., перероб. та доп. – Київ : Олімп. літ-ра, 2009. – 488 с.
4. Шульга Л.М. Оздоровче плавання : навч.посіб. / Л. М. Шульга. – Київ: Олімп. літ-ра, 2008. – 232 с.

***Важедрон Наталія**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
***Науковий керівник: Копочинська Ю.В.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ГОСТРОМУ БРОНХІТІ НА СТАЦІОНАРНОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Актуальність проблеми. Захворювання органів дихання сьогодні займають четверте місце в структурі основних причин смертності населення. Незважаючи на стрімкий розвиток медичної науки, бронхіти були і залишаються проблемою дуже актуальною у наш час. Гострі і хронічні форми, хоч і мають спільні клінічні риси – суттєво відрізняються за патогенезом і, відповідно, підходами в лікуванні. Гострі бронхіти часто слідують у людей за гострими респіраторними захворюваннями, їх частота зростає у холодний період року [1, 5].

Метою дослідження є розроблення програми фізичної терапії для хворих на гострий бронхітна стаціонарному етапі реабілітації.

Результати наукової розвідки. Завдання ЛФК при гострому бронхіті: зменшити запалення в бронхах, відновити дренажну функцію бронхів, посилити крово- і лімфообіг в системі бронхів, сприяти профілактиці переходу в хронічний бронхіт, підвищити опірність організму. До основних форм ЛФК при бронхітах належать: ранкова гігієнічна гімнастика, процедура лікувальної гімнастики і дозована лікувальна ходьба.У процедуру лікувальної гімнастики включають вправи для верхніх і нижніх кінцівок, плечового поясу і тулуба, дихальні вправи з посиленням видиху, коригувальні вправи [4].

Звукову гімнастику рекомендують проводити 2-3 рази на день (тривалість – 2-3 хв) до їди або через 1,5-2 год по тому, найкраще ранком. З часом тривалість заняття звуковою гімнастикою можна поступово збільшувати до 7-10 хв і більше. Вихідні положення для звукової гімнастики – лежачи, сидячи та стоячи. При поглибленому видиху хворий вимовляє

окремі звуки. Застосування у звукових вправах сполучень голосних і приголосних викликає коливання голосових зв’язок, які передаються на трахею, бронхи, грудну клітку. Ця вібрація розслаблює м’язи бронхів, сприяє кращому відходженню харкотиння [7].

Важливе значення має масаж грудної клітки, який сприяє кращому виділенню мокротиння і полегшує дихання. Процедуру масажу починають із поверхневого погладжування грудної клітки, в напрямку від діафрагми за ходом реберної дуги до пахвових ямок. У верхній частині грудної клітки масаж проводять у напрямку від грудини до пахвових ямок. Серед масажних прийомів використовують головним чином поздовжнє або поперечне спіралеподібне розтирання. Доцільно також виконувати ударні вібраційні прийоми. Процедура масажу середньої інтенсивності триває 10–20 хв. Також можливо застосовувати перкусійний масаж, який виконується за допомогою постукування. Він допомагає відновити нормальний дихальний процес і поліпшує вентиляцію в бронхах і легенях [2, 3].

Фізіотерапевтичні методи лікування призначають для зняття гострого запалення (протизапальні методи), відновлення нормального виділення слизу в трахеобронхіальному дереві (муколітичні методи) [6].

Лікувальна гімнастика у період суворого постільного режиму здійснюється з 3-5-го дня в ВП лежачи і сидячи на ліжку, спустивши ноги, застосовують динамічні вправи для дрібних і середніх м'язових груп; дихальні вправи статичні і динамічні. Співвідношення загальнорозвиваючих і дихальних вправ – 1:1, 1:2, 1:3. Не слід допускати пришвидшення пульсу більш ніж на 5-10 уд/хв. Вправи проводять в повільному і середньому темпі, кожну повторюють 4-8 разів з максимальною амплітудою руху.Тривалість процедури – 10-15 хв; самостійні заняття – по 10 хв 3 рази на день.

На палатному, напівпостільному режимі, з 5-7-го дня в ВП сидячи на стільці, стоячи продовжують застосовувати вправи постільного режиму, але дозування їх збільшують, включаючи вправи для великих м'язових груп з предметами. Співвідношення дихальних і загальнозміцнюючих вправ – 1:1,

1:2. Пришвидшення пульсу допускають до 10-15 уд/хв, збільшують число повторень кожної вправи до 8-10 раз в середньому темпі. Тривалість заняття 15-30 хв, використовують також ходьбу. Заняття повторюють самостійно. Загальна тривалість занять протягом дня – до 2 год, заняття – індивідуальні, малогрупові і самостійні.

З 7-10-го дня (не раніше) хворих переводять на загальний режим. Заняття лікувальною гімнастикою аналогічні вживаним на палатному режимі, але з більшим навантаженням, що викликає пришвидшення пульсу – до 100 уд/хв. Тривалість одного заняття – 40 хв; застосування вправ, ходьби, занять на тренажерах, ігор становить 2,5 год в день.

Висновки. На основі проведеного дослідження було встановлено, що комплекс фізичної терапії при гострому бронхіті сприяє досягненню зменшення запалення в бронхах, поновленню дренажної функції бронхів та механізму правильного дихання. Фізичні вправи сприяють нормалізації функції зовнішнього дихання, у процесі систематичного тренування при поступовому збільшенні дозування спеціальних і загально-розвиваючих вправ досягають відновлення функції дихання на рівні, необхідному для виконання м'язової роботи. Крім того ефективним є використання різних видів масажу (класичний, сегментарно-рефлекторний, перкусійний), а також дихальних вправ і звукової гімнастики.

Використані джерела та література:

1. Григус І. Методологічні аспекти проведення фізичної реабілітації у хворих на хронічний бронхіт / І. Григус // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб.наук.пр. – 2012. – № 3 (19). – С. 282–286.
2. Лікувальна фізична культура при захворюваннях органів дихання : метод.реком./ Сухан В. С., Дичка Л. В., Блага О. С. – Ужгород, 2014. – С. 4–21.
3. Ляшенко В.В. Масаж та лікувальна фізична культура при захворюваннях органів дихання у дітей з ООП / В. В. Ляшенко // Система надання освіти дітям з особливими освітніми потребами в умовах сучасного закладу : зб. за матеріалами VI Всеукр. наук. практ.конф. (Луганськ, 12 груд. 2018 р.). – Лисичанськ: ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»; ФОП Чернов О. Г., 2018. – С. 125–129.
4. Оленская Т.Л. Реабилитация в пульмонологии : учеб.-метод. пособ. / Т. Л. Оленская, А. Г. Николаева, Л. В. Соболева. – Витебск: ВГМУ, 2016. – С. 61–63.
5. Покропивний О. М. Лікувальна фізична культура при хронічному обструктивному бронхіті / Покропивний О. М., Сушинська Е. В., Петренко Л. В. // Актуальні проблеми клінічної та профілактичної медицини. – 2015. – Т. 3, № 3/4. – С. 83.

6. Фізіотерапія : підруч. для студ.вищ.мед.навч.закл. / В. Д. Сиволап, В. Х. Каленський. – З.: ЗДМУ, 2014. – С. 155–156.
7. Христова Т.Є. Основи лікувальної фізичної культури : навч.посіб. для студ. вищ. навч.закл.спеціал. «Фізичне виховання». – Мелітополь: ТОВ «КолорПринт», 2015. – С. 89–92.

Гуляк Олег, *студент II курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ВІДНОВЛЕННЯ ВЕРТИКАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ПРИ ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ З ДИСЦИРКУЛЯТОРНОЮ ЕНЦЕФАЛОПАТІЄЮ

Актуальність проблеми. Судинні захворювання нервової системи є однією з провідних причин стійкої втрати працездатності та смертності в усьому світі, поступаючись лише онкопатології та травмам. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, щорічно у світі помирає від цих захворювань понад 17 млн. людей, що становить 30% всіх випадків смерті. Згідно з офіційною статистикою МОЗ України, в 2015 році було зареєстровано 2 551 654 хворих з різними формами цереброваскулярної патології, що на 100 тис. населення становить 7200,3 випадків. З цієї кількості 11,2% - це люди працездатного віку. Левову частку в структурі поширеності та захворюваності цереброваскулярними захворюваннями займають хронічні порушення мозкового кровообігу, які позначають терміном «дисциркуляторна енцефалопатія» [2]. Висока поширеність дисциркуляторної енцефалопатії, а також значний відсоток ураження осіб працездатного віку обумовлює актуальність проблеми вдосконалення методик фізичної реабілітації даної групи хворих.

Дисциркуляторна енцефалопатія – це хронічна прогресуюча недостатність кровопостачання головного мозку, що супроводжується дифузними і вогнищевими змінами, які виникають унаслідок різних розладів циркуляції. З одного боку, хронічна цереброваскулярна недостатність є

фактором ризику розвитку гострих порушень мозкового кровообігу, з іншого - причиною поступового наростання різних неврологічних і психічних розладів.

До найбільш частих синдромів дисциркуляторної енцефалопатії, при яких потрібне проведення реабілітаційних заходів, відносяться: когнітивні порушення; вестибуломозжечкові порушення;емоційні розлади; астенічний синдром. Серед них провідне значення в зниженні рухової та соціальної активності хворих, що обмежують їх трудову діяльність та можливості обслуговувати себе, мають вестибуломозжечкові порушення. При мозжечковому синдромі у хворих спостерігається нестійкість при ходьбі і порушення точності рухів в кінцівках.

ЛФК підвищує тонус і активізує діяльність організму, мобілізує його захисні і компенсаторні реакції,відновлює і розширює функціональні можливості організму, наближає функціональне одужання, скорочує терміни лікування.

Добираючи спеціальні вправи, дозуючи їх залежно від характеру і клінічного перебігу хвороби можна цілеспрямовано впливати і переважно змінювати певні функції організму шляхом відновлення ушкоджених систем, адаптуючи хворого до фізичних навантажень.

Мета дослідження: вивчити та дослідити ефективність застосування ЛФК для відновлення вертикальної стійкості хворих з дисциркуляторною енцефалопатією.

Результати наукової розвідки. За наявністю патологічних проявів і ступенем виразності виділяється три періоди застосування ЛФК для хворих неврологічного профілю:ранній відновний, пізній відновний та резидуальний (компенсації остаточних порушень) [1].

У ранньому відновному періоді ЛФК переважно застосовується у формі лікувальної гімнастики, що полягає у загальнорозвиваючих вправах на дистальні відділи кінцівок, що поєднуються з дихальними вправами.

У пізньому відновному періоді ЛФК застосовується у формах ранкової

гігієнічної гімнастики та лікувальної гімнастики, можливе використання лікувальної ходьби. Лікувальна гімнастика виконується із незначним фізичним навантаженням. Застосовуються прості вправи на розвиток статокінетичної стійкості, вправи зі зміною положень тіла, вправи на координацію рухів, а також дихальні вправи.

У резидуальному періоді лікування завданнями ЛФК є відновлення функції вестибулярного апарату, нормалізація функції зовнішнього дихання, загально тонізуюча дія, відновлення навичок ходьби, поліпшення психічного стану хворого. ЛФК використовується у всіх її формах [3].

Лікувальна гімнастика є головною формою, яка вирішує основні завдання лікувальної дії фізичних вправ. Це комплекс загальнорозвиваючих і дихальних вправ, на фоні яких виконуються спеціальні вправи, що являються основною частиною лікувальної гімнастики.

До спеціальних вправ входять вправи, спрямовані на удосконалення здатності врівноважувати тіло при порушенні рівноваги в положенні стоячи чи сидячи, підвищення координаційних можливостей, поліпшення статичної та динамічної рівноваги,відновлення та удосконалення навичок (збереження пози, ходьби тощо). В тому числі до спеціальних вправ включаються вправи на відновлення і розвиток поступальних м'язів. Їх тонус допомагає підтримувати постійну позу і долати силу тяжіння. Ці м'язи завжди знаходяться в роботі, і відповідають за постійне положення тіла (лежачи, стоячи або сидячи). Це найменші м'язи, але дуже сильні, оскільки напругу можуть утримувати, на відміну від динамічної групи, тривалий час. Постуральна гімнастика складається з силових вправ, а також вправ для балансу та гнучкості.

Співвідношення загальнорозвиваючих, дихальних і спеціальних вправ в лікувальній гімнастиці змінюється в залежності від клінічного перебігу захворювання, стану і віку пацієнта, етапу реабілітації [1].

Також особлива увага приділяється використанню теренкуру, лікувальної ходьби та гідрокінезотерапії, оскільки циклічні вправи є одним з

найбільш ефективних методів покращення гемодинаміки та нормалізації вегетативних процесів.

Для відновлення навичок ходьби і поліпшення рівноваги застосовуються заняття на спеціальних тренажерах. Існує величезна кількість різноманітних тренажерів, що оснащені комп'ютерними системами і за допомогою яких можливо розвивати практично усі рухові якості.

Терміни переходу хворих з одного етапу реабілітації в інший визначаються індивідуально. Загальна тривалість реабілітаційного терміну для хворих з дисциркуляторною енцефалопатією не обмежується, оскільки хворий дотримуючись всіх рекомендацій має залишатись в періоді резидуальних явищ (компенсації остаточних порушень) [3].

Вивчення усіх форм ЛФК дозволяє стверджувати, що її недооцінка та нехтування нею призводить до суттєвого збільшення термінів лікування, виникнення серйозних функціональних порушень, а інколи й до важких ускладнень, наслідком яких може бути інвалідизація хворого.

Висновки. Результати проведеного дослідження реабілітації хворих з дисциркуляторною енцефалопатією дозволяють зробити висновок, що саме ЛФК забезпечує найшвидше одужання і реабілітацію хворих із максимально можливим ефектом за короткий час у межах існуючого захворювання і є ефективною для відновлення вертикальної стійкості хворих з дисциркуляторною енцефалопатією.

Використані джерела та література:

1. Абрамов В.В. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підруч.для студ. вищ. мед. навч. закл. / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич[та ін.]; за ред. проф. В. В. Абрамова та доц. О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ: Журфонд, 2014. – 456 с.
2. Міщенко Т.С. Епідеміологія цереброваскулярних захворювань і організація допомоги хворим з мозковим інсультом в Україні / Т. С. Міщенко // Укр. вісн. психоневрології. – 2017. – Т. 25, вип. 1. – С. 22–24.
3. Воронін Д. Фізична реабілітація осіб з хронічними порушеннями мозкового кровообігу на субкомпенсованій стадії перебігу [Електронний ресурс] / Д. Воронін // Спорт.вісн. Придніпров'я. – 2013. – № 3. – С. 158–161. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2013_3_35. - С.163-164. – Назва з екрана.

Дем'яненко Марія,
студентка V курсу, спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Глиняна О.О.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПІСЛЯ ОПЕРАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ ПЕРЕЛОМІВ ПРОКСИМАЛЬНОГО ВІДДІЛУ ПЛЕЧОВОЇ КІСТКИ

Актуальність проблеми. Переломи проксимального відділу плечової кістки є досить поширеним явищем, що становить 4-5% від усіх переломів кісток скелета та становлять 75% переломів від всієї плечової кістки. Жінки отримують переломи в два рази частіше, ніж чоловіки. Найчастіше переломи в віці від 75до 89 років [4]. Жінки старше 60 років мають 8% пожиттєвого ризику перелому проксимального відділу плечової кістки. У літніх людей остеопороз впливає на функціональні можливості лікування і клінічні результати. Переломи проксимального кінця плечової кістки супроводжуються тривалими функціональними порушеннями опорно-рухового апарату. Ці порушення проявляються у зменшенні амплітуди рухів у суміжних суглобах, зниженні сили й тонусу м'язів ураженої кінцівки, втраті здатності здійснювати певні побутові дії, що призводять до обмеження працездатності і погіршення якості життя [2]. Останнім часом все частіше переломи в даному відділ лікуються з допомогою остеосинтезу, що дозволяє в ранні терміни починати проводити заходи фізичної терапії та уникнути таких небажаних наслідків, як тугорухливості, контрактури, хибного суглобу та в подальшому розвитку асептичного некрозу головки плечової кістки. Останнім часом даному питанню приділяють увагу багато науковців, але з кожним роком з'являються нові засоби та методи фізичної терапії, які можуть значно прискорити процес відновлення хворих. Тому доцільно розробити нову більш ефективну програму фізичної терапії після оперативного лікування переломів в проксимальному відділі плечової кістки.

Мета – розробити програму фізичної терапії для осіб після оперативного лікування переломів в проксимальному відділі плечової кістки.

Результати наукової розвідки. Проблема фізичної терапії в травматології має не тільки медичне, а й соціальне значення, адже це пов'язано з іммобілізацією кінцівки, що призводить до гіподинамії та втрати працездатності. Для розробки індивідуальної програми фізичної терапії після оперативного лікування переломів у проксимальному відділі плечової кістки фізичний терапевт проводить реабілітаційне обстеження хворого, оцінює больові відчуття (візуально-аналогова шкала болю), мануально-м'язове тестування Ловетта, по можливості оцінює кути в ліктьовому та плечовому суглобах, набряк та оцінює за допомогою шкал функціональні можливості хворої кінцівки. На основі отриманих результатів розробляється програма фізичної терапії з урахування короткострокових та довгострокових SMART-цілей [1]. Програма складається з передопераційного, раннього та пізнього післяопераційного періодів та відновлювального. Головне завдання фізичної терапії відновлення функції плечового суглоба.

Передопераційний період триває до проведення оперативного лікування, це може бути від одного до декількох днів. Головне завдання даного періоду підготовка хворого до оперативного лікування, профілактика можливих ускладнень, покращення психоемоційного стану [3].

Ранній післяопераційний період триває від 1 до 7 днів. Завдання: профілактика тугорухливості в ліктьовому та плечовому суглобах, гіпотрофії м'язів, зменшення больових відчуттів в оперованому суглобі, покращення крово- та лімфообігу, зменшення набряків. Одразу ж після оперативного лікування на оперований суглоба виконують процедуру холодотерапії, для зменшення набряку та больових відчуттів. Одним з головних засобів є кінезіотерапія, пацієнт виконує під контролем фізичного терапевта пасивні та пасивно-активні рухи в оперованому суглобі з невеликою амплітудою, активні рухи в променево-зап'ястному та ліктьовому суглобах. При вираженому набряку виконується лімфодренажний масаж або кінезіотейпування. Пацієнт з даною травмою потребує допомоги в одяганні, ерготерапевт навчає його методиці одягання та самообслуговування. З

механотерапевтичних засобів призначається СРМ-терапія, яка дозволяє без больових відчуттів покращити функцію в оперованому суглобі та значно полегшує роботу фізичному терапевту.

*Пізній післяопераційний періо*д триває від 7 до 21 дня. Завдання: покращити функцію в оперованому суглобі, профілактика гіпотрофії м'язів, покращити психоемоційний стан. Пацієнт продовжує виконувати вправи раннього післяопераційного періоду, додаються вправи з гімнастичною палкою, м'ячами різними по діаметру. З фізіотерапевтичних процедур призначають магнітолазер, електроміостимуляція. Лімфодренажний масаж на хвору кінцівку, кінезіотейпування для зменшення набряків та больових відчуттів. Механотерапія призначається у вигляді занять на СРМ – тренажері по 20-30 хвилин [5].

Відновлювальний період триває від 21 дня до повного або часткового відновлення функції суглобу. Головне завдання: укріплення м'язів, відновлення повної функції. Лікувальна гімнастика виконується з різним предметами, стрейтчинг, гідрокінезіотерапія. Кінезіотейпування виконується з підтримуючою цілю та при виражених набряках та больових відчуття на 3-5 діб.

Висновки. Було розроблено комплексну програму фізичної терапії після оперативного лікування переломів проксимального відділу плечової кістки, яка включала: кінезіотерапію, лімфодренажний масаж, СРМ-тренажер для пасивної розробки плечового суглоба, магнітолазер, електроміостимуляцію та кінезіотейпування, що значно може прискорити процес відновлення хворих.

Використані джерела та література:

1. Глиняна О.О. Основні принципи фізичної реабілітації після хірургічного лікування переломів опорно-рухового апарату / О. О. Глиняна // Фіз. вих. спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. –Луцьк, 2018. – Вип. 27. – С. 115–119.
2. Пархотік І. І. Фізична реабілітація при травмах верхніх кінцівок / Іван Іванович Пархотік. – Київ: Олімп.літ-ра, 2007. – 280 с.
3. Попадюха Ю.А. Сучасні комп'ютеризовані комплекси та системи у технологіях фізичної реабілітації : навч. посіб. / Ю. А. Попадюха. – Київ: Центр учб.літ-ри, 2018. – 300 с.

4. Соколов В. А. Множественные и сочетанные травмы / В. А. Соколов. – М.:ГЭОТАР Медиа, 2006. – 512 с.
5. Соколовський В.С. Лікувальна фізична реабілітація / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 236 с.

***Дмитрієва Лілія**, студентка 5 курсу,*
спеціальність «Фізична терапія,ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Антонова-Рафі Ю.В.
кандидат технічних наук, доцент

РЕАБІЛІТАЦІЯ В ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВІЙ ХІРУРГІЇ ТА СТОМАТОЛОГІЇ ПІСЛЯ ПЕРЕЛОМУ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ

Актуальність проблеми. Серед пошкоджень лицьового скелета найбільш часто зустрічаються переломи нижньої щелепи, що становлять за даними вітчизняних і зарубіжних клінік від 70% до 85%.

Причини переломів щелепи: травматичні переломи. Є найпоширенішими. Вони виникаютьчерез прямого удару, ДТП, вогнепальногопоранення і т.п.

Патологічні переломи: в цьому випадку перелом нижньої щелепи виникає від впливу низької інтенсивності, або просто в процесі щоденної рухової активності через ослаблення кісткової тканини, викликаної остеомієлітом, поганим харчуванням, недоліком вітамінів і мінеральних речовин. Структура кістки порушується, втрачається її міцність.

Для вирішення цієї проблеми використовується значна кількість методів і засобів, проте число інфекційно-запальних процесів в посттравматичному періоді продовжує залишатися високим, що значно ускладнює лікування постраждалих. Звертає на себе увагу той факт, що всі постраждалі практично здорові люди. Отже, основне завдання при їх лікуванні полягає в створенні оптимальних умов для прояву дії біологічного закону репарації. Багатьма авторами відзначено, що серед різних методів закріплення уламків нижньої щелепи провідне місце займають ортопедичні методи. Однак вони не завжди забезпечують точну репозицію уламків і стабільне їх закріплення на весь період консолідації, особливо якщо перелом

локалізується в області кута нижньої щелепи. Тому багато авторів віддають перевагу хірургічним методам як найбільш ефективним з позицій забезпечення стабільності уламків.Хірургічне лікування травм обличчя і підборіддя може тривати як кілька годин, і проводитися під місцевою анестезією, так і проводитися під загальним знеболенням, у випадках відновлення після серйозних травм. Повний період реабілітації пацієнта після операції залежить від характеру і складності травми і може тривати від одного дня до 4-5 тижнів.

Мета. У комплексі реабілітації після переломів щелеп на першому плані стоять такі заходи, як своєчасне і ефективне закріплення уламків, антимікробна і загальнозміцнююча терапія, фізичні методи лікування, лікувальна фізкультура і гігієна порожнини рота.

Результати наукової розвідки. В процесі дослідження були проаналізовані матеріали про основні найбільш поширені технології реабілітації хворих з переломами щелепи.

Медичні та реабілітаційні заходи. Хворим призначають антибіотики, що володіють здатністю накопичуватися в кістковій тканині (лінкоміцин, фузидин натрію, морфоциклин, вибрамицин, олеандоміцин). У перші 3-4 дні після травми доцільно місцеве введення антибіотиків в зону пошкодження. Поряд з антибіотиками призначають сульфаніламіди і препарати нітрофуранового ряду. Загальнозміцнююча терапія включає застосування вітамінів групи В, аскорбінової кислоти, метилурацилу або пентоксил всередину, проведення аутогемотерапії, дихальної та гігієнічної гімнастики, раціональне харчування. Показано застосування на вогнище ураження УВЧ-терапії (до 10 сеансів), загального УФО (до 20 сеансів) відразу після іммобілізації уламків, мікрохвильової терапії. Вплив електричним полем УВЧ призначається на 2-3-й день після фіксації відламків нижньої щелепи назубних швами і на 3-5-й день після остеосинтезу дротом при лікуванні переломів кісток нижньої щелепи.

Магнітотерапію проводять на 4-5-й день після остеосинтезу або шинування. Індукція магнітного поля при перших двох процедурах становить 9-10 мТл при наступних 12-19 мТл. Застосовується ток синусоїдальної форми в безперервному режимі. Перші дві процедури проводиться протягом 10 хв, наступні - 15 хв.

Застосування лікувальної фізкультури сприяє більш швидкому відновленню функції нижньої щелепи. Лікувальна фізкультура показана в стадії сформованого молодого кісткового регенерату (кісткової мозолі) після зняття шин (4-5-й тиждень після перелому).

Хворі з переломами щелеп не здатні приймати звичайну їжу через порушення функції жування, іноді ковтання. Хворому з переломом щелепи слід призначити фізіологічно повноцінний раціон. Однак їжа повинна бути механічно і хімічно щадить.

Практична значимість. Практична значимість проведеного дослідження полягає в порівняльній оцінці методів лікування переломів щелеп легко переносяться пацієнтами, з низьким рівнем ускладнень, формуванні показань до них. Вони значною мірою дозволяють запобігти розвитку гінгівітів і пародонтитів, полегшити догляд за порожниною рота в період іммобілізації щелеп. Це в свою чергу дає можливість домогтися зменшення ймовірності виникнення гнійно - запальних ускладнень.В результаті лікування легше переносятся хворими, скорочуються терміни соціальної і трудової реабілітації.

Висновки. Реабілітація після щелепно-лицьових операцій займає значущу роль в стоматологічній практиці і несе в собі багато складнощів не тільки з боку відновлення функції і естетики, а й вимагає психологічної допомоги пацієнтам. Щоб був забезпечений комплексний підхід до відновлення якості життя таких пацієнтів, необхідно спільна участь фахівців різного профілю. Реабілітаційні заходи плануються ще до проведення операції і включають в себе міогімнастику, фізіопроцедури, медикаментозну підготовку і виготовлення тимчасових протезів, в разі

необхідності, які будуть фіксуватися безпосередньо після операції. При плануванні втручання на щелепно-лицевої ділянки необхідно враховувати рясну іннервацію і кровопостачання цієї зони. При великих операціях після травм, вроджених дефектів або злоякісних новоутворень можуть постраждати функції жування, ковтання і дихання. Тому дана тема залишається актуальною в даний час для фахівців багатьох галузей медицини. Велику роль у відновлювальному періоді грають лікарі-ортодонти і ортопеди. Так само необхідно пам'ятати, що це естетично важлива область і косметичний ефект сильно впливає на якість життя пацієнта. При проведенні операцій на щелепно-лицевої ділянки особливо важливо і використовувати, по можливості, сучасні технології для розрізу тканин, такі як лазер, який практично не залишає післяопераційних рубців. Грамотне планування реабілітації пацієнтів, спрямоване на тісне співробітництво лікарів суміжних спеціальностей, а також участь і мотивація самого хворого забезпечують сприятливий прогноз і гарна якість життя в післяопераційному періоді.

Використані джерела та література:

1. Митин Н.Е. Реабилитация пациентов после операций в челюстно-лицевой области[Электронный ресурс] / Митин Н. Е, Абдиркин М. Д, Абдиркина Е. И. [и др.] / Здоровье и образование в XXI веке. – Режим доступа: https://clinical-journal.co.uk/gallery/2p-20-2018-60-64.pdf. – Название с экрана.
2. Харитонов Д.Ю. Особенности речевой реабилитации пациентов после хирургических вмешательств в зубочелюстной системе / Харитонов Д. Ю., Митин Н. Е., Устюгова А. Е. // Современные проблемы науки и образования. – 2017. – № 5. – С. 26.
3. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А. А. Тимофеев. – Киев, 2004. – 1062 с.
4. Митин Н.Е. Реабилитация пациентов после операций в челюстно-лицевой области[Электронный ресурс] / Митин Н. Е, Абдиркин М. Д, Абдиркина Е. И. [и др.] / Здоровье и образование в XXI веке. – Режим доступа: https://clinical-journal.co.uk/gallery/2p-20-2018-60-64.pdf. – Название с экрана.

Доценко Дар'я, *студентка III курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЕКСУДАТИВНОМУ ПЛЕВРИТІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

Актуальність проблеми. На сьогоднішній день поява рідини в плевральній порожнині частіше спостерігають при пневмонії – до 49% і туберкульозі – до 13%. Тому патологічні зміни вимагають своєчасного втручання лікаря, відповідного лікування і змушують наполегливо домагатися можливо повного лікування хворого на плеврит і відновлення у нього повноцінних функцій дихального апарату з метою збереження працездатності. Тому фізична реабілітація є однією з обов'язкових складових частин комплексного лікування хворого, який страждає ексудативним плевритом.

Мета дослідження. Обґрунтувати лікувальну дію ЛФК, лікувальногомасажу та фізичної терапії при ексудативному плевриті.

Результати наукової розвідки. У літературі публікується велика кількість робіт, що стосуються проблеми в цілому. Серед приватних питань центральним залишається питання застосування засобів фізичної реабілітації (лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапії) при ексудативному плевриті. Невеликі плевральні зрощення, що залишилися після хвороби, не викликають у хворих істотних розладів дихання. Поширені ж плевральні зрощення можуть викликати у них порушення функцій дихального апарату і кровообігу, що відбивається на функціональному стані всього організму і супроводжується зниженням працездатності хворих.

Тому на сьогодні розглянемо заходи фізичної терапії для хворих на ексудативній плеврит, яке передбачає комплексне використання різноманітних засобів і методів з метою досягнення у найкоротші терміни максимального позитивного результату. У процесі реабілітаційного

втручання поєднувалися та послідовно застосовувалися методи і засоби реабілітації, які доповнювали та підсилювали дію один одного.

Лікувальна фізкультура (кінезіотерапія) – метод неспецифічної патогенетичної терапії і реабілітації пацієнтів засобами фізичної культури і спорту, який використовують в поєднанні з іншими терапевтичними засобами. Механізм нормалізації функцій полягає у відновленні здоров'я та працездатності після захворювання. Фізичні вправи активізують різні функції. Спочатку вони допомагають відновити моторно-вісцеральні зв'язки, які, в свою чергу, нормалізують регуляцію інших функцій. До занять лікувальною гімнастикою слід приступати у не гострій стадії захворювання, при стиханні запального процесу, відсутності запалення чи підозр на тромб, а також при поліпшенні загального стану хворого.

Значне місце в лікувальній гімнастиці для хворих на ексудативний плеврит повинні зайняти статичні і дихальні вправи. Динамічні, статичні і дихальні вправи рекомендуємо поєднувати один з одним, виконуючи в єдиному комплексі.

Лікувальний масаж при ураженні легень підрозділяється на сегментарно-рефлекторний, точково-рефлекторний і апаратний види, при яких застосовуються всі чотири основних масажних прийому: погладжування, розтирання та вібрація .

При ураженні легень застосовуються класичні прийоми масажу спрямовані на розслаблення, розтягування спазмованих м'язів шиї, спини, кінцівок, широко застосовується точковий масаж біологічно активних точок спини, мануальна терапія. Також проводять розслаблюючий точковий і класичний масаж сходових м'язів та м'язів нижньої кінцівки, надпліччя. Особливу увагу приділяють розслабленню паравертебральних, міжреберних і ромбовидних м'язів. Найбільш ретельно проводять розслаблюючий масаж м'язів спини, попереку, сідничної області, грушоподібної м'язи, задньої групи м'язів стегна.

Масаж рекомендується поєднувати з тракцією (витяжкою). За допомогою витягнення досягається вправлення уражених легень, зменшуються здавлювання нервових корінців і набряклість тканин. При ураженні легень з больовим синдромом також рекомендується тракція. Витягування проводиться в гострій (дуже обережно) і підгострій стадіях захворювання. Його доцільно проводити після масажу.

Лікувальний масаж доцільно застосовувати перед фізіотерапевтичними процедурами (електрофорез), що підвищує їх ефективність, зокрема проникнення ліків.

Фізіотерапію призначаютьз метою протизапальної, знеболюючої дії на організм; покращання крово- і лімфообігу у плевральній порожнині, розсмоктування ексудату, попередження або ліквідації плевральних зрощень; загального зміцнення організму.

Використовують солюкс, місцеві світлові ванни, гірчичники, локальні зігріваючі компреси, УФО, діадинамотерапію. Після стихання гострих явищ призначають індуктотермію, УВЧ-терапію, медикоментозний електрофорез, парафіно-озокеритові аплікації.

Висновки. Отже, засоби фізичної реабілітації при ексудативному плевриті, призначені в ранні терміни, прискорюють регресію патологічного процесу в плеврі, скорочують період ексудації і тривалість госпітального етапу реабілітації.

Жарко Катерина, *студентка І курсу,*
Спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ХВОРОБІ ПАРКІНСОНА

Актуальність проблеми. Хвороба Паркінсона – це важке неврологічне захворювання, з яким щорічно стикаються тисячі українців старшого віку. Характеризується уповільненим розвитком з поступовим ураженням

нейронних клітин головного мозку. У хворого спостерігається: деградація процесів мислення, поведінки та мови, тремтіння тіла і кінцівок. На останніх стадіях, людина не здатна доглядати за собою, аж до повної втрати рухливості. Хвороба Паркінсона зустрічається в 70-80% випадках при діагностуванні синдрому паркінсонізму. Вона є найбільш частим нейродегенеративних захворюванням після хвороби Альцгеймера. Захворювання зустрічається повсюдно. його частота коливається від 60 до 140 осіб на 100 тисяч населення, число хворих значно збільшується серед представників старшої вікової групи. Сьогодні хвороба не піддається повному лікуванню, але існує цілий комплекс методів, що дозволяють істотно уповільнити процеси деменції (порушення функції головного мозку) [2].

Метою дослідження є визначення оптимального методу для підтримання життєдіяльності та полегшення симптоматики при хворобі Паркінсона.

Результати наукової розвідки. Лікування має бути комплексним, тривалим, з урахуванням стану хворого, супутніх патологій і ступеня захворювання, що включає медикаментозне лікування, фізіотерапевтичні процедури, психотерапію, лікувальну гімнастику і масаж. На основі проаналізованих джерел розглянемо методику ЛФК. Регулярні заняття фізичними вправами, дозована ходьба, рухливі заняття на свіжому повітрі, плавання, покращують загальну рухову активність, роблять позитивний вплив на хворого. Основні завдання, які вирішуються в процесі занять фізичною культурою при хворобі Паркінсона, виглядають наступним чином: - підтримання загальної рухової активності; - підвищення сили і гнучкості м'язів; - зменшення напруженості м'язів; - поліпшення рухливості суглобів; - поліпшення підтримки рівноваги. Вправи виконуються під команду, ходьба з орієнтирами на підлозі (паркет, малюнок лінолеуму), в змінному темпі (чергуючи прискорення з уповільненням). Хворим рекомендуються похитувальні і кругові рухи рук. Показані також вправи перед дзеркалом для

мімічних м'язів. При підвищеному треморі протипоказано довго лежати або сидіти, так як при русі тремор зменшується. Заняття проводяться в спокійній обстановці. Використовуються прості, різноманітні гімнастичні вправи без силового напруження. Даним хворим рекомендується застосування махових рухів з предметами і без, вправи на метання м'яча, нетривалий біг. Для тренування дрібної моторики застосовуються вправи на точність, такі як збирання мозаїки, кубиків і .т. д. [1].

Висновки. На будь-яких стадіях хвороби Паркінсона необхідна лікувальна фізкультура, яка допомагає зберігати хорошу координацію і пластичність: вправи на розтяжку, підтримання балансу, кардіотренування. Рухова терапія допомагає хворим пристосуватися до змін, що відбуваються з тілом, виробити вірні алгоритми руху, оскільки в міру розвитку захворювання старі перестають бути ефективними. Реабілітаційні заходи спрямовані на зниження рівня тривожності, поліпшення настрою і боротьбу з проявами депресії. Всі ці ознаки дуже характерні для даної хвороби [1].

Використані джерела та література:

1. Митько Е. В. Физическая реабилитация при паркинсонизме / Митько Е. В., Авраменко О. Н., Дугина Л. В. ; Харків. держ.акад. фіз.культури // Слобожан.наук.-тех.вісн. – 2013. – № 5 (38). –С. 165–166.
2. Реабілітація при хворобі Паркінсона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://impuls24.com.ua/reabilitatsiya-pri-bolezni-parkinsona/. – Назва з екрана.
3. Новітні методі лікування хвороби Паркінсона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kp.ru/guide/lechenie-bolezni-parkinsona.html. – Назва з екрана.
4. доступу до ресурсу: https://www.kp.ru/guide/lechenie-bolezni-parkinsona.html

Жила Юрій, *студент III курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОПЕРЕКОВО-КРИЖОВІЙ РАДИКУЛОПАТІЇ

Актуальність проблеми. В Україні вертеброгенна патологія в загальній структурі захворюваності з тимчасовою втратою працездатності становить 20–30%, а у структурі захворюваності периферійної нервової системи – 80%

випадків втрати працездатності [5]. Найважчим варіантом вертеброгенних больових синдромів є радикулопатія попереково-крижового відділу хребта. Гострий больовий синдром є першим та основним неврологічним проявом цього захворювання, але дуже часто також мають місце серйозні ускладнення, такі як: іррадуючі болі в кінцівках, порушення сечовипускання і дефекації, порушення статевих функцій і т.п. [1].

Ефективний результат при лікуванні попереково-крижової радикулопатії (ПКР) досягається шляхом застосування комплексного лікування, яке включає фізіотерапевтичні процедури, масажі, лікувальну фізкультуру, мануальну терапію, тощо.

Цій проблемі присвячено велику кількість публікацій, автори яких пропонують і обґрунтовують різні методи реабілітаційної терапії. Багато з них є ефективними, проте, в цілому, комплексні програми відновлювального лікування хворих на радикулопатію ще далекі від досконалості.Тому удосконалення засобів та методів фізичної терапії (ФТ) при ПКР на даний час є одним з актуальних напрямків розвитку ФТ в Україні[6].

Мета дослідження: проаналізувати вплив існуючих традиційних та сучасних іноваційних заходів ФТ на реабілітацію хворих на ПКР та розробити програму та алгоритмкомплексного застосування заходів ФТ при даному захворюванні.

Результати наукової розвідки. До комплексної програми фізичної терапії хворих на попереково-крижову радикулопатію хребта включають різні засоби реабілітації (ЛФК, масаж, фізіотерапевтичні процедури), які в комплексі доповнюють і підсилюють дію один одного.

Основними формами ЛФК є: лікувальна гімнастика, вправи у воді і плавання, ходьба. Спеціальними вправами при попереково-крижовому радикуліті є фізичні вправи для тулуба і ніг [4].

Лікувальний масаж (сегментарний, точковий, баночний, класичний), застосовується перед фізіотерапевтичними процедурами, що підвищує їх ефективність, зокрема проникнення ліків.

Серед фізіотерапевтичних процедур для зменшення болю та для поліпшення обмінно-трофічних процесів використовують діадинамотерапію, лікувальний електрофорез, імпульсну гальванізацію, фонофорез, дарсонвалізацію, амплипульстерапію, мікрохвильову терапію, магнітотерпію, лазеротерапію, ультразвукотерапію, а також теплові процедури (грязьові аплікації, з озокеритом, парафіном, і ін.) [6].

Найбільш ефективним на стаціонарному лікуванні ПКР є наступне комбінування лікувальних засобів: лікувальна гімнастика – гідрокінезотерапія – масаж – теплові процедури (грязьові та парафіно-озокеритні аплікації) – апаратна фізіотерапія.

Залежно від гостроти клінічних проявів при попереково-крижовій радикулопатії виділяють три реабілітаційні періоди**:** гострий період (5 -7 днів); підгострий період (до 30 днів); довготривалий період (1-12 місяців).

У гострому періодіфізичні вправи (і класичний масаж) не застосовують. Рекомендовано точковий або банковий вакуум-масаж, ручне витягування хребта і розтягнення м’язів спини на больовій ділянці.

У підгострому періоді захворювання, при затиханні болів, поряд з лікуванням, хворим пропонують найпростіші фізичні вправи з невеликою амплітудою рухів. Основні засоби програми фізичної терапії у пігострому періоді: лікувальна гімнастика; гідрокінезотерапія (фізичні вправи у воді та підводне витягування хребта); масаж лікувальний (сегментарно-рефлекторний, точковий); фізіотерапія (діадинамічний і синусоїдальні модульовані струми, магнітотерапія, ампліпульс, дарсонвалізація).

Алгоритм застосування засобів фізичної терапії при ПКР здійснюється з поступовим їх урізноманітненням за трьома основними руховими режимами: щадним, щадно-тренуючим, тренуючим [3].

Підгострому періоду відповідають два рухові режими ЛФК — щадний і щадно-тренуючий (відновний).

За щадним режимом займаються хворі, в яких біль у спокої в порівнянні з гострим періодом зменшується, м'язове напруження знижується, анталгічні пози згладжуються.

За щадно-тренуючим режимом займаються хворі, в яких болю у спокої немає, але вони виникають при рухах, пов'язаних з натягненням залучених у процес корінців і нервових стовбурів (є симптоми натягнення). У хворих, що займаються за щадно-тренуючим режимом, йде процесс відновлення порушених функцій. Режим закінчується повним або неповним клінічним одужанням.

За тренуючим режимом можуть займатися хворі лише після повного клінічного одужання. Тренувальний режим закінчується функціональним одужанням хворих.

Висновки. Результати дослідження доводять, що застосовуючи різноманітні сучасні методики і засоби реабілітаційної терапії, можна ефективно впливати на організм хворого і добиватися позитивних зрушень у перебігу процесу ПКР.

Найбільш ефективний результат при лікуванні радикуліту досягається шляхом застосування комплексного лікування, яке включає ЛФК, лікувальні масажі, різноманітні фізіотерапевтичні процедури та інші реабілітаційні заходи.

Оптимальний вибір конкретних засобів ФТ повинен відбуватися з урахуванням стадії захворювання і загального стану хворого, періодів і етапів реабілітації, рухових режимів [2].

В цілому можна зробити висновок, що підібраний комплексний підхід в реабілітації хворих ПКР позитивно впливає на функціональний стан хребта, сприяє зменшенню больових відчуттів, збільшенню сили м'язів і рухливості хребта, покращує психоемоційний стан пацієнтів, значно прискорює процес одужання. Це дозволяє значно скоротити термін їх непрацездатності.

Запропонована комплексна програма ФТ також може використовуватися як профілактичний захід при даному захворюванні для застосування у профільних реабілітаційних закладах.

Використані джерела та література:

1. Абузарова Г.Р. Боль: практ. руков.для врачей / Г. Р. Абузарова, Н. Н. Яхно, М. Л. Кукушкина. –М.: Издат. РАМН, 2013. – 511 с.
2. Ильина М.В. ЛФК при остеохондрозе пояснично-крестцового отдела позвоночника: учеб.-метод. пособ. для самост. работы студ. / Ильина М. В. –СПб.: ГБПОУ «Акушерский колледж»,2018.
3. Козак Д.В. Лікувальна фізична культура / Козак Д. В., Давибіда Н. О. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2018. – С. 94–96.
4. Миронова Е.Н. Основы физической реабилитации :учеб.-метод. пособ./ Е. Н. Миронова // М.: МОО «Академия безопасности и выживания»,2016.
5. Міщенко Т.С. Сучасна діагностика і лікування у неврології та психіатрії / Міщенко Т. С. – Київ: «Доктор Медіа», 2008. – 624 с.
6. Самойленко В.Б. Медична і соціальна реабілітація : підручник/ Самойленко В. Б., Яковенко Н. П. – Київ: ВСБ Медицина, 2018. – 463 с.

Зданевич Діана, *студентка І курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

РАННЯ ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПАЦІЄНТІВ ІЗ СПАСТИЧНИМИ ФОРМАМИ ДИТЯЧОГО ЦЕРЕБРАЛЬНОГО ПАРАЛІЧУ

Актуальність проблеми. Дитячий церебральний параліч – актуальна проблема дитячої неврології в усьому світі. Правильний вибір термінів і методів реабілітації дозволяє адаптувати дітей з цією патологією в соціумі і поліпшити прогноз їх рухового і психічного розвитку. Ми розглянули оптимальні методи фізичної реабілітації на ранніх етапах розвитку дитини відповідно до сучасних уявлень про нейрональної пластичності, резервних можливостях розвитку головного мозку, патофізіологічних аспектах відновлення і компенсації пошкоджених структур центральної нервової системи.Незалежно від обраної методики реабілітації дітей з ДЦП успіх не може бути повним без мультидисциплінарного підходу, що характеризується раннім початком, гармонійним поєднанням методів фізичної реабілітації з

медикаментозним впливом, фізіотерапією і психолого-педагогічною підтримкою [1].

Мета дослідження. Розуміння фізіологічних основ нейрональної пластичності і функціональних резервів розвиток дитячого мозку є відправною точкою в плануванні ефективних реабілітаційних заходів у дітей з пошкодженням центральної нервової системи (ЦНС) і ризиком розвитку однієї з форм дитячого церебрального паралічу (ДЦП) [2]. Мета реабілітолога в цьому випадку є допомогти дитині в оптимальному використанні існуючих резервів ЦНС, збереженні, розвитку та адаптації наявних функціональних можливостей за допомогою доступних на сьогоднішній день засобів реабілітації. Правильний вибір методу нейрореабілітації та його своєчасне застосування не поступається за своєю значимістю призначенням медикаментозного або хірургічного лікування [1].

Результати наукової розвідки. Однією з найбільш значущих проблем, що заважають розвитку рухових функцій при ДЦП, є спастичність. Наявне підвищення м'язового тонусу поступово призводить до обмеження функціональних можливостей, формування рухового дефіциту, порушення оволодіння навичками пересування; ускладнює самообслуговування; сприяє появіпатологічних установок, формування контрактур, підвивихів і вивихів суглобів. Своєчасне зниження спастичності сприяє не тільки профілактиці ортопедичних ускладнень і розширенню рухового режиму пацієнта, але і раціональному підбору наступних реабілітаційних засобів [3].

Войта-терапія застосовується з самого раннього віку, починаючи з першого місяця життя. Метод рефлекс-локомоції спрямований не на тренування конкретного руху, а на створення моделей координованої роботи аутохтонної мускулатури і м'язів кінцівок, які в подальшому будуть використані для побудови ланцюга необхідних рухів. Виконання вправи полягає у фіксації дитини в певній позі і тиску рукою на обрану зону. Вибір зони проводиться індивідуально в залежності від рухових порушень і одержуваного відповіді. Войта-терапія проводиться не тільки для розвитку

конкретних онтогенетичних навичок, а й для стабілізації становища таза, голови та хребта, тому може тривати при необхідності і на наступних етапах розвитку. Гасіння патологічних тонічних рефлексів в позах не завжди достатня, тому терапія доповнюється лікуванням положення. Починаючи з першого місяця життя активно використовується поза ембріона, що дозволяє погасити симетричний шийний тонічний рефлекс, пізніше, з 11 міс, - поза із застосуванням валиків уздовж хребта, під хрестцем, з розведенням стегон, а також з використанням обважнювачів для фіксації кінцівок в правильному положенні. Дані укладання і пози рекомендуються до щоденного застосування в домашніх умовах з метою гасіння тонічних рефлексів і збереження природної рухливості в суглобах (тазостегнових, плечових, хребта), а також для збереження довжини м'язів (наприклад, аддукторів стегна). Особливу увагу приділяють правильному вибору пози при сидінні, носінні дитини на руках, а також онтогенетичної послідовності в розвитку, застереженню ранньої вертикалізації, особливо при відсутності навичок повзання та сталого сидіння. Після досягнення дитиною віку 1 року при зберіганні підвищення тонусу по спастичному типу, відсутності навичок перевороту або повзання програму реабілітації доповнюють роботою з міофасциальними ланцюгами, в якій розставляють акценти на крайні фізіологічні положення в суглобах при максимальному зіставленні суглобових поверхонь в великих (плечових і тазостегнових) з'єднаннях; ексцентричну роботу м'язів, що особливо актуально для збереження довжини м'язів і сухожиль і відновлення оптимального співвідношення довжина-розтяжність для спастичних м'язів. Потік аферентних імпульсів в один момент часу, від всіх задіяних в передстартової позі суглобів і м'язів сприймається головним мозком; залучаються великі мережі нейронів лобових і тім'яних відділів півкуль, базальні ганглії і мозочок; зростає синоптична активність; відбуваються структурні зміни сірого речовини головного мозку, відповідальні за сприйняття і інтеграцію зорової та сомато-сенсорної інформації. Численні нейрони і їх зв'язку, які в надлишку присутні

на ранньому етапі розвитку і втрачаються в процесі нормального онтогенезу, при перинатальних ушкодженнях головного мозку можуть зберігатися і залучатися до формування компенсаторних зв’язків при регулярному функціонуванні в ході реабілітації. Заняття з дітьми проводять або курсами по 7-10 процедур кожні 2-3 міс, або постійно, 2-3 рази на тиждень, до досягнення дитиною віку 2 років. В процес заняття активно залучають батьків, пояснюють прості пози, які можуть бути відтворені самостійно протягом дня, звертають увагу на необхідність використання ортопедичних пристосувань [2].

Кінезіотейпінг. Відомо, що навіть короткочасна іммобілізація окремих м'язів кінцівок призводить до зменшення їх коркового представництва, що зайвий раз демонструє лабільність пластичних змін в корі головного мозку під впливом зовнішніх умов. Тому вкрай важливо відразу після заняття дозволити максимум свободи рухів в дистальних відділах кінцівок, зберігши при цьому правильне положення в суглобах. В даний час це стало можливим завдяки впровадженню в дитячу реабілітацію методу кінезіотейпування. При їх використанні відбувається стимуляція шкірних рецепторів, а також опосередкований вплив на глибше лежачі структури через шкіру і пов'язані з нею поверхневу і глибоку фасції. Через 10 хв після накладення кінезіотейпінгу не відчувається на шкірі, відчувається тільки його дію: клейка стрічка прагне скоротитися, стимулюючи або розряджаючи механорецептори в залежності від ступеня натягу. Стимуляція механорецепторів формує постійний аферентних кінестетичний потік імпульсів, які повідомляють в головний мозок про становище в суглобі в проміжках між процедурами. Використання різних технік тейпування дозволяє оптимізувати реабілітаційний процес для кожної дитини. У роботі з дітьми, що мають підвищення тонусу по спастичному типу, використовуються наступні техніки кінезіотейпування:

1. Механічна корекція. Використовується для відтворення фізіологічної біомеханічної осі суглобів (наприклад, кисті). Натяг кінезіотейпа - 50-75%

2. Функціональна корекція. Використовується для частково Функціональна корекція. Використовується для часткового обмеження патологічного процесу і полегшення фізіологічного. Натяг - 50-75%.

3. М'язовий кінезіотейпінг. Застосовується для стимуляції або розслаблення м'язів. Натяг - 15-35%. Можливо поєднання декількох технік в однієї дитини. До цього моменту дитина вже формує свою стратегію рухів. Методи фізичної реабілітації повинні бути сфокусовані не на спробі повністю нормалізувати цю стратегію (що, як правило, недосяжно), а на виконанні конкретних завдань в кожному індивідуальному випадку: роботі з укороченими м'язами, стабілізації осі великих суглобів і контролі над м'язами, які беруть участь у фізіологічному русі [3].

Висновки. Послідовне застосування перерахованих методів фізичної реабілітації, які враховують особливості рухових і пропріоцептивних порушень у кожної дитини, в поєднанні з коректною роботою з батьками дозволяє найбільш успішно реалізувати потенційні рухові можливості кожного пацієнта. Мультидисциплінарний підхід до реабілітації дітей з ДЦП, що характеризується раннім початком, гармонійним поєднанням методів фізичної реабілітації з медикаментозним впливом, фізіотерапією і психолого-педагогічною підтримкою, допомагає максимально адаптувати дитину до умов соціуму.

Використані джерела та література:

1. Баранов А. А. Роль пластичності головного мозку в функціональної адаптації організму при дитячому церебральному паралічі з ураженням рук / Баранов А. А., Клочкова О. А., Куренков А. Л.[та ін.] // Педіатрична фармакологія. – 2012. – № 9 (6). – С. 24–32.
2. Куренков А. Л. Спастичность у дітей з церебральним паралічем: діагностичні та лікувальні стратегії / Куренков А. Л., Батишева Т. Т., Виноградова А. В. [та ін.] // Журн. неврології і психіатрії ім. С. С. Корсакова. – 2012. – № 112 (7). – С. 24–28.
3. Heinen F. etal. The updated European Consensus 2009 on the use of Botulinum toxin for children with cerebral palsy Eur J // Paediatr Neurol. – 2010. – № 14. – P. 45–56.
4. Tae Sung Park, James M. Johnston. Surgical Techniques of Selective Dorsal Rhizotomy for Spastic Cerebral Palsy / Tae Sung Park, James M. // Disclosures Neurosurg Focus. – 2006. – № 21 (2). – P. 209–218.

Кашпіровський Віталій, *студент ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ 2-ГО ТИПУ

Актуальність проблеми. Цукровий діабет – одне з поширених захворювань людини, що складає близько 4–5% всієї популяції, а у осіб після 65 років – 10–15%. Поширеність захворювання пов'язують зі зміною факторів зовнішнього середовища, особливостями популяцій (генетичними, демографічними), концентрацією факторів ризику захворювання в популяціях (надмірна маса тіла, артеріальна гіпертензія, значна частота серцево – судинних захворювань, порушення ліпідного обміну та інші). Епідеміологічні дослідження виявили різницю в поширеності основних двох типів цукрового діабета. Цукровий діабет першого типу складає 20%, другого типу - 80% від числа усіх хворих [13].

Актуальність проблеми цукрового діабету зумовлена значною поширеністю захворювання, тим що він є базою для розвитку складних супутніх захворювань, ускладнень, ранньої інвалідності та смертності. Основу їх складають діабетичні мікроангіопатії та нейропатії. У хворих на цукровий діабет значний ризик атеросклерозу та ішемічної хвороби серця. Більше 40% ампутацій нижніх кінцівок є наслідком синдрому діабетичної стопи. Цукровий діабет також викликає значне порушення зору - найчастіша причина сліпоти у людей похилого віку. При недостатньому контролі захворювання приводить до ранньої інвалідизації і летальності внаслідок гострих та пізніх ускладнень.

Все вищезазначене призводить до значних матеріальних витрат, спрямованих на лікування цукрового діабету ІІ-го типу та його ускладнень. Тому доцільно розробити програму фізичної терапії з комплексним підходом для хворих на цукровий діабет ІІ-го типу.

Мета дослідження – розробити алгоритм проведення фізичної терапія при цукровому діабеті ІІ-го типу.

Результати наукової розвідки. Програма фізичної терапії людей хворих на цукровий діабет ІІ-го типу має будуватися з урахуванням віку, статті, довготривалості хвороби та наявності супутніх захворювань.

Основними принципами фізичної терапії людей хворих на цукровий діабет ІІ-го типу має бути індивідуальний підхід, етапність та комплексність. Особливостями методики лікувальної гімнастики при цукрового діабету ІІ-го типу є: застосування фізичних навантажень малою інтенсивністю протягом дня. Поступове збільшення тривалості занять та їх інтенсивності. Обов'язковим є дотримання основного принципу добору вправ для цих хворих, що забезпечують якомога ранню фізичну активність. Одним з головних методів фізичної терпії є дієтотерапія, дотримання якої зменшує ризики підняття цукру в крові та розвиток супутніх захворювань: ретинопатії, діабетичної стопи, інсульту, інфаркту та інших. Лікувальну гімнастику рекомендується проводити таким хворим щоденно, включати в комплекси загально-розвиваючі, спеціальні, дихальні вправи та вправи з предметами. Також потрібно залучати хворих до занять в басейні температура води, якої має бути не нижче 34 градусів, де їм рекомендується виконувати комплекс вправ. Забороняється таким хворим виконувати силові вправи, які швидко підвищують рівень цукру в крові.

Фізотерапевтичні процедури проводяться на поліклінічному або на санаторно-курортному етапах. В домашніх умовах проводяться процедури із загартування. Серед популярних напрямків оздоровлення серед хворих на цукровий діабет ІІ-го типу - Скандинавська ходьба, при які працює велика кількість м'язів та покращується робота серцево-судинної, дихальної системи та опорно-рухового апарату.

Лікувальний масаж хворим призначають курсом 1 або 2 рази на рік по 10-12 процедур, в залежності від потреб.

Висновки. Розроблено комплексну програму фізичної терапії при цукровому діабеті ІІ-го типу, яка включає наступні методи та засоби: дієтотерапію, лікувальну гімнастику, фізіотерапію (світлові ванни, медикаментозний електрофорез, магнітотерапію), лікувальний масаж, механотерапію у вигляді занять на велотренажері 7318 W. Поставленні SMART-цілі :короткострокові та довгострокові на щадному, щадно-тренуючому та тренуючому руховому режимах.

Виходячи з усього перерахованого вище можна зробити висновок, що розроблена комплексна програма фізичної терапія при цукровому діабеті ІІ-го типу при регулярному і індивідуальному підході може покращити функціональний стан хворих та знизити кількість цукру в крові і не дасть можливості розвиватися в подальшому ускладненням з боку серцево-судинної, дихальної, травної та ендокринної систем.

Використані джерела та література:

1. Андреева Л. П. Диагностика сахарного диабета / Л. П. Андреева// Сов. медицина. – 2009. – № 2. – С. 22–25.
2. Алан Л. Рубин. Диабет для «чайников» / Л. Алан. –2-е изд. –М.:Диалектика, 2012. – 496 с.
3. Балаболкин М. И. Сахарный диабет / М. И. Балаболкин. – М.: Медицина, 2004. – С. 30–33.
4. Бергер М. Практика лечения сахарного диабета / М. Бергер // Springen. – 2011. – С. 365–367.
5. Бирюков А. А. Лечебный массаж :учеб. для студ. высш. учеб. завед./ А. А. Бирюков. – М.: Издат. центр «Академия», 2004. –368 с.

Коваленко Наталія,*студентка V курсу*
спеціальність «Фізична терапія та ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОСІБ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ З ГІПЕРТОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ 2-ГО СТУПЕНЯ НА ЛІКАРНЯНОМУ ЕТАПІ

Актуальність проблеми. За даними численних епідеміологічних і соціологічних досліджень гіпертонічна хвороба (ГХ) є найбільш

розповсюдженим хронічним захворюванням, яке спричинює високий рівень інвалідизації (1/3 причинн непрацездатності) та смертності (1/2 всіх випадків) населення від серцево-судинних захворювань. За даними ВООЗ, підвищений артеріальний тиск (АТ) відзначається приблизно в 15-30% дорослого населення планети. До країн із дуже високою розповсюдженістю артеріальної гіпертензії (АГ) відносять й Україну.

Незважаючи на значне поширення АГ в Україні, про наявність свого захворювання знають лише 46,9% мешканців села та 85,1% жителів міста, а лікуються відповідно 12,4% та 61,2%, з них ефективно – 6,2% та 20,5%. Звичайно, такі статистичні показники обумовлюють необхідність детальнішого ознайомлення з цією недугою.

За поширеністю в структурі хвороб системи кровообігу в Україні перше місце чільно посідає АГ (всі форми).

Щорічно цю хворобу виявляють у 1 млн українців. Високий артеріальний тиск значно підвищує ризик захворіти на ішемічну хворобу серця, мозковий інсульт, а також на серцеву та ниркову недостатність, призводить до враження судин й очей. У людей з високим тиском у 3-4 рази частіше розвивається ішемічна хвороба серця і в 7 разів — порушення мозкового кровообігу.

Все це визначає актуальність теми дослідження, яка пов’язана з необхідністю розробки нової більш ефективної програми фізичної реабілітації, яка має істотне практичне значення для відновлення і повернення хворого до активного способу життя, що і стало підставою для виконання цієї роботи.

Метою дослідження є розробка комплексної програми фізичної терапії для пацієнтів середнього віку з гіпертонічною хворобою ІІ ступеню на лікарняному етапі.

Результати наукової розвідки. В результаті наукової розвідки та огляду літературних джерел, ми з’ясували, що артеріальна гіпертензія, за визначенням Комітету експертів ВООЗ, – це постійно підвищений

систолічний та/чи діастолічний артеріальний тиск. Есенціальна гіпертензія (первинна гіпертензія, або гіпертонічна хвороба) – це підвищений артеріальний тиск при відсутності очевидної причини його підвищення. Вторинна гіпертензія (симптоматична) – це гіпертензія, причина якої може бути виявлена. Відповідно до останніх рекомендацій Європейського товариства гіпертензії та Європейського товариства кардіології (2003 р.) виділяють декілька рівнів АТ. Згідно з цією класифікацією, артеріальною гіпертензією є підвищення САТ до 140 мм рт. ст. і вище або ДАТ до 90 мм рт. ст. і вище, якщо таке підвищення є стабільним, тобто підтверджується при повторних вимірюваннях АТ (не менш ніж 2-3 рази у різні дні протягом 4 тижнів) [1].

В сучасній реабілітації осіб середнього віку найчастіше використовують кінезіотерапію, лікувальний масаж та фізіотерапію. Рекомендується починати з дозованого ходіння з періодичним поступовим прискоренням і уповільненням кроку, з елементарних гімнастичних і дихальних вправ. Під впливом таких занять розкриваються дрібні судини у великих м'язових ділянках, знижується підвищений судинний тонус, поліпшується самопочуття хворих. Корисна щоденна ранкова гімнастика, але в II стадії хвороби слід утримуватися від вправ, що супроводжуються припливом крові до голови (сильного згинання тулуба тощо). У всіх стадіях гіпертонічної хвороби рекомендується дихальна гімнастика.В I та II стадіях гіпертонічної хвороби з електролікувальних процедур найчастіше застосовують електрофорез (введення в організм ліків за допомогою гальванічного струму) брому, магнію, дибазолу чи платифіліну. Використовують місцеві або загальні водні ванни (хвойно-соляні, кисневі, радонові, вуглекислі або помірні сірководневі) з температурою 35— 37 °С, а також душі з невисоким тиском. Водні процедури дають виражений заспокійливий і тонізуючий нервову систему ефект. Місцевий масаж шиї, голови і передпліччя заспокоює біль.Ефективним рефлексогенним методом є

застосування парафінових, озокеритних аплікацій у вигляді рукавичок або шкарпеток на верхні чи нижні кінцівки.

Завдання, форми, засоби, методики лікувальної фізичної культури при даній патології залежать від ступеня тяжкості захворювання, ступеня серцево-судинної недостатності та етапу фізичної реабілітації.Своєчасні заходи адекватної активізації хворих за допомогою дозованих тренувальних режимів, які впливають безпосередньо і опосередковано на серцево-судинну систему, сприяють тренуванню і зміцненню органів кровообігу, що в свою чергу сприяє підвищенню толерантності до фізичного навантаження, і відновлює фізичну працездатність хворих на гіпертонічну хворобу.В стаціонарний період реабілітації застосовують кінезіотерапію(йогатерапію), лікувальний масаж, фізіотерапію [2].

При побудові програми йогатерапії необхідно виключити прийоми, що підвищують тонус симпатичної нервової системи і тому здатні спровокувати підйом артеріального тиску. Несприятливими є техніки, що викликають коливання внутрішньочерепного тиску.

Однозначно позитивну дію при гіпертонічній хворобі мають прийоми, що сприяють зниженню артеріального тиску. Найбільш безпечні та доступні практики релаксації, ефективність яких в боротьбі з гіпертонією науково підтверджена.Крім того,застосовуються дихальні техніки з парасимпатичним ефектом. В цілому заняття будуються в м'якому релаксационном режимі, можлива спокійна динаміка в ритмі природного дихання ,суглобові розминки без затримок дихання і різких видихів, дихання уджайі в пропорції 1: 2. Прогини використовуються в м'яких варіантах і в помірних кількостях.

Працюючи з хворими на гіпертонічну хворобу, необхідно проводити регулярний контроль артеріального тиску до, під час і після практики, а також мати інформацію про рівень АТ протягом доби.

Йогатерапія може бути ефективна на ранніх стадіях гіпертонії, а у гіпертоніків зі стажем метод дозволяє знизити дози препаратів і значно поліпшити загальне самопочуття [3].

Висновки. За результатами проведеного дослідження були визначені завдання,засоби,форми,методи та методики кінезіотерапії, масажу та фізіотерапії при гіпертонічній хворобі 2-го супеня осіб середнього віку на лікарняному етапі, а також були виявлені особливості лікувальної гімнастики та масажу в залежності від ступеня гіпертонічної хвороби,супутніх захворювань та віку пацієнтів.

Використані джерела та література

1. Серцево-судинні захворювання : реком. з діагностики, профілактики та лікування / за ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая. – Київ: Моріон, 2011. – 17 с.
2. Застосування засобів фізичної терапії у відновному лікуванні гіпертонічної хвороби / Калмикова Ю. С.,Калмиков С. А., Садат К. Н. // Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології. – 2017. – № 1. –С. 18–23.
3. Фролов А. Йогатерапия: Хатха-йога как метод реабилитации / А. Фролов. – 2-е изд. испр. и доп – М.: Ориентация, 2016. –С. 65–67.

Коростельов Михайло **,**
студент V курсу, спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Глиняна О.О.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КІНЕЗІОТЕЙПУВАННЯ ПРИ ЛАТЕРАЛЬНОМУ ЕПІКОНДИЛІТІ

Актуальність проблеми. Епікондиліт (епікондилопатія) плечової кістки – хронічне дистрофічне ураження зовнішнього (лікоть тенісиста) чи внутрішнього (лікоть гольфіста) надвиростка плечової кістки [1]. Зустрічається латеральна епікондилопатія у 10% амбулаторних хворих, частіше у осіб, чия професійна діяльність вимагає здійснювати напружену пронацію і супінацію передпліччя у сполученні з згинанням і розгинанням у ліктьовому суглобі. Частота цієї патології у тенісистів досягає 65% переважно у юних спортсменів або ветеранів [2].

Сьогодні латеральний епікондиліт розглядається як захворювання або мікророзрив на місці прикріплення короткого променевого розгинача кисті. Причини захворювання можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми. Мікротравми супроводжуються локальним асептичним запаленням,

набряком, порушенням трофіки, прогресуванням дистрофії, дегенерації та деструкції тканин (вогнища локального асептичного некрозу). Одними з негативних симптомів є біль який посилюється в ліктьовому суглобі зовні і збоку. Біль може віддавати з ліктьовий суглоб по передпліччю вниз в III і IV пальці руки. Ліктьові м'язи напружені і болючі, і біль посилюється, якщо що-небудь захоплювати або піднімати [3]. Раніше лікування даної групи людей відбувалося медикаментозно, на даний час великою популярністю користується новий метод відновлення даної групи хворих - кінезіотейпування. Тому доцільно розглянути існуючі техніки накладання тейпів при епікондиліті.

Мета дослідження – провести огляд існуючих технік кінезіотейпування при епікондиліті.

Результати наукової розвідки. Одним із методів лікування захворювань і травм опорно-рухового апарату є накладання пов’язок, у тому числі липкопластирних. З англійської мови назва методу перекладається як кінезіотейпування (від kinezio-рух, tape - стрічка). Метод базується на наклеюванні спеціальних еластичних стрічок на шкіру для специфічної дії на м’язову, судинну, нервову і з’єднувальну тканини. Основний ефект кінезіотейпування полягає в піднятті шкіри на мікроскопічному рівні, що поліпшує циркуляцію крові та лімфи, створюючи сприятливі умови для саногенетичних процесів у тканинах [1].

Структура волокон тейпа, яка пропускає повітря, забезпечує “дихання” шкірі, сприяє відведенню води й поту від тейпа і швидкому висиханню шкіри після тренувань, плавання та душу. Численні дослідження показали, що знеболювальна та протизапальна дія кінезіотейпування найбільше виражена протягом 5 днів застосування, після чого ефект поступово знижується. Вже через кілька хвилин після правильного наклеювання тейпа хворий відчуває зменшення больових відчуттів і збільшення обсягу рухів. На відміну від класичного тейпінгу й еластичних бинтів, призначених забезпечити повну фіксацію, кінезіотейпування дає змогу зберегти і навіть збільшити рухливість

пошкодженого рухового сегмента, тому що еластична стрічка бере на себе частину навантаження сухожиль і м'язів, а також піднімає шкіру, покращує гемоперфузію і лімфовідтік під нею. Таким чином, кінезіотейпування дає змогу організму задіяти власні сили для поліпшення лікування завдяки підтриманню, стабілізації м'язів, суглобів і зв'язок та збільшенню простору для циркуляції міжклітинної рідини, крові і лімфи. На даний час існує декілька варіантів накладання тейпів при епікондиліті:

1. Методика. Для аплікації використовують два І-подібні тейпа. Якорь першої стрічки накладіть на середину кисті без натягу, далі пацієнту потрібно максимально зігнути кисть в кулак та променево –зап'ястний суглоб, аплікацію накладіть на розгиначі по латеральній частині руки вище ліктьового суглоба з натягом 10-20%. Другу стрічку накладіть на ліктьовий суглоб по діагоналі з натягом 50-75% .

2. *Методика.* Для аплікації використовують два І-подібні тейпа. Рука зігнута в ліктьовому суглобі на 90 градусів, середина першого І-подібного тейпа клеїться вище ліктьового відростка з натягом 10 % та заходе на дистальний відділ плечової кістки, другий І-подібного тейп клеїться нижче ліктьового відростка та заходить на проксимальну частину передпліччя з натягом 10 %, якоря клеїться без натягу.

Перевагами кінезіотейпуваня є його економічність, швидкий ефект та зручність використання. Тейпування проводиться до повної відсутності ознак хвороби.

Висновки. Розглянуто дві техніки накладання кінезіотейпа при епікондиліті. Кінезіотейпування дозволить швидко зняти запальний процес, виражені больові відчуття та значно покращить функцію кисті.

Використані джерела та література

1. Глиняна О.О. Основи кінезіотейпування : навч. посіб. / О. О. Глиняна, Ю. В. Копочинська. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 142 с.

2. Киселев Д.А. Кинезиотейпинг в лечебной практике неврологи и ортопеди/ . А. Киселев. – СПб., 2015. – 159 с.

3. Крюков В. Г. Применение оригинального кинезиотейпирования при травмах и заболеваниях. Инструкция по применению / В. Г. Крюков, А. П. Сиваков, С. С. Василевский [и др.]. – Минск:МЗ Республика Беларусь, 2010. – 14 с.

4. Субботин Ф. А. Применение кинезиотейпировнаия в медицинской практике / Ф. А. Субботин. – Одесса, 2014. – 40 с.
5. Субботин Ф. А. Консервативное лечение миофасциального болевого синдрома / Ф. А. Субботин. – Ялта, 2013. – 220 с.

***Копєйкіна Єлизавета**, студент ІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія та ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ ІЗ ПРОБЛЕМАМИ ЗОРУ У ВІЦІ 4-11 РОКІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ «СЕНСОРНОЇ КІМНАТИ» ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

Актуальність проблеми. Останнім часом все більше людей звертається до лікарів зі скаргами на погіршання стану здоров'я з боку зору. В світі біля 2,2 млрд людей страждають від проблем з порушенням зору або сліпоти. Мільярди випадків можна було б попередити, якщо б люди робили своєчасну профілактику ще з дитинства. Станом на березень 2018 року приблизно 60-80% дітей в Україні мають вади зору. Про це на прес-конференції повідомив президент Асоціації дитячих офтальмологів України Сергій Риков. Наслідком зниженого зору є недостатня рухова активність дитини, що, в свою чергу, спричиняє відставання фізичного розвитку, погіршення рухових функцій, координації, орієнтації в просторі та інших важливих функцій.

Мета дослідження – виявити ефективність різних підходів фізичної терапії та реабілітації у роботи з дітьми у віці від 4 до 11 років, що страждають проблемами зору.

Результати наукової розвідки. Повне або часткове порушення зору передусім порушує координацію рухів, загальну витривалість, просторове орієнтування, уповільнює оволодіння руховими навичками й вміннями, викликає початкову м'язову атрофію, перешкоди у збереженні статичної та динамічної рівноваги, затримує терміни формування основних рухів [1].

Фізичну терапію варто проводити у 3 етапи, на всіх етапах варто додатково використовувати «Сенсорну кімнату» та настільні ігри і фізіотерапію в обличчі Амбліокору та лазерної терапії.

1 етап (30 днів) щадний режим – заняття ЛФК спрямовані на корекцію постави 5 разів на тиждень по 35 хвилин , «Сенсорна кімната» після занять ЛФК 3 рази на тиждень по 45 хвилин, 1 рази на тиждень заняття на Амбліокорі по 30хв.

2 етап (180 днів) щадно-тренуючий режим– заняття ЛФК спрямовані на формування м'язового корсету принципом вправ з динамічним та статичним короткочасним напруженням 5 разів на тиждень по 35 хв, «Сенсорна кімната» після ЛФК 1раз на тиждень, Амбліокор 2 рази на тиждень, після занять на Амбліокорі проводити масаж очей, 1 раз на тиждень заняття з комп'ютерною програмою «Чибис» та проходження таблиці Шульце 3 рази на тиждень, лікувальний масаж 3 рази натиждень.

3 етап (60 днів) тренувальний руховий режим – спрямований на подальше зміцнення м'язів зорового аналізатора, формування в дітей мотивації до регулярних самостійних занять ЛФК [2] 6 разів на тиждень по 40 хв, Амбліокор 1 раз на тиждень, лазерна терапія 2 рази на тиждень, «Сенсорна кімната» 1 раз на тиждень, лікувальний масаж 6 разів на тиждень.

Один з основних принципів фізичної реабілітації є принцип комплексного застосування всебіччних реабілітаційних заходів, що дозволяє послідовно і всеохоплюючі впливати на проблему. Марі́я Монтессо́рі — італійська лікарка, освітянка, перша італійка, що стала докторкою медицини. Монтессорі вважала, що головним завданням освіти є підтримувати спонтанність і творчість дітей, забезпечувати їх всебічний розвиток, першою створила таке поняття, як «Сенсорна кімната». Лікарка вважала, що кімната має бути наповнена різними матеріалами для всебічного розвитку дитини, та релаксації.

У випадку реабілітації дітей з вадами зору варто використовувати пасивну, темну «Сенсорну кімнату» в якій дитина знаходиться в середовищі,

яке стимулює її зорову систему, а також наявність світлових елементів забезпечує стабілізацію психоемоційного стану пацієнта, що створює сприятливіші умови для занять з корекції слуху. В кімнаті обов'язково має бути м'яке, приглушене освітлення, тиха музика для повної релаксації пацієнта, все обладнання має зберігати нейтральну кольорову гамму, можна встановити ємкості для ефірних масл бергамоту/ лаванди/ладану/троянд чи ромашки (перед використанням арома масел обов'язково необхідно пересвідчитись чи не має у дитини алергії на той, чи інший запах). Заняття має тривати не більше 45хв, може проводитися, як індивідуально так і у групі дітей однакового віку [3].

Необхідне наповнення кімнати: фібро оптичне волокно «Злива», дзеркальний шар, сухий басейн з підсвіткою, світлова бульбашкова колонна, фібро оптичне волокно «Пучечок опти волокна», м'які пуфи різної форми, зоряне небо, яке світиться у темряві. Перед початком заняття варто зазначити тему сьогоднішньої процедури, наприклад «Подорож іншою планетою» або «Прогулянка нічними джунглями», варто змінювати назву, щоб діти не втрачали зацікавленості [3].

Заняття варто почати з 10 хвилинної стимуляції зору та тактильних відчуттів у фібро оптичному волокні «Злива», пацієнт має знаходитись всередині, спеціаліст має пояснити дитині, що це за вправа у ігровій формі підключаючи фантазію малечі; далі варто провести 15 хвилинне заняття у сухому басейні в якому заздалегідь розташувати іграшки, для додаткового розвитку дрібної моторики варто зіграти у гру «Знайди певну іграшку», де реабілітолог загадує дитині певну іграшку і та має її знайти; наступною є вправа де діти граються із розправленим фібро оптичним волокном «Пучечок опти волокна» протягом 7 хвилин; наступною вправою може стати розглядання світлової бульбашкової колонни протягом 5 хвилин; останньою вправою обов'язково має бути завдання для психологічної розгрузки від 5 до 8 хвилин, терапевт пропонує дітям прилягти на м'які пуфи та полічити зорі, розташовані на стелі, згодом спеціаліст переводить увагу дітей на відблиски

від дзеркального шару, який також прикріплений до стелі. Пацієнтам необхідно поставити задачу стежити очима за відблисками від шару, якомога довше [3].

Після заняття у «Сенсорній кімнаті» варто дати групі дітей пограти у настільні ігри такі як: монополія, карткові ігри, шахи, шашки, нарди, доміно або ж пазли чи головоломки для закріплення ефекту від стимуляції сенсорних систем у першу чергу зору.

Висновки. Наслідком зниженого зору є недостатня рухова активність дитини, що, в свою чергу, спричиняє відставання фізичного розвитку, погіршення рухових функцій, координації, орієнтації в просторі та інших важливих функцій. Повне або часткове порушення зору передусім порушує координацію рухів, загальну витривалість, просторове орієнтування, уповільнює оволодіння руховими навичками й вміннями, викликає початкову м’язову атрофію, перешкоди у збереженні статичної та динамічної рівноваги, затримує терміни формування основних рухів. Фізичну терапію варто проводити у 3 етапи, на всіх етапах варто додатково використовувати «Сенсорну кімнату» та настільні ігри і фізіотерапію в обличчі Амбліокору та лазерної терапії. У випадку реабілітації дітей з вадами зору варто використовувати пасивну, темну «Сенсорну кімнату» в якій дитина знаходиться в середовищі, яке стимулює її зорову систему.

Використані джерела та література:

1. Данків А. Фізичний розвиток молодших школярів з вадами зору / А. Данків // Молода спортивна наука України. – 2005. – Т. 2, вип. 9. – С. 143–145.
2. Афанасьєва О. С. Фізична реабілітація слабкочуючих дітей середнього шкільного віку з порушеннями постави: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.03 / Афанасьєва Олесандра Сергіївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2014. – 20 с.
3. Гуткова Т.В. Сенсорна кімната як засіб розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я / Т. В. Гуткова // Вихователь дошкіл. навч. закл. – 2013. – №3. – С. 3–4.

***Корякова Поліна**, студентка ІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академікаЮрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ГІПЕРТОНІЧНІЙ ХВОРОБІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯННИЙ ПЕРІОД

Актуальність проблеми. Гіпертонічна хвороба виявляє неухильну тенденцію до зростання і зв'язано це, перш за все з тим, що гіпертонічна хвороба – це хвороба цивілізації, її негативних сторін (зокрема, інформаційного буму, збільшеного темпу життя, гіпокінезії та ін.). Все це викликає неврози, у тому числі серцево-судинні, негативно впливаючи на організм і йогорегуляторні механізми, в тому числі на регуляцію судинного тонусу. Крім цього, неврози і стреси ведуть до зайвого викиду в кров катехоламінів і тим самим сприяють розвитку атеросклерозу.

Фізична активність людини, що відіграла головну роль в еволюції, сьогодні знову набуває біологічної та соціальної актуальності. Науково-технічний прогрес у всіх галузях життя різко скоротив рухову активність (гіпокінезія). Сучасна людина відчуває на собі вплив дисгармонії нервових і фізичних подразників зі значною перевагою нервових факторів. Ця дисгармонія в умовах гіпокінезії далеко не байдужа організмові, вона є одним із важливих етіологічних факторів, здатних спричинити зниження природної опірності організму і порушення функції нервової та серцево-судинної систем.

Питання про лікування та профілактику гіпертонічній хворобі в своїх дослідження розглядали таки науковці: Абрамович С.Г., СойхерВ.М.,Боголюбов В.М та Коморова Л.А [1,2,3,4]

Мета дослідження – довести ефективність лікувальної фізичної культури при гіпертонічній хворобі.

*Результат наукової розвідки***.** Методика ЛФК залежить від стадії захворювання, переважання різних її проявів. Загальні вимоги до методики

полягає в поєднанні вправ на загальний розвиток із спеціальними вправами. Спеціальні включають: дихальні, на розслаблення різних груп м'язів, вправи для вестибулярного апарату. Загальнорозвиваючі вправи сприяють зниженню артеріального тиску, а дихальні і на розслаблення дозволяють понизити тонус артерій. Виділяють спеціальний комплекс вправ на розслаблення м'язових груп, координацію, розвиток рівноваги, дихальні динамічні вправи і вправи з дозованим посиленням динамічного характеру. Хворим гіпертонічною хворобою слід уникати вправ, що передбачають велику амплітуду руху для тулуба і голови, а також швидко і різко виконуваних вправ, для яких характерне тривале статичне зусилля.

Мета ЛФК на вступному етапі – адаптація організму до зростаючих об'ємів фізичного навантаження. Основна частина зайняття: мета вправ, що проводяться, - стимуляція функції зовнішнього дихання, периферичного кровообігу, тренування вестибулярного апарату, поліпшення функцій ЦНС, підвищення реактивності судинної системи, тренування дихальної, опорно-рухової і серцево-судинної системи, стимуляція обміну речовин, створення позитивного емоційного фону.

Загальна тривалість зайняття складає 18-20 хвилин. На першому заняті головною метою є стимуляція обміну, функцій зовнішнього дихання, периферичного кровообігу. Основний розділ: метою є поліпшення лімфо- і кровообіг в черевній і тазовій області, збільшення рухливості діафрагми, зменшення венозного застою, стимуляція органів травлення. Завершальний розділ: мета - зниження навантаження на організм.

Висновки. Отже, гіпертонічна хвороба відноситься до хвороб, які вражають серцево судинною систему в цілому, тобто вражає як і серце, так і судини, і тому слід відштовхуватись вид чого факта. Наша методика лікувальної фізично культури повинна на сам перед направлена на зниження артеріального тиску та адаптації організма на фізичні вправи, а також загальнорозвиваючі вправи на дихальні м’язи (діафрагма, між реберні м’язи), стимуляція кровообігу в черевній порожнині.

Використані джерела та література:

1. Абрамович С.Г. Основы физиотерапии в педиатрии :учеб.пособ. / С. Г. Абрамович. – Иркутск, 2008. – 190 с.
2. Боголюбов В.М. Комбинирование и сочетание лечебных физических факторов / Боголюбов В. М., Улащик В. С. // Физиотерапия, бальнеология и реабилитация. – 2004. – № 5. – С. 39–46.
3. Комарова Л.А. Сочетанные методы аппаратоной физиотерапии и бальнеотеплолечения / Комарова Л. А., Егорова Г. И. – СПб.: Изд-во СпбМАПО, 1994. – 223 с.
4. Сойхер В.М. Результаты анкетирования по выявлению уровня информированности населения о факторах риска Артериальной гипертонии.Оценка качества работы школ здоровья / Сойхер В. М., Минеева Т. Н// Здоровье. Медицинская экология. Наука. – 2011. – № 2(45). – С. 7–12.

***Кузьменко Вікторія**, студентка II курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ГЕМОРАГІЧНОМУ ІНСУЛЬТІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

Актуальність проблеми. На сьогодні в нашій країні, як і в багатьох інших європейських країнах світу, спостерігається тенденція до зростання неврологічних захворювань. Найбільш актуальними залишаються на одному з перших місць судинні захворювання головного мозку, а точніше, гострі порушення мозкового кровообігу- мозкові інсульти.

Інсульт – гостре порушення мозкового кровообігу, що призводить до пошкодження і вимирання його клітин. Інсульт посідає перше місце серед основних причин інвалідності населення. Наслідки інсульту залежать від області мозку, в якій мале місце порушення кровообігу.

Геморагічний інсульт- це розрив кровоносної судини в мозку [3].

Мета дослідження – довести вплив засобів фізичної терапії для хворих при геморагічному інсульті у після лікарняний період.

*Результати наукової розвідки***.** Засобами фізичної терапії при геморагічному інсульті у післялікарняний період є кінезіотерапія, лікувальний масаж, фізіотерапія.

Кінезіотерапія – це лікування рухом. Багаторазове повторення одних і тих же рухів, впливаючи на суглоби, м’язи, зв’язки і весь опорно-руховий апарат людини.

Лікувальний масаж у після лікарняний період. Під час масажу потрібно, щоб верхня половина тулуба була трохи вищою ніг. Також слід стежити за тим, щоб плечовий суглоб був максимально розслабленим. Під час массажу потрібно рухатися зверху вниз, спочатку опрацьовуючи шию і верхні кінцівки, а потім ноги.

При правильному проведенні дана процедура дозволяє помітно полегшити процесс відновлення після інсульту. Завдяки механічної стимуляції м’язів вдається активувати і периферичні нерви, які в них знаходяться. Разом з постійними вправами і фізичними тренуваннями, які теж показані хворим, це дозволяє стимулювати центральну нервову систему до створення нових міжнейронних зв’язків замість втрачених.

Основні прийоми масажу:

– Погладжування – цей прийом виконується всією долонею поверхнею руки (на спині, грудях, руці, нозі). Погладжування може бути поверхневим (долоня злегка стосується шкіри) і глибоким. Цим прийомом ми починаємо, і закінчуємо масаж. Темп погладжувань - повільний і ритмічний.

– Розтирання – прийом, коли рука масажиста не ковзає по шкірі, а зсуваєїї при рухах з незначним зусиллям. Заспокійливо впливає на центральну нервову систему.

Розминання – посилює кровопостачання масажованої ділянки, активізує трофічні процеси і видалення продуктів обміну, підвищує тонус, еластичність і силу м'язів, а також сприяє регенеративним (відновлюючим) процесам [2.]

Фізіотерапію при геморагічному інсульті використовують через два тижні після інсульту (при нормальному артеріальному тиску). Завдання фізіотерапії: профілактика ускладнень, прискорення розсмоктування

крововиливу, покращення кровообігу і живлення мозку, швидке відновлення рухів, зменшення збудливості шийного симпатичного апарату [1].

Висновки. За результатами проведеного аналізу сучасної науково-методичної літератури, узагальнення досвіду провідних фахівців і результатів власних досліджень свідчать про те, що ефективність фізичної терапії хворих після оперативного лікування геморагічного інсульту значною мірою залежить від адекватності реабілітаційних заходів.

Використанні джерела та література:

1. Геморагічний інсульт. Спонтанний внутрішньо мозковий крововилив. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах :дод. до Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17.04.2014 № 275. – Київ, 2014. – 50 с.
2. Здесенко І. В. Реабілітація хворих з постінсультними когнітивними та депресивними розладами / І. В. Здесенко // IV Всеукраїнський форум нейрореабілітації та медико-соціальної експертизи : матер. наук.-практ. конф. – Львів: Літограф, 2016. – С. 47–50.
3. Гусев Е. И. Проблема инсульта в Российской Федерации: Время активных совместных действий / Е. И. Гусев, В. И. Скворцова, Л. В. Стаховская // Журн. неврологии и психиатрии им. С. С. Корсакова. – 2007. – № 8. – С. 4–10.

***Лисенко Аліна**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
***Науковий керівник: Копочинська Ю.В.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ МІОКАРДИТІ НА СТАЦІОНАРНОМУ ЕТАПІ

Актуальність проблеми. Проблема міокардитів залишається однією з найбільш актуальних в клініці некоронарогенних захворювань серця. Складність проблеми обумовлена багатьма причинами, численними етіологічними чинниками, відсутністю єдності поглядів вчених на природу кардіоміопатій, різноманітністю проявів і вираженістю клінічних симптомів, складністю діагностики і відсутністю чітких алгоритмів лікування таких пацієнтів тощо.

На теперішній час поширеність міокардиту складає до 20% всіх некоронарогенних уражень серця і від 5 до 11% всіх захворювань серцево-

судинної системи. Останніми роками відмічено зростання захворюваності міокардитом. Запальні ураження міокарда зустрічаються у людей молодого працездатного віку. Наслідки перенесеного міокардиту можуть залишатись упродовж років чи всього життя і стати причиною інвалідізації хворих. [3, 5, 6]

Метою дослідження є розроблення комплексної програми фізичної терапії для хворих на міокардит на стаціонарному етапі реабілітації.

Результати наукової розвідки. Лікування хворих на міокардит повинно включати:ліжковий режим за умови кардіомегалії і недостатності кровообігу; після нормалізації розмірів серця і зниження ознак недостатності кровообігу ліжковий режим відміняється;дієту №10; проведення не- та медикаментозного лікування;санацію вогнищ інфекції; реабілітацію хворих.

Важливим аспектом фізичної реабілітації в період стаціонарного етапу є поступове відновлення фізичної активності. Фізіотерапевтичні методи реабілітації хворих з гострим міокардитом не проводяться, так як можуть вплинути на виникнення аритмії, гострої серцевої недостатності [4].

При важкому протіканні захворювання призначають ліжковий режим, а лікувальну гімнастику і масаж призначають після зниження ШОЕ, температури тіла і стихання запального процесу після зникнення симптомів серцевої недостатності (набряків, задишки в спокої та ін.) під суворим лікарським контролем (самопочуття, ЧСС, АТ, ЕКГ в динаміці).

Програма фізичної реабілітації планується з урахуванням тяжкості ураження міокарда та передбачає застосування різних комплексів лікувальної фізкультури. Хворим, які перебувають на суворому постільному режимі, призначають комплекси лікувальної гімнастики з фізичними вправами для дрібних м’язових груп у поєднанні з дихальними вправами помірної глибини. Темп виконання повільний, тривалість занять 8-10 хв.

При розширенні режиму до постільного рекомендуються наступні форми лікувальної фізичної культури: ранкова гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика (вправи на дрібні і середні м’язові групи з поступово

зростаючою амплітудою, спеціальні дихальні вправи помірної глибини, тривалість занять 10-15 хв) і самостійні заняття за полегшеним комплексу (6-8 вправ 2-3 рази на день по 10 хв) [7].

Лікувальний масаж призначають у постільному режимі для зменшення застійних явищ на периферії, активації екстракардіальних чинників кровообігу, стимуляції трофічної та скорочувальної здатності міокарду, підняттям загального тонусу організму. Масажують нижні та верхні кінцівки, використовують поверхневе погладжування, ніжні розтирання. У випадках ексудативного запалення суглобів їх не масажують. У подальшому можна застосовувати сегментарно-рефлекторний масаж, діючи на паравертебральні зони верхньогрудних і нижньошийних спинномозкових сегментів.

При хронічній формі міокардиту масаж проводиться в період ремісії. Масажують спину, нижні кінцівки (з проксимальних відділів), грудну клітку і живіт. Використовують прийоми: погладжування, розтирання, розминання і струшування м’язів. Виключаються ударні прийоми. Тривалість масажу 10-15 хв, курс 10-15 процедур. Після проведеного масажу показана оксигенотерапія [2].

Хворим, які перебувають на напівпостільному режимі, призначають такі форми лікувальної фізичної культури: лікувальну гімнастику, ранкову гігієнічну гімнастику, самостійні заняття лікувальною фізкультурою, дозовану ходьбу. Заняття проводяться в положеннях лежачи, сидячи і стоячи. Вправи для всіх м’язових груп, проводяться в повільному темпі з повною амплітудою. Тривалість занять лікувальною гімнастикою 20-25 хв. Включаються паузи відпочинку при повному м’язовому розслабленні і дихальні вправи динамічного і статичного характеру.

Хворим, які перебувають на вільному руховому режимі, лікувальна фізична культура застосовується у формі занять лікувальною гімнастикою, ранкової гігієнічної гімнастики, дозованих прогулянок та індивідуальних занять [1].

Важливе місце в комплексі лікувально-відновних заходів займає психологічна реабілітація. Рекомендуються прогулянки в парку, ходьба по східцях. Виключають вправи з затримкою дихання, з гантелями, що викликають значне прискорення пульсу і підйом артеріального тиску.

Після завершення стаціонарного етапу хворих, які перенесли міокардит, відправляють на подальші етапи реабілітації: санаторний або амбулаторно-поліклінічний.

Висновки. Лікування міокардиту комплексне, невід'ємною частиною якого є лікувальна фізична культура, яка призначається по відповідних рухових режимах. Найбільш виражений відновний ефект при реабілітації хворих з міокардитом досягається при диференційованому комплексному застосуванні засобів лікувальної фізичної культури і лікувального масажу і фізіотерапії. На підставі даних, отриманих в ході проведеного дослідження, було розроблено комплекснупрограму фізичної терапії для хворих на міокардит на стаціонарному етапі реабілітації.

Використані джерела та література:

1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології : навч. посіб. / Григус І. М., Брега Л. Б. – Рівне: НУВГП, 2018. – 123 с.
2. Коваленко В.М. Міокардит: визначення, класифікація, стандарти діагностики та лікування : метод. реком. / В. М. Коваленко ; Нац. наук.центр «Інститут кардіології ім. акад. М. Д. Стражеска» АМН України. – Київ, 2007. – 34 с.
3. Марушко Т.В. Міокардит у дітей / Т. В. Марушко // Здоров'я України. – 2017. – Темат. номер «Педіатрія», № 4 (43). – С. 54–57.
4. Методичні рекомендації до самостійних занять з дисципліни «Фізичне виховання» для студентів спеціальних медичних груп із захворюваннями серцево-судинної системи/ уклад.: І. Ю. Карпюк, Т. К. Обезюк. – Київ: НТУУ «КПІ», 2016. – С. 27–28.
5. Міокардити. Кардіоміопатії. Тромбоемболія легеневої артерії. Легеневе серце. Модуль 2. Ч. 5 : навч. посіб. до практ. занять з внутрішньої медицини для студ. 5 курсу мед. факультетів / В. А. Візір, А. С. Садомов, В. В. Буряк[та ін.]. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. – С. 4–31.
6. Протокол надання медичної допомоги хворим із міокардитом : Наказ МОЗ України від 03.07.2006 р. №436.
7. Пур Х.Р. Фізична реабілітація хворих із порушенням коронарного кровообігу : автореф. дис. … канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.03 / ПурХейдаріРудберіАнвар ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2015. – 20 с.
8. Сухан В.С. Лікувальна фізична культура при захворюваннях серцево-судинної системи : метод. реком. / В. С. Сухан. – Ужгород:Ужгород.нац. ун-т., 2017. – С. 7–9.

9. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії / за ред. Мостового Ю. В. – Київ: Центр ДЗК, 2015. – 680 с.

***Литвин Ірина**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія,ерготерапія»
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ОБЛІТЕРУЮЧОМУ ЕНДАРТЕРІЇТІ

Актуальність проблеми. Облітеруючий ендартерііт – це системна хвороба серцево-судинної системи ,яка вражає дрібні артерії ніг (дистальні відділи), іноді рук і внутрішніх органів [1]. Уражає в основному чоловіків 20-40 років, рідко жінок. Захворювання не виліковне, має хронічний перебіг та прогресує.

Раннє комплексне лікування, з правильно підібраними реабілітаційними засобами дає можливість досягти більшої ремісії, уповільнити процес прогресування та полегшити симптоматику хвороби [2]. Реабілітаційні заходи потрібно розробляти відповідно до стадії хвороби, для кожного періоду своя програма,враховувати протипоказання.

Мета дослідження – розробити алгоритм комплексної програми фізичної терапії для хворих на облітеруючий ендартерііт на поліклінічному етапі.

Результати наукової розвідки. Аналіз літературних джерел дає можливість визначити етіологію та патогенез облітеруючого ендартерііту, способи діагностики,методику та засоби реабілітації на поліклінічному етапі у комплексному лікуванні. Засоби фізичної терапії, які можна включити в реабілітацію при облітеруючому ендартерііті 1-2 стадії на поліклінічному етапі входять: лікувальна фізична культура, лікувальний масаж, фізіотерапія, дієта [3] .

Завдання фізичної терапії при облітеруючому ендартерііті на поліклінічному етапі: зміцнення всього організму і покращення загального і

периферичного кровообігу, утворення нових колатералей, усунення кисневого голодування уражених зон, регулювання обмінних процесів, особливо у вражених нижніх кінцівках, регулювання ангіостатичних реакцій, покращення працездатності м'язів ніг.

Лікувальну фізичну культуру можна проводити груповим методом по 4-6 осіб. Необхідним є часта зміна вихідного положення,вправи виконувати лежачи, сидячи, стоячи.

Щадний руховий режим. Рекомендовані динамічні, загальнорозвиваючі, спеціальні та дихальні(діафрагмальне дихання) вправи,в повільному темпі по 4-6 повторень. Тривалість 15-20 хв [3]. Застосовують лікувальний масаж зони попереку, сідниць, нижніх кінцівок по 10-15 хвилин. Призначається фізіотерапія: магнітотерапія «ПОЛІМАГ 01» на зону попереку, стегна, гомілки; радонові ванночки для ніг.

Щадно-тренуючий режим. Збільшується кількість фізичних вправ та кількість повторень ,темп виконання середній,по 6-8 повторень. Часта зміна вихідного положення. Дозована ходьба 2-3 км. Лікувальний масаж попереку, сідниць, нижніх кінцівок,15-20 хв.Фізіотерапія: магнітотерапія «АІМТ-01» на попереково-крижовій ділянці (на боці ураженої кінцівки), стегні, гомілці; сульфідні ванночки.

Тренуючий режим. Активні вправи в різних вихідних положеннях,вправи з м'ячем, кількість повторень 8-10 разів, темп швидкий, тривалість 20-40 хв.Дозована ходьба: піші прогулянки 3-4 км. Їзда на велосипеді до 5 км. Лікувальний масаж зони попереку, сідниць,нижніх кінцівок, 15-20 хв.Фізіотерапія: баромасаж на нижні кінцівки, починаючи з 10 хв довести до 20 хв.; електрофорез на зону ураження .

Обов'язково:гігієна ніг, не переохолоджувати кінцівки,відмова від куріння.

Дієта: виключи з раціону жирні та смажені страви, зменшити калорійність страв, обмежити вживання солі, відмовитись від солодкого [1].

Оцінка ефективності реабілітаційного втручання: експрес-контроль,

поточний контроль, етапний контроль.

Висновки. Лікування облітеруючого ендартеріїту комплексне, невідємною частиною якого є застосування засобів фізичної терапії. Всі методи реабілітації направлені на збільшення періоду ремісії,покращення кровообігу ураженої ділянки,покращення самопочуття хворого.

За результатами проведеного дослідження були визначені завдання, засоби, форми, методи та методики лікувальної фізичної культури, масажу, фізіотерапевтичних процедур при облітеруючому ендартеріїті на поліклінічному етапі фізичної терапії. Зазначено контроль реабілітаційного втручання.

Використані джерела та література:

1. Манжуловський В. Серцево-судинні захворювання: сучасні проблеми, методи лікування, реабілітації і профілактики / Всеволод Манжуловський, Алі Мухаммед, Іван Лукасевич // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 2. – С. 72–75.
2. Мятыга Д.С.Применение лечебной физической культури при атеросклерозе сосудов нижних конечностей на поликленическом етапе / Д. С. Мятыга // Слобожан. науч.-спорт. весник. –Харьков, 2007. –№ 12. –С. 235–237.
3. Медична і соціальна реабілітація :підручник / В. Б. Самойленко,Н. П. Яковенко,І. О. Петряшев [та ін.]. – 2-е вид.,переробл.і допов. – Київ:ВСВ «Медицина»,2018. —464 с.

Лужевська Вікторія, *студентка ІІ курсу,*
спеціальність «фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний» університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ІШЕМІЧНОМУ ІНСУЛЬТІ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

Актуальність проблеми. Судинні захворювання головного мозку, до яких в першу чергу відноситься інсульт, стають останніми роками однією з найважливіших медико-соціальних проблем, оскільки завдають величезного економічного збитку суспільству, будучи причиною тривалої інвалідизації і смертності. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, щорічно реєструється 100-300 випадків інсульту на кожні 100000 населення. В Україні

цей показник складає 250-300 випадків серед міського населення, і 150-170 серед сільського. За даними європейських дослідників, на кожні 100 тис. населення припадає 600 хворих з наслідками інсульту, з них 360 (60%) є інвалідами. Інвалідизація після інсульту пов'язана з важкими руховими розладами, що виявляються у вигляді зміни м'язового тонусу, парезів і паралічів, порушень функції ходьби [1]. За характером розвитку розрізняють два види інсультів: ішемічний (інфаркт мозку) і геморагічний (крововилив в мозок), але більше розповсюдження має ішемічний (70-85 %) [2]. Тому, значний відсоток інвалідизації дає саме ішемічний інсульт. У зв'язку з цим, проблема фізичної терапіїпостінсультних хворих є вельми актуальною.

Мета дослідження полягає в обгрунуванні ефективності впливу підібраного комплексу методів фізичної терапії на стан хворих після перенесеного ішемічного інсульту в умовах стаціонару, а також дляпідвищення ефективності лікування постінсультних рухових, когнітивних та емоційних порушень у пізньому відновному періоді.

Результати наукової розвідки. Засобами фізичної терапії при ішемічному інсульті на післялікарняному періоді є механотерапія, кінезіотерапія та масаж [3].

Механотерапія, це один із надзвичайно важливих компонентів процесу лікування та фізичної терапіїв після лікарняному періоді ішемічного інсульту. Він передбачає застосування певних механічних пристосувань чи механізованих комплексів, спрямованих на відновлення нормального функціонування суглобів та організму в цілому. В якості механотерапії застосовуються різноманітні прилади чи тренажери для розробки того чи іншого суглобу на всіх стадіях фізичної терапії після лікарняного періоду.

Основним завданням кінезіотерапії, є покращення кровопостачання уражених хворобою ділянок, а це, в свою чергу, відновлює обмінні процеси, сприяє зменшенню набряклості в зоні ураження. Цілеспрямоване застосування кінезіотерапії вирівнює динаміку основних нервових процесів - збудження та гальмування. Призначають для

покращення функціонального стану центральної нервової системи. Кінезіотерапія побудована з врахуванням поступового наростання складності, інтенсивності і тривалості вправ. Навантаження встановлюють індивідуально в залежності від наявності ускладнень.

Масаж на після лікарняному періоді – це допоміжнийзахід для осіб, які перенесли інсульт. У більшості випадків хвороба вражає одну сторону, стають непрацездатними рука і нога одночасно. При використанні різних масажних технік, збільшується відсоток відновлення протягом перших двох місяців.Здійснюється вибірковий масаж: у тих м'язах, де тонус підвищений (наприклад, в згинах передпліччя, кисті, пальців і розгиначах гомілки), застосовується лише легке погладжування в повільному темпі, а в мязах-антагоністах, де тонус або не змінений, або злегка підвищений, використовуються розтирання і неглибока розминка в швидшому темпі;

Висновки. Результати проведеного дослідження реабілітації хворих з ішемічним інсультом дозволяють зробити висновок, що основними принципами реабілітаційного процесу є індивідуальна реабілітаційна програма. Основними засобами фізичної реабілітації в після інсультному періоді є механотерапія, кінезотерапія, пасивні й активні фізичні вправи, дихальна гімнастика, імпульсні струми та відновлювальний масаж.

Використані джерела та література

1. Кадыков А. С. Сосудистая катастрофа / Кадыков А. С., Шахпаронова Н. В. // Справочник поликлинического врача. – 2007. –№ 2. – С. 74–77.
2. Верещагин Н. В. Артериальная гипертония и цереброваскулярная патология: современный взгляд на проблему / Верещагин Н. В., Пирадов М. А., Суслина З. А. // Кардиология. – 2004. – № 3. – С. 4–8.
3. Неврологія : підручник / Т. І. Кареліна, Н. М. Касевич ; за ред. Н. В. Литвиненко. – Київ: Медицина, 2014. – 287 с.

***Маркова Аріна**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
***Науковий керівник: Копочинська Ю.В.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЛІМФОСТАЗІ НИЖНІХ КІНЦІВОК НА САНАТОРНОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Актуальність проблеми. Лімфостаз нижніх кінцівок – хронічне захворювання, що характеризується прогресуючим високобілковим набряком кінцівки внаслідок зниження транспорту лімфи [3].

Хронічні лімфатичні набряки представляють серйозну медичну та соціально-економічну проблему. У світі лімфостазом страждають близько 150 млн. чоловік [2]. За офіційними даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, ця цифра в кілька разів більша - близько 700 млн. осіб. Соціальна значущість проблеми крім широкої поширеності обумовлена переважанням (до 90%) серед пацієнтів осіб працездатного віку. В основному до захворювання схильні жінки молодого та середнього віку [2].

У загальній структурі судинної патології лімфостаз нижніх кінцівок займає близько 10% [1]. Прогресуючий перебіг захворювання істотно впливає на якість життя і працездатність пацієнтів – від естетичних проблем на ранніх стадіях до стійкої втрати працездатності при декомпенсованих формах.

Мета дослідження – розроблення комплексної програми фізичної терапії для хворих на лімфостаз нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації.

Результати наукової розвідки. Лікування хворих на лімфостаз нижніх кінцівокна санаторному етапі реабілітації включає в себе наступні процедури: ручний лімфодренажний масаж; апаратнупневмокомпресію; спеціальнебандажування кінцівок; застосування дієти; спеціальна фізкультура; фізіотерапія і бальнеологічне лікування.

Лікування лімфостазу нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації повинно бути направлено на зниженні лімфостворення, підвищенні транспортної емності лімфатичної системи, поліпшенні венозного відтоку.

Консервативне лікування як провідний метод показано хворим з лимфостазом I-II стадії. При III-IV стадії консервативне лікування повинно бути комплексним: обов'язкове зниження ваги під контролем лікаря-дієтолога, лікувальна фізкультура, лімфодренажний масаж, кінезотейпування, бальнеолікування, різні види фізіотерапевтичного лікування.

Важливим методом реабілітації хворих на лімфостаз нижніх кінцівок на санаторному етапі являється лікувальна фізична культура. Основу лікувальноїгімнастикискладаютьвправи,направлені на включеннямязово-венозноїпомпинижніхкінцівок.

Основна мета фізичних тренувань – підвищення еластичності мязів і дерми в цілях покращення лімфатичного та венозного віддтоків. Вправи важливо робити 2 рази на день 10-15 хвилин. Виконувати їх потрібно тільки з компресійною пов'язкою (або в компресійних панчохах). Але, перш за все, хворі на лімфостаз нижніх кінцівок повинні уникати статичних навантажень і підйому важких предметів. У разі даного захворювання рекомендується «скандинавська ходьба» [4].

З метою посилення активності лімфатичних судин хворим на лімфостаз нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації застосовують лімфатичний масаж. Масажний рух виконуються по ходу лімфатичних шляхів у напрямку до найближчих лімфатичних вузлів. Лікувальний ефект тимчасовий, тому необхідно проводити повторні курси 1-2 рази на рік [5].

Останнім часом набув поширення метод лімфатичного аквадренажа, спрямований на активізацію руху м'язів. Перевага цього методу полягає в самостійній активізації пацієнтом лімфатичного відтоку за допомогою

фізичних вправ, що виконуються в басейні, де опір води виконує роль масажера механічно впливаючи на тканини [2].

Компресійне лікування (використання медичного трикотажу або еластичних бинтів) є патогенетичним, безпечним методом лікування хворих на лімфостаз нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації. Лікувальний ефект еластичної компресії зумовлений зростанням зворотного всмоктування тканинної рідини і білків у венозній коліні капіляра і зниженням її фільтрації в артеріальному коліні за рахунок підвищення тканинного тиску, результатом чого є регрес набряку.

Компресійний трикотаж виготовляється, як правило, індивідуально для кожного пацієнта і в порівнянні з традиційним бинтуванням має суттєві переваги: фізіологічний розподіл тиску незалежно від навичок пацієнта або лікаря, створення сприятливих умов для водного і температурного балансів шкіри кінцівки, відповідність естетичним вимогам, можливість вибору оптимального тиску відповідно до компресійним класом вироби.

В основі методу – постійне забезпечення компресії шкіри і підшкірної клітковини. Компресійне лікування сприяє профілактиці прогресування набряку і надійному закріпленню ефекту комплексної терапії [2]. Також при лікуванні лімфостазу нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації призначають підводний душ-масаж, який покращує крово- і лімфообіг мікроціркуляторні процеси, стимулює трофіку тканин і сприяє швидкому розсмоктуванню запальних вогнищ, а також стімулює процес лімфатичного дренажу з ураженої кінцівки.

Тиск масажуючого струменя води - 1-2 атм. при температурі води 36-37ºС, починають з тиску води 1 атм. і доводять до 2 атм. послідовно масажують передню потім задню поверхні нижніх і верхніх кінцівок. Тривалість процедури 15-20 хвилин 4-5 разів на тиждень. Курс 15 процедур. Не менш важливим при захворюванні на лімфостаз нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації є плавання протягом 30 хв. 2-3 рази на тиждень[9].

При лімфостазі нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації застосовують змінну пневматичну компресію.Терапевтічний вплив цього метода,заснований на стимуляції діяльності "м'язово-венозної помпи" голені. Процедура полягає в послідовному механічному стисканні кінцівки з тиском від 40 до 70 мм рт.ст. в режимі «наростаючої хвилі». Тривалість процедури 30 хвилин. Курс 10-15 сеансів [6].

Різні методи кріотерапії (кріомасаж і кріоампіпульстерапія). з температурами помірного холоду (від 0º до 20ºС) довели свою ефективність при II і III стадії захворювання. В основі методу лежать ефекти «холодового гіперемії» та «холодового дренажу». Процедура кріомасажу ураженої кінцівки складається із двохциклів по 5-7 хвилин кожний з відпочинком між циклами 2 хвилини. Курс складається із 10-12 процедур [2].

Порівняно новою методикою є кінезіотейпування, яка набула поширення завдяки активному застосуванню в професійномуспорті. Метод представляє собою нанесення аплікацій з еластичних стрічок на клейковій основі. Кінезіотейпінг сприяє усуненню набряку, вирівнюванню фасциальних тканин.

Крім того, приєднання кінезіотейпірованія до відомих лімфодренажних фізіотерапевтичних методик (змінна пневматична компресія і підводний душ-масаж) підвищує терапевтичну ефективність, обумовлену поєднаним впливом на основні ланки патогенезу лімфедеми [7].

Сприятливу дію при ускладнених формах лимфостаза нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації надає ультрафіолетове опромінення (УФО). Даний метод сприяє оксигенації тканин, поліпшенню реалогічних властивостей шкіри, активізації імунітету [8].

З метою стимуляції кровообігу, поліпшення артеріального кровотоку, венозного і лімфатичного відтоку використовуються сірководневі, радонові і крем'янисті ванни[9].

Висновки. Комплексна фізіотерапія при I стадії лімфостазу нижніх кінцівок призводить до повного усунення набряків (зворотна стадія). при II стадії дане лікування дозволяє значно зменшити набряк.

Реабілітаційна програма проводиться курсами 4-6 разів на рік і повинна чергуватися з призначенням фізіопроцедур (магнітотерапії і магнітолазерної терапії) зі застосуванням циркулюючого душа на нижні кінцівки лімфодренажного масажу нижніх кінцівок кріомасажу, обов'язкового плавання, ЛФК і постійним носінням компресійного трикотажу.

На підставі даних, отриманих в ході проведеного дослідження, було розроблено комплексну програму фізичної терапії для хворих на лімфостаз нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації.

Використані джерела та література:

1. Балмасов К.Г. Комплексная программа и лечение больных с хроническими лимфатическими отеками конечностей / Абалмасов К. Г., Малинин А. А., Егоров Ю. С.[и др.] // Ангиология и сосудистаяхирургия. – 1997. – С. 87–93.
2. Бадтиева В.А. Современные тенденции в лечении и профилактике лимфедемы нижних конечностей / Бадтиева В. А., Трухачева Н. В., Савин Э. А. // Вопросы курортологии, физиотерапии и лечебной физической культуры. – 2018. –С. 54–61.
3. Бубнова Н.А. Лимфедема нижних конечностей / Бубнова Н. А., Фионик О. В. // Медицина. XXI век. – 2006. – С. 74–75.
4. Бубнова Н.А. Консервативное лечение лимфедемы нижних конечностей / Н. А. Бубнова // ConsiliumMedicum. – 2010. – С. 108–112.
5. Винтер Й. Мануальный лимфодренаж – составляющая комплексной противоотечной терапии по методу Фоддера / Винтер Й., Винтер Ю., Виноградова М. // Фельди. Массаж. Эстетикатела. – 2008. – С. 30–36.
6. Гаврилов С.Г. Консервативное лечение хронической венозной недостаточности / С. Г. Гаврилов // Хирургия. Приложение к журналу Consilium Medicum. – 2008. – С. 66–68.
7. Герасименко М.Ю.Применение метода кинезиотейпирования в немедикаментозной комплексной реабилитации больных лимфедемой нижних конечностей / Герасименко М. Ю., Князева Т. А., Апханова Т. В. // Вопросы курортологии, физиотерапии и лечебной физической культуры. – 2015. – С. 22–27.
8. Кутырева Ю.Г. Ультрафиолетовое облучение аутокрови в комплексном лечении больных вторичным лимфостазом конечностей : дис. ... канд. мед. наук / Самара. 2004.
9. Физиотерапия и курортология. Кн. I / под ред. Боголюбова В. М. – М.: БИНОМ; 2008. – 345 с.

Мідянік Дарина, *студентка ІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнароднийнауково-технічнийуніверситет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю. В.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,доцент

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ОЖИРІННІ ІІ-ІІІ СТУПЕНЯ У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

Актуальність проблеми. Ожиріння – найпоширеніше захворювання обміну речовин, для якого характерне надлишкове відкладення тканини в підшкірній жировій клітковині та інших тканин організму. Маса тіла при цьому перевищує ідеальну для даного зросту і типу конституції на 100% і більше.

Останніми десятиліттями спостерігається тенденція до зростання кількості хворих на ожиріння. За статистичними даними, в економічно розвинутих країнах частка населення з надмірною масою становить 20-40%. Український науково-дослідницький інститут харчування, провівши широкі епідеміологічні дослідження цієї проблеми, виявив, що 22% українців страждають на ожиріння [2.]

Мета дослідження – розробити комплексну програму фізичної терапії для хворих на ожиріння ІІ - ІІІ ступеня у жінок 25-30 років після лікарняного періоду.

Результат наукової розвідки. Одним із засобів фізичної терапії при ожирінні в після лікарняному періоді є лікувальна фізична культура, яку призначають при ендогенній і екзогенній формах ожиріння. *Завданням лікувальної фізичної культури* є підвищення енерговитрат, окисно-відновних і обмінних процесів; зменшення надмірної маси тіла і зміцнення м'язів тулуба; покращання функції серцево-судинної, дихальної, травної та інших систем; відновлення та підтримання фізичної і професійної працездатності. Ці завдання вирішують за рахунок застосування фізичних вправ на витривалість, гімнастичних вправ для середніх та великих м'язових груп у чергуванні з дихальними, що викликають підвищену витрату енергії і

поглинання кисню, сприяють витрачанню великої кількості вуглеводів, а також виходу з депо і розщепленню жирів. *Протипоказана лікувальна фізична культура* при загостреннях супутніх захворювань, гіпертензійних та діенцефальних кризах.

Курс лікувальної фізичної культури поділяють на два періоди. У І період занять під час щадного рухового режиму застосовують фізичні вправи, що відновлюють рухові навички хворого, адаптують до фізичних навантажень, що поступово підвищуються. Використовують ранкову гімнастику і лікувальну гімнастику, лікувальну ходьбу у повільному та середньому темпі.

У ІІ період, який охоплює щадно-тренувальний і тренувальний руховий режими, інтенсивність навантаження поступово збільшується. Особливістю застосування лікувальної фізичної культури є достатньо виражені фізичні навантаження. В заняття з ЛФК включають різноманітні загальнорозвиваючі вправи, ходьбу до 10 км, біг, прогулянки, теренкур, ближній туризм, плавання, веслування, їзду на велосипеді, ходьбу на лижах, рухливі та спортивні ігри. Значне місце приділено вправам для зміцнення м'язів тулуба і живота, корегуючим і дихальним вправам. Щільність занять досягає 60-70 %, тривалість лікувальної гімнастики 30-60 хв, ранкової гігієнічної — 20-25 хв. [3].

Наведену програму застосування лікувальної фізичної культури рекомендують особам з аліментарною та ендогенною формами ожиріння, у яких не спостерігається суттєвих зрушень з боку органів і систем, що лімітують обсяг виконання фізичних вправ. Однак при ендокринно-церебральній формі ожиріння загальне навантаження в заняттях знижується, в них більше вправ для середніх м'зових груп І дихальних, темп виконання повільний і середній, менша тривалість занять [1.]

Висновки. За результатами проведеного дослідження були визначенні завдання, противопоказання, періоди лікувальної фізичної культури при ожирінні ІІ-ІІІступеня після лікарняного періоду. На підставі отриманих даних програми лікувальної фізичної культури, було виявлені особливості

методики залежно від перебігу захворювання для хворих на ожиріння II-III ступеня у жінок 25-30 років після лікарняного періоду фізичної терапії.

Використані джерела та література:

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ: Олімп. літ-ра, 2005. – 323 с.
2. Боярський Г.Ф. Ожиріння: запобігання і лікування / Боярський Г. Ф., Боярська О. Я. – Київ, 2003. – 236 с.
3. Бирюков А.А. Лечебный массаж : учеб. для студ. высшихучеб. завед., обучающихся по специал.«Физическая культура»/ А. А. Бирюков. – М.: Сов. спорт, 2000. – 296 с.

***Мозгова Катерина**, студентка III курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університер
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ХРОНІЧНОМУ БРОНХІТІ

Актуальність роботи полягає в тому, що проблема захворювань органів дихання – одна з найбільш поширених у сучасній клінічній медицині. Численні статистичні дослідження останніх років засвідчили загрозливо швидке зростання хронічних нетуберкульозних уражень бронхів і легень, які, за даними закордонних науковців, стали подвоюватися протягом кожних 10 років. Отже, захворювання органів дихання займають значне місце в патології внутрішніх органів і мають тенденцію до зростання. Актуальність проблеми фізичної реабілітації хворих на хронічний бронхіт зумовлена поширеністю цієї патології, можливими негативними наслідками для здоров'я. Це висуває завдання, пов'язані з проведенням комплексу заходів фізичної реабілітації та оздоровлення, що належать до групи найважливіших медико-соціальних проблем.

Мета дослідження – розробити алгоритм проведення процедури ФТ при хронічному бронхіті.

Результати наукової розвідки. Бронхіт – запальне захворювання бронхів із переважним ураженням слизових оболонок, часто протікає при одночасному ураженні верхніх дихальних шляхів (слизової носа, носоглотки,

гортані, трахеї), будучи лише частиною системного захворювання дихальних шляхів у цілому.

Використовують вправи на розслаблення м’язів; статичні й динамічні дихальні вправи (свідоме керування диханням); вправи, що збільшують рухливість діафрагми, грудної клітки та хребта; загальнозміцнювальні вправи. Застосовують також найпростіші прийоми масажу (погладжування, розтирання, вібрація). Навчання розслаблення починають із м’язів ніг, потім послідовно переходять до м’язів рук, грудної клітки, шиї. Вправи на розслаблення м’язів рук, ніг, грудей, шиї виконують у положенні сидячи й стоячи. Надалі увагу хворих фіксують на тому, що м’язи, які не беруть участі у виконанні цієї вправи, повинні бути розслаблені. Наприклад, під час виконання вправи для ніг, м’язів живота хворі повинні стежити за тим, щоб м’язи рук, грудної клітки та шиї залишалися максимально розслабленими.

До загального розслаблення м’язів приступають після освоєння хворими вправ у частковому (сегментарному) розслабленні. Загальне розслаблення виконується в початковому положенні лежачи на спині. При цьому руки злегка згинають у ліктьових, а ноги – у тазостегнових суглобах і підтримують їх валиками або подушками.

Кожна процедура фізичної реабілітації закінчується загальним м’язовим розслабленням.

Правильність виконання вправ на розслаблення контролюється фізичним реабілітологом. У міру освоєння вправ, крім використовування їх у процедурі лікувальної гімнастики, хворі повинні самостійно проводити часткове й загальне розслаблення (2-3 рази протягом дня), а потім постійно стежити за розслабленням м’язів, особливо грудної клітки та шиї.

За м’язової діяльності середньої інтенсивності (ходьба, фізичне навантаження) до дихального апарату хворих ставлять підвищені вимоги до регуляції дихання, у зв’язку з чим важливу роль відіграє довільне керування диханням: виховання навиків дихання під час фізичної діяльності або контроль за диханням під час фізичних зусиль [2].

Щоб створити кращий відтік патологічного секрету з уражених бронхів, потрібно, щоб хворий із початкового положення сидячи на стільці або лежачи робив нахил тулуба вліво з одночасним поворотом його на 45° уперед. Хворий робить вдих, через 30-60 с (із появою кашлю на видиху), покашлюючи, далі – нахил тулуба вперед із діставанням пальцями рук і стоп (наскільки він може це зробити). У цьому положенні, відкашлюючись, хворий затримується на декілька секунд, а реабілітолог (або під час самостійних занять – інший хворий чи родич) натискає синхронно з дихальними поштовхами на верхню частину грудної клітки, ніби механічно сприяючи виведенню мокротиння [1].

Для збільшення рухливості діафрагми, підвищення тонусу м’язів живота й міжреберних доцільно, виконуючи динамічні дихальні вправи, уводити навантаження у вигляді м’яча, мішечка з піском, гантелей.

Застосування засобів фізичної терапії під час захворювань органів дихання дає хороші результати, скорочує терміни лікування й непрацездатності. Вона є патогенетичною, функціональною терапією. Патологічні процеси, що розвиваються в органах дихання, в одних випадках ізольовано вражають окремі частини дихального апарату, в інших – спричиняють комбіноване ураження різних його відділів[3].

Висновки: хронічний бронхіт залишається надзвичайно актуальною проблемою сучасності. Найпоширенішим серед хронічних неспецифічних захворювань легень є хронічний бронхіт.

Як і будь-яке хронічне захворювання, хронічний бронхіт піддається корекції лише за умови постійної і грамотної терапії, а також вимагає від хворих усвідомленої зміни способу життя. Тільки поєднання цих двох чинників дозволяє зберегти добре самопочуття і працездатність надовгі роки.

Визначення типу, тяжкості і характеру перебігу хвороби, виявлення супутніх, ускладнюючих поточний процес захворювань допомагають обґрунтувати показання до найраціональнішого використання фізичних чинників в загальний лікувальний комплекс.

В процесі лікування і реабілітації хворих хронічним обструктивним бронхітом найчастіше використовують такі методи лікування: медикаментозне, ЛФК, галотерапію, фізіотерапію, масаж, звукову гімнастику, дренажні положення і вправи з форсованим подовженим видихом, фітотерапію, аерозольтерапію, лікувальне живлення, бальнеотерапію і багатоінших методів, які сприятимуть продовженню періоду ремісії.

Фізичні вправи, адекватні можливостям людини, викликають деяке покращення бронхіальної прохідності, що особливо посилюється під впливом спеціальних вправ. Низка засобів фізичної терапії при особливій методиці їх застосування викликає поліпшення дренажної функції бронхів й евакуацію патологічного вмісту [4].

Використані джерела та література:

1. Симоненко А.С. Хронический астматический бронхит и его лечение / Симоненко А. С., Харабова Н. В. – Тбилиси: Сабгота Сакартвела, 1999.
2. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині / М. В. Степашко, Л. В. Сухостат. – Київ: Медицина, 2010.
3. Лечебная физическая культура : учеб. пособ. / Епифанов В. А. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 234 с.
4. Физическая реабилитация : учеб. для студ.высшихучеб. завед. / под общей ред. С. Н. Попова. – Ростов-н/Дону: Феникс, 2014.

***Паламарчук Тетяна**, студентка І курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Глиняна О.О.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КІНЕЗІОТЕРАПІЇ У ДІТЕЙ З МІОПІЄЮ

Актуальність проблеми. Короткозорість або ж міопія буває вродженою, має можливість проявлятися у дошкільнят, але частіше за все з'являється в шкільному віці, при цьому з кожним роком навчання в школі – кількість підлітків з короткозорістю зростає. На час повноліття, приблизно у 1/5 частини підлітків через короткозорість у тій або ж іншій мірі вузький вибір професії. Прогресування короткозорості має можливість привести до

тяжких незворотних змін в оці і значній втраті зору [1]. За даними вітчизняних та іноземних дослідників порушення зору вважається одною з найбільш частих відхилень в стані здоров'я дітей. Частота даної патології серед студентів коливається від 4,5% до 43,7%. Відомо, що в Україні 420 тисяч дорослих та 250 тисяч дітей страждають на короткозорість [2]. За офіційною статистикою МОЗ України в 2015 р. міопія була виявлена в 17 % школярів початкових класів і в 40 % підлітків загальноосвітніх шкіл. За відомостями останніх публікацій, офтальмологічна патологія виявляється у 18-20% підлітків США, 15% - у Франції, по 13-15% - у Німеччині та Нідерландах, 21% - у Польщі. Для порівняння, в ряді регіонів РФ до 30-40%, а в Україні до 43,7% [2].

Мета дослідження – провести огляд літературних джерел та систематизувати методику кінезіотерапії для дітей з міопією.

Результати наукової розвідки. Міопія — дефект зору, коли людина чітко бачить лише близько розташовані предмети, результат підвищеної заломлювальної сили оптичних середовищ ока (кришталика, рогівки) або надто великої довжини осі (при нормальній заломлювальній силі) очного яблука [3].

Хвороба у дітей класифікується в залежності від підстав, які її викликали і перебігу захворювання, а ще регресивними процесами в структурі очі. Офтальмологи класифікують міопію наступним чином:

- вроджена (є результатом внутрішньоутробних аномалій формування очного яблука. Згідно зі статистикою, тільки в 2% випадків діагностування недуги дитина народжується з патологічно зміненим сенсорним органом);
- набута (може з’явитися під впливом певних негативних факторів);
- прогресуюча (якщо регулярно фіксується погіршення зору на одну діоптрію і вище, то це є приводом визначати короткозорість як прогресуючу хворобу) [4].

Крім видів короткозорості, вона також розрізняється за ступенем тяжкості захворювання - висока від -6 діоптрій, середня від -3 до -6 діоптрій і слабка до -3 діоптрій [2]. Причини розвитку короткозорості. Однозначні причини короткозорості все ще невідомі. За однією з версій до патологічного процесу призводить подовження ока, яке набуває еліпсоподібну форму.

При міопії головним засобом фізичної терапії є кінезіотерапія, яка включає дихальні вправи та спеціальні, що зміцнюють зовнішні м'язи ока. Один із простих прийомів тренування м'язів очей: проводять послідовне виконання чотирьох вправ, що містять стискання вій з наступним розслабленням, коловий рух очними яблуками за та проти годинникової стрілки, горизонтальний рух очними яблуками вліво-вправо з максимально можливою амплітудою.

Одним із ефективних комплексів оздоровчої гімнастики для очей при міопії є комплекс професора Е.С.Аветісова:

Вихідне положення (В.п.) сидячи на стільці з піднятою головою.

1. На рахунок 1,2,3 міцно заплющити очі, на 4,5 відкрити. Повторити 6-8 разів.
2. В.п. - те ж. Швидко моргати очима протягом 1-2 хв.
3. В.п. - те ж. Підняти випрямлену праву руку перед собою до рівня очей і фіксувати погляд на кінчику вказівного пальця. Потім, не відводячи погляду, повільно наближати палець до очей, поки він не почне двоїтися. Повторити 6-8 разів.
4. В.п. - те ж. Напівзігнуту праву руку відвести вправо. Не повертаючи голови, прагнути побачити боковим зором вказівний палець цієї руки. Потім повільно переміщати палець справа наліво, невідривно стежачи за ним поглядом, а потім так само зліва направо. Повторити 10-12 разів.
5. В.п.- сидячи в зручній позі. Закрити очі і кінчиками пальців обох рук одночасно масажувати повіки круговими рухами протягом 1 хв.

6. В.п. - те ж. Очі напівзакриті. Трьома пальцями кожної руки одночасно натиснути на верхні повіки легким рухом, залишатися в такому положенні 1-2 с, потім прибрати пальці з повік. Повторити 3-4 рази.

Головна умова гімнастики для очей – це систематичне виконання, тільки в цьому випадку буде помітний результат. Зазвичай її призначають в складі комплексної фізичної терапії при міопії. За рахунок цього відбудеться поліпшення якості зору. Особливо корисні такі вправи для дітей, адже вони прості у виконанні і можуть проводитися протягом шкільних занять [1].

Висновки. Було проведено огляд літературних джерел з особливостей проведення кінезіотерапії при міопії у дітей. Розглянуті причини та симптоми міопії, наведено комплекс вправ для дітей з міопією, який може покращити ефективність відновлення зору.

Використані джерела та література:

1. Ахмадуллина И.А. Программа коррекции физического развития слабовидящих учащихся средних специальных учебных заведений / Ахмадуллина И. А., Кузнецова З. М. // Омский науч. вестн. – 2010. – Т. 91, № 5. – С. 186–189.
2. Воронов Н. П. Влияние физических упражнений на студентов с нарушением органов зрения / Воронов Н. П., Столяренко О. М. // Физическое воспитание студентов. – 2010. – № 6. – С. 13–15.
3. Солодников А. В. Дифференцированная методика уменьшения развития близорукости детей и подростков / А. В. Солодников // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2011. – № 3.
4. Shuan Dai FRANZCOV isu al impairment in children rommy opia: 19. Canitbeprevented? // Clinical and Experimental Ophthalmology. –2010. – № 38. – P. 229–230.

***Пасенко Марина**, аспірантка 1 року навчання*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
***Науковий керівник: Глиняна О.О.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
(м. Київ)

ВИКОРИСТАННЯ CPM-ТРЕНАЖЕРІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ОПЕРАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ ПЕРЕЛОМІВ ВЕРТЛЮГОВОЇ ЗАПАДИНИ

Актуальність проблеми. Незважаючи на значні досягнення в хірургії кульшового суглоба за останні десятиліття лікування постраждалих з

переломами вертлюгової западини залишається актуальною проблемою сучасної травматології та ортопедії. Показники частоти даного виду травм невеликі (0,05% - 0,32%), однак поєднаний характер, значна тяжкість травми є причиною високої смертності серед постраждалих в гострому і ранньому періоді травматичної хвороби [3]. З числа тих, що вижили більшість стає інвалідами протягом тривалого періоду часу, а іноді і всього життя. Неухильне зростання кількості постраждалих даної категорії відзначений з середини XX століття і пов'язаний із розвитком технологічного виробництва, появою швидкісного транспорту, а також інших високоенергетичних травмуючих чинників. За даними ряду авторів переломи вертлюжної западини найбільш часто виникають в результаті автодорожніх пригод - близько 89% постраждалих, а також падінь з висоти - майже у 12%. Незважаючи на те, що значна частина (62%) ушкоджень вертлюжної западини супроводжується зміщенням уламків, в нашій країні більшості постраждалих проводиться лікування з використанням консервативних методів. У той же час в провідних зарубіжних спеціалізованих травматологічних установах виконують оперативну фіксацію переломів зі зміщенням уламків вертлюжної западини в 70% випадків [4].

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати доцільність використання СРМ-тренажерів для відновлення пацієнтів після оперативного лікування переломів вертлюгової западини.

Результати наукової розвідки. СРМ-тренажер дозволяє повернути кульшовому суглобу рухливість, шляхом пасивної дії. Коли є тугорухливість в оперованому суглобі цей метод фізичної терапії дозволяє зберегти суглоб пацієнта рухливим, не змушуючи його відчувати біль та дискомфорт.Основне завдання СРМ- тренажера – це збільшення рухливості ізольованого суглобу, яка досягається дозованим розтягненням тканин [1].

Розглядаючи ефективність впливу можна зробити висновок що пасивний рух у суглобі проводиться по індивідуально підібраній програмі

фізичної терапії: можна підібрати необхідну амплітуду рухів, швидкість, силу та паузу на згинанні/розгинанні суглобу[5].

На ранньому та пізньому післяопераційному періоді на початку заняття використовуються функція тренажера WarmUp (розминка), пристрій розпочинає функціонування на 50 % від запрограмованих меж, встановленого діапазону руху, який поступово збільшувався до 100 % на протязі циклу, ця функція допомагає підготувати суглоби та м'язи до навантаження. Пауза програмується у діапазоні 1– 40 с.

Якщо розглядати СРМ- тренажер то в ньому є 10 рівнів швидкості. Безпеку процесу фізичної терапії забезпечує вбудована функція зміни напряму руху при сильному опорі «Reverse». Також для безпеки руху передбачена кнопка виключення апарату, щоб пацієнт або лікар в будь-який момент могли призупинити роботу апарату – можна говорити про безпечність заняття на тренажері [2].

При використанні функції «Пауза» покращуються результати лікування, особливо ця функція ефективна для попередження виникнення контрактур і внутрішньосуглобових спайок.

Електронний блок управління дозволяє запрограмувати всі параметри процедури і відображає поточні параметри під час процедури [1].

Висновки. Було розглянуто особливості роботи сучасного СРМ-тренажера, який підвищує ефективність відновлення рухових функцій після оперативного лікування перелому вертлюгової западини. Можливість доповнення програм фізичної терапії, які уже існують за допомогою СРМ-тренажерів для розробки нової сучасної більш ефективної програми.

Використані джерела та література:

1. Глиняна О.О. Основні принципи фізичної реабілітації після хірургічного лікування переломів опорно-рухового апарату / О. О. Глиняна // Фіз. виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. –Львів, 2018. –Вип. 27. – С. 115–119.

2. Попадюха Ю.А. Сучасні комп'ютеризовані комплекси та системи у технологіях фізичної реабілітації : навч. посіб. / Ю. А. Попадюха. – Київ: Центр учб. літ-ри, 2018. – 300 с.

3. Шерстяников А. С. Сравнительная оценка лечебной тактики у больных с повреждениями вертлюжной впадины / А. С. Шерстяников // Современные технологии в

травматологии и ортопедии: ошибки и осложнения : материалы междунар. конгр. – М., 2018. – С. 19–23.

4. Якимов Л. А.Осложнения при лечении переломов вертлюжной впадины / Якимов Л. А., Бобров Д. С. // Современные технологии в травматологии и ортопедии: ошибки и осложнения : материалы междунар. конгресса. – М., 2018. – С. 208–212.

5. Berry D.J. Uncemented acetabular components for arthritis after acetabular fracture / Berry D. J., Halasy M. C. // Clin Orthop Relat Res. – 2013. – Dec. – P. 164–167.

Петренко Марина,
студентка V курсу, спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Глиняна О.О.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОПІКОВИХ ХВОРИХ ТА ПОШУК НОВІТНІХ МЕТОДІВ ВІДНОВЛЕННЯ

Актуальність проблеми. Проблема фізичної терапії постраждалих від опіку заслуговує пильної уваги. Україна займає 11 місце в світі за рівнем смертності від опіків в Україні це - третій за поширеністю вид травм. За статистикою, в 70% випадків опіки отримують в побутових умовах. Близько третини всіх опіків доводиться на дітей у віці до 5 років. За даними ценру громадського здоров'я МОЗ України за минулий рік більш ніж 7600 дітей отримали опіки, які потребували медичної допомоги [1].

Навіть обмежені глибокі опіки окремих ділянок тіла можуть викликати різноманітні порушення функцій внутрішніх органів, кісткової, центральної та нервової системи. Однак найбільш частими і серйозними наслідками опіків є розвиток рубцевих деформацій, контрактур, дефектів тканин і трофічних виразок. Відсутність регламентації заходів лікувальної дії на хворих, знижує ефективність їх відновлення, уповільнює повернення потерпілого до первинного для нього соціально трудовому статусу.

Незважаючи на великі успіхи в лікуванні важких опіків, число хворих з після опіковими рубцевими деформаціями і каліцтвами за останні два десятиліття не зменшилася. Це пояснюється в основному збільшенням числа тих, що вижили після важких опіків та складністю їх лікування, коли основні зусилля лікарів спрямовані на порятунок життя потерпілого і менша увага

приділяється профілактиці можливих після опікових рубцевих деформацій. Крім того, поширеною причиною розвитку після опікових контрактур і деформацій є недостатньо активне хірургічне лікування хворих, які з тих чи інших причин своєчасно не виконують ранню аутодермапластику, особливо в області шиї, кисті і великих суглобів.

У хворих з фізичними каліцтвами і спотвореннями в зв'язку з перенесеними опіками, навіть без порушення функції уражених частин тіла, виникає почуття ущербності, неповноцінності, спостерігається патологічний розвиток особистості з переважанням гальмівних або збудливих рис, що саме загрожує втратою працездатності та ускладнює життя в суспільстві. Тому доцільно звернути увагу на дану проблематику та розробити нову більш ефективну програму фізичної терапії для осіб, які отримали опіки 3-4 ступеня.

Мета дослідження – провести огляд літературних джерел з питання фізичної терапії осіб з опіками.

Результати наукової розвідки. Фізична терапія осіб з опіками 3-4 ступеня – це, безперечно, важкі та трудомісткі зусилля, які повинні починатися з самого початку лікування для досягнення мети оптимальної тривалої функції.

Програма фізичної терапії має враховувати стадії опіку, вік та супутні захворювання. Останні десятиліття виживання було єдиним показником успіху в фізичній терапії хворих з опіками 3-4 стадії. Однак сьогодні кінцевою метою фізичної терапії є повне відновлення функції в усіх суглоба та покриву шкіри. Ця мета розширила традиційну роль командного підходу в боротьбі з опіками після гострого закриття ран. У цьому процесі беруть участь три широкі аспекти: фізична терапія, реконструкція та реінтеграція. Важливість раннього та активного зосередження уваги на довгострокових цілях фізичної терапії неможливо переоцінити [3].

Сучасний догляд за опіками можна розділити на наступні 4 загальні фази:

- перша фаза - початкова оцінка та реанімація, виникає в 1-3 дні і вимагає точної реанімації та ретельної оцінки інших травм;
- друга фаза – початкове висічення ран та біологічне закриття, включає маневр,що змінює природну історію хвороби; це зазвичай здійснюється серією поетапних операцій, які завершуються протягом перших кількох днів після травми;
- третя фаза - остаточне закриття рани; передбачає заміну тимчасових ранових покривів остаточним покривом. Також відбувається закриття та гостра реконструкція ділянок з невеликою площею поверхні, але з високою складністю, таких як обличчя та руки;
- четверта фаза – фізична терапія, реконструкція та реінтеграція. Вона починається в реанімаційному період та залишається до кінця гострого перебування в лікарні [4].

Фізична терапія осіб з опіками, безперечно, є складною і забирає багато часу, але виділити час на окреслення короткострокових та довгострокових цілей та способів лікування, варто.

Реалістичні цілі терапії, а також відповідний план догляду повинні бути розроблені мультидисциплінарною командою включаючи пацієнта та сім'ю.

Цілі варіюються від мінімізації втрати пасивного діапазону руху (ПДР) у пацієнта, який перебуває у критичному стані, до встановлення програми загартовування пацієнтів, які одужують та подальшого повернення до нормального життя в соціумі [2].

Перед випискою з лікарні відповідні функціональні цілі для пацієнта повинні включати можливість стояти, ходити, самостійно їсти та користуватися туалетом. Кінцева мета всієї опікової фізичної терапії - ресоціалізація пацієнта в суспільство.

Основними елементами програми фізичної терапії можна виділити: лікувальну гімнастику, пасивну розробку, лікування положенням, лікувальний масаж, електропроцедури, кінезіотейпування.

Лікувальна гімнастика показана майже усім хворим при будь-якій локалізації опіку, незалежно від ступеня та площі ураження тканин. Вона вирішує такі завдання як: нормалізація діяльності ЦНС, ССС і дихальної системи; профілактика ускладнень (пневмонії, тромбозу, атонії кишечника); поліпшення трофічних процесів в пошкоджених тканинах; збереження рухливості в суглобах пошкоджених сегментів тіла; попередження порушень функції в неуражених кінцівках (профілактика контрактур, атрофії м'язів, рубців).

При термічних опіках в гострому періоді для усунення больового фактору і запального набряку застосовується сегментарно-рефлекторний масаж.

Прийоми масажу сприяють розм'якшенню та утворенню еластичних рубців, розтягуванню спайок, поліпшенню лімфо і кровообігу обпаленої ділянки тіла [3].

Кінезіотейпування пришвидшує регенерацію тканин, зменшує глибину пошкодження і зміцнює тонус м’язів тіла. Знижується компресія, а це призводить до зменшення больових відчуттів [5].

Висновки. Нами було проведено огляд літературних джерел з фізичної терапії осіб, які отримали опіки 3 стадії та розроблено програму, яка включала лікувальну гімнастику, кінезіотейпування, електрофорез з ліпазою, лікувальний та лімфо дренажний масаж.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з розробкою та науковим обґрунтуванням комплексної програми фізичної терапії дітей з опіковою хворобою в період реконвалесценції після термічних опіків ІІІ ступеня.

Використані джерела та література:

1. Васичкин В.И. Большой справочник по массажу / В. И. Васичкин. – М.: Медицина, 2018. – 415 с.
2. Глиняна О.О. Основи кінезіотейпування : навч. посіб. / О. О. Глиняна, Ю. В. Копочинська. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 142 с.
3. Каніщева О. П. Лікувальна фізична культура при опіках різного ступеня / Каніщева О. П., Вялих О. М. // Фіз. реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технол. – 2016. – №. 2. – С. 34–36.

4. Медицинская реабилитация / под ред. В. М. Боголюбова. – М.: БИНОМ, 2010. – Кн. 1. – С. 6–9.
5. Смычек В.Б. Реабилитация больных и инвалидов / В. Б. Смычек. – М.:Мед.лит-ра, 2009. – 560 с.

Пилипенко Анна, *студентка IV курсу,*
спеціальність «Фізична реабілітація»,
Полтавський інститут бізнесу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава)
Науковий керівник: Фастівець А.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент

РЕВМАТОЇДНИЙ АРТРИТ: ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ У ЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

Актуальність проблеми. На сьогодні в Україні та світі ревматичні хвороби залишаються найбільш поширеною патологією. Перше місце серед них займає ревматоїдний артрит.

Мета дослідження: обґрунтування використання засобів фізичної реабілітації при ревматоїдному артриті.

Результати наукової розвідки. Ревматоїдний артрит досить сильно впливає на суглоби тіла, що вкриті синовіальною оболонкою, яка відповідає за підтримку живлення та зволоження суглоба.

Найчастіше дане захворювання вражає людей віком 40-45 років. Жінки хворіють на ревматоїдний артрит у 2–4 рази частіше.

Причини захворювання до цього часу не встановлені. Відомо, що в основі патологічних змін лежить аутоімунне пошкодження сполучної тканини оболонки суглобів.

При ранньому ревматоїдному артриті у деяких хворих відбувається швидке настання хвороби та швидкий перехід до поліартриту. У інших перебіг захворювання може бути у прихованому стані і лише через декілька місяців поступово розвивається моно– чи олігоартрит. Позасуглобові ознаки впливають на важкість захворювання і пов’язану з ним непрацездатність.

Лікування та реабілітація ревматоїдного артриту є надзвичайно важливими, адже зміни в суглобах, які відбуваються при цьому, призводять до обмеження функцій опорно-рухового апарату та подальшої інвалідизації.

Ревматоїдний артрит – це хронічне системне захворювання сполучної тканини аутоімунної природи, при якому уражаються переважно дрібні суглоби.

Найбільш характерним проявом є поліартрит, тобто запалення відразу декількох суглобів.

Основними симптомами захворювання є: болючість при пальпації, припухлість, малорухливість, підвищення температури шкіри над суглобом. Також є характерним відчуття скутості в суглобах, більш виражене вранці. Ранкова скутість більше однієї години майже завжди свідчить про артрит.

У міру прогресування хвороби розвиваються деформації суглобів, пов’язані з частковим руйнуванням суглобового хряща, розтягуванням сухожиль і капсули суглоба [4].

Фізична реабілітація є невід’ємною складовою успішного лікування ревматоїдного артриту.

У лікарняному періоді реабілітації застосовують такі засоби як: лікувальну фізичну культуру (ЛФК), лікувальний масаж, фізіотерапію, працетерапію.

Одним із найважливіших компонентів відновного лікування хворих на ревматоїдний артрит є лікувальна фізична культура. Головні завдання ЛФК: запобігання деформаціям у суглобах; підтримування м’язової сили; покращення амплітуди рухів у суглобах.

Протипоказаннями до призначення ЛФК у хворих ревматоїдний артритом є:

– висока (III ступінь) активність процесу, із вираженим больовим синдромом і великими ексудативними явищами в суглобах;
– інфекції, лихоманка, гострі та підгострі захворювання внутрішніх органів;

– серцево-судинна недостатність II–III ступенів тощо [1; 2].

ЛФК призначають після стихання гострих проявів артриту. [1, с. 8]

У заняття ЛФК включають ускладнену ходьбу з переступанням через предмети різної висоти й об’єму, вправи на координацію рухів і вироблення м’язово-суглобового відчуття, елементи спортивних ігор. Тривалість заняття лікувальною гімнастикою складає 30-35 хвилин. Продовжують багаторазове повторення самостійних занять протягом дня.

Також важливими є вправи для кистей рук і пальців. До них відносяться наступні: у стані спокою потрібно тримати пальці в випрямленому вигляді; виконувати вправи (еспандером); повільно здійснювати обертальні, згинально-розгинальні рухи; постукувати пальцями і переміщати їх уздовж валика (гімнастичної палиці); притиснути долоні до столу, піднімати-опускати пальці; почергово торкатися великим пальцем з іншими пальцями руки.

Одними з найчастіше застосовуваних та цінних фізіотерапевтичних заходів при реабілітації артритів є гідротерапія. Перевагами фізичних занять у воді є зменшення больового синдрому для хворого і рівномірний розподіл навантаження.

Водний комплекс вправ ЛФК при ревматоїдному артриті включає: почергову ходьбу на випрямлених і напівзігнутих ногах; здійснювання обертань, махів руками, кистями, стопами; повільні присідання на широко розставлених ногах; обертання кульшового поясу в різні сторони; кругові рухи плечовими суглобами.

Одночасно з ЛФК важливо проводити лікувальний масаж для зменшення болю, ригідності і атрофії м’язів, протидії розвитку контрактур, розсмоктування набряку у суглобі і оточуючих тканинах. Проводять масаж м’язів ураженої кінцівки, використовуючи прийоми погладжування, розтирання та розминання невеликої інтенсивності.

Фізіотерапію доцільно призначати раніше за усі інші засоби фізичної реабілітації для протизапального, знеболюючого впливу на суглоби. У гостру

фазу розвитку захворювання потрібно використовувати: ультрафіолетове опромінювання, солюкс, світлову ванну, електрофорез лікарських речовин.

Для підтримання рухів в уражених суглобах рекомендують працетерапію. З цією метою використовують роботи на друкарській, ручній і ножній швейних машинах, в'язання, столярні та слюсарні роботи, роботи у саду та на присадибній ділянці тощо.

Профілактика ревматоїдного артриту включає санацію осередків хронічної інфекції та широке застосування фізичних чинників (УВЧ, ультразвукової терапії, УФ-опромінення), загартовування.

Висновки. Порушення рухової активності хворого на ревматоїдний артрит належать до основних факторів, що обмежують нормальну життєдіяльність людини. Це захворювання супроводжується деформаціями та контрактурами і в подальшому призводить до тимчасової та стійкої втрати працездатності і також підвищує зростання виходу на інвалідність внаслідок ураження опорно-рухової системи.

Використані джерела та література:

1. Дорошенко Т. В. Лікувальна фізкультура в комплексній терапії хворих на ревматоїдний артрит / Т. В. Дорошенко, С. В. Ярцева, Е. Р. Линниченко // Укр. мед.альм. – 2008. – Т. 11, № 6 (дод.). – С. 28–29.
2. Лечебная физическая культура : справочник / под ред. проф. В. А. Епифанова. – М.: Медицина, 2004. –592 с.
3. Мятыга Е. Н. Лечебная физическая культура при ревматоидном артрите на стационарном етапе / Е. Н. Мятыга, Д. С. Мятыга, Н. В. Гончарук // Слобожан.наук.-спорт. вісн. – 2012. – № 2. –С. 128–131.
4. Клинические рекомендации. Ревматология / под ред. Е. Л. Насонова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. – 288 с.
5. Коваленко В. М. Ревматоїдний артрит. Діагностика та лікування / В. М. Коваленко, М. М. Шуба, Л. Б. Шолохова; за ред. В. М. Коваленко. – Київ: Моріон, 2001. – 272 с.

Пилипенко Світлана, *студентка V курсу*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПІСЛЯ АБДОМІНОПЛАСТИКИ ПРИ КЕСАРЕВОМУ РОЗТИНІ

Актуальність проблеми. Абдомінопластика – оперативне втручання, що заключається у видаленні надлишкової шкіри та жиру у зоні черевної порожниниі зшиванні м'язів живота при діастазі. Велику популярність дана операція має серед жінок після природніх пологів або після кесаревого розтину.Основною причиною цього є бажання отримати естетично привабливий живіт. А оскільки на сьогоднішній день естетика грає велику роль у нашому житті, дана операція набирає все більшої популярності, що в свою чергу потребує наявність швидкого та якісного відновлення.

Мета дослідження – виявити ефективні засоби фізичної терапії, що сприяють покращенню відновлення після абдомінопластики при кесаревому розтині.

Результати наукової розвідки. Абдомінопластику бажано проводити одразу після кесаревого розтину або через 6-12 місяців. Сама операція триває 3-5 години, повне відновлення відбувається впродовж6 місяців.

Періоди реабілітації після проведення операції: лікарняний – 2-3 дні, післялікарняний – з 4го дня до 2хмісяців, відновний – до 6 місяців з моменту проведення операції.

До основних та допоміжних засобів фізичної терапії відноситься кінезіотерапія, масаж, фізіотерапія, кінезіотейпування, носіння бандажу та компресійної білизни.

Основні завдання фізичної терапії:

- Зняття післяопераційного набряку;
- Зменшення больових відчуттів;
- Нормалізація роботи внутрішніх органів;

– Укріплення м’язового корсету;
– Сприяння загоєнню післяопераційного рубця;
– Уникнення запальних процесів;
– Поліпшення загального самопочуття.

Кінезіотерапія на лікарняному періоді проводиться у вигляді пасивної та пасивно-активної гімнастики для верхніх та нижніх кінцівок, ізометричного напруження, дихальна гімнастика. Вихідне положення – лежачи на спині. Тривалість – 10-15 хвилин 3 рази на день. Таким чином ми уникаємо утворенню пролежнів та атрофії м’язів. Загальна інтенсивність вправ – мала.Пацієнт весь час перебуває у бандажі. Також виконуємо лімфодренажний масаж.

На 4-й день за нормальних життєвих показників, пацієнтку відправляють додому. Впродовж післялікарняного періоду необхідно цілодобово носити компресійну білизнудля уникнення розходження швів.Одягатися необхідно у положенні лежачи на спині. Також кожного тижня треба обов’язково відвідувати лікаря для перев’язування.

На даному етапі ми застосовуємо лімфодренажний масаж та лікувальний масаж спини у положенні сидячи та лежачи на боці. Лімфодренажний масаж робимо щодня впродовж усього етапу.

За наявності сильного болю можна застосовувати холодотерапію.

Через 2 тижні після проведення операції можна застосовувати кінезіотейпування в зоні живота. Дані процедури сприяють більш швидкому сходженню післяопераційного набряку та покращує крово – і лімфообіг.

В кінезіотерапії на післялікарняному періоді застосовуються загальнорозвиваючі вправи для усього тіла, перші 1,5 місяці спеціальні вправи на м’язи живота не виконуються. Також продовжуємо виконувати дихальну гімнастику (статичну та динамічну). Тип дихання – грудний та діафрагмальний. Вихідні положення – лежачи на спині, сидячи, стоячи. Можна робити звичні побутові справи, котрі не пов’язані з навантаженням на м’язи живота. Максимальне вага, котру можна підіймати – до 3х кг[1].

Кожного дня по 1,5 – 2 години робимо прогулянки на свіжому повітрі. Таким чином ми не лише укріплюємо організм, а й покращуємо роботу дихальної системи.

З 2-го тижня підключаємо курс терапії мікротоком, тривалістю 10-12 процедур по 15-20 хвилин.

На початку відновного етапу можемо починати звичні кардіотренування, але виконуємо їх у помірному темпі і в компресійній білизні. Підключаємо до роботи м'язи пресу, починаючи з мінімальних напружень за рахунок почергового підняття ніг у положенні лежачи на спині.

Так як абдомінопластика була проведена після кесаревого розтину, нам необхідно зміцнити м'язи попереку та тазу. Для цього, до вище зазначених вихідних положень додаємо вправи стоячи на колінах з опором на руки.

Через 4-5 місяців дозволяється займатися гідрокінезотерапією. Плавати можна у помірному темпі, з допоміжними засобами, таким чином пропрацьовуючи всі м'язи тіла без навантаження на хребет.

Через пів року з дня проведення операції, пацієнтка повністю повертається до нормальної життєдіяльності. Повторна вагітність бажана не раніше, ніж через 2 роки.

Висновки. Отже, фізична терапія після абдомінопластики є комплексною і довготривалою, оскільки вона також ускладнена раніше проведеним кесаревим розтином. Через те існує велика кількість обмежень у руховій діяльності, які необхідно враховувати в ході реабілітації. Для відновлення застосовуються такі основні засоби, як кінезіотерапія, масаж і фізіотерапія. Окрім цього важливим є носіння бандажу та компресійної білизни. В основному реабілітація направлена на зняття післяопераційного набряку, загального укріплення організму і повернення до нормальної життєдіяльності. Комплексний підхід та регулярне виконання реабілітаційних заходів дозволяє прискорити відновлення і зменшити ймовірність можливих ускладнень.

Використані джерела та література:

1. Панаєтов О. П. Реабілітаційний період після абдомінопластики[Електронний ресурс] / Панаєтов Олександр Панаєтович. – Режим доступу:https://hirurg-panaetov.ru/reabilitatsionnyj-period-posle-abdominoplastiki/. – Назва з екрана.

Сапура Вікторія, *студентка ІІІ курсу,*
Спеціальність «Фізична терапія,ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник : Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ДИСКІНЕЗІЇ ЖОВЧНИХ ШЛЯХІВ

Актуальність проблеми. Захворювання жовчного міхура і жовчних шляхів відноситься до найбільш розповсюджених захворювань органів травлення, особливо це стосується дискінезій жовчного міхура і сфінктерів жовчних протоків [1]. В останні роки широке застосування одержали методи фізичної реабілітації.

Мета дослідження – побудова комплексної програми фізичної реабілітації при дискінезії жовчних шляхів.

Результати наукової розвідки. З огляду на те, що систематичне фізичне навантаження сприяє удосконаленню функції центральної нервової системи, яка напряму впливає на роботу органів і систем, лікування хворих передбачає використання засобів лікувальної фізкультури. У стадії загострення захворювання воно повинне бути спрямоване на зменшення запального процесу, поліпшення відтоку жовчі з печінки, жовчного міхура і протоків, нормалізацію обмінних процесів [3]. Засоби лікувальної фізкультури використовують у комплексі як з лікувальним режимом, складовою частиною якого є руховий режим, так і з медикаментозною терапією, лікувальним харчуванням, природними і переформованими фізичними факторами.

Методика занять ЛФК будується залежно від форми дискінезії. Загальним у методиці є широке використання дихальних вправ, які належать до спеціальних при даній патології. За будь -якої форми дискінезії необхідні також спеціальні вправи, які б сприяли зміцненню м'язів черевного пресу [4].

При гіпокінетичній формі ДЖВШ заняття будують за тонізуючою методикою, при гіперкінетичній — за щадною [4].

При гіпокінетичній формі ДЖВШ загальне фізичне навантаження — середнє. Поряд із загальнорозвиваючими використовують спеціальні вправи для м'язів черевного преса, дихальні, в розслабленні. Вправи для м'язів живота (у тому числі у вихідному положенні на животі) з поступово зростаючим навантаженням і дихальні вправи сприяють кращому спорожненню жовчного міхура й активізації функції кишківнику. При виконанні вправ для тулуба (нахили, повороти, оберти), потрібно стежити за станом хворого, тому що виникає можливість появи диспепсичних явищ у вигляді нудоти і навіть блювання. Тому ці рухи мають бути плавними, з поступово зростаючою амплітудою і їх слід чергувати з дихальними. Фізичні вправи доцільно поєднувати з усіма прийомами масажу, які застосовують для передньої черевної стінки.

При гіперкінетичній формі ДЖВШ навантаження є щадним. Обмежено слід застосовувати вправи для м'язів черевного преса і для великих м'язових груп.

З переходом хворого на вільний режим, крім занять лікувальною і гігієнічною гімнастикою, рекомендують індивідуальні завдання для самостійного виконання, лікувальну ходьбу, пішохідні прогулянки.

Загальнорозвиваючі гімнастичні вправи потрібно поєднувати зі спеціальними вправами, які сприяють зміцненню м'язів черевного пресу, відтоку жовчі, тренуванню діафрагмального дихання. Темп виконання — середній, із повною амплітудою руху та з м'язовим напруженням.

Засоби лікувальної фізкультури поєднують з сегментарно-рефлекторними видами масажу - комірцевої зони, спини, надчеревної ділянки справа та печінки [3].

Із фізіотерапевтичних методів застосовують парафіно-озокеритні та грязьові аплікації, солюкс, мікрохвильову терапію, індуктотермію, ультразвук, ванни прісні, хвойні, радонові, пиття мінеральної води, кишкові промивання, кліматолікування. Використовують електростимуляцію правого грудочеревного нерву для рефлекторної стимуляції випорожнення жовчного міхура, а також його ділянки при атонії стінок жовчного міхура.

Найефективніші фізіотерапевтичні засоби корекції дискінезії жовчовивідних шляхів:

- методом електрофорезу новокаїну, платифіліну, папаверину на область правого підребер'я - вплив на область печінки і жовчного міхура. Положення хворого - лежачи. Один електрод розміром 10 × 15 см поміщають спереду в проекції печінки і жовчного міхура і з'єднують його з однією з клем апарату, другий електрод такого ж розміру, що сполучається з другою клемою апарату, поміщають на спині проти першого. Сила струму до 15 мА. Тривалість процедур 15-20 хв, проводяться щодня або через день, курс лікування 10-15 процедур;

- методом впливу ДДС (діадинамічні струми) на область правого підребер'я - ДДС електрод, розташований на місці болю, з'єднують з катодом, застосовують по 10-30 хв, сила струму - до появи виражених відчуттів вібрації. Процедури проводять щодня або через день, курс лікування 10-15 процедур;

- методом СМТ - електроди площею 8 × 10 см розташовують на область правого підребер'я і ззаду на спину(проекція жовчного міхура), частотою модуляції 50 Гц, глибиною 50% II і III РР по 3 хв кожним, тривалість процедури 8-12 хв, курс лікування 8 -10 процедур, що проводяться через день;

- гелій-неоновим лазером з впливом на точки G-14, TR-5 лівої і правої руки, VC-15, E-21 в безперервному режимі впливу, діаметром пучка випромінювання на тілі пацієнта в 1 мм, з впливом на одну точку протягом 1 хвилини. Курс лікування - 5-10 процедур;

- методом СМТ-пелоїд-електрофорезу - 1-й режим, I-IV рід роботи, частота 80-100 Гц, глибина модуляції 50-75%, тривалість впливу 5-7 хв за кожним з родів робіт. Курс 10-12 процедур.

Висновки. Таким чином, фізичні лікувальні чинники позитивно діють на секреторну, моторно-евакуаторну і всмоктувальну функції шлунка, перистальтику шлунково-кишкового тракту, поліпшують дренажну функцію жовчного міхура і жовчних шляхів, зменшують застій жовчі, що запобігає утворенню каміння.

Використані джерела та література

1. Зорик М. М. Застосування лікувальної фізичної культури в комплексній реабілітації хворих на жовчнокам'яну хворобу / Зорик М. М., Ніконець А. В. // Слобожан. наук.-практ. вісн. – 2014. – № 2. – С. 80–83.
2. Карпінська Т. Г. Фізична реабілітація : навч. посіб.: в 2 ч. / Т. Г. Карпінська. – Львів: ЛМІ, 2011. – Ч. 2. – 121 с.
3. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина/ за ред. проф. В. В. Клапчука. – Київ: ЦУЛ, 2014. – 220 с.
4. Магльована Г. П. Основи фізичної реабілітації / Магльована Г. П. – Львів: Ліга-Прес, 2016. – 147 с.

***Сатановська Катерина**, студентка І курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
***Науковий керівник: Копочинська Ю.В.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ 3-6 РОКІВ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА У ДОВГОТРИВАЛОМУ ПЕРІОДІ

Актуальність проблеми. За офіційною статистикою, щороку в Україні народжується до 400 сонячних дітей (дітей із синдромом Дауна). Хоч медицина розвивається і вводиться усе більше інновації, цей синдром неможливо вилікувати, а профілактика потребує вдосконалення. Дітям із синдромом Дауна притаманні: м'язова гіпотонія (зниження м'язового тонусу); гіпермобільність суглобів; порушена координація рухів; порушення

глибокої пропріоцептивної (чутливі нервові закінчення, які дають інформацію про положення різних частин тіла відносно одна одної) та вестибулярної чутливості; у 20% дітей спостерігається атлантоосьова нестабільність; від 40 до 50% мають вроджені вади серця [4].

Діти з синдромом Дауна (СД) найчастіше народжуються при ускладненому перебігу вагітності (наприклад, загроза викидня, токсикози тощо). Середня тривалість вагітності трохи менша, ніж нормальна. Такі діти найчастіше народжуються зі зменшеною довжиною і масою тіла, у 50% випадків окружність голови менше 32см.

Відзначається затримка розвитку статичних і мовних функцій: діти починають тримати голову не раніше 4-5 місяців, вони пробують сидіти тільки у віці 8-9 місяців, а перші кроки роблять у 2 роки. Перші слова малюки із СД вимовляють у 1,5-2 роки, а фразове мовлення у них починається приблизно в 4-5 років. Дуже часто спостерігаються недорозвинені зовнішні статеві органи, пахові і пупкові грижі. Можуть також виникати вроджені вади серця або шлунково-кишкового тракту. Близько 40-60% таких дітей мають порок серця. Крім того, можливі порушення зору і слуху, патологія кишечника і шлунка і т.ін. Вони більше за інших дітей піддаються різноманітним інфекціям, частіше хворіють онкологічними захворюваннями.

Тривалість життя людей із СД набагато нижча середнього показника і складає в середньому 40-45 років. Пов’язано це із безліччю вад розвитку органів, зниженою опірністю організму і частим розвитком злоякісних новоутворень і хвороб крові [5].

Мета дослідження – довести ефективність раннього втручання у розвиток рухових та пізнавальних функцій у дітей із синдромом Дауна. Обгрунтувати вплив засобів фізичної терапії на стан пацієнтів.

Результати дослідження. Засобами адаптивної фізичної терапії для дітей із СД є фізичні вправи, природно-середовищні фактори і гігієнічні фактори.

Програмний матеріал з фізичної культури включає розділи: ритміка і ритмічна гімнастика, гімнастика, легка атлетика, лижна підготовка, спортивні та рухливі ігри, плавання. Кожен з цих розділів включає численні фізичні вправи, що позитивно впливають на різні ланки опорно-рухового апарату, м'язові групи, вегетативні системи, коригують вади фізичного розвитку, психіки і поведінки.

До природно-середовищних факторів відноситься використання води, повітряних і сонячних ванн з метою зміцнення здоров'я, профілактики простудних захворювань, загартовування організму. Для дітей з розумовою відсталістю це купання, плавання, ходьба босоніж по масажній доріжці, траві, піску, прогулянки на лижах, на човні, рухливі і спортивні ігри на відкритих майданчиках. Численними авторами встановлено, що для дітей із СД плавання з перших місяців життя не лише сприятливо впливає на всі функції організму, але і є ефективним засобом корекції рухових і психічних порушень [1].

Гігієнічні фактори включають правила і норми суспільної і особистої гігієни: режим дня, співвідношення неспання і сну, навчання і відпочинку, харчування, навколишнього середовища, одягу, взуття, спортивного інвентарю та обладнання. Для розумово відсталих дітей важливим є не тільки знання про вплив природних сил і гігієнічних факторів, а й привчання до всіх видів загартовування, режиму рухової активності і особистої гігієни, перетворюючи їх у звичку [2].

Практика показує, що використання словесних методів в процесі фізичного виховання розумово відсталих школярів залишає слабкі сліди. Необхідним є поєднання їхіз практичною діяльністю. Формування знань і навчання рухам відбувається швидше, якщо інформація надходить одночасно з рецепторів зорового, слухового, рухового аналізаторів. Руховий образ стає яскравішим і швидше запам'ятовується, а отже і дитина краще розвивається[3].

Висновки. Було розглянуто фізичні,природно-середовищні та гігієнічні методи фізичної терапії дітей із СД. У процесі виконання фізичних вправ відбувається коригування фізичних, психічних і поведінкових здібностей дітей. Природно-середовищна терапія значно зміцнює здоров'я та загартовує організм дитини із СД. А гігієнічні методи дозволяють виховати у таких дітях навички самодисципліни та самообслуговування.

Використані джерела та література

1. Мосунов Д. Ф. Подолання критичних ситуаційпри навчанні плаваннюдитину-інваліда/ Д. Ф. Мосунов, В. Г. Сазикін ; Держ. комітетРос. Федерації з фіз. культури та спорту. – М.,2002. – 147 с.
2. Чернік Е. С. Фізична культура в допоміжній школі/ Е. С. Чернік. – М., 1997. – 225 с.
3. Катаєва А.А.Дидактичні ігриі вправи для навчання розумово відсталих дошкільнят / Катаєва А. А.,Стребелева Е. А. – М.: Просвіта, 1990. – 123 с.
4. В Україні кожна 800-та дитина народжується із синдромом Дауна[Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://zik.ua/news/2019/03/20/v_ukraini_kozhna_800ta_dytyna_narodzhuietsya_iz_syndromom_dauna_1533409. – Назва з екрана.

***Семенюк Ірина**, студентка І курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
***Науковий керівник: Копочинська Ю.В.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ЛАЗЕРОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ

Актуальність проблеми. Цукровий діабет займає одне з перших місць (після серцево-судинних та онкологічних) у світі серед неінфекційних захворювань. За даними ВООЗ, у 2019 році кожні 8 секунд в світі від цієї хвороби помирає одна людина. Відповідно до прогнозу IDF до 2030 р. кількість хворих на ЦД 2-го типу до 552 млн. [3]. В Україні зареєстровано близько 1 млн. 300 тисяч хворих на цукровий діабет і щорічно реєструють більше 100 тисяч нових випадків. Світова статистика свідчить, що кожні 13–15 років кількість хворих подвоюється. Переважно це стосується кількості хворих на цукровий діабет II типу. Надзвичайно швидко зростає кількість людей з порушенням толерантності до глюкози. З них 15-20% в кінцевому

результаті хворіє цукровим 2-го типу.[2]. Цукровий діабет цього типу є поширенішим і складає від 90% до 95% всіх видів цукрового діабету. На ранніх етапах рівні інсуліну в цих пацієнтів можуть дійсно бути нормальними чи навіть підвищеними. Цукровий діабет 2-го типу характеризується нечутливістю до інсуліну, спричиненою резистентністю до нього, подальшим зниженням вироблення інсуліну та кінцевою клітинною недостатністю.

Важливе місце у комплексному лікуванні ЦД посідають методи фізіотерапії, застосування яких сприяє підвищенню ефективності лікування, підтриманню стійкої компенсації захворювання,профілактиці розвитку і прогресування ускладнень, насамперед діабетичних ангіопатій. Безумовно, істотна роль у відновному лікуванні хворих на ЦД належить санаторно-курортному етапу, під час якого окрім загальноприйнятих методів лікування ЦД (дієта, медикаментозні методи) використовують вплив природних і преформованих фізичних чинників.

Мета дослідження – проаналізувати метод фізіотерапії такий як лазеротерапію при ЦД.

Результати наукової розвідки: Мета лазеротерапії – нормалізувати функціональний стан судинної системи, поліпшити реологічні властивості крові ,відновити біоелектричну активність, зменшити тонус периферичних артерій. Головне значення має низькоенергетичне лазерне випромінювання (НЕЛВ), оскільки воно чинить прямий і опосередкований вплив на різні ланки патогенезу ураження судин нижніх кінцівок при ЦД. В основі дії НЕЛВ лежить активізація клітинних ферментів, посилення енергетичного обміну і процесів синтезу у клітинах. Це призводить до зменшення явищ астенізації, болю й парестезії в нижніх кінцівках, підвищення толерантності до фізичного навантаження. За даними капіляроскопії після дії НЕЛВ збільшується кількість функціонуючих капілярів, зменшується пери капілярний набряк, поліпшується магістральний кровообіг. Лазерне випромінювання має здатність викликати конфірмаційні зміни у

мембранному апараті клітини, зменшує агрегаційні властивості тромбоцитів, еритроцитів, підвищену фібринолітичну активність крові, поліпшує і прискорює кровообіг у дрібних судинах, викликає інші ефекти, які впливають на патогенетичні ланки розвитку діабетичної ангіопатії.

Доведено, що дія лазерного випромінювання має імунокоригуючий, протизапальний, проти набряковий, знеболювальний, десенсибілізуючий ефект, викликає поліпшення мікроциркуляції і трофіку тканин.

Лазерну терапію при ЦД проводять за допомогою різних способів впливу (монотерапія) і їх комбінацій, що значно підвищує ефективність терапії. Для досягнення терапевтичного ефекту можна реалізувати різні способи лазеротерапії: неконтактний, контактний, контактнокомпресійний. У санаторній практиці можна використовувати такі методики лазеротерапії: через шкірну, внутрішньовенну, гідро лазерний душ з різними діапазонами дії: червоний, інфрачервоний, ультрафіолетовий.

Велике поширення отримали методи зовнішнього опромінення зон некрозів і трофічних виразок кінцівок при синдромі діабетичної стопи. Під впливом місцевої лазеротерапії прискорюється очищення ран від некротичних тканин і мікрофлорри, відбувається обмеження зони некрозу.

Лазерний вплив на зони акупунктури гомілки і стопи забезпечує значне мікроциркуляції внаслідок функціонування нових капілярів і прискорення внутрішньосудинного кровообігу. Випромінювання гелійнеонового лазера стимулює процеси репарації й епітелізації, нормалізує показники крові й істотно прискорює загоєння трофічних виразок. Випромінювання лазера інфрачервоного діапазону значно поліпшує мікроциркуляцію в ураженій кінцівці. Позитивні клінічні результати лазеротерапії хворих на ЦД підтверджуються поліпшенням показників периферичного кровообігу й мікроциркуляції нижніх кінцівок. Зміни показників реовазографії судин кінцівок після однієї процедури й курсового лікування є односпрямованими, але більш сприятливими при курсовому впливі. Так, однократна процедура НЕЛВ викликає збільшення кровонаповнення гомілок в основному у

результаті нормалізації тонусу судинної стінки на гомілках, а після курсового лікування внаслідок нормалізації судинного тонусу іполіпшення венозного відтоку. При цьому підвищується реографічний індекс на гомілках, відбувається збільшення об'ємного кровообігу. Поліпшення периферичного кровообігу й мікроциркуляції підтверджується даними термометрії: підвищується шкірна температура великого пальця стопи, знижується дистально проксимальна різниця. Застосування НЕЛВ впливає як на гіпер-, так і на гіпокоагулюючий потенціал крові. Доведено, що під дією лазерного випромінювання нормалізується толерантність плазми до гепарину і фібринолітична активність, що свідчить про зниження коагулюючої здатності крові[1].

Висновки. Був проведений аналіз доцільності застосування лазеротерапії при цукровому діабеті. Цей метод фізіотерапії покращує стан хворого та частково зменшує прояви симптомів.

Використані джерела та література:

1. Гончарук Н. В. Современные принципы проведения комплексной физической реабилитации больных сахарным диабетом 2 типа в условиях поликлиники / Н. В. Гончарук, Е. Ю. Фурман // Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості : зб.ст. за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, 23–24 берез. 2017 р.) : у 2 т. / голов. ред. В. М. Пристинський. – Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. – Т. 1. – С. 300–307.
2. Тронько М.Д.Пріоритетні проблеми клінічної ендикринології в Україні на сучасному етапі/ М. Д. Тронько// Здоров'я людини. – 2012. – № 2,3. – С. 4–8.
3. Шишкина Н.С. Распространенность сахарного диабета 2 типа (по данным скрининга) / Шишкина Н. С., Сунцов Ю. И., Болотская Л. Л. [и др.] // Сахарный диабет – 2005. –№ 2. – С. 7–8.

***Сидоряка Анастасія**, студентка II курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково – технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ІНФАРКТІ МІОКАРДА У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

Актуальність проблеми. Інфаркт міокарда – це гостре захворювання, спричинене виникненням одного або декількох вогнищ ішемічного некрозу в

серцевому м’язі у зв’язку з абсолютною або відносною недостатністю коронарного кровообігу, а також відповідь організму на це пошкодження.

За останні десятиліття інфаркт міокарда став основною причиною смерті у більшості країн світу. За офіційними даними серед людей віком 50-55 років цей показник складає приблизно 400 людей на 100 тис. населення. В Україні від цього захворювання щорічно помирає майже 150 тис. чоловік, а 30% хворих стають інвалідами.

Мета дослідження – розробка комплексної програми реабілітації у після лікарняному періоді.

Результати наукової розвідки. Післялікарняний період реабілітації проводиться у фазі видужання в кардіологічному санаторії (амбулаторії, поліклініці) куди направляють пацієнта після закінчення лікування в стаціонарі. Усі реабілітаційні заходи в цьому періоді залежать від ступеня важкості стану після перенесеного ІМ у фазі видужання (наявність ускладнень, супутніх захворювань, ступінь коронарної недостатності, характер ураження серцевого м’яза. Залежно від конкретного стану розробляють індивідуальну програму реабілітації, що відповідає щадному, щадно-тренувальному, тренувальному режимам, що є стандартним для санаторно – курортного або поліклінічного етапу лікування.

В реабілітації хворих на 2 етапі основна увага приділяється лікувальний гімнастиці та іншим формам ЛФК, фізіотерапія, масаж. Основними завданнями ЛФК є: збереження і підтримка організму в найкращому функціональному стані, покращення психічного стану, відновлення пристосованості ССС до трудової діяльності помірної інтенсивності, покращення кровообігу, зміцнення міокарда і його скоротливої функції, підготовка хворого до самообслуговування і виробничої діяльності.

Для початку, перші 3-5 днів, рекомендують виконувати вправи з більш обмеженою руховою програмою, далі переходять на щадний режим він триває 6-12 днів. Ранкова гігієнічна гімнастика триває 10хв., ЛГ проводиться до 20 хв., дозована ходьба 1-2 км. з темпом 70 кроків за хв., прогулянки по

коридору і на подвір'ї 2-3 рази на день, темп 65/хв 2-3 км. ЧСС в цьому режимі не повинна перевищувати 104-107 уд. за хв.

В щадно-тренувальному режимі (тривалість 7-10днів) РГГ 10-15хв., ЛГ 25-30хв., дозована ходьба 2-3км. ЧСС до 120 уд. за хвилину.

В тренувальному режимі (4-8 днів) РГГ 10-15хв., ЛГ 30-35 хв. 3-4 рази в тиждень, дозована ходьба 3-5км. ЧСС до 150 уд/хв..

Лікувальну гімнастику в санаторії виконують груповим методом. Виконують вправи для всіх груп мязів і суглобів у поєднанні з дихальними вправами, вправи на координацію рухів, розвиток рівноваги, вправи на розслаблення. Для тренувань можна використовувати допоміжні предмети – гімнастичні палиці, м'ячі, гантелі, заняття на тренажерах, використання циклічних рухів (біг підтюпцем, різні види ходьби) рухливі ігри.

Із засобів фізіотерапії призначають: електросон, оксигенотерапію, гальванізація ділянки серця, електрофорез. Через 3-5 місяців рекомендується застосування аеротерапії і повітряних ванн, через 6-8 місяців за відсутності протипоказань використовують кисневі, радонові, морські, йодобромні ванни.

Лікувальний масаж активізує кровообіг, покращує гемодинаміку, і обмінні процеси в серцевому мязі, покращує психічний стан. Призначають класичний і сегментарно – рефлекторний масаж .

Висновки. За результатами проведеного дослідження були визначені завдання, засоби, методики та форми використання ЛФК, масажу та фізіотерапії при ІМ у після лікарняному періоді реабілітації. На підставі отриманих даних були виявлені особливості методики застосування ЛФК, масажу, фізіотерапії залежно від перебігу захворювання.

Використані джерела та література

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підруч. для студ. вищ. навч. закладів фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ: Олімп. літ-ра, 2005. –251 с.
2. Фізіотерапія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / В. Д. Сиволап, В. Х. Каленський. – Київ: ЗДМУ, 2014. – 196 с.
3. Індика С. Я. Фізична реабілітація після інфаркту міокарда в домашніх умовах : навч. посіб. / С. Я. Індика, А. М. Сітовський. – Луцьк: РВВ ЛІРоЛ Університету «Україна», 2014. – 150 с.

***Сорвенкова Ольга**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
***Науковий керівник*: *Глиняна О.О.*,**
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ХВОРИХ НА КОЛІТ

Актуальність проблеми. В останній час у всьому світі відмічається прогресуюче зростання хвороб органів травлення у зв'язку з урбанізацією життя, гіпокінезією, а також з такими негативними соціально обумовленими явищами, як неадекватне, не збалансоване харчування, алкоголізм, паління, наркоманія тощо. Коліт, за даними різних авторів, складає від 30% до 70% у структурі патології гастроентерологічного профілю і розглядаються сьогодні в аспекті ризику виникнення колоректального раку [2].

До теперішнього часу одержано численні дані про механізми формування хронічного коліту, проте на сучасному етапі значна увага надається змінам в імунній системі і мікрофлорі товстої кишки, які є чинниками, що визначають тяжкість перебігу захворювання, сприяють підтримці запальної реакції та знижують інтенсивність репаративних процесів у кишечнику.

Але у працях науковців доведено, що фізіотерапевтичні та кінезотерапевтичні чинники виконують важливу роль у відновлювальному лікуванні хворих на хронічний коліт. Разом з тим до теперішнього часу лікувально-реабілітаційні заходи хворих з даною патологією майже не поєднуються із засобами та методами фізичної терапії. Доцільно включати нові засоби фізичної терапії до програми відновлення хворих на коліт [5].

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати доцільність використання фізичної терапії при відновленні хворих на коліт.

Результати наукової розвідки. У хворих на неспецифічний виразковий коліт виділяють наступні періоди (залежно від стану хворого, та яке лікування йому призначене): І період – лікарняний, де застосовуються

суворий постільний, постільний, напівпостільний (палатний) і вільний режими; II період – післялікарняний, де розрізняють щадний, щадно-тренуючий і тренуючий режими.

При атонічних колітах рекомендуються фізичні вправи із різних вихідних положень з напруженням і значним навантаженням та силовими елементами. Основні принципи фізичної терапії хворих з хронічним колітом це: поступове збільшення навантаження, диференційний підхід до вибору комплексу гімнастичних вправ та контроль за станом хворого в процесі м'язового навантаження.

При спастичному коліті важливо домогтися розслаблення м'язів передньої черевної стінки і правильно вибрати вихідне положення. Переважно використовується положення лежачи на спині із зігнутими в колінах ногами, а також положення тіла в упорі на колінах і на четвереньках. Протипоказані фізичні вправи у положенні лежачи з підійманням та опусканням випрямлених ніг, підійманням тулуба із положення лежачи та інші вправи, в яких застосовується елемент напруження черевних м'язів. Але ж застосовуючи спеціально підібраний комплекс фізичних вправ та бальнеотерапії відповідно до форми коліту, можна рефлекторно знижувати тонус товстого кишечника при спастичному коліті, при атонічному – фізичні вправи підбирають тонізуючі, які, відповідно, підвищують тонус товстого кишечника [4].

Успіх у лікуванні та фізичній терапії цих хворих визначається поєднанням гімнастичних вправ з правильним диханням, кількість дихальних вправ постійно збільшують, так як і кількість загальнорозвиваючих вправ. При загостренні коліту комплекси фізичних вправ використовують у більш щадному режимі, з обмеженням рухів передньої черевної порожнини, що дозволяє хворому краще адаптуватися до фізичного навантаження. Ходьба також позитивно впливає на протікання хронічного коліту. Темп ходьби повільний, спокійний, загальний час прогулянок збільшується поступово, з урахуванням стану серцево-судинної системи. Біг підтюпцем є ефективним

засобом лікування спастичних колітів. У результаті вібрації кишечника і виділення в його просвіт солей магнію різко посилюється перистальтика і відновлюється порушена дренажна функція. Їжа не впливає на пряму на розвиток коліту. На розвиток захворювання впливає комбінація факторів, наприклад, інфекція та вроджені дефекти товстої кишки. Але неправильно підібрана їжа може погіршити симптоматику захворювання та зробити лікування більш довготривалим. Тому дієтотерапія є важливою для даної групи хворих. Під час лікування рекомендується виключити із раціону: молочні продукти , алкоголь, гострі страви та спеції, міцну каву та чай, тістечка та торти, сало та тваринні жири.

Висновки. Таким чином, розробка і впровадження програми фізичної терапії у клінічну практику і педагогічний процес створять передумови для більш глибокого уявлення про етіопатогенетичні механізми дії фізичних засобів фізичної терапії на процеси регенерації і нормалізації порушених функцій, будуть сприяти попередженню ускладнень, рецидивів захворювання і прискоренню відновлення працездатності пацієнтів з хронічним колітом. Фізична терапія хворих на неспецифічний виразковий коліт опрацьована недостатньо і недооцінюється в застосуванні. За допомогою комплексної терапії застосуванням методів фізичної терапії можливо домогтися значного покрашення результатів лікування у хворих на неспецифічний виразковий коліт.

Використані джерела та література:

1. Боголюбов В.М. Медицинская реабилитация / В. М. Боголюбов ;под. ред. В. М. Боголюбова. –М., 2007. – 630 с.
2. Васичкин В.И. Большой справочник по массажу / В. И. Васичкин. – М.: Медицина, 2018. – 415 с.
3. Мухін В.М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – Київ, 2000. – 422 с.
4. Пархотик И.И. Физическая реабилитация при заболеваниях органов брюшной полости / И. И. Пархотик. – Київ, 2003. – 223 с.
5. Пархотик И.И. Методические особенности физической реабилитации при различных формах дисфункции гепатобилиарной системы / И. Пархотик, В. Чорный // Спорт. вісн. Придніпров'я. – 2012. – № 1. – С. 225–228.

***Столітня Вікторія**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю. В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ

Актуальність проблеми. На сьогодні проблема порушення слуху в дітей є актуальною як у медичному, так і соціальному аспектах. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) сьогодні у світі на 1000 новонароджених із нормальним слухом припадає одна дитина з вираженим ступенем приглухуватості, а легкий та середній ступінь порушення слуху присутні у 1-2% новонароджених.

Порушенням слуху називають відсутність або зниження слуху, що зумовлює помилкове сприймання оточуючих звуків. Порушення слуху поділяється на 2 види: глухота та туговухість, які бувають вродженими і набутими.

Глухота — найрізкіший ступінь ураження слуху або його значне зниження, при якому розбірливе сприймання вербального мовлення стає неможливим. Повна глухота зустрічається досить рідко.

Туговухість — це стійке зниження слуху, що виражається в різному ступені: від незначного порушення сприймання шепітного мовлення до різкого обмеження можливості сприймання мовлення розмовної гучності [6].

Ранній початок корекційної допомоги, у тому числі й за допомогою засобів і методів фізичної реабілітації, визначає великі потенційні можливості дитини. Рання реабілітація відхилень у руховій сфері може бути ефективною лише за умови активізації всіх компенсаторних можливостей дітей із порушеннями слуху.

Мета дослідження – провести аналіз літературних джерел, теоретично обґрунтувати особливості фізичної терапії дітей з вадами слуху.

Результати наукової розвідки. Для дітей із порушенням слуху характерна низка порушень рухової сфери: зниження рівня розвиненості

основних фізичних якостей, відставання від норми в показниках сили основних м’язових груп тулуба й рук, швидкісно-силових якостей, важкості збереження статичної та динамічної рівноваги тощо.

При неврологічних обстеженнях дітей з вадами слуху віком 7-8 років у дітей спостерігалась легка неврологічна симптоматика: високі сухожильні рефлекси, настановний ністагм, анізорефлексія, легкий тремор пальців рук, легка атаксія, рухове розгальмування.

Під час досліджень серцево-судинної системи дітей з вадами слуху були виявлені функціональні порушення з тенденцією до почастішання серцевих скорочень, підвищення артеріального дихання, у більшості з них спостерігається прискорений пульс, підвищений кров'яний тиск, порушення ритму дихання, порушення скоротливої здатності міокарда [3, 5].

Також дослідниками виявлені зниження життєвої ємності легень, слаборозвинуте носове дихання, екскурсія грудної клітини дітей і підлітків з порушеннями слуху, що пов’язане з порушенням мовленнєвого дихання [1, 2].

Активне раннє втручання при активному ранньому виявленні дітей з порушеннями слуху є основою ефективності реабілітації дітей з вадами слуху.

Мета реабілітації – поліпшити стан здоров'я та працездатність дітей з порушеннями слуху.

Фізичне відновлення здійснюється в процесі всієї корекційно-виховної роботи. Основними його формами є: ранкова гігієнічна гімнастика, яка допомагає перейти організму дитини від сну до активної діяльності протягом дня, створює необхідний тонус, рухливі ігри на прогулянках і на перерві між заняттями (дозволяють дітям змінити вид діяльності та відпочити після активної роботи на заняттях), фізкультхвилинки, плавання, фонетична ритміка, музичні заняття та заняття з фізичного виховання[4].

Зазвичай під час проведення ранкової гімнастики керуються такою послідовністю: ходьба, біг, які покращують кровообіг та посилюють дихання, загальнорозвиваючі вправи, стрибки, підстрибування, дихальні вправи.

Враховуючи етапність призначення фізичних вправ з лікувальною метою у межах спеціального навчального закладу можуть використовуватись щадний, тонізуючий та тренуючий режими рухової активності.

На прогулянках можна навчати дітей катанню на велосипеді, а взимку – на санчатах, лижах, ковзанах. На прогулянках доцільно організовувати спортивні розваги, проводити спортивні свята [4].

Серед засобів фізіотерапії за показаннями використовують акупунктуру, лазеро - та електропунктури, стимуляції електрострумом структур внутрішнього вуха, фоноелектрофорезу. Застосовується також метод застосування кисню під високим тиском у барокамерах - гіпербарична оксигенація. Призначаються методи, які поліпшують кровообіг і мікроциркуляцію тканин (судинорозширювальні – електрофорез, гальванізація), поліпшують трофічні процеси (місцева дарсонвалізація, діадинамотерапія, ампліпульстерапія);

Технічні засоби реабілітації дітей з вадами слуху включають спеціальні засоби для самообслуговування, догляду, орієнтування, спілкування і обміну інформацією та засоби для навчання і занять трудовою діяльністю, протезні вироби (слухові протези).

В процесі фізичної терапії застосовують також точковий та пневматичний масаж барабанної перетинки, також має місце Су-Джок-терапія на кистях, стопах та вухах.

Висновки. Проведено аналіз літературних джерел і визначено, що фізична терапія є необхідною для дітей з порушеннями слуху, які мають ряд супутніх рухових порушень. Індивідуальна програма реабілітації має поєднувати засоби лікувальної фізичної культури, фізіотерапії, масажу та механотерапії.

Використані джерела та література:

1. Авдеенко Е. С. Развитие музыкально-ритмических движений у слабослышащих учащихся младшихклассов : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.03 / АвдеенкоЕкатерина Сергеевна ; ГОУ ВПО «Московский педагогический государственый унывеpситет». – М., 2010. – 18 с.
2. Афанасьева О. Вплив комплексної програми фізичної реабілітації на функціональний стан хребта слабочуючих дітей середнього шкільного віку з порушенням постави / О. Афанасьева // Спорт. вісн. Придніпров'я. – 2013. – № 1. – С. 152–155.
3. Випасняк І. П. Соціальна інтеграція глухих дітей на основі рухової активності: автореф. дис. … канд. фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / Випасняк Ігор Петрович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2007. – 18 с.
4. Головчиц Л.А. Дошкольная сурдопедагогика: Воспитание и обучение дошкольников с нарушениями слуха : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. – М.: Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 2001. – С. 161–169.
5. Гуринович Х. Є. Фізичний стан глухих дітей молодшого шкільного віку та його корекція засобами фізичного виховання: автореф. дис. … канд. наук із фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / Х. Є. Гуринович. – Львів: ЛДУФК, 2007. – 18 с.
6. Зборовська Н.А. Дитина зі світу тиші: на допомогу батькам нечуючої дитини: наук.-метод. посіб. / Н. А. Зборовська. – 2011. – 328 с.

***Хвесик Лариса**, студентка IV курсу,*
спеціальність «Фізична терапія,ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
***Науковий керівник: Копочинська Ю.В.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ІШЕМІЧНІЙ ХВОРОБІ СЕРЦЯ НА АМБУЛАТОРНО-ПОЛІКЛІНІЧНОМУ ЕТАПІ

Актуальність проблеми. Ішемічна хвороба серця – гостре або хронічне ураження серцевого м'яза, викликане недостатністю кровонаповнення міокарда через патологічні процеси в венозних артеріях. Серед захворювань серцево-судинної системи ішемічна хвороба серця має найбільше розповсюдження, супроводжується великою втратою працездатності та високою смертністю. Особливо несприятливою є наявність одночасно декількох факторів ризику: наприклад, малорухливий спосіб життя і куріння збільшують можливість захворювання в 2-3 рази. Атиросклеротичні зміни венозних артерій серця погіршують приплив крові, що є причиною розростання сполучної тканини і зниження кількості м'язової, оскільки остання дуже чутлива до нестачі харчування. Часткове заміщення м'язової

тканини серця на сполучну у вигляді рубців називається кардіосклерозом і викликає зниження скорочувальної функції серця, швидку стомлюваність при фізичній роботі, задишку, серцебиття. З'являютьсяболі за грудною і в лівійполовинігрудноїклітини, знижуєтьсяпрацездатність[2].

Метою дослідження є розробка комплексної програми фізичної терапії при ішемічній хворобі серця на амбулаторно-поліклінічному етапі.

Результати наукової розвідки. На амбулаторно-поліклінічному (диспансерно-поліклінічному) етапі реабілітації є підтримка і розвиток фізичної працездатності, реадаптація хворого до побутових і виробничих навантажень. На даному етапі фізична активність включає в себе: ЛФК, дозовану ходьбу, різні спортивні ігри; інтенсивні фізичні тренування (за показаннями); фізичну активність у зв'язку з повсякденними побутовими навантаженнями, в подальшому, після виходу на роботу – у зв'язку з професійними обов'язками.

Найбільш ефективно завдання одужання вирішуються в реабілітаційних кардіологічних відділеннях санаторіїв. При складанні програми фізичної реабілітації необхідно виходити з оцінки об'єктивного функціонального стану хворих, а також враховувати ступінь наявної фізичної і психологічної підготовленості до кожного конкретного виду медичної реабілітації. У зв'язку з цим слід дотримуватися наступність з попередніми етапами відновного лікування (інформацію про проведення реабілітації на попередніх етапах лікування потрібно уточнювати з епікризу хворого, заповненого на етапі стаціонарної реабілітації) [1].

У період одужання засоби ЛФК сприяють ліквідації залишкових морфологічних і функціональних порушень, викликаних хворобою і зниженою руховою активністю; при наявності необоротних змін – забезпечує формування компенсаторних механізмів (наприклад, гіпертрофія міокарда після перенесеного ІМ, колатеральний кровотік в міокарді і ін.). Лікувальна дозована ходьба в період одужання стає основним тренувальним засобом фізичної активності для пацієнтів з ССЗ, сприяючи фізіологічному

відновленню функції серця і впливаючи на кардіальні і екстракардіальні фактори кровообігу. Її можуть замінити тільки інші види аеробної діяльності (плавання, лижі, біг, робота на тренажерах і ін.). Такі заняття не викликають місцевого м'язового стомлення і дозволяють підняти ЧСС до заданої величини на певний час. Тренування хворих з низькою фізичною активністю (III-IV ФК) і серцевою недостатністю проводять за допомогою малоінтенсивних навантажень (30–45% максимальної аеробної потужності, тривалість 5–25 хв).

Лікувальна ходьба може виконуватися прогулянковим кроком (20–40 кроків за хвилину), в повільному темпі (50–70 кроків), середньому (80–90 кроків) або швидкому (100–120 кроків). Повільний біг супроводжується такою ж ЧСС (близько 120 в хвилину), що і швидка ходьба [3].Зміна інтенсивності навантаження є суттю фізичних тренувань. В підтримуючому періодіа бо поза загостренням при хронічному захворюванні ЛФК сприяє збереженню досягнутого клінічного та функціонального рівня компенсації, є ефективним засобом вторинної профілактики захворювань. В підтримуючому періоді, який триває все життя, пацієнтам з ССЗ необхідно продовжувати фізичні тренування. Кращим варіантом підтримуючої фізичної активності (з точки зору доступності і простоти виконання) є 20–30-хвилинна швидка ходьба на роботу і з роботи (2 рази на день) і протягом дня 2–3 рази підйом на 3–5-й поверх [2].

Комплекс ЛГ, що складається з різнобічно спрямованих статичних і динамічних гімнастичних вправ, необхідно виконувати щодня. Тренувальні навантаження з метою безпеки повинні бути нижче рівня порогових (максимально стерпних) навантажень і в той же час викликати максимально можливу напругу серцево-судинної та інших систем організму. ЧСС – один з найважливіших критеріїв дозування навантаження. Зміна ЧСС надійно свідчить про ступінь навантажування, інтенсивності роботи серця, адекватності або неадекватності навантаження. У перші 2–3 тижні наростання фізичного навантаження досягається за рахунок збільшення

частоти і тривалості вправ і в меншій мірі – за рахунок зростання їхньої інтенсивності. Тривалість курсу тренувань – 10–12 міс. Періодичність занять – 3 рази на тиждень; тривалість одного заняття – 30–35 хв.

Висновки. За результатами проведенного дослідження були визначені завдання, засоби, форми ЛФК, масажу та фізіотерапевтичних процедур при ішемічній хворобі серця на амбулаторно-поліклінічному етапі фізичної терапії. На підставі отриманих даних були виявлені особливості методики лікувальної гімнастики при ішемічній хворобі серця на амбулаторно-поліклінічному етапі фізичної терапії.

Використані джерела та література:

1. ДегтярьовЮ.П. Рухові режими у осіб з різним рівнем фізичного здоров'я та факторами ризику ішемічної хвороби серця / Ю. П. Дегтярьов // Мед. реабилитация, курортология, физиотерапия. – 2006. – № 3. – С. 7–10.
2. Медицинская реабилитация : учеб. пособ. / Королев А. А., Соболевская Ю. А., Рудакова С. М.[та ін.] ;под ред. С. С. Алексанина ; Всерос. центр экстрен. ирадиац. медицины им. А. М. Никифорова МЧС России. – СПб.: Политехника-сервис., 2014. – 184 с.
3. Мухін В.М. Фізична реабілітація:підруч. для студ.вищ.навч.закл. фіз. виховання і спорту/ В. М. Мухін. – Київ:Олімп. літ-ра,2005. – 471с.

***Чернік Анастасія**, студентка І курсу*
спеціальність «Фізична терапія та ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
*Науковий керівник: **Копочинська Ю.В.***
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

КОМПЛЕКСНЕ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПРИ ОЖИРІННІ 1-2 СТУПЕНІВ ДЛЯ ЖІНОК

Актуальність проблеми. Ожиріння – поширена соціальна та медична проблема. За нещодавніми глобальними оцінками ВООЗ: близько 13% дорослого населення планети (11% чоловіків і 15% жінок) страждали ожирінням [5]. В Україні, за приблизними підрахунками, кожна четверта жінка страждає від зайвої ваги. Всього ожирінням охоплено 15% нашої країни [6].

Мета дослідження – провести аналіз літературних джерел для визначення факторів і наслідків збільшення маси тіла. Описати реабілітацію жіночого ожиріння 1-2 типу.

Результати наукової розвідки. Ожиріння – хронічне рецидивуюче захворювання, яке характеризується надлишковим накопиченням жирової тканини в організмі, обумовлене порушенням обміну речовин [3]. Всесвітня ороргнізація охорони здоров'я та Національний інститут серця, легень та крові класифікують зайву вагу та ожиріння на основі індексу маси тіла (ІМТ).

Основними причинами захворювання вважають:

1. Генетичні фактори: люди, які мають сімейний анамнез ожиріння або хворобливе ожиріння, частіше хворіють на ожиріння.

2. Особисті звички: неправильне харчування, шкідливі харчові звички, зайва калорійна їжа, малорухливий спосіб життя, вживання антидепресантів.

3. Психічні фактори: стрес і тривога можуть викликати те, що організм починає більше виробляти гормону стресу кортизолу. Кортизол призводить до зберігання жиру та збільшення ваги [7].

Основними наслідками, що супроводжують ожиріння, відносять: цукровий діабет 2 типу, артеріальна гіпертонія, атеросклероз, ішемічна хвороба серця тощо. Існують дані про порушення репродуктивного здоров’я у жінок з надлишковою масою тіла та ожирінням, це приводить до порушення менструальної функції, безпліддя, онкологічним захворюванням. Надлишкова маса тіла й ожиріння, деформуючи зовнішність, змінюючи ходу, міміку, пластику тіла, досить часто приводять до формування таких особливостей, як комплекс фізичної неповноцінності [2].

Фізична терапія жінок з ожирінням повинна бути комплексною, важливу роль відіграє рухова активність. При чергуванні різних форм лікувальної фізичної культури (ЛФК) досягається бажаний результат. Фізична активність суворо індивідуальна. Скорочення м`язів при навантаженнях

повинно складати 60-70%. Метою ЛФК є підвищення адаптації до фізичного навантаження та заохочення жінок до регулярних занять спортом.

Форми ЛФК: ранкова гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика, дозована ходьба, дозований біг, спортивні ігри, активне використання тренажерів [1]. В залежності від пори року можна використовувати веслування, плавання, велосипед, взимку-ходьба на лижах [4].

Ранкова гігієнічна гімнастика має проводитися із різних положень, бажано стоячи. Використовуються доступні гімнастичні вправи для кінцівок, тулуба, на снарядах, повороти, нахили тулуба, вправи, які зміцнюють м'язи черевного преса, дихальні вправи, що мають бути вільними, без затримки.

Лікувальна гімнастика (ЛГ). Інтенсивність ЛГ переважно висока (50-60 хв.). Для гімнастичних вправ необхідно спеціалізовані предмети і снаряди: еспандери, мітболи (1-4 кг), гімнастичні палки та шведські стінки, гантелі (1-3 кг), хулахупи. Вага снарядів і кількість повторювань, нарощується поступово. Починати вправи слід з 4-5 разів до 20-25 разів.

Дозована ходьба. При ожирінні 1-2 ступеня рекомендована середня від 90 до 120 кроків / хв (від 4 до 5,6 км / ч) та швидка від 120 до 140 кроків / хв. (від 5,6 до 6,4 км / ч).

Дозований біг. Починаємо с фізичних вправ, для розігріву, які виконуються перед бігом протягом 10-15 хв. Потім 5-6 хв. дозованого бігу, 2-3 хв. відпочинку і так 2-3 рази. З часом тривалість відпочинку зменшується (1-2 хв.), а біг стає більш інтенсивним (20-30 хв.) кількість повторів доводимо до 5-6

Спортивні ігри. Зручними спортивними іграми для жінок с ожирінням 2 ступеня вважають: теніс, бадмінтон, волейбол , ігри з надувними м’ячами (відбивання, ловля, перекидання), естафети. Ці заняття впливають на центральну нервову систему, підвищують функціональні можливості

найважливіших внутрішніх органів, що сприяє розвитку таких якостей, як швидкість реакції, витривалість, сила, рівновага, координація рухів.

Тренажери**.** Серед тренажерів виділяють: велотренажер, гребний велоергометр, бігова доріжка (тредміл тест). Навантаження протягом 5 хв., а відпочинок 3 хв. Тривалість заняття-30-90 хв. Курс-18-20 процедур.

Плавання. Заняття плаванням складається з 3 частин: вступної (10-15хв) - заняття в залі ("сухе" плавання); основний (30-35 хв)-плавання помірної інтенсивності різними способами з паузами для відпочинку та дихальних вправ (5-7 хв) та заключної (5-7 хв)-вправи біля бортика для відновлення функцій кровообігу і дихання [5].

Висновки. 1. З кожним роком кількість жінок з ожирінням стає більшою. Спираючись на дослідження вчених, можна сказати, що у 2025 році, українці досягнуть рівня 25,9% ожиріння населення. Одна з причин надмірної ваги – збитий ритм життя: незбалансоване харчування, низька фізична активність, часті стресові ситуації, шкідливі звички, малорухомий спосіб життя тощо. 2. Враховуючи негативний вплив ожиріння на здоров’я жінок, треба змінити спосіб життя, підвищити рівень фізичної активності та впровадити реабілітаційні заходи, зокрема ЛФК. 3. Комплексність застосування різних форм ЛФК є запорукою максимально можливого результату.

Список використаних джерел та літератури:

1. Козлова Л.В. Основи реабілітації : навч. посіб. / Л. В. Козлова, С. А. Козлов, А. А. Семененко. – Ростов н/Д.: Фенікс, 2003. – 480 с.

2. Креславский Е.С. Надлишкова маса тіла і образ фізичного "Я" / Е. С. Креславский // Питання психології. – 1987. – № 2. – С. 113–117.

3. Мостовий Ю.М.Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії / Ю. М. Мостовий. – Київ: Центр ДЗК, 2015. – 565 с.

4. Правосудов В.Н. Підручник інструктора з лікувальної фізкультури / В. Н. Правосудов ; під ред. В. М. Правосудова. – М.: Фізкультура і спорт, 2006. – 430 с.

5. Ожирение и избыточный вес [Електронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight. – Название с экрана

1. Ожиріння в Україні може стати національним лихом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tsn.ua/ukrayina/ozhirinnya-v-ukrayini-mozhe-stati-nacionalnim-lihom.html. – Назва з екрана.
2. Як гормони впливають на вагу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.unian.ua/health/worldnews/664588-yak-gormoni-vplivayut-na-vagu.html. – Назва з екрана.

***Черненко Марина**, студентка 1курсу,*
спеціальність «Фізична терапія та ерготерапія»,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ПРИ РОЗСІЯНОМУ СКЛЕРОЗІ У ЖІНОК 30-40 РОКІВ

Актуальність проблеми. Розглянувши розсіяний склероз можно сказати, що це є одним з найпоширеніших захворювань центральної нервової системи з аутоімунно запальними і нейродегенеративними механізмами розвитку. Ключову роль у розвитку і підтриманні патологічного процесу під час РС відіграє імунна система, яка є основною мішен-ню сучасних методів пато-генетичного лікування РС. Виникає захворювання зазвичай в осіб віком 30-40 років і в 2-3 рази частіше уражає жінок, аніж чоловіків. РС є найчастішою причиною не травматичної інвалідності серед людей молодого віку. Так, за поточни-ми оцінками, у світі налічується 2,5 млн осіб із РС, у Європі — близько 700 тис., в Україні — понад 21 тис. Безумовно ці дані не є точними ,оскільки у більшості хворих постановка діагнозу РС запізнюється .

Найпоширеніші симптоми розсіяного склерозу: погіршення зору, сильна втома, біль, оніміння в ногах і руках, порушення здатності до пере-сування та мовлення. Перебіг РС є непередбачуваним. Деякі люди можуть відчувати себе здоровими і здаватися такими впродовж багатьох років після встановлення діагнозу, тоді як у інших захворювання може мати прогресуючий характер зі швидким наростанням інвалідизації .

У більшості пацієнтів (85-90%) на початку захворювання спостерігається рецидивний перебіг. За цієї форми РС виникають непередбачувані загострення або напади (так звані рецидиви), під час яких з'являються нові симптоми або наявні симптоми стають серйознішими. Рецидиви можуть тривати упродовж різних періодів (днів або місяців) із подальшим частковим або повним відновленням (ремісією). У разі високоактивного РС рецидиви виникають більше двох разів на рік, а результати магнітнорезонансної томографії демонструють значну активність захворювання, що відображається на прогресуванні інвалідизації.

Мета дослідження – дослідити доцільність використання здоров'язбережувальних технологій при РС у жінок віком 30-40 років.

Результати дослідження. Фізична реабілітація осіб з розсіяним склерозом включає можливість використання голкотерапії , при спастичності і спинальній формі, а також методів Оннурі терапії - саморефлексотерапії по точках акупунктури кисті та стопи, масажу зон відповідності, аплікації насіння та використання кольору. Хворим із спастичними парезами рекомендуються ігрові вправи з м'ячем, оскільки завдяки емоційній зарядці краще виконуються рухи. Метод аутогенне тренування, вживаний в реабілітації, сприяє усуненню вегетативних порушень,пом'якшує пірамідні і координаційні дефекти. Для профілактики захворювання РС використовують вольові установки (свідома мотивація) при виконанні тренувальних вправ грають позитивну роль. У реабілітаційних стаціонарах активно використовується метод корекції біомеханіки рухів з використанням спеціальних платформ і доріжок.

Висновок. Розглянуто методику Оннурі терапія, ігрові вправи з м'ячем метод аутогенного тренування, ці методики використовуються при розсіяному склерозі.

Використані джерела та література

1. Апанасенко Г.Л. Физическое здоровье и максимальная аэробная способность индивида / Апанасенко Г. Л., Науменко Р. Г. // Теория и практика физ. культуры. – 1998. – № 4. – С. 29–31.

2. Медикаментозное лечение и реабилитация двигательных нарушений при рассеянном склерозе / Батышева Т. Т., Бойко А. Н., Скворцов Д. В. [и др.] // Рассеянный склероз и другие демиелинизирующие заболевания / под ред. Гусева Е. И. – М.: Миклош, 2004. – 540 с.
3. Бахтиярова К.З. Биогеохимический аспект рассеянного склероза / К. З. Бахтиярова // Врач. – 2006. – № 14. – С. 28–30.

Чирка Ольга, *студентка ІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю. В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ ІІ ТИПУ

Актуальність проблеми. Цукровий діабет є найпоширенішим хронічним захворюванням і займає третє місце серед причин смертності населення, після серцево-судинних і онкологічних захворювань. Серед ендокринних захворювань цукровий діабет вийшов за рамки звичайної медичної проблеми й віднесений до числа актуальних і соціально значимих проблем людства.Актуальність проблеми цукрового діабету зумовлена значною поширеністю захворювання, тим що він є базою для розвитку складних супутніх захворювань та ускладнень, ранньої інвалідності та смертності. Основу їх складають діабетичні мікроангіопатії та нейропатії.

У хворих на діабет значний ризик атеросклерозу та ішемічної хвороби серця. Більше 40% ампутацій нижніх кінцівок є наслідком синдрому діабетичної стопи. Цукровий діабет також найчастіша причина сліпоти у людей.Все вищезазначене призводить до значних матеріальних витрат, спрямованих на лікування цукрового діабету та його ускладнень.На даний час у світі зареєстровано понад 150 мільйонів хворих на цукровий діабет. В Україні їх налічується приблизно 1 мільйон. Встановлено, що захворюваність на цукровий діабет щороку зростає і кожні 10-15 років кількість хворих

подвоюється . Згідно з даними ВООЗ цукровийдіабетпідвищуєсмертність у 2-3 рази і скорочуєтривалістьжиття на 10-30%.[1.]

Мета дослідження – розробити комплексну програму фізичної терапії для хворих на цукровий діабет II типу у післялікарняний період.

Результат наукової розвідки. Одним із засобів фізичної терапії при цукровому діабеті є лікувальна фізична культура. Дозоване фізичне навантаження збільшує засвоєння глюкози, зменшує потребу в інсуліні, покращує кровообіг, сприяє схудненню, що призводить до швидкого зниження рівня глюкози в крові та підвищення чутливості до інсуліну. Клінічно встановлено, що під впливом фізичних вправ знижується рівень цукру в крові іноді до нормальних величин. Сумарний ефект систематичних фізичних навантажень може зумовити підвищення толерантності до вуглеводів, зменшення добової дози цукрознижувальних засобів.

Завдання ЛФК:

-покращення функцій центральної нервової системи та нейроендокринної регуляції обміну речовин;

-стимуляція тканинного обміну, утилізація цукру в організмі, зниження гіперглікемії та компенсація інсулінової недостатності;

-поліпшення функціонального стану серцево-судинної, дихальної та травної систем;

-попередження або зменшення проявів супутніх захворювань, підвищення опірності організму;

-відновлення і підтримання загальної працездатності хворого.

Протипоказана лікувальна фізична культура при гіперглікемії в межах 16,6 ммоль'Л-1 (300 мг%) і вище, ознаках прекоматозного стану.[2.]

Лікувальну фізичну культуру призначають диференційовано, залежно від форми цукрового діабету. При легкій формі в заняттях з лікувальної гімнастики, що триває 30-45 хв, застосовують загальнорозвиваючі, дихальні і вправи на розслаблення. Рухи виконуються в повільному і середньому темпі, з повною амплітудою. Вони забезпечують загальне помірне фізичне

навантаження, що оптимально сприяє засвоєнню глюкози з крові та її повному згорянню у м'язах і тим самим досягненню головної мети лікування — зменшення її вмісту у крові і сечі. Хворим рекомендують ранкову гігієнічну гімнастику, ходьбу у повільному темпі від 2-3 до 10-12 км, близький туризм, ходьбу на лижах, веслування, плавання, рухливі і деякі спортивні ігри. При цьому не можна використовувати вправи із значним загальним силовим напруженням та вправи на швидкість, при яких утворюється значний кисневий борг, переважають анаеробні процеси у м'язах, збільшується вміст у крові продуктів окиснення і рівень глюкози не зменшується.

При цукровому діабеті середньої важкості тривалість занять з лікувальної гімнастики — 25-30 хв, щільність — у межах 30-40 %. Комплекси складаються з вправ малої і помірної інтенсивності для всіх м'язових груп. У заняттях передбачають вправи на поліпшення функціонального стану серцево-судинної, дихальної і травної систем. Цим хворим рекомендують ще ранкову гігієнічну гімнастику і лікувальну ходьбу 2-7 км. При адекватності фізичних навантажень спостерігають зниження рівня глюкози у крові.

При важкій формі цукрового діабету заняття з лікувальної фізичної культури проводять за методикою, яку застосовують згідно з призначеним руховим режимом при захворюваннях серцево-судинної системи. На етапах реабілітації фізичні навантаження зростають поступово та обережно і не повинні перевищувати помірні.

Правильність дозування фізичних навантажень контролюють за суб'єктивними та об'єктивними показниками: самопочуттям хворого, рівнем глюкози у крові та сечі, масою тіла та ін. Заняття з лікувальної фізичної культури проводяться не раніше ніж через годину після ін'єкції інсуліну і легкого сніданку. Хворий має знати таке: якщо під час занять або після них виникає відчуття голоду, слабкості, тремтіння рук, необхідно з'їсти 1-2 шматочки цукру і припинити заняття. Відновити їх можна після зникнення гіпоглікемії на наступний день, але зменшити навантаження [3].

Висновки. За результатами проведеного дослідження були визначені завдання, протипоказання при цукровому діабеті ІІ типу. На підставі отриманих даних були виявлені особливості методики лікувальної фізичної культури залежно від перебігу захворювання для хворих на цукровий діабет ІІ типу.

Використані джерела та література

1. Бондар П.М. Актуальні питання діагностики та лікування цукрового діабету / Бондар П. М., Михальчишин Г. П. // Журн. сучасного лікаря. Мистецтво лікування. – 2003. – № 1. – С. 51–55.
2. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ: Олімп. літ-ра, 2005. – 326 с.
3. Христова Т. Є. Основи лікувальної фізичної культури : навч. посіб. для студ. ВНЗ «Фізичне виховання» / Т. Є. Христова. – Мелітополь, 2015. – 172 с.

***Чорнат Сергій**, студент ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ВАРИКОЗНІЙ ХВОРОБІ НИЖНІХ КІНЦІВОК НА САНАТОРНОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Актуальність проблеми. Варикозна хвороба – розширення поверхневих вен нижніх кінцівок із неспроможністю клапанів і порушенням кровотоку. Вона може бути самостійним захворюванням або симптомом іншої хвороби. «Українською особливістю» хронічних захворювань вен нижніх кінцівок є висока (45%) частота розвитку венозних виразок у віці 40-60 років, в той час як у світі це ускладнення розвивається найчастіше після 80-ти років. Одним з факторів, що призводить до розширення вен нижніх кінцівок може бути особливості професійної діяльності – необхідність перебувати тривалий час у вертикальному статичному положенні. Поширеність хвороби переважно серед працездатної частини населення і вимагає вирішення вказаної проблеми.Прогноз при ВХ сприятливий для

життя. Проте втрата або обмеження працездатності у стадії декомпенсації спостерігається у 20-50 % хворих [1,3,7].

Мета дослідження – розроблення комплексної програми фізичної терапії при варикозній хворобі нижніх кінцівок на санаторному етапі реабілітації з урахуванням перебігу хвороби.

Результати наукової розвідки. Лікувальна фізична культура, масаж і фізіотерапія при варикозному розширенні вен на санаторному етапі реабілітації призначається за трьома режимами.

Завдання лікувальної фізичної культури на щадному режимі реабілітації: поліпшення периферичного кровообігу за рахунок прискорення венозного і лімфатичного відтоку і артеріального припливу, активізація діяльності серцево-судинної системи з використанням екстракардіальних факторів кровообігу, зменшення дистрофічних змін в тканинах уражених кінцівок, перешкоджання утворенню тромбів.

Форми проведення ЛФК: лікувальна гімнастика, ранкова гігієнічна гімнастика, самостійні заняття, лікувальна дозована ходьба, теренкур, підйом по сходам, прогулянки з велосипедом, заняття в воді, де включаються: елементи плавання, гімнастичні вправи та аквааеробіка. Плавання є ідеальним засобом для нормалізації венозного кровотоку, оскільки, на додаток до роботи м'язів ніг, гімнастика в воді та елементи плавання тренують серцево-судинну систему, тим самим покращуючи венозний відтік в ногах і знижуючи тиск венозної крові на поверхневі вени ніг [2].

У заняття лікувальної гімнастики включають: загально розвиваючі вправи, дихальні вправи, активні вправи для пальців стопи, гомілковостопного, колінного та тазостегнового суглобів, пацієнт навчається вправам післяопераційних періодів.Основний час в лікувальній гімнастиці відводиться спеціальним вправам, які направленні в першу чергу на регуляцію кровообігу нижніх кінцівок.Також важливе значення в регуляції венозного кровообігу грає дихальна гімнастика. Заняття ЛФК при варикозному розширенні вен не повинні викликати болеві відчуття і

збільшення набряклості ніг. Після занять необхідно зробити відпочинок і полежати з піднятими ногами [4].

Завдання ЛФК на щадно-тренуючому режимі: укріплення стінок кровоносних судин, покращення властивостей циркуляції крові і стану внутрішніх стінок судин, підтримка загального тонусу організму. Лікувальна фізична культура проводиться у формах заняття лікувальною гімнастикою, ранкової гігієнічної гімнастики, самостійних занять, дозованої ходьби, гідрокінезотерапії, механотерапії, бальнеотерапії. Із фізичних вправ у лікувальній гімнастиці на цьому режимі на фоні 25% загально-розвиваючих і дихальних, призначаються 75 % спеціальних вправ (виключно для м’язів нижніх кінцівок).

Вступна частина заняття: ходьба в середньому темпі (ходьба по сходах), динамічні дихальні вправи з акцентом на видих, вправи для верхніх кінцівок. Основна частина: напруження м'язових груп нижніх кінцівок з подальшим розслабленням у вихідних положеннях лежачи, сидячи, стоячи, тримаючись за опору, активні згинання та розгинання в суглобах, вправи на координацію. Заключна частина: вправи в розслабленні, ідеомоторні вправи для нижніх кінцівок. Також рекомендується короткочасні ізометричні напруження і розслаблення м'язів у дистальних відділах (стопа, гомілка). Під час проведення лікувальної фізичної культури потрібно стежити за пульсом. Якщо його значення перевищує 140 ударів/хв, потрібно зробити перерву на кілька хвилин [6].

Після виконання комплексу вправ рекомендується полежати близько 10 хвилин з піднятими ногами і зробити легкий масаж гомілок і стегон, який поліпшить кровообіг і зніме втому. Починають з погладжувань, рухаючись вгору, потім розтирають круговими рухами і завершують знову погладжуваннями. Після процедури потрібно полежати кілька хвилин. Слід пам’ятати, що при наявності тромбофлебіту і трофічних виразок масаж робити не можна.Заняття можна завершити контрастним душем для ніг з чергуванням теплої і прохолодної води.

Завдання лікувальної фізичної культури на тренуючому режимі: збільшення еластичності і тонусу судинних стінок, покращення кровообігу, сприяння нормалізації обмінних процесів в тканинах, зміцнювання м'язів, що виконують роль насоса для руху крові, перешкоджання утворенню тромбів, знімання важкості у ногах, покращення роботи різних груп м'язів, надання сприятливого вплив на організм в цілому – підвищення працездатності пацієнта.

Застосовують такі ж форми проведення лікувальної фізичної культури, що і в попередньому періоді із додаванням теренкуру, підйому по сходах, спеціальних вправ які направлені на роботу одного суглоба, на приклад: стоячи на одній нозі (на неповній стопі, на сходинці), тримаючись за опору рукою, підніматися на носок. Якщо вже не має виражених варикозних вузлів рекомендується 3-4 рази на день лягати на 10-15 хвилин, надавши ногам підняте положення, після чого приступити до виконання вправ [7].

Вступна частина заняття: така ж сама, як і в попередньому режимі. Основна частина: у вихідних положеннях лежачи, колінно-ліктьовому, стоячи, збільшується загальне фізичне навантаження та обсяг рухів. Збільшується кількість ізометричних напружень (стояння на носках, тримання прямої ноги сидячи з опором)і динамічних фізичних вправ. Заключна частина: в вихідному положенні лежачи, підняти ноги вверх, прислонивши їх до опори (стіни) на 10 хвилин. Число повторень 10-12 разів. Тривалість заняття 40-45 хвилин. [5]

Висновки. Аналіз сучасної літератури з проблеми фізичної реабілітації хворих при варикозному розширенні вен дозволив визначити механізм лікувальної дії фізичних вправ, лікувального масажу та фізіотерапії. На підставі отриманих даних було розроблено комплекс фізичної терапії при варикозному розширенні вен на санаторному етапі по трьом руховим режимам, за якими визначаються завдання, форми проведення, засоби лікувальної фізичної культури.

Використані джерела та література

1. Білоусова Л.Г. Основні напрямки фізіотерапії варикозної хвороби вен нижніх кінцівок на поліклінічному етапі реабілітації / Л. Г. Білоусова // Фіз. реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технол. – 2017. – № 2. –С. 32–37.
2. Методичні рекомендації до самостійних занять з дисципліни «Фізичне виховання» для студентів спеціальних медичних груп із захворюваннями серцево-судинної системи/ уклад.: І. Ю. Карпюк, Т. К. Обезюк. – Київ: НТУУ «КПІ», 2016. – 46 с.
3. Мишалов В. Г. Лечение хронической венозной недостаточности нижних конечностей. Ч. V. / В. Г. Мишалов, Н. Ю. Литвинова // Серце і судини. – 2011. – № 2 (34). – С. 45–48.
4. Субботін В.Ю. Профілактика та відновне лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок / Субботін В. Ю., Гусєв Т. П. // Актуальні проблеми клінічної та профілактичної медицини. – 2016. – Т. 4, № 1. – С. 39–41.
5. Таможанська Г.В. Комплексная физическая реабилитация больных варикозным расширением вен нижних конечностей на поликлиническом этапе / Г. В. Таможанська, М. В. Коваль // Слобожан.наук.-спорт. вісн. – № 2. – Харків, 2012. – С. 125–128.
6. Цюпак Т. Профілактика та засоби реабілітації при варикозній хворобі/ Цюпак Т., Цюпак Ю., Драченко В. – Луцьк:Східноєвроп.нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 261 с.
7. Цюпак Т. Реабілітація хворих із захворюваннями венозних судин нижніх кінцівок / Цюпак Т., Цюпак Ю. // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – 2010. – № 1 (9). – С. 87–89.

***Чуприненко Назар**, студент ІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
***Науковий доцент**: **Копочинська Ю.В**.*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ І ТИПУ

Актуальність проблеми. Перший тип цукрового діабету характеризується втратою бета-клітин, які виробляють інсулін, так званих острівців Лангерганса, що призводить до дефіциту інсуліну. Головна причина втрати β-клітин — автоімунне ураження Т-лімфоцитами. Поки не відомо жодного профілактичного заходу, що може запобігти захворюванню на діабет типу 1, на який припадає 10% від усіх хворих на цукровий діабет. При діабеті цього типу чутливість до інсуліну звичайно нормальна, особливо на ранніх стадіях [1].

Метою дослідження є обгрунтувати і розробити програму фізичної терапії для хворих при цукровому діабеті І типу на лікарняному етапі.

Результат наукової розвідки. При цукровому діабеті I типу використовують засоби фізичної терапії, лікувальна фізична культура, лікувальний масаж,фізіотерапію,працетерапію.

Лікувальна фізична культура при цукровому діабеті розв'язує такі завдання: покращення функцій центральної нервової системи та нейроендокринної регуляції обміну речовин; стимуляція тканинного обміну, утилізація цукру в організмі, зниження гіперглікемії та компенсація інсулінової недостатності; поліпшення функціонального стану серцево-судинної, дихальної та травної систем; попередження або зменшення проявів супутніх захворювань, підвищення опірності організму; відновлення і підтримання загальної працездатності хворого [2].

Лікувальний масаж застосовують при легкій і середній формах з метою поліпшення діяльності центральної нервової системи, загального тонусу організму; активації кровообігу і току лімфи в кінцівках, окислювально-відновних і обмінних процесів; стимуляції функцій серцево-судинної, дихальної та травної системи; підвищення тонусу і працездатності м'язів. Застосовують місцевий і загальний масаж.

Фізіотерапію використовують для стимуляції функції підшлункової залози, окисно-відновних процесів і зниження вмісту глюкози в крові, активації обмінних процесів; ліквідації або зменшення свербіння шкіри; попередження прогресування захворювання і його ускладнень; досягнення стійкої компенсації і стимуляція адаптивно-пристосувальних механізмів; поліпшення загального стану організму. Застосовують електрофорез цинку, міді та інших медикаментів і ліків, індуктотермію, мікрохвильову терапію, електричне поле ультрависокої частоти, ультрафіолетове опромінення, ванни вуглекислі, йодобромні, радонові, душ дощовий, обливання.

Працетерапію використовують для збереження працездатності та психоемоційного стану хворого. Рекомендують роботу на свіжомуповітрі у садку, на присадибній ділянці. Навантаження не повинно викликати втому і негативну суб'єктивну реакцію. Хворому необхідно при собі мати,як і на

заняттях з лікувальної фізичної культури, цукор, і при розвитку ознак гіпоглікемії з'їсти його [3.].

Висновки. За результатами проведеного дослідження були визначанні засоби фізичної терапії, лікувальна фізична терапія, лікувальний масаж,фізіотерапію,працетерапію при цукровому діабеті I типу на лікарняному періоді.

Використані джерела та література:

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація :підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ: Олімп. літ-ра,2005. – 471 с.
2. Актуальні питання діагностики та лікування цукрового діабету : [посібник] / за ред. М. В. Лободи, Е. О. Колесника. – Київ: Купріянова О. О., 2003. – С. 209–211.
3. Федорів Я.-Р. М. Загальна фізіотерапія : [навч. посіб.] / Я.-Р. М. Федорів, А. Л. Філіпюк, Р. Ю. Грицко. – Київ: Здоров'я, 2004. – 149 с.

***Шаріпова Анастасія**, студентка III курсу*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ДІАСТАЗІ БІЛОЇ ЛІНІЇ ЖИВОТА ПІСЛЯ ПОЛОГІВ

Актуальність проблеми. Діастаз прямих м'язів живота є досить поширеним захворюванням і діагностований у 0,5-1% населення нашої країни. За окремими даними, з тим або іншим ступенем діастаза прямих м'язів живота стикається 40% недавно народили жінок, але оперативне втручання необхідно далеко не всім. У переважній більшості випадків діастаз можна вилікувати консервативно, в залі або вдома, шляхом виключення провокуючих і введення коригуючих вправ в тренувальний процес [3].

Незважаючи на наявність та доступність інформації, досить часто жінки у період відновлення після пологів некоректно займаються фізичними вправами, що веде до негативних наслідків та ускладнень.

При діастазі БЛЖ (тут і далі — біла лінія живота) пацієнти скаржаться не тільки на незадовільний естетичний вигляд живота, а й можуть

відчувати незручності, болісні відчуття в абдомінальній області, її випинання в спокої і при фізичних навантаженнях, можуть також турбувати болі в попереку.

Діастаз може призводити до виражених функціональних порушень: опущення органів черевної порожнини, розвитку атрофії м'язів черевної стінки і зниження їх скорочувальної здатності, витончення і розтягування апоневрозів і як наслідок - зниження функції (ослаблення) черевного преса. До перерахованих вище ускладнень може додатися неспроможність мускулатури тазового дна з усіма витікаючими з цього наслідками.

Розбіжність м'язів згодом тільки прогресує. Після діагностування цього стану слід відразу ж перейти до активних дій щодо запобігання подальшому розходженні прямих м'язів живота [2].

Мета дослідження – розробити алгоритм проведення ФТ при діастазі БЛЖ для жінок у післяпологовому періоді та періоді відновлення після пологів (до 9 місяців), враховуючи її фізичний та психологічний стан та необхідність адаптації до нових умов життя (піклуванням за немовлям).

Результати наукової розвідки. Можна припустити, що застосування сучасних розроблених методик з ФТ при діастазі БЛЖ у поєднанні з правильними руховими патернами в щоденній активності призведе до зменшення проценту пацієнтів, які вимушені вдаватись до операційного втручання, а також, якщо ситуація все ж таки вимагала хірургічного втручання, до меншого проценту післяопераційних рецидивів. Коректні програми ФТ при діастазі можуть дати змогу швидше відновлюватись після пологів та жити комфортним та насиченим життям.

Висновки:

1. На підставі вивчення й аналізу літературних джерел визначені етіологія, патогенез та прояви діастазу БЛЖ.

2. Визначено, що неоперативні методи ФТ можуть бути застосовані при 1 та 2 стадії діастазу, а також при постопераційному відновленні для запобігання рецидиву.

3. Лікування діастазу є комплексним і поступовим. Програма ФТ має включати в себе засоби для усунення тонічних порушень м'язів живота від глибоких прямих до зовнішніх косих, укріплення м'язових груп кору та всього тіла, а також закріплення правильного поступального балансу та навички контролю м'язів живота при навантаженнях.

4. Терапія діастазу БЛЖ може проходити в умовах поліклініки чи вдома з періодичним відвідуванням спеціалістів для контролю чи процедур.

Терапія в щадному режимі зазвичай починається в пологовому будинку, але може бути розпочата і вдома. В будь-якому разі рекомендовано розпочинати проходження програми якомога раніше в залежності від стану жінки [8].

5. Відповідна програма ФТ була випробована авторами серед 10 жінок з діастазом 1 ступеню і дала позитивні результати по зменшенню розміру діастазу та покращенню загального стану пацієнток.

Використані джерела та література

1. Богдановська Н.В. Фізична реабілітація різних нозологічних груп : навч. посіб. / Н. В. Богдановська. – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – 136 с.
2. Григор'єва О. Клінічна анатомія та оперативна хірургія передньобічної стінки живота та черевної порожнини / Григор'єва О., Булдишкін В., Скаковський Е. – Запоріжжя: «Медицина», 2018. – 172 с.
3. Каліновський С. В. Оптимізація діагностики і хірургічного лікування первинної грижі білої лінії живота: дис. …. канд. мед. наук: 14.01.03 / Каліновський Сергій Валерійович ; Вінниц. нац. мед. ун-т ім. М. І. Пирогова. – Вінниця, 2015. – 263 с.
4. Магльована Г.П. Основи фізичної реабілітації / Г. П. Магльована. – Львів, 2006. – 147 с.
5. Епифанов В.А. Медицинская реабилитация: руководство для врачей / В. А. Епифанов. – М.:МЕДпресс-информ, 2005. – 200 с.
6. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учеб. пособ. / В. А. Епифанов. – М.:ГЭОТАР-Медиа,2006. – 250 с.
7. Хавкина М. Дигностика диастаза прямых мышц живота[Электронный ресурс] / М. Хавкина. – Режим доступа: https://yogatherapia.ru/articles. – Название с экрана.
8. Хавкина М. Послеродовой диастаз[Электронный ресурс] / М. Хавкина. – Режим доступа:https://yogatherapia-conf.ru/articles/poslerodovoj-diastaz-pryamyx-myshc-zhivota-vozmozhnosti-jogaterapii/. – Название с экрана.
9. Диастаз [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org. – Название с экрана.
10. Diane Lee [Электронный ресурс] // Bihavior of the linea alba during a curl-up task in DRA. Canada. – Режим доступа: https://learnwithdianelee.com/resources/. – Название с экрана.
11. Diastasis rectus abdominis. A clinical guide for those who are split down the middle [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://learnwithdianelee.com/resources/. – Название с экрана.

12. Mamma Mage. Електронна програма відновлення м’язів живота після пологів. AppStore.

Шевцова Анастасія, *студентка 1 курсу,*
спеціальність «Фізична терапія,ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

РОЛЬ СВОЄЧАСНОГО ДІАГНОСТУВАННЯ РЕВМАТОЇДНОГО АРТРИТУ ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА

Актуальність проблеми. Ревматоїдний артрит – аутоімунне захворювання невідомої етіології, для якого характерним є розвиток симетричного ерозивного артриту (синовіту) та широкий спектр позасуглобових (системних) проявів [2]. Ревматоїдний артрит – одне з найбільш поширених хронічних запальних захворювань частота якого у популяції у середньому становить 1% (0,6–1,6% у різних країнах). Ревматоїдний артрит зменшує тривалість життя на 3-7 років. В Україні розповсюдженість ревматоїдного артриту становить 340 випадків на 100 тис. дорослого населення. Жінки хворіють на ревматоїдний артрит в 3–4 рази частіше за чоловіків. За даними відділу медичної статистики МОЗ України у 2010 р. поширеність ревматоїдного артриту в абсолютних показниках становила 116 492 хворих (серед яких понад 52 000 – особи працездатного віку), а захворюваність–6190 [5].

Втрата працездатності і зростання інвалідності є найважливішим соціально-економічним наслідком ревматоїдного артриту. Непрацездатність може виникнути вже на ранніх стадіях розвитку хвороби; довічною проблемою стає у 27% хворих протягом перших трьох років від початку, а через 8–11 років виникає приблизно у 85% пацієнтів, що потребують постійного сучасного медикаментозного лікування, реабілітаційних заходів, обов’язкової госпіталізації у разі загострення хвороби, нерідко складних ортопедичних оперативних втручань [5].

Мета дослідження – проаналізувати роль своєчасного діагностування ревматоїдного артриту та його профілактики.

Результати наукової розвідки. Ревматоїдний артрит – хвороба, що здатна за декілька років перетворити дієздатну людину на безпомічну. Захворювання найшвидше прогресує протягом перших 6 років. У 80% хворих незворотні суглобові зміни розвиваються впродовж 10 років. На сьогоднішній день не встановлено точного,конкретного етіологічного фактора розвитку ревматоїдного артриту. Існує 2 теорії щодо виникнення цієї хвороби:генетична схильність(часто ревматоїдний артрит має сімейний характер) та інфекційні агенти [2].

Також окремо виділяють провокуючі фактори: переохолодження,стрес,травма,інфекційні захворювання. В 70% випадків ревматоїдний артрит починається поступово та непомітно,в 30%-підгостро або гостро з вираженими ознаками запалення суглобів,імітуючи гострий вірусний синдром [1].

Симптоми раннього РА часто неспецифічні, властиві широкому колу як ревматичних, так і неревматичних захворювань, а загальноприйняті діагностичні критерії РА не підходять для ранньої діагностики. Найбільш значущою ознакою раннього ревматоїдного артриту є клінічне виявлення синовіту. Синовіт - запальне захворювання,що вражає синовіальну оболонку суглоба та зв’язок. На ранніх стадіях ревматоїдного артриту клінічні аналізи крові можуть бути в нормі, попри інвалідизуюче захворювання [3]. Діагностика РА в дебюті захворювання – важке завдання(іноді непосильне), що пов’язано з низкою об’єктивних та суб’єктивних обставин. Для діагнозу необхідно 4 критерії: ранкова скутість суглобів,артрит більше ніж 3 суглобових зон, ураження суглобів кисті, артрит симетричний, ревматоїдні вузлики, ревматоїдний фактор в крові, характерні рентгенологічні зміни в суглобах. Для ревматоїдного артриту характерно,що напади протяжністю від декількох тижнів до декількох місяців змінюються відносно безсимптомними періодами [1].

Таким чином, одна з причин несприятливого прогнозу ревматоїдного артриту – тривалий період між початком захворювання і візитом пацієнта до ревматолога [5].

Проте, здоровий спосіб життя та регулярні фізичні навантаження є сприятливими передумовами для зниження ризику розвитку ревматоїдного артриту. Варто зазначити, що профілактика ревматоїдного артриту необхідна кожній людині. До цього захворювання схильні,в першу чергу, особи, які змушені довгий час знаходитися «на ногах»; професійні спортсмени; ті, хто переносив інфекційні захворювання [4].

Профілактика ревматоїдного артриту поділяється на первинну,що заключається в попередженні виникнення хвороби, та вторинну,головна мета якої-запобігати утворенню паталогій. До первинної профілактики відносяться: загартовування,заняття фізичною культурою та спортом,своєчасно виявляти і знешкоджувати осередки запалень в організмі, грамотно лікувати інфекційні захворювання(ангіни, фарингіти, викликані стрептококом). Вторинна профілактика включає в себе:лікувальну фізкультуру,направлену на запобігання знерухомлення суглобів, атрофії м’язів та контрактури,гідротерапію,збалансоване харчування з обмеженням тваринних жирів та солей, цукру [4].

Висновки. Підсумовуючи, необхідно наголосити, що показники прогресивності ревматоїдного артриту збільшуються кожного року. На сьогоднішній день вилікувати хворобу неможливо ,тому головним завданням є досягнення ремісії. Своєчасно встановлений діагноз ревматоїдного артриту дає шанс пацієнту на уповільнення розвитку захворювання та запобігання інвалідізуючих деформацій опорно-рухового апарату,втягування в патологічний процес внутрішніх органів та покращення рівня життя,в цілому. Для попередження виникнення хвороби важливо більш широко висвітлювати проблему серед населення.

Використані джерела та література:

1. Головач И.Ю. Доклінічний ревматоїдний артрит/ Головач И. Ю., Вершинина Д. В. – Київ. – 2016. – № 66 (4).

2. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – 2013. – № 1 (21).
3. Перебетюк Л.П.Клінічні особливості та лікувальна тактика при ревматоїдному артриті за умов його поєднання з фіброміалгією/ Перебетюк Л. П. – Вінниця, 2016. – 193с.
4. Стигар М.В. Ефективність лікування хворих на ревматоїдний артрит залежно від їх соматотипового статусу/ Стигар М., Станіславчук М. // Вінниц. нац. мед. ун-т ім. М. І. Пирогова. – 2012. – № 47 (1).
5. Хіміон Л. В. Тактика ведення хворих на ревматоїдний артрит лікарем загальної практики–сімейним лікарем / Л. В. Хіміон, О. Б. Ященко, С. В. Данилюк // Нац. мед. акад. післядип. освіти імені П.Л. Шупика. – Київ, 2016. – № 2 (64).

***Шилюк Анастасія**, студентка І курсу,*
спеціальність «Фізична терапія ,ерготерапія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ)
***Науковий керівник: Копочинська Ю.В.**,*
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,доцент

ОСОБЛИВОСТІ КІНЕЗІОТЕЙПУВАННЯ ХВОРИХ З МІЖХРЕБЦЕВИМИ ГРИЖАМИ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

*Актуальність проблеми***.** За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, остеохондроз хребта за поширеністю посідає третє місце після патології серцево-судинної системи та онкологічних захворювань. Фізична реабілітація при міжхребцевих грижах поперекового відділу хребта залежить від клінічних проявів – дискомфорт, біль, слабкість м'язів тощо. Традиційні програми фізичної реабілітації, що розроблені вітчизняними і закордонними фахівцями і діють в лікувальних закладах, мають значно меншу ефективність відновлення, оскільки не використовують новітні технічні засоби, що з кожним роком з'являються.

В лікуванні гострого болю при міжхребцевих грижах поперекового відділу хребта досягнуто значних результатів, однак, незважаючи на це з'являються нові сучасні технології для зменшення виражених вертеброгенних синдромів. Серед цих новітніх засобів методика кінезіотейпування, яка була запропонована японським лікарем Кензо Касі ще

в 1973 році. В нашій країні дана методика з’явилась нещодавно та добре себе зарекомендувала [4].

Мета дослідження – обґрунтувати доцільність використання кінезіотейпування при відновленні хворих зміжхребцевими грижами поперикового відділу хребта з вираженими больовими відчутями.

Результати наукової розвідки. Кінезіотейпування є одним із головних методів відновного лікування, заснований на природних методиках оздоровлення організму. Даний метод фізичної терапії створює абсолютно новий підхід у відновленні хворих з міжхребцевими грижами поперекового відділу хребта [2].

Суть методики полягає в тому, що до хворого місця (розтягнутого м'яза, сухожилля або гематоми) особливим способом приклеюється тейп довжиною кілька десятків сантиметрів і шириною 5-10 см. В основі методу лежить регуляція м'язового скорочення, больової чутливості та мікроциркуляції**,** що модифікуються за допомогою аплікацій кінезіотейпами. При наклеюванні стрічок лікар вибирає силу натягу та напрямок тейпів у залежності від діагнозу. Кінезіотейпи не обмежують рухів.

Для кінезіотейпування використовувався тейп виготовлений на основі хлопкової тканини. Представляв собою еластичні клейкі стрічки, покриті гіпоалергеним клейким шаром на основі акрилової основи, які активізуються при температурі тіла. З внутрішньої сторони, клейовий шар тейпу захищений паперовою стрічкою з нанесеною розміткою, що полегшує розрізання тейпа за розміром для застосування. Фізичні якості тейпа наближені до параметрів розтягненої шкіри, за рахунок спеціального еластичного шару [3].

За умови гострого болю при міжхребцевих грижах поперекового відділу хребта, краще використовувати класичну лімфодренажну техніку корекції у вигляді аплікацій кінезіологічного тейпу. Вирізана смужка умовно поділяється на робочу зону і «якоря» або «бази» розташовані по краям вирізаної смужки. Якщо робоча зона може бути наклеєна в розтягненому

стані або не в розтягненому вигляді, то «якоря» завжди клеються в нерозтягненому вигляді, для оптимальної фіксації тейпа [2].

Кінезіотейп не містить у своєму складі фармакологічних засобів та є гіпоалергеним, що дає можливість його використовувати навіть у дітей та людей старечого віку.

Висновки. Отже, кінезіотейпування дозволяє задіяти організму хворого з міжхребцевими грижами особисті сили для покращення лікування, завдяки підтримці, стабілізації м'язів, зв'язок і збільшенню простору для циркуляції міжклітинної рідини, крові і лімфи [1].

Використані джерела та література:

1. Кадыков А.С. Реабилитация неврологических больных / А. С. Кадыков, Л. А. Черников, Н. В. Шахпаронова. – М.: МЕДпресс-информ, 2009. –554 с.
2. Стецяк П.М. Кінезіотейпування у фізичній терапії хворих з міжхребцевими грижами поперекового відділу хребта / П. М. Стецяк, Ю. В. Копочинська, О. О. Глиняна // Молодий вчений. – 2018. – № 8(60). – С. 247– 250.
3. Субботин Ф.А. Применение кинезиотейпировнаия в медицинской практике / Ф. А. Субботин. – Одесса: 2014. – 40 с.
4. Субботин Ф.А. Консервативное лечение миофасциального болевого синдрома / Ф. А. Субботин. – Ялта, 2013. – 220 с.

Шнирук Аліна, *студентка III курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Копочинська Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ЖОВЧНОКАМ'ЯНІЙ ХВОРОБІ

Актуальність проблеми. Жовчнокам'яна хвороба (cholelithiasis) – полівалентне захворювання, при якому в результаті уродженого чи набутого порушення метаболізму холестерину і жовчних кислот в асоціації з порушеннями пасажу жовчі по жовчних шляхах і діяльністю інфекційних агентів утворюються жовчні конкременти (жовчні камінці). Жовчнокам'яна хвороба (ЖКХ) займає третє місце серед найбільш розповсюджених хвороб (після серцево-судинних захворювань и цукрового діабету.

Але, як виявилося, в наукових розвідках не існує жодного комплексного дослідження, присвяченого проблемі реабілітації жінок віком 30–40 років при жовчнокам'яній хворобі. Таким чином, удосконалення засобів та методів фізичної реабілітації жінок 30–40 років при жовчнокам'яній хворобі є однією з основних проблем сучасної фізичної реабілітації в Україні.

Метою дослідження є розробка алгоритму проведення процедури фізичної терапії при жовчнокам'яній хворобі.

Результати наукової розвідки. Жовчнокам'яна хвороба (холелітіаз) – це захворювання, що характеризується утворенням жовчних каменів у жовчному міхурі (холецистолітіаз), печінкових жовчних проток (внутрішньо печінковий холелітіаз) і загальній жовчній протоці (холедохолітіаз) [1].

Основними причинами розвитку даного захворювання є фактор харчування (надмірне вживання багатої жирами їжі), різні захворювання обміну речовин (ожиріння, цукровий діабет), застій жовчі та порушення її нормального складу, спадковість, інфекція, малорухливий спосіб життя, надмірні фізичні навантаження, переохолодження та ін. Оскільки гіпокінезія посідає далеко не останнє місце в переліку чинників, які сприяють виникненню даного захворювання, використання лікувальної фізичної культури є виправданим і необхідним засобом фізичної реабілітації хворих з патологією біліарного тракту [2;3].

Підбираючи засоби і форми лікувальної фізичної культури важливо використовувати індивідуальний підхід з урахуванням стану серцево-судинної, нервової системи, а також загального стану хворого. Найбільш широко використовуютьсягімнастичнівправи, спортивно-прикладні вправи та ігри. Також, позитивним фактором є можливість використання абсолютно всіх форм ЛФК: ранкової гігієнічної гімнастики, лікувальної гімнастики, самостійних занять, лікувальноїходьби.

Завдання ЛФК: зменшення і ліквідація запального процесу; усунення застою і порушень відтоку жовчі, сприяння виведенню дрібних каменів;

поліпшення кровообігу в печінці та жовчному міхурі, зменшення запального процесу, стимуляція обмінних процесів; зміцнення м’язів живота, активізація функцій травної системи; підвищення тонусу ЦНС і нормалізація діяльності вегетативної нервової системи; підвищення опірності організму, відновлення адаптації до фізичних навантажень.

У постільному (суворий, розширений) режимі використовують індивідуальну чи малогрупову методику, враховуючи при цьому клінічний перебіг, супутні захворювання та фізичну підготовленість хворого. У комплекси включають загальнорозвиваючі вправи для верхнього плечового поясу та нижніх кінцівок, рухи виконують поступово в малих та великих суглобах. Вправи для тулуба виконують з невеликою амплітудою, плавно. Темп повільний. Протипоказані вправи, які сприяють різкому підвищенню внутрішньочеревного тиску. Діафрагмальне дихання забезпечує відтік жовчі з жовчного міхура, покращує печінковий кровообіг, а дихальні вправи з уповільненням дихальних рухів на вдиху й видиху зменшують диспептичні явища (відрижка, нудота) та больові відчуття. Під час виконання вправ рекомендовано використовувати часті паузи для відпочинку [4].

Якщо у хворого спостерігається покращення загального стану та адаптація до навантажень, його переводять на палатний режим. При цьому режимі використовуються такі засоби ЛФК, як ранкова гігієнічна гімнастика й лікувальна гімнастика. Більшість авторів пропонують в цей час до попередніх вихідних положень додавати положення стоячи, сидячи і лежачи на гімнастичній лаві, лежачи на животі. Можна використовувати вправи для черевного пресу, дихальні рухи діафрагми. Якщо в хворого виникає біль у правому підребер’ї при виконанні цих вправ, необхідно зменшити темп їх виконання та кількість повторень. Рекомендовано вільне пересування по палаті, коридором, здійснювати прогулянки. Для досягнення хорошого терапевтичного ефекту, зменшення застійних явищ і усунення спазму сфінктерів доцільно включити масаж, а саме – прийоми прогладжування й елементи вібрації [5].

Приблизний комплекс вправ при жовчнокам’яній хворобі пропонує також С.І. Присяжнюк. Комплекс призначений для виконання у тренувальному режимі. Але його можна виконувати не лише у санаторіях, а й у навчальних закладах з учнями чи студентами спеціальних медичних груп і самостійно в домашніх умовах. У данному комплексі вправи виконуються з вихідних положеньстоячи та лежачи на спині в поєднанні з нахиламитулуба, коловимирухами, випадами та махами.

Таке поєднання вихідних положень здійснює пресорну дію на жовчний міхур і регулює відтік жовчі. На початку і в кінці комплексу виконується ходьба як помірний вид фізичного навантаження [6].

В.М. Мухін пропонує комплекс вправ з вихідного положення сидячи на стільці застосовуючи повороти та нахилами тулуба у поєднанні з рухами кінцівками, а також використовуючи вправи для м’язів живота і дихальні. Виконуючи даний комплекс можна випорожнити жовчний міхур за рахунок пресорної дії на нього, що є наслідком підвищення тиску в черевній порожнині. Окрім ЛФК, у комплексній реабілітації хворих на жовчнокам’яну хворобу використовують і інші засоби фізичної реабілітації. Це лікувальний масаж, фізіотерапія, працетерапія та ін. Для таких хворих пропонується санаторно-курортне лікування на бальнеопитних і кліматичних курортах [5].

Висновки. Комплексна реабілітація хворих жовчнокам’яною хворобою передбачає доцільність застосування лікувальної фізичної культури на всіх етапах реабілітації. У процесі відновного лікування хворих на жовчнокам’яну хворобу використовуються всі форми ЛФК: ранкова гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика з використанням загальнорозвиваючих і спеціальних вправ, самостійні заняття, лікувальна ходьба, теренкур, які за рахунок трофічного і тонізуючого впливу поліпшують кровообіг у печінці та жовчному міхурі, зменшують запальні процеси, стимулюють обмінні процеси, запобігають застою жовчі, підвищують тонус ЦНС і нормалізують кортико-вісцеральні зв’язки, спрямовані на нормалізацію тонусу жовчновивідних шляхів. Спеціальні

фізичні вправи та правильно підібрані вихідні положення сприяють кращому відтоку жовчі та чинять позитивний вплив на стан біліарної системи при даній патології.

Використані джерела та література:

1. Сімейна медицина : енциклопедія :у 5 т. / Є. Х. Заремби, Ю. Г. Кияк, О. О. Біляєва [та ін.] ; [за ред. В. Г. Передерія, Є. Х. Заремби]. – Київ:Здоров'я, 2006. –Т. 1: Внутрішні хвороби :у 2 кн. Кн. 2: Хвороби органів травлення. Хвороби нирок і сечовихшляхів. Хвороби органів кровотворення. Експертиза працездатності при патології внутрішніх органів. – 568 с.
2. Дедишина Л. «Жовчне» братство / Л. Дедишина // Фармацевт практик. – 2011. – № 6 (94). – С. 32–33.
3. Дубровский В. И. Лечебная физическая культура (кинезотерапия) :учеб.для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Дубровський. – 2-е изд., – М.: Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 201. – 608 с.
4. Соколовський В. С. Лікувальна фізична культура : [підручник] / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. – Одеса: Одес.держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
5. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підручник / В. М. Мухін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – Київ:Олімп. літ-ра, 2009. – 488 с.
6. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання :[навч. посіб.]. – Київ: Центр учб.літ-ри, 2008. –504 с.

ІІ. СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ТА ПРОГРАМНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

***Бровченко Денис**, студент IVкурсу,*
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення»
ПВНЗ «Міжнароднийнауково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковийкерівник: Шилін П.В., доцент МНТУ

РОЗРОБКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРИ З ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ UNITY

Актуальність теми. Відеогра (англ. Videogame) –це гра з використанням зображень, згенерованих електронною апаратурою. Інакше кажучи, відеогра є електронної грою, яка базується на взаємодії людини і пристрою за допомогою візуального інтерфейсу, наприклад телевізора або монітора комп'ютера [1].

Розробка комп'ютерних ігор є однією з провідних та найбільших галузей у світі. Цим займаються великі корпорації (такі як Valve, ElectronicArts, Microsoft, Sony та інші), маленькі та середні студії, і навіть, окремі особи.

Зараз комп'ютерні ігри так сильно еволюціонували, що їх створюють не тільки для розваг, але й для наукових робіт,навчання, тестування тощо. Розробка нових технологій та рішень є дуже важливою для цієїгалузі.

Розробка комп'ютерних ігор є дуже важливою галуззю в Україні. Саме в нашійкраїні були створенітакіміждународніхіти як S.T.A.L.K.E.R., Metro 2033/LastLight, Козаки, MenofWar тощо.

Комп'ютерні ігри створюються в спеціальному середовищі, тобто, двигуні. Одним з найбільш відомих ігрових двигунів є Unity.

Unity – багатоплатформний інструмент для розробки дво-та тривимірних додатків та ігор, що працює на операційних системах Windows і OS X. Створені за допомогою Unity застосунки працюють під системами Windows, OS X, 258Android, AppleiOS, Linux, а також на гральних консолях Wii, PlayStation 3 і XBox 360 [2].

Метою дослідження є розробка гри з використанням методів ігрового штучного інтелекту.

Ідея гри. Зібрати усі предмети, щоб покинути будинок. В залежності від того, який вихід ти обереш, можлива різне завершення гри.

Для досягнення поставленої мети були поставлені такі завдання:

- Опитати людей, що працюють в галузі квестів щодо їхнього досвіду та цікавих випадків.
- Розширити свої вміння працювати в програмах Unity, AdobePhotoshop, VisualStudio та FL Studio.

Пошук предметів та особливих підказок є центральною частиною, щоб кожен елемент залежав один від одного.

Унікальність кожного ключа відіграє дуже важливу роль в проекті, тому для цього треба створити процедурний генератор [3].

Для гравця потрібно створити інвентар, де будутьзберігатисяречі, які будуть мати опис та різні характеристики [4].

Для створення візуального контенту потрібен AdobePhotosop.

Також потрібно створити довідник для того, щоб пояснити гравцю різні частини гри. Для цього підійдуть бібліотеки LitJsonв C# [5].

Для створення музики та звуків підійде програмне забезпечення FLStudio2015 [6].

Для створення гри обрано наступне програмне забезпечення:

- UnityEngine 5.3;
- AdobePhotoshop PR0 2020;
- VisualStudio 2019;
- FL Studio 2015.

Результати наукової розвідки. У результаті дослідження створено комп’ютерну гру «TheDealer» в середовищі Unity, яке виявилося дуже ефективним інструментом для створення цього проекту. Для створення інтерфейсу користувача, персонажів, текстур та локацій використовувався AdobePhotoshopPro 2020 та власні фотографії. Для написання коду

використовувався VisualStudio 2019. Для створення музики та звуків використовувався FL Studio 2015 та свої записи. Всі анімації були створені в Animator середовища Unity [7].

В якості надхнення для діалогів були використані реальні ситуації та робочі діалоги, про які я дізнався під час етапу дослідження. Головна локація була створена на основі реального місця.

В кінці кожного дня є статистика, до якої входить кількість грошей, хороших та поганих вчинків, оплата оренди тощо.

Висновки. Unity виявився дуже ефективним інструментом для створення комп'ютерних ігор. Проведені дослідження допомогли в створенні цього проекту та розширенні своїх вмінь. Створені для проекту процедурна генерація, інвентар та довідник можна використовувати і для інших проектів.

Використані джерела та література:

1. Відеогра [Електронний ресурс]. –Режим доступу : https://ru.wikipedia.org/wiki/Видеоигра. –Назва з екрана.
2. Unity (рушійгри) [Електронний ресурс]. –Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Unity_(рушій_гри).–Назва з екрана.
3. Unity Manual [Електронний ресурс]. –Режим доступу: https://docs.unity3d.com/Manual/index.html. – Назва з екрана.
4. Catlikecoding [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://catlikecoding.com/. –Назва з екрана.
5. Learning C# Programming with Unity 3D by Alex Okita.
6. FL Studio Cookbook by Shaun Friedman.
7. Unity in Action by Joseph Hocki.

Івко Владислав ,*студент III курсу,*
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення»
Полтавський бізнес - коледж
ПІБ ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава)
Науковий керівник :Глуховець Ю.В.,
кандидат технічних наук, доцент

STEM-ОСВІТА: ПОШУК КАР'ЄРИ В МАЙБУТНЬОМУ

STEM — слово англійське, точніше американське. Воно означає science (наука), technology (технологія), engineering (інженерія) і mathematics (математика). Його впровадили в США в середині 1990-х років як заміну

попередніх акронімів SETM, SMET і STEMTEC із аналогічним значенням. У Європі аналогом американського STEM є його німецький варіант MINT: mathematics (математика), informatic (інформатика), naturalscience (природничі науки) і technology (технологія) [1].

Актуальність проблеми. Структура STEM-освіти визначається Державним стандартом загальної середньої, позашкільної, дошкільної, вищої освіти та спеціалізованими стандартами STEM-освітиГоловна мета STEM-освіти полягає у формуванні і розвитку пізнавальних і творчих якостей молоді на ринку праці; удосконаленні науково-дослідної та інженерної освіти в навчальних закладах. STEM-освіта є мостом, що об'єднує навчання та кар'єру. Розвинені країни Австралія, Китай, Великобританія, Ізраїль, Корея, Сінгапур та США вже давно впроваджують державні програми в галузі STEAM-освіти. Ринок STEM-освіти в Китаї протягом п'яти років вирос в п'ять разів. Відповідно до оцінки тих же експертів, у найближчі роки не менше 4% китайських дітей у віці до 18 років особливу увагу в навчанні будуть приділяти математиці, інженерії, науковим дослідженням і технологіям. На останньому Світовому економічному форумі у Давосі однією з центральних тем була кардинальна зміна ринку праці. Близько 60% нинішніх професій людини можуть бути замінені роботами, це величезний виклик для людства [2].

Мета дослідження. В основі економічного та інноваційного розвитку країни лежить якісна STEM-освіта, яка закладає інтерес до дослідницької, конструкторської, винахідницької діяльності. 80% професій, які наразі стрімко розвиваються в світі потребують ґрунтовних знань з математики, фізики, хімії, біології, інформатики тощо. Саме тому компанії, навчальні заклади, фахові асоціації, експертні організації об'єднались у Коаліцію STEM-освіти.Першочерговими завданнями Коаліції STEM-освіти стануть:

- Розробка рекомендацій для МОН України щодо викладання STEM-дисциплін.
- Організація профорієнтаційних проектів для молоді.

- Навчання вчителів та викладачів інноваційним підходам до викладання STEM дисциплін.
- Створення можливостей для експериментальної та дослідницької роботи у навчальних закладах.
- Проведення науково-технічних конкурсів, олімпіад, квестів, хакатонів тощо.
- Створення інформаційних майданчиків (сайт, соціальні мережі) для популяризації STEM-освіти.
- Налагодження міжнародної співпраці[3].

Результати наукової розвідки. Сьогоднішні студенти – завтра лідери. Професії, пов'язані з STEM, є одними з найбільш швидко зростаючих і найкраще оплачуваних в 21 столітті, і вони часто мають найбільший потенціал для зростання робочих місць.

Інженер програмного забезпечення. В майбутньому ігри, додатки і технології в цілому будуть грати ще більш важливу роль в нашому житті.Від мобільних платформ, таких як телефони та планшети до установок на основі розташування хмарних сервісів, IoT(Internet ofThings) і т. д.

Інженери 3D-друку.3D-друк може здатися далеко не футуристичною технологією, але за останні кілька років він стає все більш стандартизованим. Фахівцю необхідно мати глибокі знання по інженерії, програмуванню, математики.Професію відносять до спеціальностей майбутнього.

Спеціаліст з кібербезпеки (CybersecuritySpecialist). Кібербезпека буде одним з найбільш швидко зростаючих напрямків інвестицій в IT. Попиту на фахівців з кібербезпеки та технічних фахівців, які мають досвід у цій галузі бракувати не буде.Не секрет, що кібербезпека є першочерговою для кожної компанії.

Cloud інженер (CloudEngineer). Хмарні інженери, ймовірно, будуть постійно затребуваними по всій країні у всіх галузях промисловості на довгостроковий період. З кожним роком хмара стає все більш невід’ємною частиною кожного бізнесу та IT-платформ [4].

У Полтавському бізнес-коледжі ПВНЗ Полтавського інституту бізнесу, що є відокремленим структурним підрозділом ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», для студентів, що навчаються на спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», необхідно вивчення таких дисциплін: математичний аналіз, лінійна алгебра та аналітична геометрія, теорія ймовірності та математична статистика, дискретна математика, диференціальні рівняння. Впровадження елементів STEM-освіти в навчанні математики дає можливість підвищити якість науково-технологічної підготовки студентів, що в подальшому сприятиме підвищенню їх життєвих компетентностей.

В Бізнес-коледжі ПІБ працює студентський науковий гурток «Факторіал». Програма студентського наукового гуртка «Факторіал» являє собою комплекс занять, які спрямовані на формування вмінь нестандартного мислення, аналізувати, робити логічні та обґрунтовані висновки, розв'язувати задачі прикладного змісту та задачі підвищеної складності. Заняття гуртка допомагають підготувати студентів до подальшого вивчення математики і дисциплін певної предметної області, виробити в них навички самостійного отримання знань, навчити орієнтуватися в потоці різноманітної інформації, забезпечити компетентний підхід в навчанні даної дисципліни.

Чи здатна сучасна система освіти підготувати молодих людей, щоб будувати успішну кар’єру?

Висновки. Студентський науковий гурток «Факторіал»з метою удосконалення знань і навиків в області робототехніки та інтелектуальних систем, радіо і електроніки підвищує інтерес студентів в цій галузі, а також надає інформацію про кар'єру в області STEM.

Використані джерела та література:

1. Гірний О. Тепер у нас «ВСЕ БУДЕ STEM»? 1 частина [Електронний ресурс]/ О. Гірний. – Режим доступу : http://www.osvitaua.com/2017/03/050945-p-005-2-2/. – Назва з екрана.

2. STEM-освіта – Інститут модернізації змісту освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://imzo.gov.ua/stem-osvita/. – Назва з екрана.

3. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 9–10 листоп. 2017 р., м. Київ. – Київ: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2017. – С. 5–6.
4. Биков В. Ю. Інноваційний розвиток засобів і технологій систем відкритої освіти [Електронний ресурс]/ Биков В. Ю. – Режим доступу : http://lib.iitta.gov.ua/1177. – Назва з екрана.

***Корж Ярослав**, студент IV курсу*
спеціальність «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Шилін В.П., доцент МНТУ

РОЗРОБКА ТРИВИМІРНОЇ МОДЕЛІ АВТОМОБІЛЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ CINEMA 4D

Актуальність проблеми. 3D-моделювання – це техніка в комп'ютерній графіці для створення 3D-цифрового зображення будь-якого предмета чи поверхні. Художник використовує спеціальне програмне забезпечення для маніпулювання точками у віртуальному просторі (так званими вершинами) для формування сітки, сукупності вершин, що утворюють об'єкт. Ці 3D-об'єкти можна генерувати автоматично або створювати власноруч, деформуючи сітку, або іншим чином маніпулюючи вершинами. 3D-моделі використовуються для різних середовищ, включаючи відеоігри, фільми, архітектуру, ілюстрації, інженерію та комерційну рекламу. Процес 3D-моделювання створює цифровий об'єкт, здатний повністю анімуватися, що робить його важливим процесом для анімації персонажів та спеціальних ефектів [1].

Мета дослідження – порівняння програмного забезпечення для 3D моделювання, порівняння їх можливостей та визначення кращого у конкретній сфері.

Для тривимірного моделювання існує величезна кількість програмних засобів.

Найбільш поширені з нихє:

- AutodeskMaya – ігри, анімація, кіно, телебачення, кліпи;
- AutodeskMudbox – живопис,скульптури, спецефекти;

− Houdini – ігри, реклама, візуальне програмування, спецефекти у кіно;
− Cinema 4D –спецефекти у кіно, моушен-дизайн, реклама,ігри;
− Autodesk 3DsMax – комп'ютерні ігри, архітектура, візуалізація;
− ZBrush – скульптури, кіно, живопис;
− Modo – реклама, спецефекти у кіно,ігри;

В якості програмного забезпечення для створення 3D моделі було обрано програмний засіб Cinema 4d, який пропонує більше варіантів ціноутворення, що зробить його придатним для більшої аудиторії. Він також пропонує інтуїтивний робочий процес та широкий спектр інструментів. Крім того, ви зможете інтегрувати його з пакетом Adobe, щоб створити складні концепції дуже швидко. Загалом, це добре підходить як для досвідчених користувачів, так і для тих, хто тільки починає будувати складні моделі[2].

Результати наукової розвідки. Для отримання тривимірного зображення на площині потрібні наступні кроки:

– моделювання, створення тривимірної математичної моделі сцени та об'єктів у ній;
– текстурування – призначення поверхням моделей растрових або процедурних текстур, передбачає також налаштування властивостей матеріалів;
– освітлення, встановлення та налаштування джерел світла;
– динамічна симуляція (в деяких випадках):автоматичний розрахунок взаємодії частинок, твердих та м’яких тіл тощо;
– анімація (в деяких випадках): надання рухів об'єктам;
– рендеринг (комп'ютерна візуалізація);
– побудова проекції відповідно до обраної фізичної моделі;
– композитинг (компоновка) – доопрацювання зображення;
– виведення отриманого зображення на пристрій виведення;

Найпоширенішим та найбільш придатним методом для моделюванняна мій погляд є полігональний метод (моделювання за допомогою редагованих поверхонь). Полігональне моделювання – це точки в 3D-просторі, вершини

(англ. Vertex), з'єднані між собою лінією – ребром (англ. Edge), що утворюють поверхню (англ. Faces) за законами створення геометричних площин. Набір об'єднаних площин називають полігональною сіткою (англ. Polygonmesh).

Для редагування поверхонь Cinema 4dнадає змогу та рекомендує інструмент Перо.

Перо «Полігон» (PolygonPen) - це не просто інструмент малювання багатокутника - це майже універсальний інструмент для редагування наявної геометрії та включає в себе безліч функцій інших інструментів, таких як точки плавлення, переміщення та дублювання елементів, незначні функції ножа, видавлювання, налаштування тощо[3].

Висновки. Тривимірна графіка настільки міцно увійшла в наше життя, що ми стикаємося з нею, часом навіть не помічаючи її. Дивлячись на гостросюжетний бойовик, багато хто не здогадується, що перед ними не реальні зйомки, а результат роботи майстра тривимірної графіки. Область застосування тривимірної графіки надзвичайно широка: від реклами і кіноіндустрії до архітектурних проектів та виробництва комп'ютерних ігор. Уміння працювати з тривимірною графікою є необхідною умовою професіоналізму в сферах медіаіндустрії.

Використані джерела та література:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://conceptartempire.com/what-is-3d-modeling/. – Назва з екрана.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://skywell.software/blog/3d-modeling-software-comparison/. – Назва з екрана.
3. Cinema 4d Quickstart Release 19 by MAXON Computer GmbH, Max-Planck-Str. 20, 61381

***Линник Олександр**, студент IV курсу,*
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Коротун Т.М.,
кандидат фізико –математичних наук, доцент

СТВОРЕННЯ 3D МОДЕЛІ ПЕРСОНАЖУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРИ ЗАСОБАМИ BLENDER 3D

Актуальність проблеми. На сьогоднішній день комп’ютерні ігри набувають значного попиту серед користувачів різноманітних платформ починаючи від консолей майбутнього покоління і закінчуючи планшетними комп’ютерами. Але незалежно від того, на яку платформу буде створена гра, у більшості з них присутні головні діючі особи – персонажі, через які гравець взаємодіє з оточуючим середовищем гри. Залежно від жанру комп’ютерної гри вона може бути реалізована від першої, другої або третьої особи. В останньому випадку головний герой завжди знаходиться у фокусі камери з видом з-за спини. Але у більшості випадків гравець має можливість обертати камеру навколо персонажа, щоб краще роздивитися не тільки героя, а й деякі важливі деталі віртуального світу, у яких іноді бувають приховані підказки до проходження чергового рівня. Саме тому ігровий персонаж має бути детально опрацьований з усіх ракурсів камери. Але деталізація не означає, що модель героя повинна налічувати велику кількість полігонів.

Мета дослідження. Для досягнення найкращого результату швидкодії у сучасних іграх використовуються персонажі, моделі яких налічують близько 4000 – 8000 полігонів. Тому мета дослідженняполягає у розгляді процесу створення повноцінного ігрового персонажу мінімальною припустимою кількістю полігонів та подальшій анімації його рухів для комп’ютерної гри.

Результати наукової розвідки. Технологія 3D у створенні комп'ютерних ігор використовується вже понад десять років. В професійних програмах досвідчені фахівці вручну промальовують тривимірні ландшафти,

моделі героїв, анімують створені 3D-об'єкти і персонажі, а також створюють концепт-арти (концепт-дизайни) [1].

Для 3D моделювання персонажів комп’ютерних ігор існує досить багато програм:

- Blender;
- SketchUpMake;
- Sculptris;
- LEGO DigitalDesigner.
- 3DMonster.

В результаті проведеного аналізу програм для розробки ігрового персонажу було обрано Blender, який є абсолютно безкоштовним пакетом створення комп'ютерної графіки. Зрозумілий і просунутий інтерфейс легко адаптується і перерозподіляється усіма елементами під себе, щоб всі необхідні інструменти постійно були під рукою.

Blender дозволяє за допомогою великого асортименту інструментів здійснювати детальне проектування моделей і опрацювання їх об'ємних видів. Перетворення будь-якої моделі в керований тривимірний персонаж стало набагато простішим завдяки складним алгоритмам обчислення деформації. Для створення анімації ця програма також чудово підходить. Інструментами програми можуть бути виконані, як прості дії, наприклад, цикли пересування персонажа, так і складні - рух губ при розмові. Динамічні і складні об'єкти, які взаємодіють з навколишнім середовищем і один з одним, легко налаштовуються і управляються [2].

Характерною особливістю пакету Blender є його невеликий розмір в порівнянні з іншими популярними пакетами для 3D-моделювання. Документація в поставку не входить, але доступна онлайн. Демонстраційні сцени можна скачати на офіційному сайтіабо на сайті відкритих проектів «BlenderCloud».

Інтерфейскористувача: Blender мав репутацію програми, складної для вивчення. Практично кожна функція має відповідне їй поєднання клавіш, і

враховуючи кількість можливостей, що надаються Blender, кожна клавіша включена в більш ніж одне поєднання (shortcut). З тих пір як Blender став проектом з відкритим початковим кодом, були додані повні контекстні меню до всіх функцій, а використання інструментів зроблено більш логічним і гнучким.

Додамо сюди подальше поліпшення інтерфейсу користувача з введенням колірних схем, прозорих плаваючих елементів, новою системою перегляду дерева об'єктів і різними дрібними змінами.

Відмінні риси інтерфейсу користувача:

– Режими редагування.Два основні режими *Об'єктний режим (Objectmode)* і *Режим редагування (Editmode)* , які перемикаються клавішею Tab .

– Широке використання гарячих клавіш. Більшість команд виконується за допомогою клавіатури.

– Управління робочим простором. Графічний інтерфейс Blenderскладається з одного або декількох екранів, кожен з яких може бути розділений на секції і підсекції, які можуть бути будь-якою частиною інтерфейсу Blender [3].

Висновки. В результаті вивчення і апробації засобів Blenderбуло розроблено 3Dмодель персонажу комп’ютерної гри.

Джерелом натхнення для створення персонажу комп’ютерної гри стала японська міфологія. Завдяки цьому можна зробити героя не тільки цікавим зовні, створити захоплюючий дизайн зовнішнього вигляду, а й надати йому велику кількість властивостей і здібностей. Все це в сукупності дає можливість отримати надзвичайного персонажа, який зацікавить гравця, а це є одним з головних критеріїв при створенні персонажів сучасних комп’ютерних ігор.

Використані джерела і література:

1 Блог по 3D моделюванню [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://klona.ua/blog/3d-animaciya/3d-modelirovanie-personajey-populyarnye-programmy-i-videouroki

2 Тесленко О. Є. Сучасне 3D моделювання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/7891/5/ilovepdf_com-23-24.pdf

3 Інтернет - енциклопедія Wikipedia [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Blender

4 Джеймс Кронистер. Основы Blender. Учебное пособие. 4 издание. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://b3d.mezon.ru/index.php/Blender_Basics_3-rd_edition

5 Андрей Прахов. Самоучитель Blender 2.6. — СПб.: БХВ-Петербург, 2013. — 384 с.

6 Технології 3D моделювання та друкування (KTU) /Міждисциплінарний модуль навчальної програми, розроблений у рамках міжнародного проекту TEMPUS. Укладач: Коротун Т.М. .- Київ, МНТУ, - 150 с.

***Подставкин Денис**, студент IV курсу*
спеціальність «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Проскудіна Г.Ю.

РОЗРОБКА РЕЛЯЦІЙНОЇ БАЗИ ДАНИХ МЕДИЧНОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ КЛІНІКИ «АДОНІС»)

Актуальність теми. Сучасні тенденції на ринку медичних послуг у всьому світі тісно пов’язані з новими можливостями, що надає нам прогрес інформаційних технологій (ІТ). Сьогодні важко знайти сучасну медичну установу, яка не використовує для своїх потреб медичні інформаційні системи, електронні медичні картки та загалом, електронний документообіг. Але, нажаль, мова йде про сучасні медичні установи не в Україні. Для української медицини звичайне явище, коли комп’ютери, якщо вони взагалі є в лікарні, використовуються як друкувальні машинки. Годі й говорити, що про медичні інформаційні системи більшість фахівців взагалі не чули.

Такий стан речей обумовлено не тільки відсутністю коштів в охороні здоров’я. Це яскраве відображення інертності тієї частини медичної спільноти, на яку покладено завдання керувати процесами, що забезпечують діяльність охорони здоров’я на всіх рівнях. Своє віддзеркалення серед загальних проблем знаходять і проблеми в аспекті використання ІТ в охороні здоров’я.

Розробка медичної інформаційної систем з можливістю інтеграції у єдиний медичний інформаційний простір країни, що дозволяє використовувати програмні продукти різних виробників і забезпечує повну сумісність при обміні даними є актуальною задачею сьогодення.

Така інтегрована система [1] у майбутньому буде мати цілий ряд суттєвих переваг і можливостей, не тільки для окремих ділянок, але й всієї системи охорони здоров'я в цілому. Можливість ведення будь-яких реєстрів в системі охорони здоров'я з підтримкою їх актуальності в режимі реального часу. Можливість негайного доступу до медичних даних пацієнта незалежною від місця реєстрації та місця звернення за медичною допомогою. Інформатизація охорони здоров'я сьогодні – невід'ємний, можливо, головний компонент будь-якого реформування галузі охорони здоров'я в сучасних умовах.

Вирішуючи завдання, щодо оптимізації доступу громадян до якісних медичних послуг,вкрай важливим є той факт, що таке напрацювання буде мати не тільки теоретичний характер, але буде практично втілене при наданні медичної допомоги в окремій медичній установі. Цей досвід є неоціненним і повинен бути використаний для проведення таких необхідних змін у вітчизняній охороні здоров'я вже сьогодні.

Мета дослідження полягає у проведенні всебічного аналізу проблем стоматологічної клініки для забезпечення підвищення ефективності її діяльності, а також дослідженні та проведенні повного циклу проектування бази даних лікування та обслуговування пацієнтів медичної установи з використанням теорії реляційних баз даних на прикладі стоматологічної клініки "Адоніс".

Результати наукової розвідки. Проаналізовано існуючі бази даних, виявлено їх функціональні можливості, переваги та недоліки.

Проведено інформаційний аналіз процесу лікування та обслуговування клієнтів стоматологічної клініки "Адоніс" та побудована її концептуальна інформаційна модель з використанням реляційної моделі даних.

Проектування будь-яких програмних систем, включаючи і бази даних, розкривається через поняття життєвого циклу – концепції, в рамках якої корисно та зручно розглядати розвиток системи баз даних у часі. Життєвий

цикл системи баз даних включає дві основні фази: проектування та реалізація.

Фаза проектування складається з наступних етапів: розробка стратегії автоматизації, системний аналіз предметної області, концептуальне моделювання предметної області, логічне та фізичне моделювання бази даних.

Фаза реалізації включає наступні етапи: реалізація, документування, дослідне впровадження, промислова експлуатація.

Визначено основні вимоги до розроблюваної бази даних роботи стоматологічної клініки «Адоніс».

Проведено аналіз інформаційної та функціональної складових предметної області – роботи медичної установи, в результаті якого будується концептуальна модель предметної області з використанням мови ER-моделювання.

В результаті цього аналізу виконано логічне та фізичне проектування бази даних стоматологічної клініки. Основою логічного проектування служать запропоновані алгоритми представлення ER-моделі у вигляді реляційної моделі даних та у вигляді виразів реляційної алгебри. Логічна база даних перетворюється у фізичну у вигляді операторів SQL по створенню таблиць бази даних та тригерів в системі керування базами даних Oracle.

Для реалізації бази даних на платформі Oraclebуло обрано середовище розробки OracleLiveSQL[2].

Висновки. Результати дослідження використані при проектуванні інформаційної системи лікування та обслуговування пацієнтів стоматологічної клініки «Адоніс», а також можуть бути використані і для будь-якої іншої медичної установи.

Використані джерела та література:

1. Сучасний стан та проблеми інтеграції інформаційних технологій в охорону здоров’я [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://esemi.org/. – Назва з екрана.
2. Ресурс створення бази [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://livesql.oracle.com/apex/f?p=590:1000. – Назва з екрана.

***Священко Вадим**, студент IV курсу*
спеціальність «Комп'ютерні науки та інформаційнів технолгії»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Коротун Т.М.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент

СТВОРЕННЯ МАСКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ NSTAGRAM

Актуальність проблеми. Доповнена реальність (англ.augmentedreality, AR) – сприйнята змішана реальність,створювана за допомогою комп'ютера з використанням «доповнених» елементів сприйняття реальності, коли реальні об'єкти монтуються в поле сприйняття.

Серед найбільш поширених прикладів доповнення реальності - паралельна лицьовій кольорова лінія, що показує знаходження найближчого польового гравця до воріт при телевізійному показі футбольних матчів, стрілки з зазначенням відстані від місця штрафного удару до воріт, «намальована» траєкторія польоту шайби під час хокейного матчу, змішування реальних і вигаданих об'єктів в кінофільмах і комп'ютерних або гаджетних іграх тощо [1].

Мета дослідження – створення «маски» для соціальної мережі Instagram за допомогою SPARK AR STUDIO.

Результати наукової розвідки. Технологія доповненої реальності існує вже близько 40 років (перші згадки датуються 1960-м). І тільки в останні кілька років вона може використовуватися для навігації (PokemonGo) до навігаційної системи (GoogleMaps) [2].

В результаті дослідження можливостей застосування цієї технології при розробці мобільних застосунків та сучасних інструментів її підтримки для створення маски було обрано програмний засіб SparkARStudio.

SparkARStudio – це платформа доповненої реальності для операційних систем Mac і Windows, яка дозволяє створювати AR-ефекти в мобільній камері.

В результаті вивчення можливостей SparkARStudio визначено процес створення маски в середовищі SparkARStudio, який описаний нижче у вигляді кроків.

1. SparkARStudio працює у зв'язці смартфона та комп'ютера. Тому першим кроком є її встановлення на ПК та смартфон. Коректно вона буде працювати в зв'язці MAC + iPhone.

2. Далі потрібно приєднати смартфон до ПК через порт USB, щоб потім протестувати свою маску на смартфоні.

3. Наступним кроком є додавання трекерів особи для подальшого створення маски. Для цього слід натиснути Insert>SceneUnderstanding>FaceTracker, далі Insert> 3D objects>FaceMesh. Необхідно побачити розмітку (осі) на обличчі. На цьому кроці можна візуалізувати всі дії з маскою. Оскільки це тривимірний об'єкт, зліва буде розділ з шарами. Можливо управляти «ієрархією» об'єктів і міняти їх місцями при необхідності.

4. Наступним кроком є додавання потрібних об'єктів для створення маски (текстура, матеріали). В лівій частині екрана в меню знаходиться напис Assept, потрібно натиснути на значок плюс (+) поруч з цим написом, а потім Createnewmaterial.

5. Тестування. Для тестування отриманих на цьому етапі результатів достатньо стандартних матеріалів, доступних в програмі. Якщо ж потрібно створити щось авторське та оригінальне, тодіпотрібно попередньо підготувати файл в Photoshop (png).

6. Для того щоб створену маску могли використовувати інші люди, необхідно подати заявку на використання бета-версії. Заявка проходить модерацію і при успішній перевірці з'являється у автора і всіх його передплатників автоматично. Без цієї маніпуляції випустити свій твір у світ, на жаль, не вийде.

Основними відмінностями та перевагами Spark AR від інших популярних AR програм є [2]:

- легкість роботи;
- швидкість роботи;
- допомога від розробників Spark AR;
- можна використовувати в бізнес цілях;
- використання телефону.

Висновки. На даний момент, Spark AR є найпопулярнішим інструментом для розробки AR ефектів в мобільній камері, що є повністю заслуженим результатом. Spark AR є open-source проектом, у нього найбільше користувачів, які підтримують цей інструмент.

Аналізуючи вакансії дизайнера в сфері AR в інтернеті, можна побачити, що переважна кількість їх потребують знання програми Spark AR.

Тому, SparkAR є однією з найбільш затребуваних і актуальних технологій на даний момент, що підкреслює важливість його вивчення на тлі інших AR систем.

Використані джерела та література:

1. Доповнена реальність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://cutt.ly/GtcCzQc. – Назва з екрана.

2. SparkARSTUDIO : полноеруководство [Електронный ресурс]. – Режим доступа : https://look-journal.ru/news/spark-ar-studio-dla-instagram-polnoe-rukovodstvo. – Загл. С экрана.

***Сердюков Іван**, студент IV курсу*
спеціальність «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Коротун Т.М.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент

РОЗРОБКА БОТА ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INSTAGRAM

Актуальність теми. Instagram – застосунок для обміну фотографіями і відеозаписами з елементами соціальної мережі, що дозволяє знімати фотографії та відео, застосовувати до них фільтри, а також поширювати їх через свій аккаунт і низку інших соціальних мереж.

Instagram – це прекрасна можливість для того, щоб привернути увагу аудиторії для свого бізнесу. З його допомогою користувачі Instagram не

просто переглядають нескінченний контент - вони використовують його для знайомства з новими продуктами і брендами. В сучасний час зростає відсоток користувачів, які вважають цю соціальну мережу однієї з кращих платформ, що використовуються для створення бізнесу. Крім того, користувачі Instagram в більшості випадках краще запам'ятовують бренд-маркетинг в соціальній мережі, ніж в телевізійних рекламних роликах та інших традиційних засобах масової інформації.

Бот – віртуальна програма, яка виконує одноманітні повторювані дії в інтернеті. Вона вміє робити це з високою швидкістю, за графіком та краще людини.

Через велику популярність Instagram є актуальним розширення функціональних можливостей цієї платформи через розробку корисних для користувача мобільних програм.

Метою дослідження є розробка програмного застосунку на основі API Instagram. Програма буде трохи схожа на сам Instagram, але перероблена для більш комфортного та швидкого користування.

Проведене дослідження функціональних можливостей Instagram показало, що ця система дуже обмежує своїх користувачів, тому деякі функції можуть здатися занадто простими, але багато потрібних функцій відсутні в Instagram, як от, закриття коментарів в IGTV.

Одним з важливих питань є вибір платформи для розробки застосунків для Instagram. Найбільш популярною на сьогодні є платформа Xamarin. Forms, яка націлена на створення крос платформних застосунків для операційних систем Android, iOS і Windows 10.

Результати наукової розвідки. В результаті дослідження потреб у розширенні функціональних можливостей Instagram виявлено вимоги до функцій, які доцільно реалізувати в програмному застосунку:

- редагування профілю (ім'я, номер, біографія, фотографія тощо);
- перевірка на доступність імені;

- всебічна робота з бізнес обліковим записом (отримання інформації, статистики, промоакції, налаштування бізнес облікового запису тощо);

- створення нового облікового запису через пошту або телефон;

- зручне, просте і швидке спілкування через Direct;

- скачування контенту;

- збір даних з облікового запису конкурента;

- точне і чітке відображення особистої інформації та інформації інших користувачів;

- завантаження та видалення контенту;

- додавання, видалення коментарів;

- накрутка лайків, підписників, коментарів;

- ну і, звичайно, вхід в сам Instagram, як наведено на прикладі коду:

```
var userSession =newUserSessionData
{
   UserName ="Username",
   Password ="Password"
};

var _instaApi = InstaApiBuilder.CreateBuilder()
   .SetUser(userSession)
   .UseLogger(newDebugLogger(LogLevel.Exceptions))
   .Build();

if (!_instaApi.IsUserAuthenticated)
{
// login
   Console.WriteLine($"Logging in as {userSession.UserName}");
var logInResult =await _instaApi.LoginAsync();
if (!logInResult.Succeeded)
   {
      Console.WriteLine($"Unable to login: {logInResult.Info.Message}");
return;
   }
}
```

Висновки. Вивчення та аналіз літературних джерел дали змогу розробити мобільний застосунок, розширити функціональні можливості Instagram, зробити його використання простішим і зручнішим.

Instagram дає брендам: популярність, лояльність, управління репутацією і зворотний зв'язок, залучення нових клієнтів, мотивація

постійних клієнтів на повторні відвідування. Хороші застосунки для Instagram дійсно дозволяють ефективно вирішувати безліч бізнес-завдань. При цьому, використовуючи їх розумно, можна значно скоротити свій час та бюджет.

Використані джерела та література:

1. Гуров Г. Г. Інтернет для бізнесу / Г. Г. Гуров. – М., 2012. – 68 с.
2. Програма «Instagram»[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://instagram.ru.softonic.com/. – Назва з екрана.
3. InstagramApiSharp[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://github.com/ramtinak/InstagramApiSharp. – Назва з екрана.
4. Xamarin.Forms documentation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://docs.microsoft.com/en-us/xamarin/xamarin-forms. – Назва з екрана.
5. Build stunning cross-platform user interfaces[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://dotnet.microsoft.com/apps/xamarin/xamarin-forms. – Назва з екрана.
6. Руководство по программированию для Xamarin Forms[Електронный ресурс]. – Режим доступа : https://metanit.com/sharp/xamarin. – Загл. сэкрана.

***Степенко Ілля**, студент IV курсу*
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Коротун Т.М.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ РОЗРОБКИ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСУ НА БАЗІ ФРЕЙМВОРКУ YII2

Актуальність проблеми. Швидкість, з якою поширюється інформація сьогодні, є вражаючою. Інтернет став каталізатором до поширення інформації. В Інтернеті знаходяться мільйони веб-сайтів різного спрямування. Розробка веб-сайтів є перспективним напрямком в розвитку інформаційних технологій. Глобальна мережа Інтернет охоплює з кожним роком все більше і більше користувачів. Так, в 2015 році було проведено дослідження Міжнародним союзом електрозв'язку, яким було встановлено, що розмір інтернет- аудиторії на кінець 2019 року складе 4.2 млрд чоловік , що становить 51 % населення світу. Для порівняння в 2015 році , кількість користувачів інтернету становила 3.2 млрд чоловік. Також, згідно із статистикою зростає кількість користувачів, які використовують смартфони

для доступу в мережу Інтернет, так згідно з проведеним дослідженням компанією WeAreSocial's, в порівнянні з 2014 роком кількість користувачів мобільного інтернету зросла на 115 млн чоловік. Зрозуміло, що зі збільшенням інтернет аудиторії збільшується кількість корпоративних і інформаційних ресурсів. В останні роки можна спостерігати значні зміни в мережі Інтернет. Сайти, які раніше були платформою для розташування статичного контенту, тепер стали багато функціональними, інтерактивними системами для надання різної інформації. Розвиток Інтернету нерозривно пов'язаний з проектуванням сайтів. Масова поява сайтів спровокувала проблему їх якості. Популярність створення веб-ресурсів сприяла розробці різних систем і програм, які спрощують процес написання сайту. Також, вони допомагають підвищити ефективність роботи, а також дозволяють розробнику сфокусуватися на основнійлогіці програми. Такі технології, як PHP, Java, Microsoft.Net, MySQL, Oracle, Microsoft SQL Server і розроблені на їх основі фреймворки - це каркаси системи або підсистеми, що можуть включати допоміжні програми, мови сценаріїв - і все, що полегшує розробку й об'єднання різних компонентів. Фреймворки за останній час набрали популярність, і стали базовою платформою для розробки web-сайтів. Використання фреймворків дозволяє економити велику кількість часу, зменшити навантаження на процес розробки, позбавляючи від проблеми повторюваного коду, і швидко створювати застосунки. Фреймворки можна розділити на дві категорії:фреймворки для написання Back-End(серверний код сайту) та Front-End(клієнтський код сайту). Проаналізувавши інформацію з мережі Інтернет, можна побачити, що існує сотні фреймворків для створення web-застосунків. Тому досить складно зробити вибір фреймворку, так як кожен з них має велику кількість привабливих функцій та доповнень. А неправильний вибір фреймворку може стати основною причиною невдачі проекту.

Мета дослідження. Аналіз та порівняння фреймворкуYii2 з іншими популярними фреймворками, дослідження розробки веб-застосункуза допомогоюPHPфреймворкуYii2 на прикладі інтернет-магазину.

Результати наукової розвідки. Yii – це фреймворк для веб-програмування загального призначення, який може бути використаний для розробки практично будь-яких веб-застосунків. Завдяки наявності засобів кешування, Yii особливо підходить для розробки застосунків з великим потоком трафіку, таких як портали, форуми, системи управління контентом (CMS), системи електронної комерції тощо.Yii2, як і більшість популярних backend-фреймворків, написаний і використовує в своєму коді мову програмування PHP.

Щоб почати вивчати Yii2 потрібно знати PHP версії 5.4.0 або вище, необхідне загальне розуміння принципів об'єктно-орієнтованого програмування, оскільки фреймворк повністю слідує цій парадигмі.

Основні переваги Yii2:

- Як і багато інших PHP-фреймворків, Yii втілює архітектурний шаблон MVC (Model-View-Controller) та сприяє організації коду відповідно до вимог шаблону.
- Yii дотримується філософії простого й елегантного коду. Yii ніколи не буде намагатися ускладнювати дизайн тільки заради слідування будь-яким шаблонам проектування.
- Yii є full-stackфреймворком і включає в себе перевірені можливості, які добре себе зарекомендували: конструктори запитів та ActiveRecord для реляційних та NoSQL баз даних, підтримка REST API, багаторівневе кешування та інші.
- Yii надзвичайно розширюваний. Можна налаштувати або замінити практично будь-яку частину основного коду. Завдяки надійній архітектурі розширень Yii, досить легко використовувати або розробляти поширюванні розширення.
- Висока швидкодія завжди є головною ціллю Yii.

Висновки. Yii — проект не однієї людини. Він підтримується і розвивається сильною командою і великою спільнотою розробників, які їй допомагають. Команда розробників фреймворкуYii стежить за тенденціями веб-розробки і розвитком інших проектів. Найбільш значимі можливості та кращі практики регулярно впроваджуються у фреймворк у вигляді простих й елегантних інтерфейсів.

Використані джерела та література:

1. The RedMonk Programming Language Rankings: June 2019 [Electronic resource] // Statista. – Modeofaccess : https://redmonk.com/sogrady/2019/07/18/language-rankings-6-19/. – The title from thes creen.
2. Що таке Yii? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: https://yiiframework.com.ua/uk/. – Назва з екрана.
3. Php [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/PHP. – Назва з екрана.
4. Выбираем Yii2 или laravel[Електронный ресурс]. – Режим доступа : URL: https://habr.com/ru/post/353434/. – Загл. с экрана.

***Тимошок Олександр**, студент IV курсу*
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Шилін В.П., доцент МНТУ

МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ

Актуальність проблеми. Інформація серед усіх факторів діяльності будь-яких організацій за важливістю виходить на перше місце. Відомий вислів «хто володіє інформацією, той володіє світом» є дуже актуальним в XXI столітті. Тому завжди будуть існувати люди або групи людей, які будуть прагнути незаконно цією інформацією володіти. Особливо, якщо ця інформація конфіденційна.

В сучасну еру високих технологій велика кількість інформації зберігається в електронному вигляді в середовищі комп'ютерних мереж. Методів захисту, які використовуються в наш час є велика кількість, але для того, щоб уникнути несанкціонованого доступу до конфіденційної

інформації або мінімізувати ризик успішних атак, необхідно знайти найефективніший варіант поєднання цих методів.

Метою дослідження є розробка типових рішень щодо забезпечення захисту локальних та корпоративних мереж [1].

Задачами дослідження є:

1) аналіз безпеки мережі як процесу, визначення характеристик і механізмів реалізації типових мережних атак;

2) аналіз методів мережного захисту;

3) визначення складу засобів, що реалізують методи мережного захисту, та характеристик цих засобів;

4) розробка рішень щодо встановлення, налаштування та конфігурування засобів мережного захисту.

Розроблені рішення повинні бути типовими, такими що можуть бути використані для побудови системи захисту будь-якої комп’ютерної мережі.

Результати наукової розвідки.

1) Проведений аналіз безпеки мережі як процесу, визначені характеристики і механізми реалізації типових мережних атак [2]:

- аналіз мережного трафику;
- підміна довіреного об'єкту або суб'єкту розподіленої ОС;
- атака при встановленому віртуальному каналі;
- атака без встановленого віртуального каналу;
- фальшивий об'єкт розподіленої ОС;
- впровадження в розподілену ОС фальшивого об'єкту шляхом нав'язування фальшивого маршруту;
- модифікація інформації;
- підміна інформації.

2) Проведено аналіз наступних методів мережного захисту [3]:

- управління фізичним доступом;
- контроль доступу до ресурсів системи;

- сканування на наявність вразливих місць;

- виявлення вторгнення;

- організація захищених підмереж з використанням міжмережевих екранів;

- організація захищених віртуальних приватних мереж;

- захист від шкідливого програмного коду;

- шифрування.

3) Розроблений склад засобів, що реалізують методи мережного захисту та наведені характеристики цих засобів:

- електроні ключі eToken - аналог смарт-карти, виконаний у вигляді ключа. Він напряму підключається до комп'ютера через порт USB [4];

- система виявлення атак Snort- механізм контролю і аналізу статистики встановлюваних з'єднань, виявляє спробу сканування системи або проведення атаки виду «відмова в обслуговуванні»[5];

- персональний брандмауер OutpostFirewallPro [6];

- корпоративний антивірус McAfeeEndpointSecurity[7];

- система виявлення уразливостей Microsoft BaselineSecurityAnalyzer [8];

- система захисту від спаму SpamBayes [9];

- антишпигунськепрограмне забезпеченняAd-AwareSE [10].

Розроблені рішення можуть використовуватися як типові для побудови системи захисту комп’ютерних мереж.

Висновки. Головним результатом дослідженняє визначені методи і засоби, що реалізують концепцію «багаторівневого захисту»мережі, а також рішення щодо їх використання.

Під багаторівневим захистом мережі слід розуміти комплекс засобів захисту, взаємодія, розташування та конфігурація яких забезпечує мінімальний ризик успішної атаки. Не існує жодних універсальних засобів, і жоден окремий компонент не може в достатній мірі захистити мережу. Для

ефективного захисту необхідно розгорнути велику кількість компонентів, що працюють разом.

Концепцію багаторівневого захисту необхідно використовувати для захисту індивідуальних машин та корпоративної мережі в цілому.

Використані джерела та література:

1. Шаньгин В. Ф. Комплексная защита информации в корпоративных системах : учеб. пособ. / В. Ф. Шаньгин. – М.: ИД «Форум» ИНФРА-М, 2010.
2. Кавун С. В. Інформаційна безпека : навч. посіб. С. В. Кавун. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2008.
3. Бурячок В. Л. Інформаційна та кібербезпека: соціотехнічний аспект : підручник / В. Л. Бурячок. – Київ: ДУТ, 2015.
4. Електроні ключі Etoken [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://www.avtor.ua/apparatnye-produkty/securetoken-337f.html. – Назва з екрана.
5. Система виявлення атак Snort та COA Snort [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://easy-code.com.ua/2014/08/sistema-viyavlennya-atak-snort/. – Назва з екрана.
http://easy-code.com.ua/2015/01/vikoristannya-soa-snort/. – Назва з екрана.
6. Персональний брандмауер OutpostFirewallPro[Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://remontcompa.ru/531-fayervol-outpost-firewall-pro-nadezhnaya-zaschita-ot-atak-hakerov.html. – Назва з екрана.
7. Корпоративний антивірус McAfeeEndpointSecurity[Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://itpro.ua/product/mcafee-endpoint-protection-advanced-suite/?tab=description. – Назва з екрана.
8. Система виявлення уразливостей Microsoft Baseline Security Analyzer[Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://studme.org/179808/informatika/vyyavlenie_uyazvimostey_pomoschyu_microsoft_baseline_security_analyer. – Назва з екрана.
9. Система захисту від спаму Spam Bayes[Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://habr.com/ru/post/415963/. – Назва з екрана.
10. Антишпигунське програмне забезпечення Ad-AwareSE [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://it.wikireading.ru/25154. – Назва з екрана.

***Цибко Іван**, студент IV курсу,*
спеціальність «Інженерія програмного забезпечення»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Коротун Т.М.,
кандидат фізико-математичних наук, доцент

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ РОЗРОБКИ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСУ НА БАЗІ ФРЕЙМВОРКУ REACT

Актуальність проблеми. На сьогоднішній день Інтернет – це не тільки простір для розміщення інформації про фірми та послуги. В мережі Інтернет знаходяться мільйони веб-сайтів різного спрямування – це сервіси обміну миттєвими повідомленнями, соціальні мережі, аудіо та відеохостінги,

геоінформаційні системи, інтернет-магазини, системи рекомендацій, освітні портали, інтернет-банки, автоматизовані системи оплати рахунків і контроль витрат по комунальних платежах.

Веб-індустрія є однією з провідніх галузей, тому має надзвичайно швидкі темпи розвитку. Створення веб-сайту є важкою працею і щоб прискорити процес створення веб-сайту були створені безліч різніх систем, програм і бібліотек, які допомагають спростити процес написання коду, підвищити ефективність роботи, збільшити швидкість розробки, позбавити від проблеми повторюваного коду, тощо.

Сьогодні найпопулярнішими наборами інструментів для підвищення швидкості розробки веб-сайтів є фреймворки, які отримали велику популярність в індустрії веб-розробки і стали базовою платформою для розробки веб-застосунків. З їх допомогою процес розробки сайтів стає набагато легше і функціональніше.

Проаналізувавши інформацію з мережі Інтернет, можна побачити, що існує сотні фреймворків, які допомагають вирішувати безліч різних завдань у створенні веб-сайтів. Одним з найпопулярніших фреймворків, з якими розробники хотіли б попрацювати, за даними опитування сайту StackOverflowy 2019 році, є React [1].

React – це інструмент для створення призначених для користувача інтерфейсів. Його головне завдання – забезпечення виведення на екран того, що можна бачити на веб-сайтах. React значно полегшує створення інтерфейсів завдяки розподіленню кожної сторінки на невеликі фрагменти або компоненти.

Багато розробників обирає React за те, що він легкий у вивченні, має високий рівень гнучкості та невеликий розмір.

Мета дослідження – аналіз та порівняння фреймворку Reactз іншими популярними фреймворками, дослідження розробки веб-застосунку за допомогою Java Scriptбібліотеки React на прикладі сайту для створення списку справ або задач.

Результати наукової розвідки. Спочатку React був створений в компанії Facebook для своїх внутрішніх цілей, але в травні 2013 року на конференції «JSConfUS» початковий код React був відкритий. Це дало величезний приріст популярності і React став стрімко розвиватися. Зараз з тих компаній, які використовують React як основний фреймворк для розробки, можна назвати: Facebook, Instagram, Uber, Netflix, Dropbox, WhatsApp та інші. Що, по суті, доводить популярність і актуальність даної JavaScript бібліотеки [2].

React, як і більшість популярних фреймворків, написаний і використовує в своєму коді мову програмування JavaScript.

JavaScript – це мова програмування, яка додає інтерактивність на веб-сайт (наприклад: ігри, відгук при натисненні кнопок або при введенні даних у форми, динамічні стилі, анімація) та застосовується до HTML документу [3].

Згідно з опитуваннням сайту Stack Overflow, JavaScript є найбільш часто вживаною мовою програмування в 2019 році. Вже сьомий рік поспіль JavaScript є найпоширенішою мовою програмування [1].

Щоб почати вивчати React не потрібно ідеально знати JavaScript, адже вивчити його можна навіть якщо ви знайомі тільки з іншими мовами програмування. Достатньо знати такі поняття програмування, як: функції, об'єкти, масиви та класи.

Коли інженери розробляли Facebook, вони зіткнулися з безліччю проблем. Наприклад, однією з них була синхронізація даних між різними блоками сайту (повідомлення або оповіщення). Для вирішення цієї проблеми інженери Facebook підійшли досить просто: вони розбили веб-сайт на компоненти, які були написані за допомогою JavaScript і мали свою власну логіку. Проте, це рішення не було панацеєю, так як компоненти часто зверталися до DOM-дерева, що є дуже витратним для JavaScript і сповільнювало роботу веб-сайту.

Ідеальне рішення для цього надав React–він запропонував концепт VirtualDOM, що дозволило змінювати частини веб-сайте, які змінилися, не

зачіпаючи інші. Це рішення значно збільшило швидкість роботи і рендеринга сторінки.

Основними відмінностями та перевагами React від інших популярних фреймворків є [4]:

- розмір фреймворка;
- швидкість роботи;
- односпрямований потік даних;
- компіляція в HTML на сервері;
- використання JSX.

Висновки. На даний момент React є найпопулярнішим інструментом для розробки веб-сайтів. React є open-source проектом, у нього є багато користувачів, які всіляко підтримують цей інструмент.

Це означає, що в мережі Інтернет є безліч фрагментів і готових рішень, які можна використовувати в своєму коді. Більшість проблем з сумісністю браузерів, неполадками коду, можна легко вирішити, лише пошукавши в інтернеті - відповідь точно знайдеться або на нього з задоволенням дадуть відповідь на тематичних форумах.

Аналізуючи вакансії веб-розробника в інтернеті, можна побачити, що переважна кількість їх вимагають знання фреймворка React.

Тому, React є однією з найбільш затребуваних і актуальних технологій на даний момент, що підкреслює важливість його вивчення на тлі інших фреймворків.

Використані джерела та література:

1. Stack Overflow Developer Survey 2019 [Electronic resource] // Statista. – Mode of access : https://insights.stackoverflow.com/survey/2019. – The title from the screen.
2. Что можно сделать на ReactJS [Електронный ресурс]. – Режим доступа : URL: https://artjoker.ua/ru/blog/chto-mozhno-sdelat-na-react-js/. – Загл. с экрана.
3. Основы Java Script [Електронный ресурс]. – Режим доступа : URL: https://developer.mozilla.org/ru/docs/Learn/Getting_started_with_the_web/JavaScript_basics. – Загл. с экрана.
4. Преимущества react [Електронный ресурс]. – Режим доступа : URL: https://hcbogdan.com/frontend/2016/02/14/react-benefits/. – Загл. с экрана.

ІІІ. СЕКЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

Беребен Євгеній, *студент ІІІ курсу,*
спеціальність «Менеджмент»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник:Наторіна А. О.,
кандидат економічних наук

МАРКЕТИНГОВА ТОВАРНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

Актуальність проблеми. В умовах глобалізації підвищується роль маркетингової товарної політики, що обумовлено загостренням конкурентної боротьби за ринки збуту товарів; підвищенням уваги споживачів до якості товарів; збільшенням темпу росту появи нових товарів і товарів-замінників; підвищенням ролі реклами, стимулювання збуту, PR [3, с. 1]. З огляду на це,можна констатувати, що формування маркетингової товарної політики підприємства на міжнародному ринку є однією з головних складових успішного розвитку та отримання прибутку підприємством.

Вивченню різних аспектів формування маркетингової товарної політики підприємства на міжнародному ринку присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: Л. Жайворонок [2], О. Калініченко [3], Л. Карпенко [4], М. Кірносова[5], Ф. Котлер, Ж-Ж. Ламбен, М. Мак-Дональд, А. Наторіна [1], М. Окландер [5], Й. Шумпетер. Недостатнє вивчення питання обумовлює актуальність проведення подальшого дослідження.

Мета дослідження полягає у дослідженні та аналізі особливостей маркетингової товарної політики підприємства на міжнародному ринку, а також визначенні особливостей її формування.

Результати наукової розвідки. Маркетингову товарну політику на міжнародному ринку неможливо відокремити від реальних умов функціонування й розвитку зовнішнього середовища підприємства, від специфіки його виробничо-комерційної й маркетингової діяльності. Усі

питання, пов’язані з формуванням стратегії й тактики проведення товарної політики, повинні вирішуватися відповідно до вимог ринку і поведінки конкурентів. Відсутність обґрунтованої маркетингової товарної політики підприємства на міжнародному ринку призводить до нестійкості асортименту та втрати контролю над конкурентоспроможністю й комерційною ефективністю товарів [4, с. 63].

Узагальнюючи різні трактування, а також використані для аналізу наукові підходи, можна визначити трьохвимірну сутність маркетингової товарної політики підприємства на міжнародному рівні [2]:

1) як процес – діяльність щодо досягнення вигідної стратегічної позиції підприємства в середовищі цільових та ресурсних ринків, мікро- та макроринкового оточення в умовах активної дії конкурентів та контрагентів;

2) в інституційному аспекті – система уявлень керівництва та персоналу підприємства щодо доцільних принципів, методів, завдань, припустимих меж реалізації рішень щодо впливу на зовнішнє середовище підприємства, джерел відбору цих рішень, а також підстав владного характеру в процесі здійснення управлінських та ринкових впливів;

3) в організаційному аспекті – управлінська підсистема стратегічного рівня, чиїм призначенням є вироблення пріоритетних та/або домінантних форм інтеграції постійних функцій підприємства та окремих стратегій в єдину та послідовну логіку, основою реалізації – суперечлива взаємодія неоднорідних партій та груп інтересів із складу персоналу підприємства та безпосередніх стейкхолдерів його діяльності, структурною формою – підсистема рольових комплексів поведінки працівників підприємства щодо визначення суб’єктності влади та реалізації її з метою досягнення цілей.

В умовах глобалізації підприємство має швидко приймати рішення щодо вибору стратегії і тактики у рамках реалізації маркетингової товарної політики. Структура та цілі маркетингової товарної політики на міжнародному ринку наведені на рис.

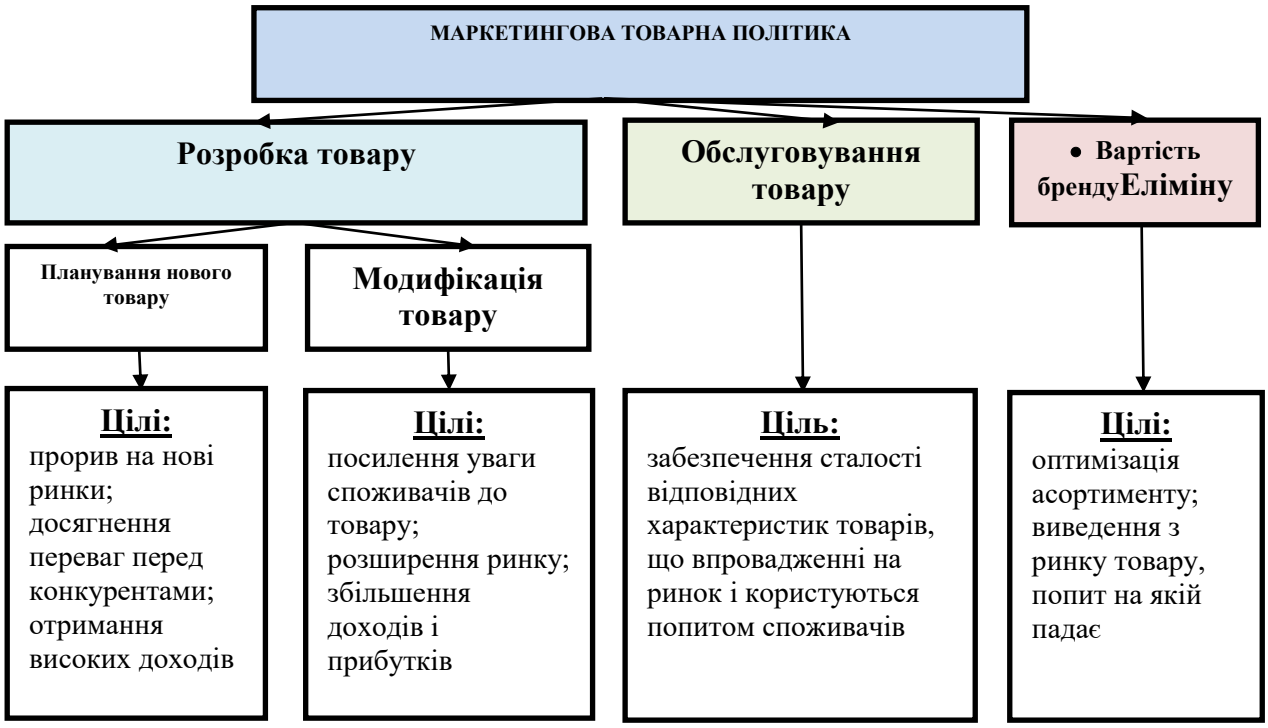

Рисунок – Структура та цілі маркетингової товарної політики на міжнародному ринку [1-5]

Згідно рис., здійснення маркетингової товарної політики підприємства на міжнародному ринку потребує систематизації цілей та задач, правильне її планування.Процес формування маркетингової товарної політики на міжнародному ринку повинен бути заснований на стратегічному підході, який припускає розробку довгострокового, перспективного курсу й передбачає вирішення наступних принципових завдань [3, с. 10-11]:

– оптимізація й відновлення товарного асортименту з урахуванням життєвого циклу товару та співвідношення товарів в асортиментній програмі;

– цілеспрямована адаптація товарного асортименту до вимог цільового ринку й споживачів;

– забезпечення якості та конкурентоспроможності товарів;

– освоєння нових ринків при збуті існуючих і нових товарів;

– управління процесом розробки й виведення на ринок нових видів товарів;

– стратегічне позиціонування товарів на ринку;

– планування процесу вилучення з асортименту товарів, що втрачають ринкові позиції.

Висновки. Таким чином, за результатами дослідження визначено сутність маркетингової товарної політики підприємства на міжнародному ринку. Визначено особливості процесу формування маркетингової товарної політики на міжнародному ринку, розглянуто її структуру та цілі. Встановлено необхідність застосування стратегічного підходу до формування маркетингової товарної політики підприємства в умовах глобалізації.

Використані джерела та література:

1. NatorinaA. Congruent marketing product strategies of the enterprises [Електронний ресурс] / A. Natorina // Економічний часопис XXI. – 2017. – № 163(1–2(1)). – С. 75–78. – Режим доступу : http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/DOI/ea-V163-16.pdf. – Назва з екрана.
2. Жайворонок Л. В. Маркетингова товарна політика в системі сучасного концептуального забезпечення управління підприємництва [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2015. – № 12. – Режим доступу :http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5004. – Назва з екрана.
3. Калініченко О. О. Формування маркетингової товарної політики підприємства в сучасних економічних умовах / О. О. Калініченко // Економіка. Управління. Інновації. Сер.: Екон. науки. – 2017. – № 1 (20). – С. 1–12.
4. Карпенко Л. В. Генезис поняття «маркетингова товарна політика» у вітчизняній економічній літературі / Л. В. Карпенко // Вісн. Хмельниц.нац. ун-ту. – 2011. – № 6, т. 2. – С. 62–65.
5. Окландер М.А. Маркетингова товарна політика : навч. посіб. / Окландер М. А., Кірносова М. В. –Київ: Центр учб. літ-ри, 2017. – 208 с.

Гаврилюк Ростислав, *студент ІІ курсу,*
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Полтавський інститут бізнесу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава)
Науковий керівник: КононенкоР.М.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми. Ступінь та динаміка розвитку інноваційних процесів є визначальним показником економічного стану країни,її здатності до дійсних ринкових перетворень за рахунок створення, впровадження, поширення та практичного використання нової техніки, новітніх

технологічних процесів, нової продукції та сировини, сучасних методів організації виробництва та його матеріально-технічного забезпечення тощо.

Інноваційні процеси - це рушійна сила, яка впливає на стратегічний економічний розвиток країни. Недостатність підтримки інноваційної сфери з боку держави, незадовільна інноваційна активність переважної більшості підприємств, недостатня сформованість інноваційної інфраструктури актуалізують питання фінансового забезпечення інновацій. Фінансування інноваційної сфери підтримує процес розвитку технологій та отримання доступу до ринків, починаючи з моменту здійснення інвестицій у виробничі ресурси та закінчуючи моментом надходження фінансів від продажу продукції. Однією із особливостей формування сучасної національної інноваційної системи є розробка і реалізація механізмів встановлення партнерських та кооперативних відносин між державою і бізнесом, серед яких провідну роль відіграє система фінансового забезпечення інноваційного розвитку.

Мета дослідження – дослідити засади фінансового забезпечення інноваційного розвитку.

Результати наукової розвідки. Необхідною умовою забезпечення фінансування інноваційної діяльності є наявність розвинутої інфраструктури фінансового ринку, зокрема небанківських фінансових установ. Серед них ключову роль відіграють страхові, лізингові, факторингові, фінансові компанії, інститути спільного інвестування, недержавні пенсійні фонди, кредитні спілки.

Розвиток інноваційної активності підприємств також залежить від залучення іноземних інвестицій. Безпосереднє інвестування іноземного капіталу в економіку України є актуальнішим, ніж надання кредитів, які збільшують зовнішній державний борг країни, а також витрати щодо його обслуговування.

Дослідженню проблем розвитку інноваційної сфери, її фінансування, відтворення та ефективності використання інвестиційних ресурсів в

інноваційному процесі присвячено праці вітчизняних і зарубіжних економістів та учених, таких як Геєць В.М., Ігнатюк А.І., Кваснюк Б.Є., Мешко Н.П., Осецький В. Л., Федулова Л.І. та інших науковців.

В умовах ринкової економіки інновації виступають інструментом суперництва, підвищують конкурентоспроможність і стійкість розвитку того чи іншого господарюючого суб'єкта. В умовах глобалізації економічних процесів інновації трансформуються в фактор успішності функціонування та розвитку.

З точки зору дослідників, здатність підприємств до використання інновацій визначається: технологічною специфікою підприємства (ступенем інтегрованості технологічного процесу і можливістю його вдосконалення); ємністю ринку та перспективами продукту; фінансовим становищем підприємства; технологічними можливостями підприємства (наявністю технологічної бази для інновації); ринковою стратегією підприємства; суб'єктивними чинниками (підприємливість та гнучкість керівництва); віком підприємства. Як видно з цього переліку, успішний інноваційний розвиток підприємства передбачає належний рівень розвитку внутрішнього та зовнішнього середовища [2, с.57].

Система фінансування інноваційного розвитку розглядається як складовий елемент фінансової політики держави. Ця система має забезпечити вирішення наступних важливих завдань: створення необхідних передумов для швидкого й ефективного впровадження науково-технічних новинок в усі сфери народногосподарського комплексу країни; забезпечення її структурно-інноваційної перебудови; збереження та розвиток науково-технічного потенціалу країни, насамперед з пріоритетних напрямків розвитку науки та техніки; створення необхідних матеріальних умов для збереження кадрового потенціалу науки і техніки, запобігання його відтоку за межі держави [3,с. 23].

Якщо фінансове забезпечення розглядати як сукупність фінансових ресурсів суб'єктів усіх сфер і ланок фінансової системи, то його склад

найповніше характеризує аналіз ресурсів з погляду рівнів економічної системи, які можна поділити на:державні фінанси (рівень макроекономіки);фінанси суб'єктів господарювання (рівень мікроекономіки); міжнародні фінанси (рівень світового господарства); фінансовий ринок і страхування (забезпечувальні сфери). Розвиток фінансового ринку, інновації, фінансова інтеграція забезпечують зростання асортименту фінансових можливостей для інноваційних підприємств. Тож конкурентоспроможна і диверсифікованіша фінансова система дає змогу ефективніше розподіляти ризики і спрямовувати фінансові ресурси в інноваційний сектор економіки з високим потенціалом зростання. Зазначимо, що фінансова система забезпечує фінансову підтримку інноваційної діяльності підприємств, акумулює фінансові ресурси для реалізації інноваційних проектів, організовує процес фінансування науково-технічної діяльності на умовах програмно-цільового пріоритетного підходу.

Проте нестача обсягів фінансування й обмеженість основних джерел фінансових ресурсів створює труднощі для ефективної реалізації інноваційних проектів.

Важливою складовою фінансового забезпечення інноваційного розвитку виступають його джерела:зі складу державних фінансових ресурсів — це кошти державного та місцевих бюджетів, позабюджетних фондів;зі складу фінансових ресурсів суб’єктів господарювання — це власні кошти підприємств;зі складу ресурсів суб’єктів фінансового ринку — це фінансові ресурси банківських і небанківських фінансових установ;зі складу іноземних фінансових ресурсів — це кошти іноземних інвесторів та інші зовнішні фінансові ресурси [1, с. 88].

Оскільки різним джерелам фінансових ресурсів властиві різні методи та форми їх переходу від суб'єкта до об'єкта фінансування, виділимо методи, притаманні державним і недержавним джерелам фінансових ресурсів. Так, перші здійснюють фінансування з використанням методів прямої фінансової підтримки, які містять цільове безповоротне фінансування, державне

замовлення, державне кредитування, та непрямих методів стимулювання інноваційної активності — інструменти податкової, митної, амортизаційної політики. Недержавним джерелам фінансових ресурсів (комерційне інвестування) притаманні такі методи та форми фінансування, як самофінансування, кредитування, венчурне інвестування, лізинг тощо. Тобто, у загальному вигляді фінансове забезпечення інноваційного розвитку має три головні форми: державне фінансування, кредитування, самофінансування.

Засобами або прийомами дії фінансових методів є фінансові важелі, до них відносять: стимули і санкції, норми та нормативи, умови і порядок формування доходів, нагромаджень і фондів, умови і принципи фінансування та кредитування. Головні фінансово-кредитні важелі й інструменти інноваційного розвитку — прибуток, амортизаційні відрахування, ціна, податки, бюджет, орендна плата, відсоток, дивіденди, стимули, валютні курси, інвестиції, дотації, субсидії, штрафи, премії [1, с.92].

Процес фінансового забезпечення інноваційного розвитку включає такі підпроцеси: формування оптимального за критеріями максимальної ефективності, часової актуальності та мінімального ризику інноваційного портфелю; виявлення усіх доступних підприємству джерел фінансування інвестиційного забезпечення інноваційних процесів; оцінка витрат у розрізі кожного із виявлених джерел фінансування; кількісне оцінювання економічного ефекту, ефективності та ризику сукупності інновацій, профінансованих за рахунок визначених на попередніх етапах джерел.

Висновки. Отже, комплексний аналіз і систематизація джерел фінансових ресурсів інноваційних підприємств дають змогу дійти висновку, що джерелами фінансових ресурсів забезпечення інноваційного розвитку є кошти державного бюджету, місцевих бюджетів, спеціалізованих інноваційних фондів, власні кошти суб'єктів інноваційної діяльності, венчурний капітал, кошти фінансових установ, іноземні інвестиції та приватні заощадження тощо, акумульовані з метою фінансування необхідного обсягу інноваційних витрат і забезпечення прибутку.

Використані джерела та література:

1. ДибаМ. І. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України : монографія / М. І. Диба, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова [та ін.]. – Київ: КНЕУ, 2013. – 425 с.
2. Зянько В. В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України : монографія / В. В. Зянько, І. Ю. Єпіфанова, В. В. Зянько. – Вінниця: ВНТУ, 2015. – 172 с.
3. ПальчевичГ.Т. Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності та механізми їх залучення / Г. Т. Пальчевич// Наук. пр. Кіровогр.нац. техн.ун-ту. Сер. Екон.науки. – Кіровоград, 2010. – Вип. 18, ч. І. – С. 23–28.

Гушпет Владислав, *студент ІІІ курсу,*
спеціальність «Менеджмент»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник:Наторіна А. О.,
кандидат економічних наук

РЕКЛАМНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Актуальність проблеми. Посилення інтернаціоналізації міжнародної економіки, зростання конкуренції в умовах міжнародного ринку, глобалізація підвищують, актуальність проблеми просування товарів та послуг на світові ринки, а разом із цим – використання міжнародної реклами для конкурентного позиціювання підприємств на міжнародному ринку. Зазначене підкреслює важливість та значимість для підприємства використання у практичній діяльності на міжнародному ринку реклами як одного з найефективніших засобів маркетингових комунікацій.

Теоретичні та практичні засади рекламної діяльності підприємства на міжнародному ринку відображено у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: У. Аренс, К. Бове, О. Данайканич [3], Ф. Джефкінс, М. Кот [5], О. Кот [5], А. Наторіна [1], Н. Савицька [5]. Важливість проблематики обумовлює проведення подальших досліджень.

Мета дослідження – визначити роль та специфіку рекламної діяльності підприємства в умовах інтернаціоналізації міжнародної економіки.

Результати наукової розвідки. Реклама займає центральне місце у маркетинговій системі підприємства, що здійснює діяльність на

міжнародному ринку. Досить часто рекламу виділяють як самостійний напрямок, але найбільш ефективною вона є в комплексі маркетингу[1-5]. Реклама – це цілеспрямований вплив на споживача з метою просування товарів та послуг. Основні характеристики рекламиподано нижче (рис.).

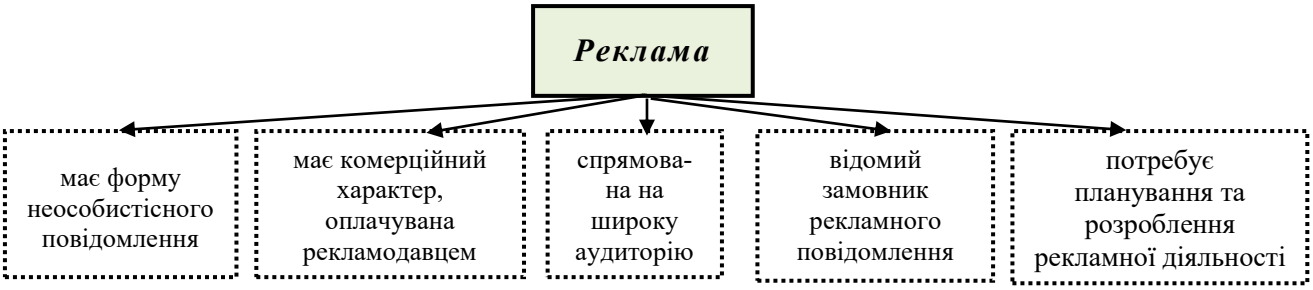

Рисунок – Основні характеристики реклами [2, с. 63]

Існує дві основні моделі оцінки аспектів, які необхідно враховувати при розробці реклами для інших країн: модель, орієнтована на ринок (визнає наявність місцевих, регіональних та міжнародних марок майже у всіх категоріях продукції, основні змінні – частка ринку торгової марки в рамках категорії та величина категорії) та модель, орієнтована на культуру (визнає, що люди в цілому світі мають однакові потреби, але підкреслює, що ці потреби задовольняються по-різному в різних культурах) [4, с. 172].

Ефективність реклами – це ступінь дії рекламних засобів на споживачів на користь виробника або посередника, яка визначається до і після передачі рекламного звернення. Визначення ефективності реклами є важливим елементом процесу планування і здійснення рекламної діяльності підприємствами та є вагомим фактором підвищення загальної ефективності й прибутковості підприємницької діяльності. В процесі визначення ефективності реклами можна [3,с. 27]:

– оцінити необхідність застосування та використання реклами для даного підприємства чи певного виду продукції (послуги) та популярність окремих рекламних засобів (носіїв реклами) з огляду на різноманітні цільові аудиторії на основі вивчення рейтингу у медіа;

– проаналізувати результативність рекламної політики підприємства в цілому, шляхом вивчення ступеня поінформованості споживачів і

потенційних клієнтів про товари фірми до і після проведення рекламної кампанії та окремих рекламних кампаній за допомогою порівняльної їх оцінки і реакцій цільової аудиторії;

– проранжувати види реклами за ступенем ефективності, доцільності їх використання в залежності від потреб і бажань споживачів, особливостей пропонованої продукції та, безпосередньо, фінансових можливостей підприємства;

– обрати, на основі проведеного маркетингового аналізу, найкращий варіант дій стосовно рекламування товарів або послуг підприємства.

У системі інформаційного забезпечення управління рекламною діяльністю підприємства на міжнародному ринку має формуватися вірогідна, своєчасна і релевантна інформація про внутрішній стан (кваліфікаційний рівень працівників рекламних служб, ефективність рекламних технологій і операцій, стан основних засобів, якість і собівартість рекламної продукції тощо) та зовнішнє макро- і мікросередовище учасників рекламного бізнесу (віковий склад населення, його культурні традиції і соціальну структуру, розвиток економіки, ринкових відносин і конкуренції, тенденції інноваційного розвитку товарівта технологій, особливості законодавчої системи, стан податкової системи) [4, с. 230].З огляду на це, застосування системного підходу до управління рекламною діяльністю підприємства на міжнародному ринку та формування його інформаційного забезпечення є одним із ключових питань підвищення рівня його конкурентоспроможності в умовах інтернаціоналізації міжнародної економіки.

Висновки. Визначено роль реклами у діяльності підприємства на міжнародному ринку та розглянуто її основні характеристики. Досліджено ефективність рекламної діяльності підприємства в умовах інтернаціоналізації міжнародної економіки.

Використані джерела та література:

1. Natorina A. Management of digital business in the context of country's economic development[Електронний ресурс] / Natorina A. // Маркетинг і цифрові технології. – 2018. – Т. 2, № 4. – С. 94–104. – Режим доступу : https://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/56/53. – Назва з екрана.

2. Водяник М. О. Сучасні тенденції розвитку реклами як базового інструменту маркетингових комунікацій / М. О. Водяник // Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту. Сер. Екон. і менедж. – 2016. – Вип. 22. – С. 61–65.

3. Данайканич О. В. Вдосконалення підходів визначення ефективності рекламної діяльності підприємств / О. В. Данайканич // Наук. вісн. Ужгород.ун-ту. Сер. Економіка. – 2011. – Вип. 33, ч. 4. – С. 26–30.

4. Івасів О. Особливості міжнародної реклами / О. Івасів // Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі : матеріали IX Регіон.наук.-практ. Інтернет-конф. молодих вчених та студ. – Тернопіль: ТНТУ, 2018. – С. 172–173.

5. Савицька Н. Л. Канали маркетингових комунікацій як засіб підвищення комунікативної активності підприємств торгівлі / Савицька Н. Л., Кот О. В., Кот М. О. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 15. – С. 306–310.

***Забродна Ірина**, студентка I курсу,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Одеський національний політехнічний університет (м. Одеса)
Науковий керівник: Бондарчук М.Є.

СВІТОВИЙ РИНОК АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Актуальність проблеми. Автомобільна галузь має важливе значення в розвитку сучасної економіки. Вона позитивно впливає на науково-технічний розвиток країни, а також відіграє значну роль в зовнішньоекономічній діяльності будь-якого підприємства. Транзит товару або експортно-імпортні операції часто потребують автоперевезень. Окрім цього, автомобільна галузь є дуже важливою і для населення будь-якої країни. У зв'язку з цим вагомого значення набуває аналіз основних тенденцій розвитку світового автомобільного ринку.

Мета дослідження – проаналізувати стан та тенденції розвитку світового ринку легкових автомобілів.

Результати наукової розвідки. Автомобільна промисловість бере початок з 1860-х р. з появою сотень виробників безкінних екіпажів. Протягом багатьох десятиліть Сполучені Штати Америки лідирували в світі за загальним обсягом виробництва автомобілів. У 1929 р. автомобільна промисловість США виробляла більше 90% з них. Після Другої світової війни до 1980-х р. США виготовляли близько 75% світового виробництва автомобілів. Двічі, протягом 1980-1994 рр. та 2006-2009 рр. лідерські позиції у виробництві авто займала Японія. Проте у 2009 р. Японія поступилася

першістю найбільшому до цього часу виробнику - Китаю. Світова автомобільна промисловість є висококонкурентною, і в ній домінують компанії не тільки з Китаю, США та Японії, але й Європи, Індії та Південної Кореї (рис. 1)

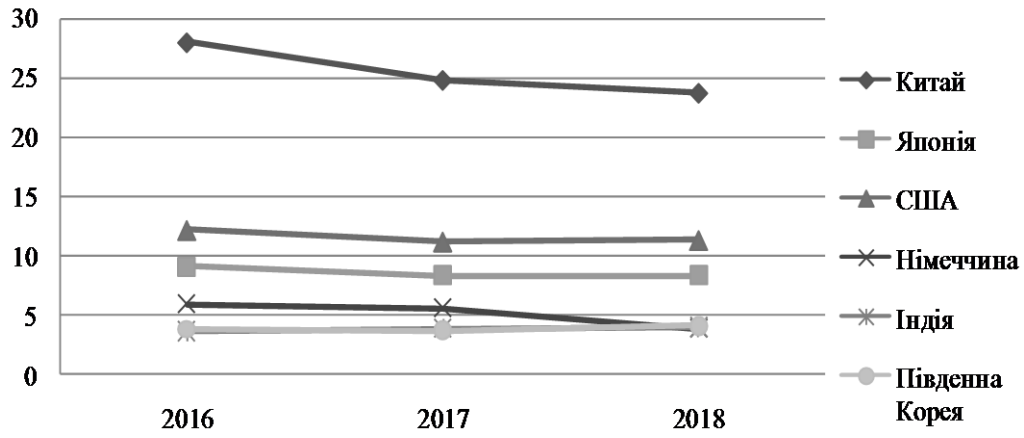

Рисунок 1 - Обсяги виробництва авто серед найбільших виробників за 2016-2018 рр., млн. шт.

Протягом 2016-2018 рр. світовий ринок автомобілів характеризується тенденцією до зменшення обсягів виробництва. Станом на кінець 2018 р. світові обсяги виробництва легкових автомобілів зменшились на 1,3% у порівнянні з показниками 2017 р. Обсяг випуску легкових автомобілів у 2018 р. становив 70,679 млн. штук, у 2017 р. – 73,5 млн. штук.

Зниження виробництва протягом 2016-2018 рр. спостерігається в Китаї - на 15,4%. У 2017 р. підприємства країни випустили 24,8 млн. легкових автомобілів. Другою, за величиною обсягів автомобілевиробництва, країною стали Сполучені Штати Америки. Їх показник дорівнює 11,33 млн. авто за 2018 р. В порівняні з 2016 р. він зменшився на 7%. Японія, з випуском легкових автомобілів у розмірі 8,358 млн. штук у 2018 р., що на 8,1% менше за показник 2016 р., посіла третє місце рейтингу. Зниження обсягів виробництва спостерігається також і у Німеччині. Індія та Південна Корея протягом 2016-2018 рр. демонстрували зростання обсягів виробництва на 10% та 7,6% відповідно.

На зменшення обсягу продажу і виробництва легкових авто впливає багато факторів. Так торгова війна між Китаєм і США вдарила по економіці країн. Введення мита на імпорт американських авто в Китаї стало причиною підвищення ціни на окремі бренди, серед них BMW та Tesla. США в свою чергу планує ввести мито на європейські авто.

Наслідками епідемії коронавірусу є проблеми з поставками необхідних деталей, уповільнення або припинення роботи заводів, адже Китай є як одним із найбільших постачальників автозапчастин для іноземних підприємств, так і важливим ринком, на якому щорічно продається велика кількість авто більшості країн світу.

Розглядаючи виробництво і продаж автомобілів, важливо зазначити найбільші автомобільні бренди . Загалом увесь обсяг продажу авто належать 21 автобренду, які у свою чергу об’єднались у три концерни. Лідером є Volkswagen Group. До складу цього концерну входять Bently, Porsche, Volkswagen, Audi, Seat, Skoda, Bugatti та Lamborgini. Це об’єднання у 2018 р. продало 5,59 млн. автомобілів, що на 7,2% більше ніж у 2017 р. Найбільшу кількість авто придбало населення Південної Кореї, а найменшу – Мексики.

Об'єднання автомобільних брендів Nissan, Renault та Mitsubishi посіло друге місце у рейтингу із загальним обсягом продажів у 5,16 мільйона авто. До цієї групи, крім вищезгаданих компаній, відносяться Infiniti, Samsung, Lada, Datsun, ZNA та CMC. Найбільшу популярність їх продукція здобула на ринках Таїланду, Індонезії, Росії, Китаю, Бразилії та Аргентини.

ТОП 3 завершує група Toyota Motor Corporation із показником у 4,74 млн. авто. До складу групи входять такі бренди, як безпосередньо Toyota, представник люкс-сегменту Lexus, Scion та Daihatsu.
Серед тенденцій розвитку світового автомобільного ринку варто відзначити розширення сегменту електроавтомобілів та гібридних авто. Електромобілі набувають неабиякої популярності як на світовому авторинку, так і на українському. Найбільш популярним автобрендом стала компанія Tesla. Обсяги продажу її електромобілів на американському ринку становив 150

тис. штук, на європейському – приблизно 95 тис. штук, на китайському – 40 тис. штук.

Населенню кожної країни, в залежності від її особливостей, притаманні певні вподобання у виборі авто. Американці обожнюють велику габаритність, невибагливість, всепрохідність і технічну неперевершеність авто. Так безумовним їх фаворитом є пікап Ford серії F. Мешканці Китаю віддають перевагу дизайну, комфорту, екологічності та зручним габаритам, компактності - Nissan Bluebird Sylphy. Японці обожнюють своє авто Honda N-Box за маленький розмір, економність у покупці, експлуатації і обслуговуванні. Франція, як і Японія, віддає перевагу власним маркам. Renault Clio відзначається своїм комфортним і затишним салоном, а також задовільною вартістю. Українці у своїх пріоритетах не значно відрізняються від інших. Нашими основними критеріями є екологічність, економічність та компактність. Тому, крім електромобілів, популярними є такі марки як KIA Sportage, Toyota Camry, Hyundai Tucson, Renault Duster, Renault Logan та Toyota RAV4.

Висновки. Автомобільна галузь є важливою складовою економіки. Виробництво легкових авто позитивно впливає на економічні показники країни, а обсяг продажу показує фінансовий стан і платоспроможність населення. На розвиток і величину виробництва легкових авто впливають економічні, політичні, соціальні та екологічні чинники. Піклування про навколишнє середовище є поштовхом до популярності електромобілів та гібридів.

Використані джерела та література:

1. Как коронавирус влияет на авторинок [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://surl.li/avwd. – Назва з екрана.
2. Стали відомі виробники, які очолили світовий авторинок. Рейтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surl.li/avwc. – Назва з екрана.
3. Савич О. П. Формування цінностей споживачів на світовому ринку легкових автомобілів/ Савич Олександр Петрович / Наук. вісн. Мукачів.держ. ун-ту.Сер. Економіка. – 2016. – Вип. 2(6). – С. 2–47.
4. Найпопулярніші авто у різних країнах світу: що купують і чому (фото) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://surl.li/avvx. – Назва з екрана.

5. Стефан Благовісний. Бум «зелених» машин: 10 головних перемог електрокарів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surl.li/avwa. – Назва з екрана.
6. Торгові війни вдарили по світовому авторинку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surl.li/avwb. – Назва з екрана.
7. З'явився рейтинг країн-автовиробників 2018 р. обсяги виробництва впали[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://surl.li/avwe. – Назва з екрана.
8. Tesla представила отчет о региональном спросе на Model 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surl.li/avwg. – Назва з екрана.
9. Automotive industry [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surl.li/avwh. – Назва з екрана.
10. List of manufacturers by motor vehicle production [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surl.li/avwp. – Назва з екрана.

Єфіменко Людмила Миколаївна,
кандидат наук з державного управління,
Островерхов Владислав,
студент І курсу магістратури,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
(м. Мелітополь)

МАРКЕТИНГ ЯК ФІЛОСОФІЯ БІЗНЕСУ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Актуальність проблеми. Маркетинг – комплексна система організації виробництва і збуту продукції, орієнтована на задоволення потреб конкретних споживачів і отримання прибутку на основі дослідження і прогнозування ринку, вивчення внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства-експортера, розробки стратегії і тактики поведінки на ринку за допомогою маркетингових програм.

Мета дослідження – дослідити теоретичні основи маркетингової діяльності як філософії бізнесу в сучасних умовах господарювання.

Результати наукової розвідки. Необхідність дослідження ринку виникає з розвитком серійного виробництва, коли все більше підприємств починає працювати не на замовлення, а на вільний продаж, на невідомого споживача. Однак цілеспрямована діяльність по дослідженню ринку стала відносно регулярною лише на початку XX ст.

Головною особливістю маркетингу є те, що його діяльність орієнтується на потреби. Саме потреби споживачів є основним об'єктом уваги виробників товарів і послуг. Девізами багатьох фірм є такі: «Відшукати потреби і задовольнити їх», «Виробляти те, що можна продати, а не намагатися продати те, що виробляється», «Любити клієнта, а не товар». Саме через задоволення потреб споживачів виробники реалізують свою кінцеву мету – одержання прибутку. А засобом для її досягнення маркетинг пропонує не окремі зусилля, а комплекс заходів.

Роль маркетингу також полягає в тому, що його інструментарій – єдиний фактор впливу на поведінку споживача задля стимулювання збуту власної продукції підприємства. Таким чином його може формувати та реалізовувати безпосередньо підприємство. Підприємство прагне отримувати прибуток. У свою чергу, формувати цей прибуток можуть тільки споживачі продукції, які її купують. Для того, аби вплинути на споживачів підприємство реалізує маркетингову політику.

Функції виступають засобами реалізації маркетингової дальності. Вони, як складові маркетингової системи, мають значний вплив на формування та визначення стратегічних напрямків діяльності відділу маркетингу на підприємстві та його основних задач.

Аналітична функція маркетингу реалізується шляхом використання низки інструментів аналізу ринку і його складових для проведення маркетингових досліджень різних масштабів і цільового спрямування, результат яких - розробка обґрунтованих маркетингових планів стратегічного, тактичного та оперативного рівня. Основний зміст аналітичної функції маркетингу - проведення маркетингових досліджень для зниження невизначеності та ризику і прийняття обґрунтованих маркетингових рішень.

Аналітична функція містить такі складові: вивчення ринку як такого; вивчення споживачів; вивчення фірмової структури ринку; вивчення товару; аналіз внутрішнього середовища підприємства.

Вивчення ринку як такого - це аналітична робота для вибору з множини потенційних ринків таких, які будуть найпривабливішими для підприємства з огляду на потреби споживачів, потенціал ринку, наявність конкурентів і забезпечення прибуткової діяльності підприємства. Мета вивчення ринку - визначення тих пріоритетних ринків, на які доцільно передусім спрямувати ресурси підприємства та маркетингові зусилля.

Вивчення фірмової структури ринку дає змогу визначити контрагентів, які сприятимуть маркетинговій діяльності підприємства (посередники, постачальники) і тих контрагентів, які створюватимуть проблеми і протидіятимуть ефективній маркетинговій діяльності. Вивчення товару здійснюється для визначення ступеня задоволеності потреб ринку тією товарною пропозицією, яку надають наявні виробники, та визначити напрями її вдосконалення.

Виробнича функція маркетингу призначена для формування і реалізації інноваційного складника у товарній політиці підприємства через розробку і підтримку програм створення нових товарів і вдосконалення наявних. Виробнича функція містить такі складові: організація виробництва нових товарів; організація матеріально-технічного забезпечення; управління якістю та конкурентоспроможністю продукції.

Організація матеріально-технічного забезпечення корегує з організацією виробництва нових товарів, оскільки, використовуючи маркетинговий і логістичний підходи до ринку ресурсів, можна з меншими витратами часу та коштів організувати матеріально-технічне забезпечення і товарів, що вже виробляються, і нових товарів.

Управління якістю та конкурентоспроможністю продукції має за мету створення конкурентоспроможної пропозиції з огляду на наявну на ринках аналогічну продукцію. Оскільки конкурентоспроможність продукції становить сукупність властивостей товару, яка забезпечує його здатність конкурувати з аналогами на конкурентному ринку в певний період часу, то перед відділом маркетингу постає завдання формувати

конкурентоспроможну пропозицію й управляти цією конкурентоспроможністю.

Збутова функція маркетингу спрямована на створення ефективної збутової мережі для підтримування конкурентоспроможної пропозиції підприємства та реалізації її з найбільшою вигодою для підприємства. Ефективне виконання збутової функції маркетингу є досить складним і проблемним завданням, враховуючи масштаби сучасного ринку, просторові й часові перешкоди, наявні на шляху від виробника до кінцевого споживача, необхідність залучення до збуту посередників та ін. Збутова функція містить такі складові: організація системи товароруху; впровадження цілеспрямованої товарної політики; організація сервісу; впровадження цілеспрямованої збутової політики.

Організація системи товароруху - містить усі процеси та процедури, які відбуваються з товарами підприємства від завершення виробництва до початку споживання. Система товароруху забезпечує підприємству створення умов для того, щоб товар був у наявності саме в той час, коли він потрібний, там, де він потрібний, і в тій кількості, в якій він потрібний. Треба розуміти, що товарорух суттєво впливає на розміри і структуру збутових витрат підприємства, тому ефективно організований товарорух – запорука прибуткової діяльності підприємства.

Організація сервісу важлива в тих випадках, коли підприємство пропонує складну технічну продукцію споживчому ринку або організованим споживачам. І в тому, і в іншому разі невід'ємним складником ефективної маркетингової діяльності є організація передпродажного і особливо після продажного сервісу, доступного в збутових мережах, який спроможний сформувати прихильність споживачів і є цінним джерелом маркетингової інформації.

Впровадження цілеспрямованої збутової політики передбачає організація і формування збутових мереж, спроможних охоплювати цільовий ринок і швидко і ефективно збувати обсяги продукції, адекватні виробничим

потужностям. Збутова політика пов'язана з проблемами залучення посередників, договірними відносинами визначення форм і типів збуту пропозиції підприємства з огляду на специфіку продукції, умови конкретного цільового ринку та збутову політику конкурентів.

Управління маркетингом - це систематичний цілеспрямований вплив на маркетингову діяльність через планування, організацію, мотивацію і контроль для досягнення маркетингових цілей підприємства. Управління маркетингом включає такі складові: планування маркетингової діяльності; організація маркетингової діяльності; інформаційне забезпечення; контроль маркетингової діяльності.

Організація маркетингової діяльності спрямована на формування на підприємстві організаційних структурних одиниць, на які покладається виконання маркетингових функцій. У рамках організації маркетингової діяльності визначається місце структурного підрозділу маркетингу в загальній структурі управління підприємством, його місце в управлінській ієрархії, підпорядкованість і підзвітність. Важливим є формування посадових функцій працівників відділу маркетингу, їхніх повноважень і відповідальності. Інформаційне забезпечення є запорукою ефективного виконання всіх функцій маркетингу за рахунок оперативної організації інформаційного забезпечення підприємства різноплановою маркетинговою інформацію. Рішення цієї проблеми на сучасному рівні передбачає створення маркетингових інформаційних систем, які полегшують процеси збирання, обробки, аналізу маркетингової інформації та використання її в режимі реального часу.

Контроль маркетингової діяльності спрямовано на вимірювання і оцінку результатів реалізації стратегій, планів і програм, визначення корегувальних дій, що у сукупності забезпечують досягнення маркетингових цілей. Контроль завершує і водночас розпочинає новий цикл планування маркетингової діяльності.

Висновки. Маркетинг сьогодні називають «філософією бізнесу», оскільки як філософія є наукою про знання, так маркетинговий спосіб мислення є основою здійснення будь-яких комерційних операцій. Він охоплює велике коло завдань, які стають перед керівниками фірм : розробка тактики фірми і здійсненням товарної, цінової, збутової політики і стратегії просування товару на ринку. Роль маркетингу також полягає в тому, що його інструментарій - єдиний фактор впливу на поведінку споживача задля стимулювання збуту власної продукції підприємства. Таким чином його може формувати та реалізовувати безпосередньо підприємство. Функції виступають засобами реалізації маркетингової дальності. Вони мають значний вплив на формування та визначення стратегічних напрямків діяльності відділу маркетингу на підприємстві та його основних задач. Виділено чотири основних блоки маркетингових функцій: аналітична, виробнича, збутова та функція управління.

Використані джерела та література:

1. Застрожнікова І. В. Маркетингова діяльність сільськогосподарських підприємств / І. В. Застрожнікова// Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки : Міжнар. наук.-практ. конф., присв. 10-річчю створення кафедри. – Луцьк, 2020.
2. Леонова А. А. Теоретические особенности становления и развития маркетинга / А. А. Леонова, Р. И. Олексенко // Новый университет. Сер. Экономика и право. – 2013. – № 12. – С. 135–137.
3. Олексенко Р. И. Маркетинг как «философия бизнеса»: концепт развития предпринимательства / Р. И. Олексенко // Приоритетные задачи и стратегии развития экономики, менеджмента и маркетинга : междунар.науч.-практ. конф. посвящ. 70-летию акад. Ж. Т. Сейфуллина. – Алматы, 2018. – С. 23–26.
4. Олексенко Р.І. Функції та роль маркетингу в сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс] / Р. І. Олексенко, І. О. Краскова, М. М. Поліщук // Ефективна економіка. – 2011. – № 11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_11_21. – Назва з екрана.

Іванова Марина, *студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Менеджмент»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник:Наторіна А. О.,
кандидат економічних наук

ЦІНОУТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність проблеми. Глобальні зміни світової економіки протягом останніх років для більшості суб'єктів міжнародної економічної діяльності актуалізували питання перегляду власних стратегічних цілей і методів діяльності відповідно до змін зовнішнього середовища [5, с. 5]. Основним інструментом ефективного міжнародного управління підприємством в умовах турбулентності глобального середовища стає стратегія ціноутворення як органічна частина загальної бізнес-стратегії.

Теоретичні та практичні засади ціноутворення підприємств на міжнародному ринку наведено у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: С. Єрмак [2], Д. Ліндон, А. Наторіна [1], Г. Маузер, Б. Ньюман, І. П'ятак [3], Т. Панасенко [4], Т. Циганкова [5], О. Євдоченко [5], О. Шелестович [5]. Часткове висвітлення питання обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета дослідження полягає у дослідженні сутності та розкритті особливостей ціноутворення підприємств в умовах глобалізації.

Результати наукової розвідки. Ціноутворення – це процес утворення, формування цін на товари і послуги, що характеризується перш за все методами і способами встановлення цін у цілому, відносно всіх товарів. Розрізняють дві основні системи ціноутворення: ринкове ціноутворення на основі взаємодії попиту та пропозиції і централізоване державне ціноутворення на основі призначення цін державними органами [3, с. 131].

За результатами досліджень праць [3-5] встановлено, що рівень ціни визначається сукупністю внутрішніх і зовнішніх чинників. До основних внутрішніх чинників належать: види товару / послуг підприємств (споживчі товари, послуги); витрати підприємства; цілі і розмір підприємства (великі

підприємства є ціновими лідерами); особливості виробничого / збутового процесу; життєвий цикл товару / послуги; частка ринку, що займає підприємство, і рівень конкуренції; географія і структура розподілу. До головних зовнішніх чинників належать: структура ринку, на якому підприємство продає свій товар / надає послугу; економічна самостійність підприємства; політична стабільність країни-виробника і держав, де здійснюється збут продукції / надання послуг підприємства; економічне середовище; еластичність попиту за ціною, що є мірою чутливості попиту на зміну цін.

Установлення підприємством ціни на товари / послуги в умовах глобалізації з точним урахуванням усіх чинників є складною процедурою для підприємства[1-3]. Слід звернути увагу на існування завуальованих чинників, таких, як: недостатній рівень зв'язків у сфері збуту товарів / надання послуг, невисокий рівень моніторингу чинників, слаборозвинена специфіка підходів урахування певних чинників та недостатня кваліфікація фахівців процесу ціноутворення на підприємстві. Заходи, спрямовані на підвищення точності урахування чинників, здатні позитивно вплинути на встановлення кінцевої ціни. Для ефективного ціноутворення підприємству необхідно прорахувати всі можливі інструменти впливу на чинники ціноутворення.

Стратегія ціноутворення – це набір правил і практичних методів, яких доцільно дотримуватися при встановленні ринкових цін на конкретні види продукції, що випускаються підприємством. Мета, досягненню якої служить стратегія ціноутворення, є встановлення підприємством оптимальної ціни, яка із всіх можливих варіантів що найкраще вирішує завдання цінової політики [4, с. 231-232]. При стратегії ціноутворення визначаються чинники, які впливають на вибір рівня цін, орієнтири при формуванні цін, а також методи й порядок їх встановлення на ринку. На міжнародному ринку виділяють чотири види цінових стратегій підприємства (рис.).

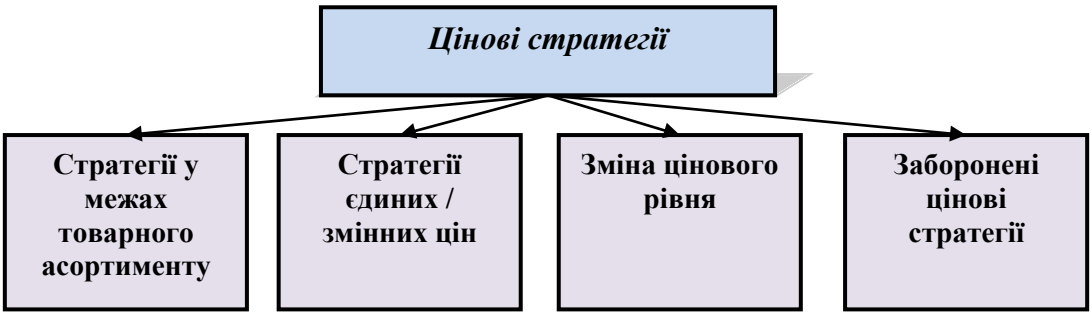

Рисунок – Види цінових стратегій підприємства на міжнародному ринку[5, с. 36]

Проблеми і методи ціноутворення на міжнародному ринку еквівалентні ціноутворенню на внутрішньому ринку[4, с. 364]. Тому необхідно послідовно враховувати витрати, цінову еластичність попиту, поведінку конкурентів. Специфічні проблеми виникають у підприємства, що експортує продукцію, виготовлену в країні базування. Ефективність діяльності підприємства під час реалізації товарів/ надання послуг на міжнародному ринку значною мірою зумовлена характером поведінки кінцевих споживачів, конкурентів та інших учасників ринкового процесу. Їхні потреби та вимоги визначаються особливостями кон'юнктури міжнародного ринку, що завжди необхідно враховувати при формуванні та впровадженні цінової тактики підприємства.

Висновки. Таким чином, визначено сутність та характерні особливості ціноутворення підприємств в умовах глобалізації. Проаналізовано особливості впливу чинників на стратегію ціноутворення підприємств та визначено основні проблеми і методи ціноутворення на міжнародному ринку.

Використані джерела та література:

1. Natorina A. Online retailers' management system of marketing commodity policy[Електронний ресурс] / A. Natorina // Економічний часопис XXI. – 2018. – № 174(9–10). –С. 69–72. – Режим доступу :http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/DOI/ea-V174-11.pdf. – Назва з екрана.

2. Yermak S.O. Implementation of innovative development strategy of a dairy enterprise based on a smart farm concept[Електронний ресурс]/ Yermak S. O., Bugaenko O. V. // Actual problem of Economics. – 2016. – Vol. 12(186). – PP. 138–146. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_12_17. –Назва з екрана.

3. П'ятак І. В. Ціноутворення та фактори впливу на становлення цінової політики / П'ятак І. В.// Вісн. Бердян.ун-ту менедж. і бізнесу. – 2012. – № 4. – С. 130–134.

4. Панасенко Т. Цінова стратегія і стратегія ціноутворення організації: термінологічна та змістовна ідентифікація / Т. Панасенко // Траєктория науки. – 2015. – Т. 1, № 4. – С. 224–235.

5. Циганкова Т. Стратегії міжнародних компаній у турбулентному маркетинговому середовищі / Циганкова Т.,Євдоченко О., Шелестович О. // Міжнар. екон. політика. – 2012. – Вип. 1/2. – С. 5–39.

Коваленко Володимир, Панасюк Владислав,
студенти І курсу,
спеціальність «Фізична терапія та ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник:Наторіна А. О.,
кандидат економічних наук

ТРЕНДИ РОЗВИТКУ Е-ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність проблеми. Сучасний етап функціонування підприємств характеризується високим рівнем невизначеності умов зовнішнього середовища та супроводжується динамічними кардинальними структурними змінами, обумовленими створенням та поширенням мережі Інтернет, впровадженням прогресивних інформаційних технологій. Наслідком їх прояву є активний розвиток е-торгівлі. Зазначене актуалізує питання вивчення особливостей розвитку е-торгівлі в умовах глобалізації, а також вивчення трендів її розвитку з урахуванням впливу світових тенденцій.

Роль та особливості розвитку е-торгівлі у різних країнах світу, у тому числі, в Україні, а також передумови її швидкого розвитку вивчали українські та зарубіжні вчені, серед яких: Н. Валькова, В. Жарнікова [2], Д. Козьє, О. Кудіна, С. Маловичко [3], А. Наторіна [1], Л. Побоченко [4], О. Сабатін [4]. Однак, постійні зміни у маркетинговому середовищі, що безпосередньо впливають на е-торгівлю, потребують проведення подальших досліджень у цьому напрямку.

Мета дослідження полягає в аналізі особливостей розвитку е-торгівля у світі та Україні, а також визначенні основних трендів е-торгівлі в Україні, що сформувалися під впливом світових тенеденцій.

Результати наукової розвідки. У глобальному просторі протягом останнього десятиріччя, обсяги е-торгівліпостійно зростають. За

прогнозними даними дослідницької компанії «Statista», до 2021 р. світовий дохід від е-торгівлі зросте до 4,88 трлн. дол. Отже, в умовах жорсткої конкуренції кількість підприємств, що здійснюють е-торгівлю у світі постійно зростає, а тенденції е-торгівлі часто є не лише наслідком змін в перевагах та поведінці покупців, а і результатом технологічних досягнень. За даними «Global Competitiveness Index», не зважаючи на несприятливий політико-економічний контекст, Україна має значний потенціал у розвитку е-торгівлі завдяки достатньо високому рівню освіти населення, можливостей розвитку ринку, ступеню адаптації ІКТ та можливості впровадження інновацій [2, с. 5].

Лідерами українського ринку е-торгівлі на початку 2020 р. стали «Rozetka», «Алло» та «Епіцентр К». Відповідно до щомісячного рейтингу «Retailers» [5] кількість відвідувань Інтернет-магазинів зазначених підприємств (здебільшого українцями) було максимальним у порівнянні з іншими сайтами.

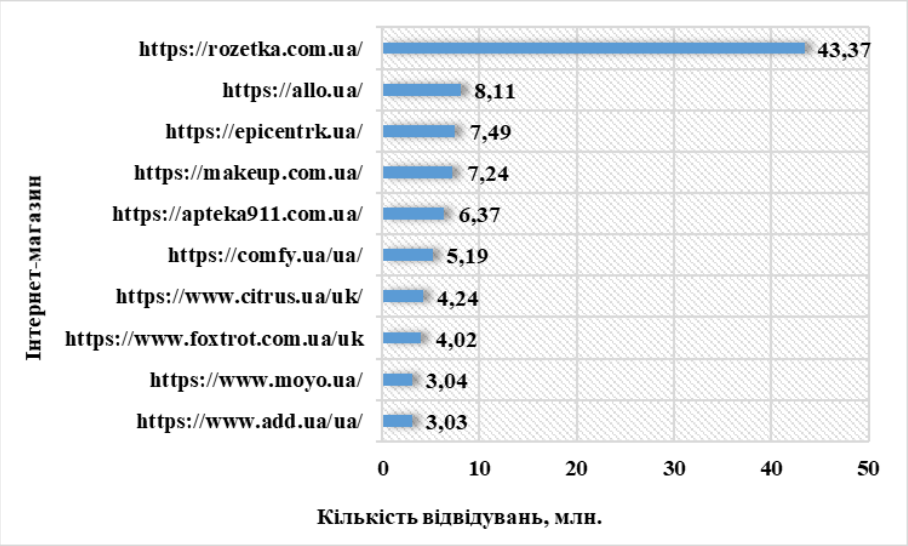

Рисунок – Топ-10 Інтернет-магазинів за кількістю відвідувань станом на 01.02.2020 (побудовано за даними [5])

Згідно рис., перша п’ять Інтернет-магазинів, що є лідерами за кількістю відвідувань, залишилася незмінною, порівняно з показниками грудня 2020 р., коли Інтернет-магазин мережі «Епіцентр» (epicentrk.ua), вперше увійшов до топ-3 з 7-го на 3-е місце, витіснивши з першої п’ятірки «Цитрус» (citrus.ua).

Найбільше зростання продемонстрував Інтернет-магазин epicentrk.ua, чий трафік у порівнянні з груднем 2020 р. зріс на 135,72 %, а також add.ua («Аптека доброго дня») – 95,23 %.Зазначена динаміка може свідчити про підвищення довіри споживачів до роботи Інтернет-магазинів та впливом загальносвітових тенденцій зростання впливу інформаційних Інтернет-технологій на свідомість Інтернет-покупців.

Дослідники е-торгівлі в Україні [3, с. 75] виділяють кілька чинників впливу на її розвиток. Так, Н. Валькова серед таких факторів визначає чотири групи: 1) стримуючі (ризик шахрайства, тривалі терміни доставки деяких товарів, відсутність гарантії тощо); 2) нейтралізуючі (можливість залишати на сайті компанії коментарі, оперативність реагування, фото та відео використання продукції, що пропонується); 3) стимулюючі (нижча ціна, економіка часу, широкий асортимент); 4) підсилюючі (акції, наявність повної інформації щодо функціонування магазину).

У результаті дослідження наукових праць [4, с. 13-14] встановлено основні трендие-торгівлі в Україні, що сформувалися під впливом світових тенеденцій:

1. Big data – у світовій практиці це один із найперспективніших напрямів. В українськійе-торгівлівін використовується для аналізу даних користувачів онлайн-ресурсу, поліпшення клієнтського сервісу, оптимізації пошуку, цільової реклами, сегментації користувачів, визначення життєвого циклу клієнта і розроблення маркетингових програм.

2. Персоналізація – це адаптація інтернетмагазину, товарних пропозицій, цін та іншого контенту під конкретного користувача, який у цей момент зайшов на сайт.

3. Омніканальность, що полягає у тому, що підприємство має забезпечити єдину ціну, достовірну та актуальну інформацію про свої товари у всіх каналах продажів, дати покупцеві можливість обрати найбільш зручний спосіб комунікації і забезпечити можливість завершити угоду незалежно від каналу комунікації [1-5].

4. Збільшення частки мобільних транзакцій. Сьогодні кожен п’ятий онлайн-покупець використовує мобільний пристрій для вибору і замовлення товару.

5. Замовлення послуг в Інтернеті. Наприклад, свою унікальну нішу зайняв онлайн-сервіс пошуку виконавців послуг «Метнись кабанчиком», який допомагає замовникам і виконавцям швидко знайти один одного. Більшість замовлень виконуються в категоріях «Доставка», «Клінінг», «Домашній майстер».

6. Електронні держзакупівлі.

7. Онлайн-покупки товарів тижневого споживання. У цій ніші працюють Zakaz.ua, Gastronom.com.ua, Royalmarket.com.ua, Produktoff.com, Ambar.ua тощо, які пропонують весь асортимент супермаркетів і магазинів «біля будинку».

Висновки. Таким чином, у результаті проведених досліджень встановлено особливості розвитку е-торгівлі та визначено чинники, що перешкоджають її розвитку. Розкрито тренди е-торгівлі в Україні, що сформувалися під впливом світових тенеденцій. Загалом, можна зробити висновок про те, що в Україні склалися сприятливі умови для розвитку е-торгівлі. Але через ряд стримуючих чинників, які можуть станути серйозною проблемою для її розвитку, слід провести подальші дослідження щодо визначення чинників, які здатні сформувати сприятливу середу для її стрімкого та стабільного розвитку в Україні.

Використані джерела та література:

1. Natorina A. Qualitative assessment of marketing factors that nfluence digital business[Електронний ресурс]/ Natorina A. // Маркетинг і цифрові технології. – 2019. – Т. 3, № 1. – С. 92–104. – Режим доступу :http://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/64/61. – Назва з екрана.

2. Жарнікова В. В. Світові тенденції та сучасні реалії розвитку роздрібної торгівлі в умовах цифрової економіки[Електронний ресурс]/ В. В. Жарнікова // Ефективна екон. – 2019. – № 5. –Режим доступу : 10.32702/2307-2105-2019.5.151. – Назва з екрана.

3. Маловичко С. В. Аналіз сучасних тенденцій та динаміки розвитку електронної торгівлі на підприємствах України / С. В. Маловичко // Пробл. екон. – 2015. – № 2. – С. 71–77.

4. Побоченко Л. М. Розвиток інтернет-торгівлі в Україні під впливом світових тенденцій / Побоченко Л. М., Сабатін О. С. // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. –2017. – № 11. – С. 9–14.

5. Сайт Retailers[Електронний ресурс]. – Режим доступа :https://retailers.ua/news/menedjment/10083-samyie-poseschaemyie-internet-magazinyi-yanvarya-2020-goda. – Назва з екрана.

***Кравець Златоміра**, студентка 1 курсу*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Актуальність теми. Подолання технологічної відсталості національної економіки, вихід на показники економічно розвинених країн у технологічному лідерстві та конкурентоспроможності вимагають суттєвої активізації підприємницької діяльності в інноваційній сфері. Вирішення цієї проблеми неможливо без модернізації способів і механізмів цього розвитку, зміни його пріоритетів, інститутів, відносин між суб'єктами економічної діяльності, ресурсної бази.

Мета дослідження – обґрунтування теоретичних, методологічних засад та розроблення практичних пропозицій щодо вдосконалення існуючої політики розвитку економіки України. Для досягнення мети було поставлене таке завдання: запропонувати шляхи залучення додаткових інвестицій для інноваційної модернізації реального сектору економіки.

Результати наукової розвідки. Стратегічний напрям щодо модернізації галузевої структури національної економіки висуває на передній план проблему мобілізації необхідних ресурсів, у тому числі за рахунок згортання структурно-депресивних виробництв. У процесі їх ліквідації або часткового згортання вивільняються ресурси, площі, робоча сила, які потім можуть бути перерозподілені у пріоритетні галузі.

Реалізація програм структурної перебудови вимагає зміни пріоритетів інвестування, а також галузевої структури інвестицій, здійснюваних через міжгалузевий та міжнародний перелив капіталу.

Головним напрямом державної політики, спрямованої на модернізацію технологічної бази та галузевої структури економіки, як показує досвід розвинених країн, має стати формування в країні повноцінної національної інноваційної системи (НІС), покликаної забезпечити органічне вбудовування інноваційних процесів у поступальний розвиток економіки й суспільства. Незважаючи на відмінності в національних моделях НІС, об'єднуючою рисою для них виступає лідерство держави, що забезпечує три пріоритети: розвиток науки; розвиток освіти; розвиток наукоємного виробництва.

Стратегічні орієнтири функціонування і розвитку НІС задаються пріоритетами науково-технічного розвитку, що дає змогу не тільки подолати розпорошеність обмежених ресурсів розвитку, а й зв'язати їх із відповідними пріоритетами в реальному секторі виробництва.

Таким чином, для більш зваженого підходу до визначення пріоритетів технологічного розвитку в Україні, яка має обмежені ресурси інноваційного розвитку, також слід створити держструктуру, яка на відміну від періодично створюваних експертних груп займалася б цим питанням на постійній основі шляхом безперервного моніторингу та прогнозування ситуації в науково технічній сфері та геоекономіці.

Для забезпечення випуску інноваційних продуктів із масштабним потенційним внутрішнім і зовнішнім ринком поряд із проведенням інтенсивних досліджень необхідні: проектування і будівництво нових підприємств; розроблення та реалізація комплексу заходів, націлених на підвищення ефективності НДДКР; перебудова системи вищої освіти в напрямі підготовки фахівців для нових галузей. Усе це вимагає часу і вкладення значних фінансових ресурсів.

Таким чином, цілком очевидно, що наведений перелік пріоритетів не відповідає реальним можливостям вітчизняної економіки та призведе до необґрунтованого розпорошення ресурсів розвитку. Недостатня конкурентоспроможність на світовому ринку орієнтує вітчизняні інноваційні

підприємства переважно на задоволення попиту на інновації з боку українських споживачів.

Недостатньо приділяється уваги загальносвітовій тенденції інноваційного розвитку як стрімке зростання сфери інноваційних послуг, яка займає все більш значуще місце в постіндустріальному суспільстві й продукує масштабний попит на інновації. Збільшений інтерес до інновацій у цьому секторі в певному сенсі відображає вирівнювання акцентів інноваційної політики, усунення історично сформованого перекосу в бік промислових інновацій.

Умови успішної реалізації пріоритетів технологічного розвитку багато в чому визначаються державною економічною політикою. Вона повинна відповідати вимогам чіткої цільової спрямованості та забезпеченості з боку правового поля і наявних у суспільстві ресурсів, рівноправності учасників відносин та координації зусиль усіх рівнів влади.

В Україні відбувається процес створення структур, які мають право розпоряджатися від імені держави результатами науково-технічної діяльності та інтелектуальної власності. При цьому слід провести чіткі межі державного впливу на інноваційну сферу. Визначаючи пріоритети науково-технічного розвитку і залишаючись головним інвестором інноваційної сфери, держава має отримувати доходи переважно від її оподаткування.

Висновки. Складники модернізаційного потенціалу антикризової стратегії орієнтовані на ліквідацію наслідків економічної кризи, підвищення зайнятості населення на основі створення нових робочих місць і водночас націлені на визначення локомотивів зростання, які орієнтовані на майбутнє. Тому актуальним питанням сьогодні є розроблення та впровадження заохочувальних заходів для підприємств усіх форм власності. Через непослідовне проведення та низьку ефективність державної інноваційно-інвестиційної політики Україна не встигає за розвиненими країнами в технологічному розвитку. Як наслідок, поступово зменшується кількість

інноваційно активних фірм, відбувається гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості.

Використані джерела та література:

1. Застрожнікова І. В. Обґрунтування пріоритетів державної аграрної політики / І. В. Застрожнікова // Екон. та держава. – 2010. – № 6. – С. 33–34.
2. Клименко О. М. International investment position of Ukraine: possibilities for improvement in the context of tax policy changes/ Клименко О. М., Мала С. І., Матвієнко Г. А. // Вісн. Приазов.держ. тех. ун-ту. Сер. Економ. науки. – 2018. – № 36. – С. 144–152.
3. Колокольчикова І. В.Маркетингове управління підприємством та ефективність інвестицій у розвиток персоналу / Колокольчикова І. В., Вертегел С. Я. // Економіка та підприємництво : зб. наук. пр. – 2015. – Вип. № 34/35. – С. 229–236.
4. Куліш Т. В. Практичні аспекти маркетингових досліджень інноваційної діяльності підприємств/ Т. В. Куліш// Молодіж. економ. дайдж. – Київ: КНЕУ, 2015. – № 2/3. – С. 257–262.
5. Матвієнко Г. А. Основні джерела фінансування інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів [Електронний ресурс]/ Г. А. Матвієнко // Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу : зб. матеріалів ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листоп. 2017 р., Київ / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», каф. інвест. Діяльності ; редкол.: В. К. Хлівний (голова) [та ін.]. – Київ: КНЕУ, 2017. – С. 243–246. – Режим доступу : http://dsr.univ.kiev.ua/pub/publish/199113/. – Назва з екрана.
6. Олексенко Р. І. Реальні інвестиції їх види та характеристика / Р. І. Олексенко, Р. О. Буркацкий // Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та управління : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. – 2013. – С. 115–116.
7. Олексенко Р. І. Особливості інноваційно-інвестиційної політики антикризового розвитку реального сектору економіки України / Олексенко Р. І., Ортіна Г. В. // Економ.вісн. Запоріз. держ. інж.акад. – 2018. – Вип. 5 (17). – С. 33–39.
8. Олексенко Р. Формування інноваційної політики реального сектору економіки як особливого напряму розвитку України / Р. І. Олексенко, Г. В. Ортіна // Економіка та суспільство. – № 18. – С. 173–180.
9. Шквиря Н.О. Розвиток інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.04 / Шквиря Наталя Олександрівна ; Півден. філіал нац. ун-ту біоресурсів і природокорист. України «Кримський агротехнологічний ун-т». – Сімферополь, 2009. – 22 с.
10. Шквиря Н.О. Удосконалення розробки і реалізації інноваційних проектів / Н. О. Шквиря // Зб. наук. пр. Таврій. держ. агротехнолог. ун-ту. Сер. Екон. науки. – Мелітополь, 2010. – № 4 (12). – С. 303–309.
11. Шквыря Н.А. Состояние и перспективы развития инновационной деятельности сельскохозяйственных предприятий / Шквыря Н. А. / Бухгалтерский учет, анализ и аудит: проблемы и перспективы развития в условиях глобализации: материалы междунар. науч.-практ. конф., г. Душанбе, 30 апр. 2015 г. – Душанбе, 2015. – С. 278–281.

***Самофалов Дмитро**, студент І курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА

Актуальність проблеми. Населення світу зросло з трьох мільярдів до понад шести мільярдів в період індустріалізації [1]. Сільськогосподарське виробництво також зросла за той же період. Тим не менше, сільськогосподарське виробництво для людини не може бути досяжними темпами зростання населення [2]. Тому аспект сталого розвитку був вперше порушено протягом останніх 30 років. Сільськогосподарська діяльність негативно позначилося на швидкому промисловому розвитку. Тому стійкість сільського господарства розглядається разом із стійким розвитком. Багато параметри вплинули на стійкість сільського господарства, такі як управління водними ресурсами, сталий зрошення, глобальне потепління, баланс і гармонія, розумне використання, біологічне різноманіття і відповідність географії та клімату.

Метою наукового дослідження є процес екологізації сільськогосподарського виробництва як основи та головної цілі в агровиробництві майбутнього**.**

Результати наукової розвідки. Взаємодія екології та сільськогосподарської діяльності було встановлено на дуже чутливому балансі. Сьогодні цей баланс порушується через що росте [зростає] забруднення, глобальне потепління, неправильних земель. Екосистема знову встановлює само баланс після кожного позитивного або негативного впливу. На жаль, цей новий баланс іноді зустрічає сільськогосподарські системи з катастрофою. Сьогодні такі ситуації починають ставати фактом. Є загальне відчуття, що глобальне потепління в результаті забруднення призводить до глобальних і локальних лих, зміна клімату, танення льодовиків, вимирання

деяких мешканців і затоплення сільськогосподарських земель. Тому обмежені можливості в сільському господарстві повинні ефективно використовуватися стійкими сільськими господарствами і при цьому бути .

Одним з найбільш важливих параметрів для сталого сільського господарства є водний ресурс і його управління [рисунок 1]. Підземні, озерні та греблі води використовувалися в якості водного ресурсу давно. У той час як деякі регіони стають посушливими і непродуктивними через неправильне і надмірного зрошення через незнання, продуктивні землі не могли бути використані в багатьох країнах через брак води. Методи поверхневого поливу, відомі як дикий полив, повинні зменшитися, щоб уникнути цієї помилки. Близько 50 відсотків зрошувальної води також втрачено при випаровуванні, з використанням методів дикого зрошення [2]. Мікро зрошувальні системи розробили розв'язання цієї проблеми. Ця система доводить як низьке споживання води більш продуктивно [2].

Проте, висока інвестиційна вартість цієї системи заважає деяким фермерам встановити цю систему. Тому уряди повинні підтримувати фермерів, збільшивши їхню купівельну спроможність коштом кредиту або пожертвування. Запобігання втрати води є іншими важливими параметрами, можуть бути вирішені систематичним відновлення їх і шляхом регулювання. Інше розв'язання проблеми нестачі води для зрошення полягає в переробленні стічних вод після очищення і використання опріснення води [9]. Міські та сільські стічні води очищаються. Різні методи запобігання забруднення та очищення рослин збільшуються з кожним днем. Очищені стічні води також можуть бути ефективно використані для зрошення сільськогосподарських земель в якості водних ресурсів.

Глобальне потепління було викликано збільшенням парникових газів і в результаті в великих масштабів вирубки лісів [3]. Крім того, невідповідна сільськогосподарська діяльність [наприклад, фермаопераціі з важкими машинами, неорганічні добрива, тваринництво, спалювання соломи].

Глобальне потепління веде до глобальних або локальних змін клімату і може потенційно впливати на середу екосистеми і побічно на сільське господарство. Ці глобальні зміни мають деякі наслідки для сільського господарства, такі як збільшення рівня моря через танення льодовиків, затоплення сільськогосподарських угідь, несезонних морозів, циклонів і інші зміни, пов'язаних з поточним змінам клімату [4]. На відміну від посухи, збільшується у багатьох країнах і нові форми пустель. Багато водні джерела були також висушені в минулому столітті в результаті глобального потепління. Глобальне потепління веде до руйнування екосистеми, але також призводить до масової загибелі людей і тварин. Глобальне потепління також призведе до прискорення розкладання в ґрунті органічних речовин. Зменшення впливу глобального потепління на сільськогосподарську діяльність може бути вирішена двома способами. По-перше, парникові гази в атмосфері можуть скорочуватися шляхом розвитку альтернативних джерел енергії, таких як поновлювана або ядерна енергія, зменшення втрати енергії і втрати енергії при передачі. Відповідне лікування забруднень в результаті промислової або громадської діяльності також зменшують негативні наслідки глобального потепління. По-друге, сільськогосподарська діяльність може бути адаптована до зміни клімату та географії [4]. Наприклад, деякі рослини, які люблять холодний клімат, не будуть рости через глобальну зміну клімату, і з'явиться можливість вирощувати деякі рослини, які люблять гарячий клімат.

Ґрунт є найбільш важливим джерелом для сільського господарства і має сформований раніше тривалий період часу. Органічні речовини ґрунту є найбільш важливим компонентом ґрунту для продуктивності сільського господарства. Органічні речовини захищають пори і частки ґрунту, які необхідний для оптимального росту рослин від руйнівних сил, викликаних швидкими дощами [7]. Країни, що розвиваються повинні вивчити питання про поліпшення органічного вуглецю в ґрунті, який має численні переваги і включають в себе головним чином підвищення врожайності, агрономічної

продуктивності на одиницю площі і поліпшення якості ґрунту, таких як водо утримуюча здатність, катіонообміння ємність і агрегація ґрунту.

Джерелами, використовуваними для підвищення продуктивності сільськогосподарської діяльності, є в основному добрива, вода, пестициди і ґрунт. Неправильне і надмірне використання цих джерел може привести до зворотного ефекту. Органічні добрива можна вибрати замість неорганічних добрив для сталого сільського господарства. Значна кількість неорганічних добрив, таких як азотні компоненти, забруднює воду, атмосферу і викликають багато хвороб [5]. Стабілізовані тваринні екскременти, біологічно розкладаючі органічні тверді відходи, гумінові кислоти, і для цієї мети можна ефективно використовувати висушений шлам очисних споруд. Недостатнє використання поливної води може привести до заболочування і засолення [5]. Багатокапельне зрошення дозволить вирішити цю проблему, як зазначено вище. Пестициди застосовуються для боротьби з сільськогосподарськими шкідниками, можуть досягати ґрунту і води. Отже, біологічно відновлювані пестициди повинні бути більш затребувані. Забруднення ґрунту збільшується зі збільшенням індустріалізації. Біоремедіація забруднених ґрунтів також може бути розроблена для сталого сільського господарства

Біологічна мінливість є важливим фактором стійкості і включає в себе широкий спектр життя від мікроорганізмів до тварин і рослин. У ґрунтовій екосистемі переважають дрібні мікроорганізми, такі як членистоногі і мікроби, які складають 95% всіх видів [6]. Мікроорганізми вносять вклад в екосистему ґрунту, перетворюючи органічні речовини в життєво важливі хімічні речовини, елементи і азот повітря до фіксованого азоту в ґрунті [6]. Тому вони необхідний для біогеохімічної переробки великої кількості елементів в сільськогосподарських районах [8].

Наприклад, бджоли як запилювачі дуже важливі для просочення багатьох рослин. Проте, вони постраждали від індустріалізації. У багатьох додатках шкідники можуть розвивати стійкість до пестицидів з часом. Після

цього фермери повинні застосовувати більшу кількість і більш часте використання пестицидів для боротьби з шкідниками. Нарешті пестицид стає неефективним для шкідників і фермери повинні застосовувати новий пестицид, відомий як бігова доріжка для пестицидів. Інгібуючі хімічні речовини, що містяться в рослинах, можуть бути використані для придушення ґрунтових шкідників і хвороб на посівах (біофумігація). Монокультури, поганий сівозміну і важка техніка мають також виляння на зниження біологічного різноманіття до небезпечних рівнів. Тому технологічні дослідження для поліпшення продуктивності сільського господарства з умовою зниження впливу на навколишнє середовище, ймовірно, будуть більш вигідні для стійкості сільського господарства. З іншого боку, адаптація сільськогосподарської діяльності до зміни клімату та географії стає обов'язковим для стійкості. Зміна клімату і географічні умови повинні бути прийняті до уваги при виборі сільськогосподарських рослин.

Список використаних джерел та літератури:

1. Форум високого рівня по стійкому всебічному розвитку в 2019 році // Комісія № 52 за народонаселенням і розвитком.Центральні навчальні організації ООН. – Нью-Йорк, 2019. –9–18 лип.
2. Підвищення врожайності// Сільськогосп. науки. –2010. –Т. 1, № 3, 19 листоп.
3. Хауфтон Р. А. Надземна біомаса лісу та глобальний вуглецевий баланс / Хауфтон Р. А.// Біологія глобальних змін. – 2005. –13 трав.
4. Climate Science Glossary[Електронний ресурс] // Translations of Global Warming. – Режим доступу :https://skepticalscience.com/argument. –Назва з екрана.
5. Natural Resources Conservation Service [Електронний ресурс]// USDA. – Режим доступу :https://www.nrcs.usda.gov/wps/portal/nrcs/detail/national/programs/initiatives/?cid=stelprdb1245865. – Назва з екрана.
6. SoilHealth[Електронний ресурс] // USDA. – Режим доступу :– https://www.nrcs.usda.gov/wps/portal/nrcs/main/national/soils/health. – Назва з екрана.
7. Oleksenko R. Ukraine in the Context of the World Organic Production of Agricultural Products / Oleksenko R., Kolokolchykova I., Syzonenko O. // Modern Development Paths of Agricultural Production. – Springer, Cham, 2019. – С. 507–514.
8. СиняєваЛ.В. Екологічні проблеми України та шляхи їх вирішення / Л. В. Синяєва, Р. І. Олексенко, І. М. Плаксіна // Вісн.Сум.нац.аграр.ун-ту. – 2007. – № 4. – С. 12–15.
9. ОлексенкоР. І. Політика забезпечення конкурентоспроможності України на світовому продовольчому ринку в умовах глобалізації: тенденції та перспективи / Р. І. Олексенко. –Мелітополь: КолорПринт, 2011. – 200 с.

Світлий Владислав, *студент ІІІ курсу,*
спеціальність «Менеджмент»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник:Наторіна А. *О.,*
кандидат економічних наук

ЕФЕКТИВНІСТЬ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

Актуальність проблеми. У сучасному міжнародному контексті нестабільного ринкового середовища, частої зміни вподобань споживачів та агресивної конкуренції, маркетингова діяльність є запорукою успішного функціонування підприємства. Зазначене обумовлює актуальність проведення дослідження та необхідність інтерпретації особливостей маркетингової діяльності підприємства на міжнародному рівні

Різні аспекти визначення ефективності оцінки маркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринку відображено у працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених: Н. Герасимяк [1], Г. Гузенко [2], Дж. Еванса, Н. Іванової [3], Б. Карлоффа, А. Наторіної [4], Л. Потрашкової [5], Х. Хершгена. Значимість питання та його недостатнє вивчення обумовили тему дослідження.

Мета дослідження полягає у дослідженні ролі маркетингової діяльності для підприємств, що функціонують на міжнародному ринку та визначенні особливостей оцінки її ефективності.

Результати наукової розвідки. Маркетингова діяльність вносить значний вклад у створення майбутнього успіху підприємства на міжнародному ринку. Вона впливає на рівеньконкурентоспроможності підприємства, а самешляхом [5, с. 48]:

1) участі у створенні прибутку;

2) розроблення ефективних концепцій товарів та послуг;

3) впливу на характеристики відношення споживачів до підприємства.

Управління маркетинговою діяльністю підприємства на міжнародному ринку здійснюється у трьох напрямах: формування маркетинг-міксу,

управління службою маркетингу, внутрішній маркетинг.Результати аналізу підходів до управління маркетинговою діяльністюпідприємств, що функціонують на міжнародному ринку, дали змогу виявити найдоцільніші з них [2, с. 231]:

1. Системний. Реалізація системного підходу передбачає створення абстрактно-концептуальної моделі управління маркетинговою діяльністю на підприємстві.

2. Процесний. Управління маркетингом орієнтовано на оптимізацію внутрішніх інформаційних потоків, що пов'язані зі збором, обробкою, зберіганням та використанням маркетингової інформації, яка здійснюється за допомогою інформаційних технологій.

3. Комплексний. Діяльність із виявлення цільових ринків, вивчення потреб споживачів на цих ринках, розроблення товарів, установлення ціни на них, вибору способів просування і розподілу продукції.

4. Організаційний. Система управління маркетинговою діяльністю підприємств, яка заснована на принципах соціально-етичного маркетингу і спрямована на задоволення потреб споживачів і забезпечення довгострокового комерційного успіху.

Сьогодні дедалі більше підприємств визнає необхідність орієнтації своїх стратегій на ринок, тому ефективне здійснення маркетингової діяльності стає важливим чинником успіху в ринковому середовищі. За допомогою маркетингу можуть бути реалізовані цілі всіх найважливіших зацікавлених груп підприємства. У колі теоретиків і практиків [1-6] особливу зацікавленість викликають проблеми визначення та оцінки ефективності підприємства. Питання оцінки ефективності маркетингової діяльності набувають важливого значення.

Усі сучасні методичні підходи до оцінювання ефективності маркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринку можна об'єднати у дві групи за критерієм способу оцінювання: на основі експертних оцінок, на основі економічної оцінки. Особливої уваги заслуговує підхід, що

передбачає оцінку ефективності маркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринкуу довго- та короткостроковому вимірах. Ефективність маркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринку може також вимірюватися у фінансових показниках, якими оцінюється бренд (рис.) [1, с. 40-41].

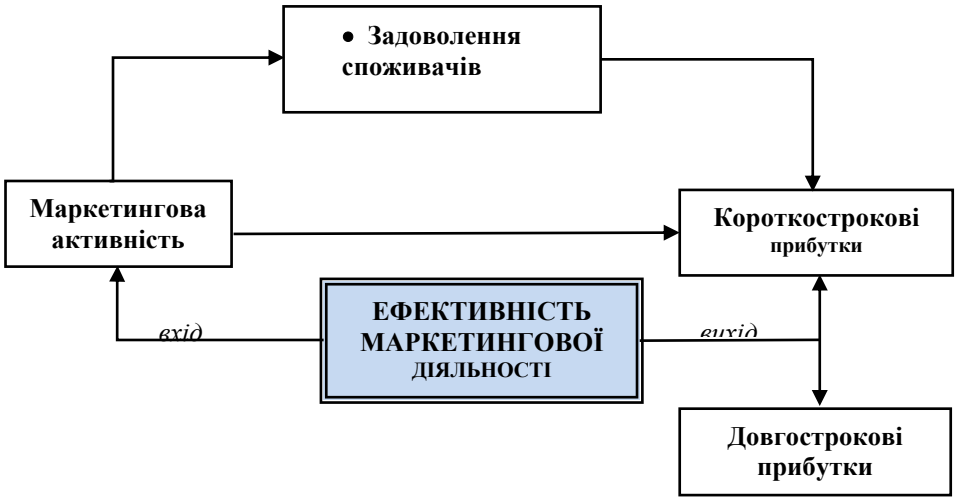

Рисунок – Концептуальна модель ефективності маркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринку [1, с. 41]

Згідно рис. ефективна маркетингова діяльність є гарантією отримання підприємством довгострокових прибутків на міжнародному рівні.

Дослідження та аналіз кінцевих результатів маркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринку здійснюється різними методами, які можуть використовуватись в сукупності або окремо один від одного це. При цьому, контроль маркетингової діяльності невіддільний від контролю загальної господарської діяльності підприємства. Багатоаспектністьмаркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринку обумовлює аналогічну систему контролю його діяльності.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено визначальну роль маркетингової діяльності підприємства на міжнародному ринку. Визначено найкращі підходи до управління маркетинговою діяльністю підприємствдля застосування на практиці та інтерпретовано способи проведення оцінки ефективності маркетингової діяльності підприємств на міжнародному ринку.

Використані джерела та література:

1. Герасимяк Н. В. Теоретико-методичні підходи до оцінки ефективності маркетингових заходів промислового підприємства / Н. В. Герасимяк // Економ. часоп.-XXI. – 2012. – № 5/6. – С. 40–43.
2. Гузенко Г. М. Управління та вдосконалення маркетингової діяльності на підприємстві / Г. М. Гузенко // Екон. і суспільство. – 2017. – Вип. 12. – С. 227–234.
3. Ivanova N. Authentication of the region as the object of economic security in the context of economic development of Ukraine / Ivanova N. // Revista Galega de Economía. – 2018. – № 27/2. – С. 113–124.
4. Наторіна А. О. Маркетингова товарна політика онлайн-ритейлерів: характеристика та траєкторії розвитку[Електронний ресурс] / А. О. Наторіна // Бізнес Інформ. – 2018. – № 19. – С. 272–277. – Режим доступу :https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-9_0-pages-272_277.pdf. – Назва з екрана.
5. Потрашкова Л. В. Оцінювання маркетингової діяльності підприємства за критерієм створення майбутніх спроможностей до формування попиту / Потрашкова Л. В. / Маркетинг і менедж.іннов. – 2015. – № 3. – С. 47–55.

Обідець Катерина, *студентка ІІ курсу,*
спеціальність «Фінанси, банківська справа
та страхування»
Полтавський інститут бізнесу ПВНЗ «МНТУ» (м. Полтава)
Науковий керівник: Кононенко Р.М.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ОЦІНКА

Актуальність проблеми. Підприємства вступають у фінансові відносини для отримання прибутку, шляхом формування та використання фінансових ресурсів. Їх оптимальна структура та ефективне використання є умовою успішного функціонування будь-якого підприємства. Завдяки формуванню фінансових ресурсів з різних джерел підприємство може своєчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати у разі необхідності розширення і технічне переозброєння діючого виробництва, фінансувати наукові дослідження, розробки та їх впровадження. Фінансовий добробут підприємства залежить від ефективності використання фінансових ресурсів.

У процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливу роль відіграє їх збалансованість і визначення оптимальної структури джерел. Основою досягнення високих кінцевих результатів господарської діяльності підприємства в цілому є ефективне використання його фінансових ресурсів.

Ефективні форми управління фінансовими ресурсами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток. Для того, щоб забезпечити ефективне управління фінансовими ресурсами потрібно постійно проводити аналіз їх стану.

Мета дослідження: дослідитиджерела формування фінансових ресурсів підприємства та методи їх оцінки.

Результати наукової розвідки. Фінансовий стан підприємства визначається формуванням і використанням його ресурсів. Він характеризується забезпеченістю власними обіговими коштами, станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, станом і динамікою дебіторської та кредиторської заборгованості, оборотністю коштів, платоспроможністю й іншими підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють дати оцінку досягнутим результатам і зробити висновки про рівень фінансового стану підприємства.

Питаннями формування та використання фінансових ресурсів займалися такі вітчизняні вчені, як М. Д. Білик, І. О. Бланк, О. Д. Василик, І. В. Зятковський, Л. О. Лігоненко, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, А. М. Поддєрьогін та інші. Над дослідженням проблем функціонування фінансових ресурсів підприємств працювали російські та зарубіжні вчені Ю. Брігхем, Р. Брейлі, В. В. Бочаров, Г. Дональдсон В. В. Ковальов, С. Майєрс, Дж. С. Мілль, В. М. Родіонова, М. В. Романовський, В. А. Слєпов, та ін.

Важливою стороною фінансової діяльності підприємств є формування та використання різних грошових фондів, які сприяють розширеномувідтворенню, фінансуванню науково-технічних розробок, освоєнню та впровадженню нової техніки та технологій, економічне стимулювання тощо.

До грошових фондів належать:статутний капітал (фонд);резервний фонд;фонд розвитку виробництва;фонд оплати праці;амортизаційний фонд;фонд для виплати дивідендів;валютний фонд,інші фонди, передбачені статутом підприємства [2].Для формування фінансових ресурсів

підприємство може використовувати різні джерела, зокрема:при заснуванні підприємства (внески засновників у статутний фонд);внаслідок здійснення фінансово-господарської діяльності (нерозподілений прибуток, амортизаційний фонд, резервний фонд);у результаті операцій на фінансовому ринку (додатковий капітал, позиковий капітал);у порядку перерозподілу грошових коштів (бюджетні субсидії, страхові відшкодування, інші види ресурсів).

Оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів підприємства проводиться за показниками стійкості, платоспроможності та ділової активності, які розглядаються через коефіцієнти структури капіталу, ліквідності й оборотності, що дає можливість кількісно оцінювати вплив якості управління фінансовими ресурсами на рівень рентабельності та динаміку розвитку підприємства .

Аналіз формування та використання фінансових ресурсів підприємства правомірно визначити основою прийняття управлінських рішень у напрямі підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання. При цьому проведення аналізу повинне мати систематичний характер для забезпечення можливості своєчасного й оперативного реагування суб'єкта господарської діяльності на зміни ринкової кон'юнктури[1].

Підхід до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів за допомогою системи фінансових коефіцієнтів апробований практикою, має ряд позитивних якостей і заслужене право на його практичне використання. Однак йому притаманні й певні недоліки: відсутність чітких меж між фінансовими ресурсами й іншими активами, неврахування вартісного та часового аспектів використання фінансових ресурсів, орієнтація на поточні цілі й ігнорування стратегічного аспекту тощо.

Методи оцінки ефективності використання фінансових ресурсів на основі дисконтованих грошових потоків добре відомі в фінансовій теорії та мають широке застосування в практиці фінансового управління зарубіжних підприємств. Відомо, що ще Вільям Петті визначав ціну землі як

дисконтовану теперішню цінність очікуваних майбутніх рентних платежів і, аналогічно, «цінність людини» як теперішню цінність її очікуваних доходів [3]. Ці методи використовували в своїх дослідженнях Ірвінг Фішер, Дж.М.Кейнс та ряд інших відомих економістів. Однак у вітчизняній фінансовій літературі про них, як правило, говорять лише в контексті інвестиційного аналізу, хоча їх можна застосовувати для оцінки всіх фінансових операцій, які оперують формуванням та використанням фінансових ресурсів.

Використання методів аналізу ефективності використання фінансових ресурсів на основі чистих грошових потоків потребує уточнення окремих методичних положень, зокрема:

1. Будь-яка економічна оцінка має сенс лише в контексті розгляду альтернатив.За відсутності альтернативних варіантів вирішення фінансових питань, така оцінка буде малопродуктивною. У випадку прийняття рішень про використання фінансових ресурсів альтернативність у багатьох випадках розглядається як проблема бюджетних обмежень, тобто враховує наявні та доступні підприємству джерела формування фінансових ресурсів.

2. Прогнозна величина чистих грошових потоків визначається не за їх абсолютним значенням, а за приростом їх значення.

3. Величина норми дисконту носить індивідуальний характер для кожного фінансового рішення і визначається величиною середньозваженої вартості використовуваних джерел формування фінансових ресурсів.

4. Застосовувані показники аналізу й оцінки ефективності використання фінансових ресурсів повинні адекватно відображати стратегічні й оперативні завдання підприємства.

5. Ефективне управління формуванням і використанням фінансових ресурсів потребує постійного моніторингу та контролю цих процесів. Використання системи постійного моніторингу забезпечить можливість для порівняння фактичних об'ємних, просторових і часових параметрів фінансових ресурсів із встановленими нормативами та прийнятими

обмеженнями. Це дозволить, по-перше, виявляти та коригувати виникаючі відхилення і, по-друге, оптимізувати витрати щодо залучення та використання.

Побудова такої системи повинна охоплювати чотири групи критеріїв (нормативів) і показників: достатності фінансових ресурсів для забезпечення операційної й інвестиційної діяльності; оптимального за часом і вартістю обсягу фінансових ресурсів; руху грошових потоків; результатів використання фінансових ресурсів [3].

Висновки: отже,фінансові ресурси є найціннішим активом підприємств, який, перебуваючи у постійному обороті, забезпечує провадження операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Велике значення фінансових ресурсів для функціонування підприємства зумовлює необхідність у своєчасному якісному аналізі джерел формування активів підприємства, проведенні оцінки використання фінансових ресурсів.

Використані джерела та література:

1. Глушко А.Д. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства [Електронний ресурс]/ А. Д. Глушко, М. Ф. Філіп // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Вип. 23. – С. 470–474. – Режим доступу :http://global-national.in.ua/archive/23-2018/91.pdf. – Назва з екрана.

2. Крутова А.С. Фінанси : навч. посіб. / А. С. Крутова, О. П. Близнюк, Л. І. Лачкова [та ін.]. – Харків: Видав. «Лідер», 2013. – 560 с.

3. СтецюкП.А. Практичні аспекти аналізу ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]/ П. А. Стецюк // Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. – Режим доступу :http://magazine.faaf.org.ua/praktichni-aspekti-analizu-efektivnosti-vikoristannya-finansovih-resursiv-silskogospodarskih-pidpriemstv.html. – Назва з екрана.

***Омельяненко Олена**, аспірантка І року навчання,*
спеціальність «Економіка»
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка (м.Суми)
Науковий керівник: Кудріна О.Ю.,
доктор економічних наук, професор

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СФЕРИ ПОСЛУГ

Актуальність проблеми. Один з основних трендів сучасної світової економіки полягає у збільшенні частки та значимості сфери послуг. Про це свідчать дані ООН, згідно з якими зайнятість населення в сфері послуг у

середньому у світі збільшилася з 42,1% в 2005 р. до 51,7% в 2018 р. В розвинених країнах, таких як Великобританія, Німеччина, Франція, США, Японія, цей показник перевищив 70% [1]. В цих умовах особливої актуальності набувають стратегії розвитку сфери послуг, однією зі складових яких в сучасних умовах є цифрова трансформація.

Мета дослідження полягає в розгляді основних тенденцій та складових цифрової трансформації сфери послуг.

У дослідженні [2] відзначається, що застосування цифрових технологій для просування товарів і послуг, взаємодії з партнерами та споживачами, готовність підприємницьких структур, державних і муніципальних установ до цифрової трансформації сприяють поширенню мережевої моделі організації й управління в сфері послуг і, відповідно, скорочують витрати.

Результати наукової розвідки. Цифровізацію сфери послуг доцільно також розглянути з точки зору розвитку внутрішньогоринку ІКТ та «цифровізації» країни з точки зору управлінських, організаційних, інвестиційних, фінансових тощо зусиль. Розвиток сфери на основі поєднання сучасних ринкових механізмів і державного «смарт-активізму» дасть змогуза декілька років сфері послуг України здійснити кроки із застарілого середовища до сучасного, тобто здійснити «цифровий стрибок» [3].

З організаційної точки зору технологічний цикл роботи установи сфери послуг [4] можна розділити на кілька стадій:

1. Визначення складу, потужності та графіків роботи матеріально-технічних ресурсів;

2. Формування фінансово-економічних показників (тарифів, прейскурантів);

3. Формування юридичних відносин з платниками послуг (договори тощо);

4. Реєстрація звернень громадян;

5. Надання послуги;

6. Оформлення статистичної звітності та фінансової документації (

рахунків-фактур на оплату тощо).

Описані процеси відбуваються в будь-якому підприємстві сфери послуг. Однак залежно від профілю, положення на ринку та від філософії бізнесу кожний процес набуває певного рівня значимості. Це робить кожне підприємство унікальним, у т.ч. і з погляду створення її інформаційної системи.

Реалізувати цифру трансформацію вказаних елементів сфери послуг можливо на основі елементів формування цифрової культури [5]:

1) digitalbydefault: максимальне використання цифрових інструментів замість аналогових всюди;

2) якість та своєчасність зібраних даних, використання цифрових інструментів для якомога більшої кількості процедур і процесів;

3) failfast, failcheap – культивування експериментів і сприйняття невдалих результатів впровадження експериментів цифровізації як джерела цінного досвіду;

4) заохочення співробітників ухвалювати самостійні швидкі рішення;

5) забезпечення швидкої адаптації та гнучкості бізнес-процесів до радикальних змін зовнішнього середовища;

6) прискорення реалізації цифрових проектів через залучення зовнішніх підрядниківІТ-рішень.

Висновки. В умовах цифрової трансформації економіки органиуправління багато в чому є регуляторами ринку послуг. Вони визначають необхідний обсяг та якість послуг населенню. Для них необхідна система повного обліку всіх наданих послуг, що з точки зору цифровізації робить можливим і є можливим в результаті індивідуального аналізу витрат і доходів по кожному випадку надання послуги, створення системи контролю якості послуг.

Реалізація даного завдання неможлива без створення багаторівневої системи стандартів у сфері обслуговування та механізмів контролю їх виконання. Тільки при такому підході можлива реалізація функцій контролю

в плані дотримання параметрів, встановлених стандартом, як на рівні системи в цілому, так і на рівні підприємства сфери послуг.

Використані джерела та література:

1. Карманный справочник мировой статистики, 2018 [Електронный ресурс]// Организация объединенных наций. – Режим доступа : https://unstats.un.org/unsd/publications/pocketbook/files/RU-world-stats-pocketbook-2018.pdf. – Загл. с экрана.

2. Восколович Н.А. Измерение влияния цифровой трансформации сферы услуг на качество жизни населения. Государственное управление[Електронный ресурс] // Электронный вестник. – 2019. – № 75. – Режим доступа : https://istina.msu.ru/publications/article/229247721/. – Загл. с экрана.

3. Фіщук В. Цифровізація країни – ринок ІКТ [Електронний ресурс] / В. Фіщук. – 2016. – Режим доступу : https://nv.ua/ukr/experts/shljah-do-tsifrovizatsiji-ekonomiki-294544.html. – Назва з екрана.

4. Кузнецов Г.Г. Концепция создания системы информатизации сферы услуг [Електронный ресурс] / Г. Г. Кузнецов. – Режим доступа : https://infosib.com.ru/doclad17. – Загл. с экрана

5. Чернєв Є. Цифрова трансформація бізнесу: коли починати? [Електронний ресурс] / Є. Чернєв. – 2019. – Режим доступу :https://www.epravda.com.ua/columns/2019/05/10/647632/. – Назва з екрана.

Ортіна Ганна Володимирівна
доктор наук з державного управління, доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
(м. Мелітополь)

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ НА ОСНОВІ ЦИКЛІЧНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Актуальність дослідження. З давніх часів Аристотель і Полібій вивели «закономірність повторюваності» за аналогією з природними циклами сезонних змін року, тобто схилялися до ідеї руху суспільства по замкнутому колу, з постійним поверненням назад. Протягом тривалого часу вчені-економісти висловлювали різні точки зору з приводу природи розвитку циклічних коливань в економіці.

Мета дослідження – процес розвитку економіки на основі циклічності.

Результати наукової розвідки. В основі сучасної економічної теорії лежить теорія циклічної динаміки. В умовах глобальної економічної кризи нову теорію циклічної динаміки та соціально-економічного розвитку необхідно формувати спираючись на переосмислену спадщину. Перш за все,

це відноситься до теорії довгострокового техніко-економічного розвитку, яку було розроблено економістами на основі вивчення структурних змін в економіці розвинених країн та України. Основу циклічності економічного розвитку становлять цикли життя економічних систем, а сам процес соціально-економічного розвитку від первіснообщинного ладу до наших днів представляє собою постійний рух від одного стійкого стану соціально-економічної системи до іншого. Протягом двох століть циклічні коливання економіки досліджуються вченими: економістами, політологами, соціологами. Періодичне виникнення в еволюційній динаміці економічних систем, фаз криз і депресій змушує сучасних теоретиків і практиків досліджувати протиріччя, що зумовлюють появу, причини розвитку та способи подолання кризових явищ.

У 1860-х рр. К. Маркс розробив теорію циклічних криз, де досліджував циклічні коливання за короткий період часу, що отримали назву періодичних циклів чи криз надвиробництва. Циклічність економіки ними розглядається на різних рівнях абстракції, в логічному та історичному плані в його головній праці «Капітал» (1857 р.). Він писав: «Продуктивність змінюється і змінює умови виробництва. Умови, зі свого боку, змінюють продуктивність, а отримані внаслідок цього розбіжності проявляються в поверхневих коливаннях, які вирівнюються протягом короткого терміну, в поступовому нагромадженні відхилень, які або ведуть до кризи, до повернення до колишніх відносин, або ж лише поступово прокладають собі дорогу і домагаються для себе визнання в якості зміни умов виробництва».

Велике значення у визначенні природи і сутності «циклічності» внесли К. Макконнел і С. Брю, представляючи її як процес взаємодії протилежних за своєю спрямованістю тенденцій, дій, сил (інтеграції та диференціацій, конкуренції і співпраці, організації та самоорганізації) на підставі закону зміни чергувань та принципу домінування рецесії або періодичні коливання ділової активності в суспільстві.

Більш поглиблене вивчення теоретичних особливостей циклічності та / або економічного циклу дає змогу стверджувати, що це нерегулярні і непередбачувані коливання економічної активності національної економіки та світового господарства, які проявляються в зміні фаз підйому і спаду і що включають в себе дві екстремальні точки циклу: точку піка (peak), що свідчить про максимум ділової активності, і точку дна (trough), що є ознакою мінімуму ділової активності. Традиційний підхід до вивчення циклічності економіки представляє вчений економіст Т. Тевес, який вважає, що цикл, поєднуючи в собі товарний і грошовий ринок, дозволяє регулювати динаміку національного доходу (НД) через грошовий ринок. Н. Калдор пояснює економічну динаміку ендогенними (внутрішніми) факторами. З появою теорії Дж. М. Кейнса виникла принципово нова концепція, що пояснює причини циклічних коливань економіки. Економіст розробив теорію регульованого капіталізму, яка знайшла відображення в його праці "Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей" (1936 р.). У цій роботі він вступає в суперечку з класиками з приводу ринкового саморегулювання економіки, заперечуючи його ефективність для економіки в цілому, і наводить вагомі доводи проти автоматичного досягнення рівноваги на ринку. Протягом тривалого періоду кейнсіанська теорія регульованого капіталізму була сумнівною у світі.

Закон кризового розвитку економіки і постійних циклічних коливань економіки досліджував К. Жюглар. Вважаючи, що епохи пожвавлення, процвітання і високих цін завжди закінчуються кризами, а за кризами йдуть кілька років пригніченого стану економіки і низьких цін, війни, посухи, зловживання кредитом, надмірний випуск банкнот — всі ці обставини не може викликати промислова криза, якщо загальний стан економіки не сприяє цьому. Початок «великого» циклічного підйому вчений пов'язував з масовим впровадженням у виробництво нових технологій, із залученням нових країн у світове господарство, із змінами обсягів видобутку золота, а впровадження технічних нововведень йде паралельно з розширенням інвестиційного процесу, який у свою чергу стимулює виробництво і попит, сприяє

зростанню цін. У цей період безробіття зменшується, заробітна плата та продуктивність праці зростають. Ці процеси стосуються всіх сфер економіки, змінюють стиль життя людей. У початковий період додаткові імпульси економічному зростанню можуть дати локальні війни, по мірі розвитку циклічного підйому війни стають все більш руйнівними. Багато великих соціальних потрясінь припадають на кінець "великого" підйому, а також на нижню точку циклу. Свідченням того, що економіка наближається до верхньої точки великого циклу, є початок на тлі достатку браку окремих товарів, зрушення в структурі розподілу доходів, зростання витрат виробництва, уповільнення зростання прибутків та ін. Виникає ситуація, відома тепер як стагфляція.

Висновки. Отже, циклічність заснована на трансформації функціональних форм, що представляє собою перехід однієї фази в іншу, чергування яких відбувається під дією іманентних сил і механізмів. У процесі розвитку вона стає аналогом понять бізнес циклу, ділового циклу, циклу економічної кон'юнктури, що визначають як наступні один за іншим підйоми і спади рівня економічної активності протягом економічного лага.

Використані джерела та література:

1. Аткинсон Э. Лекции по экономической теории государственного сектора / Э. Аткинсон, Дж. Стиглиц ; пер. с англ. Л. И. Западинской. – М.: Аспект Пресс, 1995. – 832 с.
2. Волков О. Г. Філософія : навч.посіб.-практикум / Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І. МДПУ імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2017.
3. Застрожнікова І.В. Історичні аспекти державного регулювання сільського господарства України / І. В. Застрожнікова ; Мін-во фінансів України, Акад. фін.упр., наук.-дослід. ін-т // Наук. пр. НДФІ : наук. зб. – 2012. –Вип. 4 (61). – С. 37–40.
4. Застрожнікова І.В. Формуванняпонятійногоапарату державного управління аграрним сектором [Електронний ресурс] / І. В. Застрожнікова // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2010. – № 2. – Режим доступу : www.dy.nayka.com.ua. – Назва з екрана.
5. Классики кейнсианства : в 2 т. / сост.: А. Г. Худокормов, Э. Хансен. – М.: ОАО Издат.о «Экономика», 1997. –Т. II : Экономические циклы и национальный доход, ч. III–IV. –431 с.
6. Маркс К. Сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. –М.: Гос. издат. полит. лит-ры, 1955. –Т. 1. –360 с.
7. Олексенко Р. І. Філософія ринкових відносин. Становлення та розвиток в Україні в період глобалізації та інформаційної революції: соціально-філософський аналіз / Р. І. Олексенко. – Київ: ЗнанняУкраїни, 2013. – 367 с.

8. Олексенко Р.І. Філософія ринкових відносин : навч.-метод.посіб. / Р. І. Олексенко. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – 311 с.
9. Ортіна Г. В. Роль державного регулювання у структурному розвитку реального сектора економіки України в умовах глобалізації / Г. В. Ортіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 17. – С. 45–48.
10. Ортіна Г.В. Виявлення та аналіз чинників формування кризових явищ в економіці в умовах глобалізації як передумова розроблення антикризових стратегій / Г. В. Ортіна // Економіка та держава. – 2013. – № 8. – С. 40–44.
11. Ортіна Г.В. Обґрунтування концептуального підходу до формування та реалізації державної політики антикризового розвитку реального сектора економіки / Г. В. Ортіна // Економіка та держава. – 2013. – № 11. – С. 29–32.

***Пожидаєва Дар'я**, студентка ІІ курсу магістратури,*
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Тульчинська С.О.,
доктор економічних наук, професор.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Технічні страхові резерви є одним з елементів платоспроможності страховиків і, відповідно, частиною законодавства що її регулює. Основну законодавчу базу ЄС по регулюванню платоспроможності страховиків складають наступні директиви: Четверта Директива 78/660, Сьома Директива 83/349, Директива 91/674, Директива 2006/51.

Уніфікація правил звітності страховиків закріплено Четвертою Директивою ЄС 78/660 від 25 липня 1978 р. «Про річну звітність компаній різних форм власності», але на той момент вона не охоплювала звітність страхових компаній, що прямо вказувалося в п. 2 статті 1 Директиви 78/660[1]. Сьома Директива 83/349 від 13 червня 1983 р. «Про консолідовану звітність», з огляду на роль Директиви 78/660 по координації національного законодавства держав-учасників, установила консолідовані правила, що дозволяють передачу подібної інформації іншим державам-учасникам і третім особам [2].

Остаточне і повноправне входження страховиків у систему консолідованої звітності відбулося в 1991 році, коли була прийнята

Директива 91/674 «Про річну звітність і консолідовані звіти страхових організацій» від 19 грудня 1991 року. Зазначена директива містить більшість норм, що регулюють види, структуру, порядок формування і покриття технічних страхових резервів [3].

Спільна Директива 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності виправила та внесла зміни у попередні директиви.

Поняття технічних резервів (technical provisions) та видів страхових резервів викладене в статях Директиви 91/674. Закріплення правового положення щодо технічних страхових резервів і порядку їх формування в юридичному документі, що має найвищу юридичну чинність у ЄС, виключило подальші дискусії про правомірність їхнього формування і має особливе правове значення, коли мова йде про оподатковування страховиків, тому що формування технічних страхових резервів і їхнє збільшення протягом звітного року зменшує фінансові результати страховика. Зменшуючи податкову базу, єдині правила вирахування дозволяють уникнути суперечок між податковими органами і страховиками [3].

Подібна уніфікація правил на загальноєвропейському рівні привела до формування (поступово) єдиного страхового ринку в рамках усієї Європи. Вона, як можна бачити, бере свій початок з регулювання самих загальних питань оподаткування прибутку, установлюючи єдині правила формування страхових резервів.

Також слід зазначити, що у всіх країнах ЄС не обкладаються податком перестрахувальні премії і страхові внески по договорах обов’язкового соціального страхування і майже в усіх – страхові премії, що сплачуються страхувальниками по договорах морського міжнародного страхування (головним чином, по страхуванню міжнародних перевезень вантажів). Можна вважати прийнятий в європейських країнах підхід, відповідно до якого страхові внески по страхуванню життя також не є об’єктом сплати

податку на страхові внески, якщо договір страхування укладений на досить тривалий термін.

Загальним правилом для всіх країн ЄС є те, що такий податок сплачується у випадках, якщо страхувальник та/або об'єкт страхування знаходиться на території, що відповідає юрисдикції, і договір страхування укладений зі страховиком, зареєстрованим у цій же країні або на території однієї з країн Європейського Союзу. Якщо ж договір страхування укладений зі страховою організацією, не зареєстрованої на території ЄС, то можливі два рішення такої ситуації: або податок на страхову премію не сплачується, або обов'язок по його сплаті переходить на страхувальника, що укладає договір страхування. У всіх інших випадках платниками податку є страхові організації, що надають необхідну звітність у національні податкові органи.

Слід також зазначити, що існують окремі види зборів, безпосередньо зв'язані з податками на страхові внески.

Більшість країн обкладають загальне страхування податком на премії. Податкові надходження є значними, при цьому їх легко отримувати. Брокери (або агенти) також можуть бути вимушені сплачувати цей податок, якщо страховик гарантує поліс який продається через брокера або агента. Ставки оподаткування становлять від 2% до 30% премій. Податки на премії інколи використовуються на заміну податків з продажу або податку на додану вартість. У деяких випадках податки на премії мають цільове призначення. У разі перестрахування податок на премії, як правило, не стягується, виходячи з того, що податок уже було сплачено безпосередньо з отриманих премій. Таким чином, «вхідне» перестрахування (перестрахування іноземних ризиків) звільняється від податку. Податки на премії стягуються лише з нерезидентів або в разі «вихідного» перестрахування. При цьому обов'язково враховуються договори про уникнення подвійного оподаткування. Також не оподатковується перестрахування у нерезидентів у рамках СОТ.

Використані джерела та література:

1. Четвертая Директива N 78/660/ЕЭС Совета Европейских Сообществ основывающаяся на статье 54 (3) «G» Договора, о годовой отчетности некоторых типов

хозяйственных обществ[Электронный ресурс]. – Режим доступа : /http://zakon1.rada.gov.ua /laws/show/994_908. – Загл. с экрана.

2. Директива Ради 86/635/ЄЕС «Щодо річних звітів та консолідованих звітів банків та інших фінансових установ»[Электронний ресурс]. – Режим доступу :/http://zakon2.rada.gov.ua /laws/show/994_270. – Назва з екрана.

3. Директива Совета N91/674/CEE о годовой отчетности и консолидированных счетах страховых предприятий [Электронный ресурс]. – Режим доступа : /http://zakon2.rada.gov.ua /laws/show/987_003. – Загл. с экрана.

***Трофімов Владислав**, студент І курсу,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Конкурентоспроможність підприємства - здатність підприємства створювати, виробляти і продавати товари та послуги, цінові й нецінові якості яких привабливіші, ніж в аналогічної продукції конкурентів. При цьому конкурентоспроможність підприємства визначається як система з конкретними умовами функціонування й окремими критеріями оптимальності на кожному етапі її розвитку. Найкраще задоволення споживачів досягається за рахунок випуску конкурентоспроможної продукції. Таким чином, уже на даному етапі дослідження можна стверджувати, що конкурентоспроможність підприємства буде залежати від його здатності випускати конкурентоспроможну продукцію.

Мета наукового дослідження полягає у теоретичному осмисленні конкуренції підприємства за умов глобалізацій них процесів.

Результати наукової розвідки. Розглянемо погляди різних авторів, які мають своє бачення на конкурентоспроможність. Ж. Ламбен вважає, що конкурентоспроможність на ринку буде існувати до тих пір , поки фірма витримує конкурентну перевагу або завдяки особливим якостям, які відрізняють її від суперників.

Л.П. Кураков та В.Л. Кураков характеризують конкурентоспроможність як рівень переваги або відставання підприємства

стосовно інших конкурентів на ринку всередині країни й за її межами, обумовлений за параметрами (технологія, кваліфікація персоналу, якість, політика збуту і т.п).

Т. Горькова, Г. Шаповалов відзначають, що конкурентоспроможною є та фірма, що займає найбільш стійкі позиції на внутрішньому ринку, проникає й на зовнішні ринки, проводить ефективнішу конкурентну стратегію.

А. Дементьєва, розглядаючи конкурентоспроможність міжнародних компаній, визначає її як здатність використати свої сильні сторони й концентрувати свої зусилля в тій області виробництва товарів і послуг, де вона може зайняти лідируючі позиції на внутрішньому й зовнішньому ринку.

Н.К. Мойсеева, Ю.П. Аніскін, не виділяючи окремо визначення конкурентоспроможності підприємства, розглядають так звану "концепцію забезпечення конкурентоспроможності". На думку авторів, досягнення цих цілей повинне забезпечуватися за рахунок підвищення якості й доведення витрат до функціонально-необхідного рівня, пристосування продукції до вимог ринку, створення нових виробів для задоволення нових потреб і орієнтації на нові технології.

Найбільший розвиток теорія конкурентних переваг одержала в роботі професора Гарвардського університету Майкла Портера. Подібна ж точка зору зустрічається і у вітчизняних джерелах, у яких автори розглядають конкурентний відбір, "усуваючи стару норму конкурентоспроможності й формуючи нову"

Фірма може обійти своїх суперників, якщо має міцну конкурентну перевагу, що може бути двох основних видів, але він вважав, що дотримуватися потрібно одного, хоча потрібно приділяти увагу обом:

1) більше низькі витрати – менші витрати ніж у конкурентів.

2) диференціація товарів - це здатність забезпечення покупця більшою цінністю у вигляді нової якості товару, його особливих споживчих

властивостей або після продажного обслуговування, що дозволяє виставляти більше високі ціни.

Інші джерела виведення підприємства на конкурентоспроможний рівень – це нові способи конкуренції. Нововведеннями може бути поліпшення технології, удосконалювання способів ведення справ, зміна товару або виробничого процесу, новий підхід до маркетингу, нові методи поширення товару й нові концепції у сфері конкуренції.М. Портер виділяє найбільш типові причини нововведень, що дають конкурентну перевагу:

— по-перше, зміна технології, нові способи маркетингу, виробництва або доставки й поліпшення супутніх послуг;

— по-друге, зміна або поява нових запитів покупців;

— по-третє, поява нового сегмента галузі, що дає можливість як вийти на нову групу покупців, так і знайти більше ефективний спосіб випускати деякі види продукції;

— по-четверте, зміна вартості або наявності компонентів виробництва;

— по-п’яте, зміна державного регулювання в сферах потреб до стандартів охорони навколишнього середовища, до нових галузей та торгових організацій.

Американські дослідники Р. Хейс, С. Уілрайт, К. Кларк у викладенні розглядали чотири рівніконкурентоздатності підприємства.

Перший рівень.Вироблена продукція виділяється в кращу сторону в порівнянні із продукцією конкурентів, а споживачі будуть задоволені, якщо їм запропонують те, що заявлено в рекламі.

Другий рівень. Підприємства конкурентоспроможності повинні відповідати стандартам, установленим основними конкурентами. Однак у певний момент подібні форми ділового поводження перестають забезпечувати конкурентоспроможність, оскільки копіювання передового досвіду виявляється недостатньо при посиленні процесу внутрішньогалузевої конкуренції.

Третій рівень. Підприємство віддається перевага не загальним стандартам виробництва в галузі, а використанню в конкурентній боротьбі внутрішніх переваг

Четвертий рівень. Дані підприємства характеризуються, по-перше, наявністю кадрів такої кваліфікації, яких постійно шукають для себе інші підприємства галузі, по-друге, більш швидко реагують на будь-які ринкові зміни, по-третє, компетентні у використанні виробничого, по-четверте, конкуренти виявляються не в змозі технічно здійснити випуск подібної продукції, по-п’яте, постійно вдосконалюють устаткування й технологію, підвищують кваліфікацію працівників.

Висновки. Конкурентоспроможність підприємства можна визначити не як дискретну величину, що характеризує позицію підприємства на ринку в окремий момент часу, як, наприклад, відзначається в окремих визначеннях, що "під конкурентоспроможністю розуміється поточне положення підприємства на ринку (у першу чергу, займана частка ринку й тенденції її зміни)1 ', а як комплексну характеристику здатності підприємства реагувати на зміну ринкової ситуації й використовувати ці зміни з метою створення конкурентних переваг. Визначення конкурентоспроможності підприємства за допомогою концепції конкурентних переваг вирішує, на наш погляд, тільки одну сторону даного питання: які можливі переваги в конкурентній боротьбі й під впливом яких обставин вони можуть виникнути. Однак при цьому необхідно розглянути питання про те, чим визначається конкурентоспроможність підприємства на конкретному ринку, які базові фактори, що визначають як реальну, так і перспективну конкурентоспроможність підприємства.

Використані джерела та література:

1. Олексенко Р. І. Методичні підходи до формування конкурентоспроможності підприємства / Р. І. Олексенко // Держава і регіони. – 2007. – № 2. – С. 172–174.
2. Олексенко Р.І. Методичні підходи щодо формування конкурентоздатності продукції / Р. І. Олексенко // Економіка та держава. – 2007. – № 5. – С. 48–51.
3. Олексенко Р. І. Політика забезпечення конкурентоспроможності України на світовому продовольчому ринку в умовах глобалізації: тенденції та перспективи / Р. І. Олексенко. – Мелітополь: КолорПринт, 2011. – 200 с.

Філіпова Таміла, *студентка IVкурсу,*
спеціальність «Фізична реабілітація»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник:Наторіна А. О.,
кандидат економічних наук

ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

Актуальність проблеми. В умовах динамічних змін зовнішнього середовища маркетинговий потенціал є засобом, за допомогою якого підприємство забезпечує досягає бажаного рівня конкурентоспроможності, що безпосередньо впливає на зміцнення або покращенняринкової позиції.

Теоретичні та практичні аспекти формування маркетингового потенціалу підприємств наведено у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: А. Готун, Т. Лебідь [4], Д. Ліндон, Г. Маузер, Л. Мороз [4], А. Наторіна [1], Б. Ньюман, Л. Погосян, Н. Скляр [5] О. Тєлєтов, Й. Шумпетер. Часткове висвітлення питання обумовлює актуальність обраної тематики дослідження.

Мета дослідження полягає у розкритті сутності маркетингового потенціалу, особливостей його формування на міжнародному ринку тавиявлення чинників, що впливають на його структуру.

Результати наукової розвідки. Маркетинговий потенціал підприємства – це узагальнююча системна характеристика, що відображає ступень відповідності та погодженості основних складових (підсистем, елементів) комплексу маркетингу, взаємодія яких обумовлює граничні можливості підприємства щодо використання всіх доступних йому видів виробничих ресурсів у процесі маркетингової діяльності для забезпечення досягнення стратегічних або поточних цілей при формуванні конкурентних переваг в умовах певного рівня привабливості зовнішнього ринкового оточення [3, с. 403]. До елементів маркетингового потенціалу підприємства можна віднести все, що пов’язане з функціонуванням і розвитком підприємства. Він являє собою сукупність людських (потрібні знання та

навички, що має персонал, а також здібності та готовність до спільної діяльності з іншими працівниками), матеріальних (активи, що відображаються у балансі підприємства: основні й оборотні засоби, інвестиції) та нематеріальних ресурсів. Основна частина маркетингового потенціалу належить саме до нематеріальних ресурсів [2, с. 12]. Чинники, що формують потенціал підприємства, наведено на рис.

Формування маркетингового потенціалу, зокрема, та конкурентоспроможності підприємства в цілому має комплексний стратегічний характер, є відбиттям стратегічних цілей підприємства, а також можливостей і загроз, що існують у його зовнішньому оточенні. Модель маркетингового потенціалу підприємства значною мірою визначається обсягом та якістю наявних нематеріальних ресурсів; можливостями керівників та інших категорій персоналу до управління цими ресурсами; можливостями менеджменту оптимально використовувати наявні ресурси підприємства тощо.

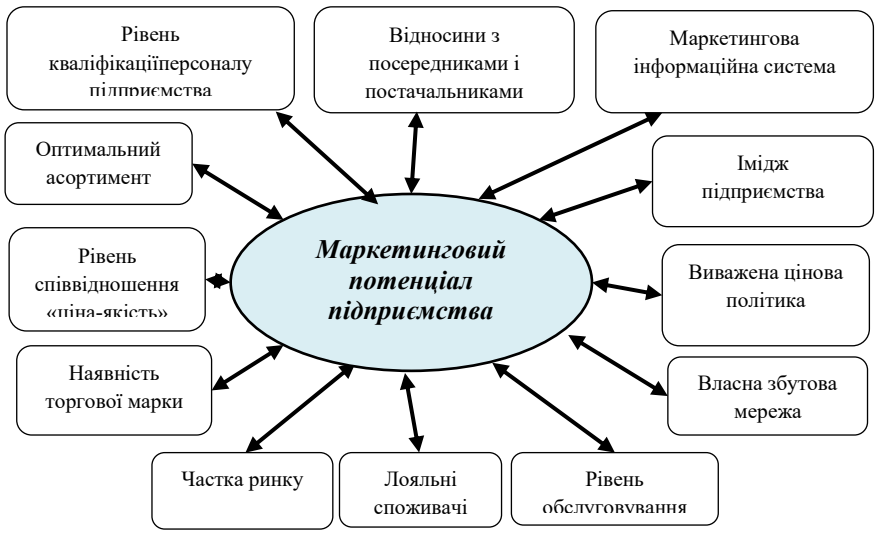

Рисунок – Чинники, що формують структуру маркетингового потенціалу підприємства [2, с. 13]

Вплив нематеріальних активів на формування потенціалу ще недостатньо вивчено, оскільки важко виділити частку участі нематеріальних активів у загальному прибутку. Зазвичай вони недостатньо відображаються у

фінансових документах, але сьогодні їхнє значення у формуванні вартості фірми зростає. Вони включають три групи [4, с. 216]:

– репутаційні активи – торгові марки, наявність яких сприяє зміцненню довіри споживачів до фірми та її товарів, які проявляються у підвищених обсягах продаж і, нерідко, в цінових преміях;

– власні технології – патенти, авторські права і виробничі секрети, які дозволяють фірмі з вигодою для себе використовувати унікальні знання;

– стратегічні активи – це наявні переваги фірми, завдяки яким вона займає монополістичну позицію або обслуговує унікальний ринок.

Аналіз наукових праць [1-5] свідчать, що маркетинговий потенціал, з одного боку, базуючись на ресурсах підприємства, є частиною загального потенціалу підприємства. З іншого боку, зростання маркетингового потенціалу підприємства за рахунок активного використання маркетингового інструментарію і маркетингової політики з залучення споживачів може збільшити ефективність використання ресурсів підприємства або загального потенціалу суб'єкта господарювання.

Висновки. За результатами дослідження визначено сутнісні характеристики маркетингового потенціалу підприємства та встановлено, що йогодоцільно розглядати як управління маркетинговими ресурсами, організаційним механізмом маркетингу та спроможністю досягати бажаних маркетингових результатів. Визначено чинників, що формують і впливають на структуру маркетингового потенціалу підприємства, та наведено їх інтерпретацію.

Використані джерела та література:

1. NatorinaA. Onlineretailers' managementsystemofmarketingcommoditypolicy[Електронний ресурс] / Natorina A. // Економ. часоп.XXI. – 2018. – № 174(9/10). – С. 69–72. – Режим доступу :http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/DOI/ea-V174-11.pdf. – Назва з екрана.

2. Воронько Т. В. Передумови формування та розвитку маркетингового потенціалу аграрних підприємств / Т. В. Воронько // Агросвіт. – 2012. – № 6. – С. 11–14.

3. Коваль Т. О. Економічна сутність та закономірності формування маркетингового потенціалу підприємства / Коваль Т. О., Пономаренко О. О., Яхкінд В. П. // Бізнес Інформ. – 2016. – № 10. – С. 397–405.

4. Мороз Л. А. Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства/ Мороз Л. А., Лебідь Т. В. // Львів. політехніка. – 2009. – № 649. – С. 214–220.

5. Skliar N. Wsparcie dla bezpieczenstwa wojskowego i economicznego Japonii w dzisiejszym swiecie globalnyh zagrozen / Skliar N.,Vorobyov V. // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Міжнар. відносини. – 2016. – Вип. 39. – С. 253–260.

***Щебет Анжеліка**, студентка І курсу,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

МЕТОДИ АНАЛІЗУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми. Категорія «конкурентоспроможність підприємства», як обґрунтовано відзначається в окремих джерелах, узагальнює широке коло проблем по виявленню потенційних можливостей підприємства в конкурентній боротьбі. При цьому конкурентоспроможність підприємства визначається як система з конкретними умовами функціонування й окремими критеріями оптимальності на кожному етапі її розвитку. Значення оцінки конкурентоспроможності підприємства в рамках маркетингової діяльності, як відзначає І.В. Максимова, обґрунтувало необхідність визначення заходів щодо підвищення конкурентоспроможності, залучення інвестицій, виходу на нові ринки збуту, що в результаті зводиться, до визначення позиції підприємства на галузевому ринку. З огляду на очевидну значимість категорії конкурентоспроможності підприємства й мети дійсного дослідження необхідно проаналізувати й узагальнити існуючі визначення даного поняття.

Метою наукового дослідження є аналіз методів дослідження конкурентоспроможності підприємства.

Результати наукової розвідки. Найкраще задоволення споживачів досягається за рахунок випуску конкурентоспроможної продукції. Таким чином, уже на даному етапі дослідження можна стверджувати, що

конкурентоспроможність підприємства буде залежати від його здатності випускати конкурентоспроможну продукцію.

Згідно з М. Портером, конкурентна перевага визначає позицію фірми в галузі. Фірма може обійти своїх суперників, якщо має міцну конкурентну перевагу, що може бути двох основних видів:

1) більше низькі витрати - означають здатність підприємства розробляти, випускати й продавати порівняльний товар з меншими витратами, ніж конкуренти;

2) диференціація товарів - це здатність забезпечення покупця більшою цінністю у вигляді нової якості товару, його особливих споживчих властивостей або після продажного обслуговування, що дозволяє виставляти більше високі ціни.

М. Портер виділяє найбільш типові причини нововведень, що дають конкурентну перевагу:

— по-перше, зміна технології, що може створити нові можливості для розробки товару, нові способи маркетингу, виробництва або доставки й поліпшення супутніх послуг;

— по-друге, зміна або поява нових запитів покупців, коли їхні погляди на те, "що таке добре, а що таке погано", різко змінюються;

— по-третє, поява нового сегмента галузі, що дає можливість як вийти на нову групу покупців, так і знайти більше ефективний спосіб випускати деякі види продукції;

— по-четверте, зміна вартості або наявності таких компонентів виробництва, як робоча сила, сировина, енергія, транспорт, засоби інформації, устаткування, у зв’язку зі зміною умов у постачальників і можливістю використання інших компонентів;

— по-п’яте, зміна державного регулювання в сферах потреб до стандартів охорони навколишнього середовища, до нових галузей та торгових організацій.

Американські дослідники Р. Хейс, С. Уілрайт, К. Кларк у достатньо своєрідному викладенні розглядав чотири рівні або ступені конкурентоздатності підприємства.

На підприємствах першого рівня вироблена продукція виділяється в кращу сторону в порівнянні із продукцією конкурентів, а споживачі будуть задоволені, якщо їм запропонують те, що заявлено в рекламі, тому додаткові зусилля у виробництві або керуванні будуть зайві. Подібний підхід може бути успішним тільки в ринковій ніші з відсутністю конкуренції, у іншому випадку простого вміння випускати продукцію не буде досить.

Підприємства другого рівня конкурентоспроможності повинні відповідати стандартам, установленим основними конкурентами. Такі підприємства використовують у себе технології, методи організації виробництва провідних підприємств галузі, здобувають аналогічні матеріали й комплектуючі, впливають тими ж засобами у сфері керування виробництвом і якістю продукції. Однак у певний момент подібні форми ділового поводження перестають забезпечувати конкурентоспроможність, оскільки копіювання передового досвіду виявляється недостатньо при посиленні процесу внутрішньогалузевої конкуренції.

На підприємствах третього рівня конкурентоспроможності віддається перевага не загальним стандартам виробництва в галузі, а використанню в конкурентній боротьбі внутрішніх переваг. У цьому випадку Тиск починає активно впливати на виробництво, сприяє його розвитку й удосконалюванню. За визначенням авторів, виробництво на даних підприємствах «підтримується зсередини» всіма іншими підрозділами підприємства.

Однак конкурентні переваги можуть поширюватися не тільки на виробничу систему підприємства, але й на систему керування. Виробнича система, за визначенням авторів, «підтримується ззовні», при цьому її ефективність залежить не стільки від внутрішніх управлінських факторів, таких як виробниче планування та керування якістю, скільки від зовнішніх -

якість організації і ефектність самої системи управління. При цьому, розглядаючи питання на мегарівні, автори називають дані підприємства «підприємствами з виробництвом світового класу». Дані підприємства характеризуються, по-перше, наявністю кадрів такої кваліфікації, яких постійно шукають для себе інші підприємства галузі, по-друге, більш швидко реагують на будь-які ринкові зміни, швидше, ніж конкуренти, пропонують ринку нові товари, по-третє, компетентні у використанні виробничого встаткування в такій мірі, що з ними консультуються виробники цього встаткування відносно модифікації встаткування й проведення пробних випробувань нових моделей, по-четверте, конкуренти виявляються не в змозі технічно здійснити випуск подібної продукції, навіть при її копіюванні або окремих елементів, по-п’яте, постійно вдосконалюють устаткування й технологію, підвищують кваліфікацію працівників.

Наведена класифікація становить інтерес не стільки з погляду можливості оцінки її структури й ступеня системності, скільки завдяки можливості застосування в умовах конкретної галузі, оскільки закладені в основу параметри можуть використовуватися як у національному, так і в регіональному масштабі для визначення реальної й потенційної позиції підприємства в окремій галузі або підгалузі.

Крім того, ми вважаємо за необхідне ураховувати в складі факторів конкурентоспроможності підприємства певні фактори зовнішнього середовища, вплив яких на конкурентоспроможність підприємства може бути досить неоднозначним. Підтвердження даної точки зору можливо знайти в роботі Є.П. Голубкова, що приводить так званий багатокутник конкурентоспроможності, одною з складових якого є зовнішня політика (у контексті — політика фірми в зовнішньому підприємницькому середовищі).

Крім цього як фактори конкурентоспроможності необхідно розглядати бар'єри входу в галузь, оскільки, перешкоджаючи проникненню нових конкурентів, вони забезпечують як реальну, так і потенційну конкурентоспроможність діючих підприємств.

Проведений аналіз існуючих визначень дозволяє, на наш погляд, уточнити і доповнити поняття конкурентоспроможності підприємства. На нашу думку, конкурентоспроможність підприємства варто визначати як здатність в умовах сприятливого впливу зовнішніх факторів у виробничо-технологічній, економічній і організаційній сферах забезпечувати випуск і реалізацію конкурентоспроможної продукції, використовуючи конкурентні переваги й потенційні можливості для втримання або досягнення конкурентних переваг у майбутньому при зміні ринкової кон'юнктури й запитів споживачів.

Висновки. Розглянуто концепції й зроблено висновки про динамічність процесу конкуренції й змін норм конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність підприємства можна визначити не як дискретну величину, що характеризує позицію підприємства на ринку в окремий момент часу, як, наприклад, відзначається в окремих визначеннях, що «під конкурентоспроможністю розуміється поточне положення підприємства на ринку (у першу чергу, займана частка ринку й тенденції її зміни), а як комплексну характеристику здатності підприємства реагувати на зміну ринкової ситуації й використовувати ці зміни з метою створення конкурентних переваг».

Визначення конкурентоспроможності підприємства за допомогою концепції конкурентних переваг вирішує, на наш погляд, тільки одну сторону даного питання: які можливі переваги в конкурентній боротьбі й під впливом яких обставин вони можуть виникнути. Однак при цьому необхідно розглянути питання про те, чим визначається конкурентоспроможність підприємства на конкретному ринку, які базові фактори, що визначають як реальну, так і перспективну модель розвитку підприємств.

Використані джерела та література:

1. Кальна Т.А. Конкурентоспроможність продукції машинобудівного комплексу України в експортно-імпортних операціях / Т. А. Кальна // Економічний аналіз : зб. наук. пр. ТНЕУ. – Вип. 1, т. 25. – Тернопіль:Економ. думка, 2016. – С. 29–36.

2. Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення : монографія / О. М. Бородіна, Т. В. Бурлай, Н. І. Горшкова [та ін.] ;за ред. І. В. Крючкової. – Київ: Основи, 2007. – 488 с.

3. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк, Я. В. Белінська [та ін.] ;за ред. Я. А. Жаліла. – Київ: НІСД,2005. – 388 с.
4. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення :[монографія] / за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
5. Олексенко Р. І. Методичні підходи до формування конкурентоспроможності підприємства / Р. І. Олексенко // Держава та регіони. – 2007. – № 2. – С. 172–174.
6. Олексенко Р. І. Методичні підходи щодо формування конкурентоздатності продукції / Р. І. Олексенко // Економіка та держава. – 2007. – № 5. – С. 48–51.
7. Олексенко Р. І. Політика забезпечення конкурентоспроможності України на світовому продовольчому ринку в умовах глобалізації: тенденції та перспективи / Р. І. Олексенко. – Мелітополь: Колор Принт, 2011. – 200 с.
8. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результатаи обеспечить его устойчивость / М. Портер. – М.: Альпина,2005. – 715 с.
9. Томпсон-мл. А. А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / А. А. Томпсон-мл., А. Дж. Стрикленд III. – 12-е изд.; пер. с англ. – М.: Издат. дом «Вильямс», 2006. – 928 с.
10. Яременко О. Ф. Науково-практичні аспекти стратегічного і тактичного управління конкурентоспроможністю підприємства / О. Ф. Яременко // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. Сер. Економ. науки. – 2011. – Вип. 5, т. 1 (180). – С. 35–37.

Шило Каріна, *студентка III курсу,*
спеціальність «Менеджмент»
Полтавський бізнес-коледж
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава)
Науковий керівник: Рижик І.О.,
кандидат економічних наук

СТАН ТА ТЕНДЕЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Актуальність проблеми. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу має важливий вплив на економічну діяльність України. Ефективна зовнішньоекономічна діяльність агропромислового комплексу забезпечує цільове використання природносировинних ресурсів, підвищення технічного рівня виробництв, що зумовлює загальне збільшення обсягів виробництва продукції та забезпечує її конкурентоспроможність, розширює зовнішні ринки.

Мета дослідження. Метою дослідження є визначення сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств України та виявлення можливсотей для їх розвитку.

Результати наукової розвідки. Для того, щоб оцінити стан зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу у першу чергу необхідно проналізувати обсяги потужностей та динаміки продукції вітчизняних підприємств. Динаміка обсягів виробництва основних видів аграрної продукції показує значну частку продукції тваринництва та рослинництва, що підтверджує галузеву спеціалізацію України, але потрібно звернути увагу на те, що обсяг рослинництва збільшився, а виробництво тваринництва знизилося на 151,5 тис.т у 2018 році відносно 2017 року (табл.1).

Таблиця 1

Обсяги виробництва основних видів аграрної продукції в Україні за 2017-2018 рр, тис.т

Вид продукції	Обсяг виробництва		Відхилення (+,-)
	2017 р.	2018 р.	
Зернові та зернобобові культури (у початковій оприбуткованій вазі)	42,5	47,4	4,9
Цукрові буряки (фабричні)	475	509	34
Насіння соняшнику (у початковій оприбуткованій вазі)	20,2	23,0	2,8
Картопля	168	171	3
Овочі відкритого ґрунту	208	214	6
Плоди та ягоди	103,1	128,4	25,3
М’ясо (у живій вазі)	3682,3	3530,8	-151,5
М’ясо (у забійній вазі)	2318,2	2354,9	36,7
Молоко	10280,5	10064,0	-216,5
Яйця від птиці, млн шт.	15505,8	16132,0	626,2
Велика рогата худоба, млн голів	3682,3	3530,8	-151,5
Свині, млн. голів	6669,1	6109,9	-559,2
Вівці та кози, млн голів	1314,8	1309,3	-5,5
Птиця, млн. голів	201,7	204,8	3,1
Вовна	1967	1908	-59

Розраховано автором на основі даних Державної служби статистики

Останнім часом зовнішньоекономічна політика країни щодо аграрної продукції спрямована на диверсифікацію експорту. Особливо варто відзначити динаміку торговельних зв’язків зрізними країнами, яка посилюється і дає можливості аграріям. Диверсифікація їх діяльності на міжнародному рівні в сучасних умовах стає неминучим та вигідним

напрямом маркетингової політики [2]. Важливо підвищити обсяги експорту підприємствами малого агробізнесу, які становлять основну частину агропромислового комплексу економіки, адже це є джерелом надходження валютної виручки.

Важливою частиною зовнішньоекономічної діяльності країни є господарська, однією з основних напрямків якої є агропромисловий комплекс – це сукупність виробничо взаємопов'язаних підприємств та обслуговуючих організацій, що функціонують та розвиваються на основі агропромислової інтеграції. Для розвитку зовнішньоекономічної діяльності Україна має всі природні конкурентні переваги, такі як достатність робочої сили, сприятливі кліматичні умови, багаті сільськогосподарські ресурси, наявність водних ресурсів. Реформи в аграрному комплексі проходять повільно і не дуже ефективно, що має вплив на неспроможність уряду виробити і втілити дієву стратегію реформ, спрямовану на забезпечення тривалої ефективності галузі та підвищення її конкурентоздатності на зовнішніх ринках [1]. Сьогодні зовнішньоекономічна діяльність українських аграрних комплексів потребує вдосконалення. Велика частина вітчизняних підприємств формують невеликі господарства, які не в змозі самостійно розвивати свою продукцію за кордоном. Щоб покращити експортну стратегію підприємств агропромислового комплексу, необхідно спочатку визначити, яким шляхом відбуватиметься експорт: прямим чи непрямим [3].

Здійснивши аналіз наукових публікацій у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу, визначимо наступні можливості для їх розвитку: залучення іноземних інвестицій у галузі економіки області, зокрема у агропромисловий комплекс, розширення зв'язків та міжгалузевої інтеграції, розширення асортименту та підвищення якості діяльності агропромислових підприємств, поліпшення взаємозв'язків українських аграрних підприємств, покращення репутації України на міжнародному ринку як виробника екологічно чистої і безпечної продукції, організація міжнародних виставок, ярмарок, конференцій на території країни

та сприяння участі вітчизняних суб'єктів господарювання у таких заходах закордоном [3].

Здійснення зовнішньоекономічної діяльності потребує дотримання національних інтересів. Стабілізація виробничо-фінансового стану агропромислового комплексу залежить від швидкості й спрямованості структурної перебудови експортно-імпортного потенціалу вітчизняних підприємств з стратегічною визначеністю на вивезення конкурентоздатної продукції на ринки [1]. Потрібно зазначити, що зовнішній ринок розвивається дуже швидко та має постійно більший рівень конкуренції, тому аграрнопромисловим підприємствам з метою збільшення потреб закордоном потрібно активно та постійно удосконалювати свою конкурентоспроможність.

Висновки. Успішний розвиток діяльності підприємств агропромислового комплексу є одним з основних критеріїв покращення економіки в країні. Динаміка обсягів виробництва основних видів аграрної продукції показала значну частку продукції тваринництва та рослинництва, що підтверджує галузеву спеціалізацію України. Динаміка обсягу виробництва основних видів аграрної продукції в Україні за 2017-2018 рр. показала зростання обсягу рослинництва, та зниження виробництва тваринництва. Для покращення розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу, потрібні ресурси, капітал, іноваційна техніка та обладнання - для самої діяльності в комплексі, покращення якості і асортименту продукції. Для зовнішньої діяльності потрібно диверсифікувати торгівельні зв'язки і покращити взаємовідносини з існуючими.

Використані джерела та література:

1. Економіка та інноваційний розвиток національного господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/%D0%86nnovastijna-ekonomika/IE-4(42)-2013/InnEco_4-42-2013_11-14.pdf. – Назва з екрана.

2. Зовнішньоекономічна діяльність аграрних підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zt.knteu.kiev.ua/files/2016/5(88)/5.pdf. – Назва з екрана.

3. Особливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності в агропромисловому комплексі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/279.pdf. – Назва з екрана.

***Юрійчук Дарина**, студентка І курсу,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У РЕАЛЬНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Актуальність теми. Подолання технологічної відсталості національної економіки, вихід на показники економічно розвинених країн у технологічному лідерстві та конкурентоспроможності вимагають суттєвої активізації підприємницької діяльності в інноваційній сфері. Вирішення цієї проблеми неможливо без модернізації способів і механізмів цього розвитку, зміни його пріоритетів, інститутів, відносин між суб'єктами економічної діяльності, ресурсної бази.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних, методологічних засад та розроблення практичних пропозицій щодо вдосконалення інноваційно-інвестиційної політики розвитку реального сектору економіки.

Результати наукової розвідки. Стратегічний напрям щодо модернізації галузевої структури національної економіки висуває на передній план проблему мобілізації необхідних ресурсів, у тому числі за рахунок згортання структурно-депресивних виробництв. У процесі їх ліквідації або часткового згортання вивільняються ресурси, площі, робоча сила, які потім можуть бути перерозподілені у пріоритетні галузі.

Здійсненню даного процесу має передувати підготовчий період, тривалість якого залежатиме від накопиченого в країні економічного потенціалу, поточного стану економіки і глибини структурної кризи. Реалізація програм структурної перебудови вимагає зміни пріоритетів інвестування (частка витрат на модернізацію і реконструкцію в розвинених

країнах становить 70–90% від загального обсягу інвестицій в основний капітал), а також галузевої структури інвестицій, здійснюваного через міжгалузевий та міжнародний перелив капіталу.

Програми структурної перебудови мають бути підтримані і відповідними механізмами державного регулювання. Особливу увагу, на нашу думку, слід приділити: формуванню і підтримці попиту на продукцію перспективних галузей із використанням механізмів державних замовлень дотацій до цін і селективних форм митного регулювання; управлінню процесами амортизації капіталу для нарощування інвестиційних можливостей підприємств за рахунок власних коштів; посиленню валютного регулювання, спрямованого на акумуляцію в країні валютних ресурсів на цілі структурної модернізації; посиленню державного контролю над розподілом прибутку підприємств, що знаходяться повністю або частково у державній власності, і перетворенням її в інвестиції всередині країни відповідно до вибраних національних пріоритетів; пільговому оподаткуванню прибутку, що спрямовується на модернізацію, реконструкцію та інноваційний розвиток виробництва; пільговому кредитуванню підприємств пріоритетних галузей через селективне зниження відсоткових ставок і створення переваг в отриманні кредитів на інвестиції, що спрямовуються на виробниче освоєння нових видів продукції і прогресивних технологій; надання допомоги інноваційному бізнесу через державне страхування інвестиційних ризиків у високотехнологічних галузях; встановленню для банків лімітів кредитних ресурсів, що спрямовуються на фінансування пріоритетних сфер економіки, недотримання яких при- зводило б до скорочення обсягів їх рефінансування.

Головним напрямом державної політики, спрямованої на модернізацію технологічної бази та галузевої структури економіки, як показує досвід розвинених країн, має стати формування в країні повноцінної національної інноваційної системи (НІС), покликаної забезпечити органічне вбудовування інноваційних процесів у поступальний розвиток економіки й суспільства.

Незважаючи на відмінності в національних моделях НІС, об'єднуючою рисою для них виступає лідерство держави, що забезпечує три пріоритети: розвиток науки; розвиток освіти; розвиток наукоємного виробництва. При цьому державі повинна відводитися активна роль у визначенні пріоритетів науково-технічного розвитку, підтримки фундаментальних досліджень, мотивації підприємницької активності в інноваційній сфері, захисті прав інтелектуальної власності, реформуванні освіти. Стадії прикладних НДДКР та комерціалізації нововведень доцільно віддавати приватним компаніям.

Українські експерти виділяють серед пріоритет- них на період до 2020 р. такі напрями:у галузі інформаційно-комунікаційних технологій; у сфері нанотехнологій; у сфері створення нових; у сфері живих систем .

Слід зазначити, що розвиток наукомістких галузей характеризується високим співвідношенням витрат на НДДКР до обсягу виробленої продукції. При цьому до високотехнологічних виробництв із найбільш високим рівнем науко- і ресурсоємністю в міжнародній практиці відносять виробництва повітряних і космічних апаратів, фармацевтичних і біотехнологічних продуктів, обчислювальної, офісної техніки і телекомунікаційного устаткування, які активно розвиваються і в Україні.

Для забезпечення випуску інноваційних продуктів із масштабним потенційним внутрішнім і зовнішнім ринком поряд із проведенням інтенсивних досліджень необхідні: проектування і будівництво нових підприємств; розроблення та реалізація комплексу заходів, націлених на підвищення ефективності НДДКР; перебудова системи вищої освіти в напрямі підготовки фахівців для нових галузей. Усе це вимагає часу і вкладення значних фінансових ресурсів.

В умовах жорсткої конкуренції вкрай важливими є завоювання і утримання частки ринку високо- технологічних продуктів, досягнення позицій технологічного лідерства в тій чи іншій сфері і, відповідно, скорочення значних обсягів витрат усіх видів ресурсів. Наприклад, у 2012 р. витрати на НДДКР 1 400 найбільших компаній Європи тільки у сфері

фармацевтики та біотехнологій перевищили 70 млрд. євро за середньорічного зростання більше 15%, тоді як в Україні витрати на всі види НДДКР навіть у передкризовий період не перевищували 1% від ВВП.

Інноваційний цикл розгортається вже не тільки всередині окремої компанії, а й у рамках міжнародних та міжкорпоративних інноваційних взаємозв'язків. Великі компанії виступають ініціаторами створення міжнародних мереж знання, залучаючи до участі в них університети, незалежні лабораторії, державні наукові установи тощо, і стають їх центральною ланкою. Формуються екосистеми відкритих інновацій, які націлені на створення нових комерційних можливостей шляхом спільного використання комплементарних знань і компетенцій різних партнерів, включаючи не тільки постачальників, клієнтів, дослідницькі організації, а й нерідко навіть конкурентів.

У цьому зв'язку важливим напрямом інноваційного розвитку стає зростання технологічних альянсів, транснаціональних компаній, спільних науково-технічних організацій. За різними оцінками, вітчизняні компанії входять до 90–180 міжнародних технологічних альянсів, що в три-чотири рази нижче показників таких країн, як Італія, Швеція, Швейцарія, й у 8–12 разів нижче показників Великобританії, Німеччини, Франції. При цьому частка організацій іноземної та спільної форм власності в науково-технічній сфері України становить 1,5%, а в сумарних витратах на дослідження і розробки – 3,2%.

Недостатньо приділяється уваги загальносвітовій тенденції інноваційного розвитку як стрімке зростання сфери інноваційних послуг, яка займає все більш значуще місце в постіндустріальному суспільстві й продукує масштабний попит на інновації. Збільшений інтерес до інновацій у цьому секторі в певному сенсі відображає вирівнювання акцентів інноваційної політики, усунення історично сформованого перекосу в бік промислових інновацій.

В Україні відбувається процес створення структур, які мають право розпоряджатися від імені держави результатами науково-технічної діяльності та інтелектуальної власності. При цьому слід провести чіткі межі державного впливу на інноваційну сферу. Визначаючи пріоритети науково-технічного розвитку і залишаючись головним інвестором інноваційної сфери, держава має отримувати доходи переважно від її оподаткування. Враховуючи недофінансування і дефіцит ресурсів розвитку, результати наукової діяльності мають оподатковуватися за найменшою ставкою, а в окремих випадках – звільнятися від оподаткування. Використання таких наукових офшорів слід поєднувати із запровадженням особливого податкового режиму у високотехнологічних галузях, де оподаткуванню підлягають не самі нові технології, а їх експорт і виробництво на їх основі продукції та послуг.

Висновки: Отже, складники модернізаційного потенціалу антикризової стратегії орієнтовані на ліквідацію наслідків економічної кризи, підвищення зайнятості населення на основі створення нових робочих місць і водночас націлені на визначення локомотивів зростання, які орієнтовані на майбутнє. Тому актуальним питанням сьогодні є розроблення та впровадження заохочувальних заходів для підприємств усіх форм власності. Через непослідовне проведення та низьку ефективність державної інноваційно-інвестиційної політики Україна не встигає за розвиненими країнами в технологічному розвитку. Як наслідок, поступово зменшується кількість інноваційно активних фірм, відбувається гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості. Успішну реалізацію модернізаційного потенціалу антикризової стратегії планується забезпечити шляхом розвитку партнерства між секторами суспільства (держава: галузеві підрозділи уряду, бізнес, громадськість) та залучення до планування, розроблення та реалізації зазначеної стратегії всіх зацікавлених сторін (приватного сектору, науковців, громадських організацій, органів місцевого самоврядування).

Використані джерела та література:

1. Олексенко Р.І. Особливості інноваційно-інвестиційної політики антикризового розвитку реального сектору економіки України // Олексенко Р. І., Ортіна Г. В. // Економ. вісн. Запоріз. держ. інж. акад. – 2018. – № 5 (17). – С. 33–39.
2. Олексенко Р.І. Формування інноваційної політики реального сектору економіки як особливого напряму розвитку України // Олексенко Р. І., Ортіна Г. В.// Економіка та суспільство. – 2018. – № 18. – С. 173–180.
3. Ортіна Г.В. Інновації як локомотив сталого розвитку регіонів / Г. В. Ортіна, Р. І. Олексенко, Л. М. Єфіменко// Становлення механізму публічного управління розвитком територій як пріоритет державної політики децентралізації. – Київ, 2019. – С. 225–228.

IV. СЕКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Гончар Аліна *,студентка ІІ курсу магістратури,*
спеціальність «Менеджмент»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Тульчинський Р.В.,
доктор економічних наук, доцент

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми. У новітніх умовах загроз та викликів перед країною постає низка завдань, вирішення яких має стати базисом створення ефективної системи державного управління, імплементації процесу децентралізації влади, поштовхом розширення повноважень об’єднаних територіальних громад, посилення впливу та значення місцевого самоврядування. Система державного управління України за роки незалежності засвідчила свою низьку ефективність та неспроможність протистояти не тільки зовнішнім загрозам, а й навіть внутрішнім викликам [1]. Тому, була утворена змішана система державного управління, істотними недоліками якої є нестача таких елементів, як: єдність, цілісність та послідовність у діяльності органів державної влади різних рівнів та місцевого самоврядування. Не вирішені проблеми корупції, відкритості, прозорості та

професіоналізму фахівців державної служби. Актуальними лишаються й завдання щодо оцінювання державної діяльності на основі кількісних та якісних критеріїв.

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, впровадження е-урядування, поетапна диджиталізація країни – усі ці фактори безупинно впливають на процес модернізації системи державного управління.

Мета дослідження – дослідити сутність, завдання, теоретико-методологічні основи та практичні складові процесу модернізації державного управління.

Результати наукової розвідки. Централізована модель державного управління, яка сформована в Україні за роки незалежності, наразі фактично вичерпала свої резерви та втратила перспективи й уповільнює розвиток держави. Різноманіття взаємообумовлених організаційних механізмів взаємодії між центральними і місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування характеризується внутрішньою суперечливістю у зв'язку із неадекватністю розподілу державних функцій та повноважень між органами влади, недосконалістю,неузгодженістю та дублюванням визначення наповнення цих функцій, складними міжбюджетними відносинами.

Однією із основних рушійних сил модернізації державного управління має стати електронне урядування в якості системи інформаційних локалізованих мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечить функціонування визначених служб та перетворить повсякденне спілкування громадянина з державними установами на максимально простий і доступний процес.

Визначальним пріоритетом модернізації державного управління є оновлення нормативно-законодавчої бази регіонального управління,ураховуючи нові підходи до здійснення адміністративно-територіальної реформи. Це, крім того, може бути елементом впровадження

стратегії державної політики щодо підтримки розвитку громадянського суспільства тощо.

Основна мета модернізації державного управління – убезпечення ефективності діяльності інститутів місцевих органів публічної влади та органів місцевого самоврядування. Модернізація передбачає такі завдання: створення виконавчих органів обласних, районних рад; чіткий перерозподіл делегованих повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, посилення ролі самоорганізації населення у процесі вирішення питань, які пов'язані із наданням публічних та адміністративних послуг населенню.

Важливими перспективними завданнями модернізації державного управління є вивчення динаміки змін розвитку українського суспільства,складовими якого є об’єднані територіальні громади, суспільно активні представники громадськості. Стан усієї системи публічної влади з точки зору її демократизації та ступеня соціальної ефективності вимагає пильної дослідницької уваги.

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що модернізація державного управління та системи центральних органів виконавчої влади розкриємо живості задля суттєвого зменшення видатків завдяки правильному перерозподілу державних службовців та оптимальній організації людського ресурсу, який необхідний для їх виконання. А, крім цього, вирішальним фактором модернізації має стати концептуальне визначення її теоретико-методологічного базису, розробка та законодавче закріплення усіх механізмів участі представників громадськості в управлінні, а також фундаментальне науково-методичне забезпечення процесу модернізації.

Використані джерела та література:

1. Будник М. М. Трансформація системи державного управління України в умовах суспільно-політичних змін (регіональний аспект) : автореф. дис. … канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Будник Микола Миколайович ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ, 2011. – 21 с.

Застрожнікова Ірина Володимирівна
кандидат наук з державного управління, доцент
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Основним завданням державного регулювання на ринковому просторі послуг освіти є створення необхідних умов задля діяльності закладів вищої освіти (далі – ЗВО), які саме й надають послуги освіти. Багато хто з експертів галузі управління та освіти, практики і теоретики констатують, що системні підходи до управління освітою на теперішній час не відповідають вимогам сьогодення [5].

Роль вищої освіти у розвитку держави важко переоцінити. Якісна освіта прямо впливає на гармонізацію розвитку особистості, суспільства та держави. З проголошенням незалежності нашої держави виникла гостра потреба в реформуванні системи вищої освіти, в тому числі, аграрної, підвищенні її ролі в підготовці нової генерації спеціалістів, здатних працювати в умовах ринкової економіки. У Законі «Про освіту» до основних видів діяльності вищого навчального закладу віднесена підготовка спеціалістів різних видів кваліфікації [4].

Державні заклади вищої освіти в Україні мають обмежену фінансову автономію та функціонують у неефективних правових рамках, що, з одного боку, не дозволяє університетам ефективно залучати та використовувати фінансові ресурси, а з другого, - перешкоджає його розвитку і залишає заклади та їх керівництво сам на сам з викликами сучасності у ситуації економічного дефіциту. Одними з найбільших проблем для української системи вищої освіти, на думку експертів з Європейської асоціації університетів EUA, авторів University Autonomy Scorecard, є «недосконалі механізми фінансування», «критично низький рівень державного фінансування вищої освіти», «незбалансовані джерела доходів для університетів» [1].

Деякі вчені наголошують, що сучасна модель фінансування вищої освіти в Україні - це багатоджерельне фінансування (з урахуванням великої частки плати за навчання), але його необхідно реформувати «на підставі принципів реальної академічної автономії, залучення коштів університетами та належного врядування» як на системному рівні (передові практики державного фінансування), так і в інституційному (фінансовий менеджмент університету),підкреслюючи важливість оптимізації структури фінансування для забезпечення якості освіти та конкурентоспроможності університетів на національному та міжнародному ринку вищої освіти [2].

Крім обсягу і розподілу бюджетних коштів, другим важливим питанням є його цілеспрямованість. Наскільки цільовим є таке спрямування бюджетних ресурсів на фінансування державного замовлення? Скільки капіталу повертається державі від інвестованих коштів у вигляді підвищення якості роботи персоналу (держслужбовців або працівників державних підприємств, установ, організацій), у формі податків, якщо немає механізму моніторингу працевлаштування випускників.

Досвід розподілу випускників на роботу в установи, зокрема й у державному секторі, де у них є потреба, більше не застосовується, а вступ на державну службу здійснюється шляхом призначення громадянина України на посаду державної служби за результатами конкурсу (ст. 21 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII) [3]

У статистичних джерелах у відкритому доступі не публікуються дані щодо необхідності підготовки фахівців у різних сферах народного господарства, невідомо, чи взагалі ведеться облік такої інформації як основа для визначення обсягу державного замовлення у межах кожної спеціальності. Більше того, «сірий» ринок праці також знецінює діяльність закладів вищої освіти.

Приватний ринок є більш привабливим для кращих випускників, тоді як державним установам важко конкурувати з приватними компаніями щодо заробітної плати, соціальних виплат, перспективи кар'єри тощо (і це

підтвердили конкурси на нові посади державних службовців у рамках реформи державного управління: вища заробітна платня, вищі соціальні умови притягують кращих кандидатів). Інша справа, що при еміграції робочої сили, випускники застосовують набуті знання, працюючи для іноземної економіки, і як наслідок, місцевий та національний державний сектор страждає від браку висококваліфікованого людського капіталу. Більше того, проблемою є працевлаштування не за отриманою спеціальністю, при тому, що є попит ринку чи державної сфери на таких фахівців. Іншою проблемою є якість освіти та недостатня мотивація самих студентів.

Окремої уваги потребує вивчення аспектів впровадження децентралізації в управління вищими навчальними закладами. З прийняттям Закону України «Про вищу освіту» в країні відбуваються прогресивні зміни розвитку співпраці з іншими країнами світу, переймання європейського досвіду в галузі вищої освіти та інформатизації суспільства, тенденцій світового розвитку [6].

Використані джерела та література:

1. The European University Association (2018). Public Funding Observatory [Electronic resource]. – Available at: http://eua.be/activities-services/projects/eua-online-tools/public-funding-observatory-tool.aspx
2. Financing and deregulation in higher education (2013) / edited by J.Woźnicki, Warsaw. [Electronic resource]. – Available at: http://pbc.biaman.pl/Content/27641/Financing_wersja_ostat.pdf
3. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р., № 889-VIII [Електронний ресурс] // Каб.Мін.України. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19. – Назва з екрана.
4. Застрожнікова І. В. Державна політика у галузі аграрної вищої освіти / І. В. Застрожнікова // Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, менеджменту, обліку та права :Міжнар.наук.-практ. конф. – Київ, 2018. –Ч. 3. – С. 36–37.
5. Застрожнікова І.В. Зарубіжний досвід державного регулювання вищої освіти / І. В. Застрожнікова // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2019. – Вип. 2 (65). –С. 251–256.
6. Застрожнікова І.В. Принципи децентралізації в управлінні освітою / Застрожнікова І. В.// Державне управління :наук.вісн. – 2019. – № 2. – С. 59–65.

***Коваль Марія**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Менеджмент»
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
Науковий керівник: Іванова Н.С.,
доктор економічних наук, доцент

ЗНАЧЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ

Актуальність проблеми. Сучасні підходи щодо управління організацією розглядають мотивацію як один із важливих факторів її ефективного функціонування. Персонал – це найскладніший і найбільш специфічний тип ресурсу, який використовує підприємство для підтримки його життєдіяльності. Мотивація персоналу є основним засобом забезпечення оптимального використання ресурсів та мобілізації наявних людських ресурсів. Саме завдяки зацікавленості працівника в результатах своєї праці, створення належних умов праці може допомогти організації підвищити продуктивність праці.Особливо значення мотиваційні механізми набувають в умовах інтернаціоналізації.

Мета дослідження – обґрунтування важливості впровадження ефективних мотиваційних механізмів в умовах інтернаціоналізації.

Результати наукової розвідки. Сучасна практика управління персоналом характеризується переплетінням різних його моделей: американської, японської і західноєвропейської. Саме в цьому проявляється процес інтернаціоналізації сучасного менеджменту. Важливим етапом процесу інтернаціоналізації теорії управління стали асиміляція ідей системного підходу, розробка різних моделей організації, як системи – не тільки функціонуючої, але й такої, що розвивається, на основі яких сформувався новий підхід у кадровому менеджменті – управлінні людськими ресурсами [1].

Основною метою процесу мотивації є максимальне використання наявної робочої сили, що дозволяє підвищити загальну ефективність та рентабельність підприємства. Для мотивації працівників підприємства

використовують як фінансові, так і нефінансові методи винагороди. З точки зору Л.О. Лещенко, мотивація – це спонукання людей до діяльності [2]. Однак усі визначення мотивації, так чи інакше, починаються з одного: під мотивацією розуміються активні рушійні сили, що визначають поведінку живих істот. Мотивацію персоналу використовують для того, щоб:

– створити у працівників високий позитивний настрій на роботу;

– задовольнити базові потреби персоналу;

– створити умови для ефективної праці з найменшими витратами для бізнесу;

– знизити плинність персоналу і підвищити його лояльність [3].

В управлінні велике значення надається обліку рівнів мотивації. На рівні задовільної поведінки працівники досягають мінімального рівня, прийнятного для керівництва. Для тих працівників, рівень мотивації яких характеризується чудовою поведінкою, робота є бажаною, корисною та корисною частиною. Дослідження показали, що працівники, як правило, не працюють на повну потужність і економлять частину своєї енергії. Максимально зусиль прикладають, коли впевнені, що їх додаткові зусилля будуть належним чином оцінено та винагороджено. Завдання керівника - надати працівникам можливість задовольнити повний спектр їх потреб у процесі роботи, в обмін на їх енергію та повернення роботи. Мотивація як процес, може бути представлена в серії послідовних етапів (рис. 1).

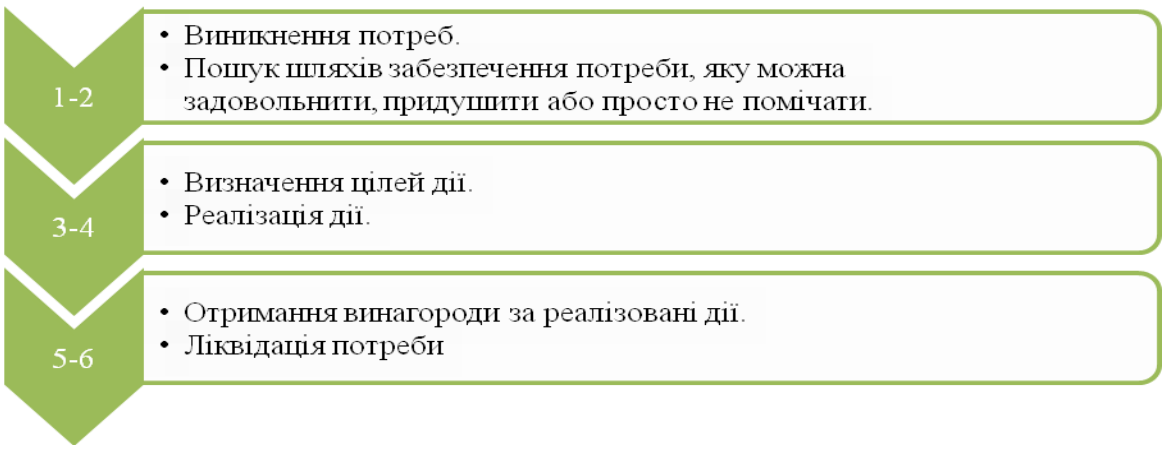

Рис.1. Етапи мотивації [4]

Мотивування – це процес впливу на людину для того, щоб спонукати їїдо конкретних дій за допомогою пробудження певних мотивів. Діяльність людини знаходиться під впливом мотивів, що виникають при замкнутій взаємодії людини і завдання. Виділяють два види мотивації: матеріальна та нематеріальна. До першої відносяться:

– виплата заробітної плати;

– регулярні грошові премії (річниця служби, різні державні та релігійні свята);

– нерегулярні грошові бонуси за результатами комерційної діяльності, з приводу подій в житті працівника (ювілей, народження дитини, певні досягнення в роботі);

– інші грошові виплати (відсотки за підписані контракти, гонорари).

До нематеріальної мотивації відносять: подарунки; навчання; корпоративні відносини; відкритий діалог апарату управління з персоналом; безкоштовні медичні огляди; доступність для реабілітації та занять спортом. [5].

Висновки. Отже, в умовах інтернаціоналізаційних та глобалізаційних процесів суспільства все більшої значущості набирає дослідження особливостей мотивації ефективної праці.Мотиви відіграють важливу роль у професійній діяльності людини. Без них робоча діяльність не може бути цілеспрямованою. Але мотиви бувають різні і можуть діяти з різною силою, викликаючи спрямовану чи неспрямовану діяльність людини. Практична функція мотивації полягає у виборі різних способів та методів ефективного впливу на персонал у цілому, спрямованості на ефективну діяльність за участю мотиваційних установ створених працівників, їх професійного та фізичного потенціалу. Ефективність конкретної системи мотивації залежить від органів управління. Не існує єдиних методів мотивації персоналу, які були б ефективними в усі часи та за будь-яких обставин. В межах кадрової стратегії керівництво обираєте конкретний метод мотивації протягом тривалого часу, в першу чергу, визначаючи загальну стратегію управління

персоналом. З метою удосконалення мотиваційного механізму організацій в контексті інтернаціоналізації необхідно реалізувати наступні заходи: впровадити гнучку систему оплати праці; оновити основні засоби; покращити умови праці; створити умови для соціальної активності працівників; залучати працівників до формування цілей підприємства та прийняття рішень.

Використані джерела та література:

1. Азарова А. О. Дослідження множини чинників нематеріальної мотивації на підприємстві / А. О. Азарова, О. А. Ковальчук // Економ. простір. – 2010. – № 5. – С. 53–58.

2. Лещенко Л. О. Мотивація праці як фактор підвищення прибутковості виробництва [Електронний ресурс]/ Л. О. Лещенко // Ефект.екон. – 2016. – № 4. – Режим доступу : http:www.economy.nayka.com.ua. – Назва з екрана.

3. Алехіна О.Е. Стимулювання роботи працівників організації / О. Е. Алехіна // Упр. персон. – 2002. – № 1. – С. 50–52.

4. Блінов А. Мотивація персональних корпоративних даних / А. Блінов // Маркетинг. – 2001. – № 1. – С. 88–101.

5. Бурмистров А. Які способи підвищення мотивації персоналу є найбільш діючі? / А. Бурмістров // Упр.персон. – 2002. – № 7. – С. 48–49.

Кондрашов Олег *студент І курсу,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. Світові тенденції в сфері туризму дозволяють віднести туристичну галузь до найбільш перспективним галузям економіки. Розвинена туристична інфраструктура сприяє поліпшенню привабливості країни і її конкурентоспроможності у світі. Таким чином, внесок туризму в дохідну частину бюджету країни багато в чому визначається політикою держави по туризму. Саме тому актуальним залишається питання ефективного регулювання туристичної галузі України.

Метою наукового дослідження є процес державного регулювання туристичною індустрією країни.

Результати наукової розвідки. Туризм є найбільш рентабельною сферою світового господарства. Туристична галузь приваблива для підприємців з наступних причин:

- невеликі стартові інвестиції;
- зростаючий попит на туристичні послуги;
- високий рівень рентабельності;
- мінімальний термін окупності витрат.

Економічний механізм державного регулювання - система прийомів і його направлення на суспільно-господарський розвиток з дотриманням вимог економічних законів при певних товарно-грошових відносин для створення умов, що забезпечують досягнення високих економічних результатів. Економічний механізм характеризується регулюванням і створенням передумов для розвитку туристичної галузі через бюджетне фінансування, інвестування, оподаткування, кредитування і макроекономічне планування.

Одним із засобів вирішення економічної проблеми є інвестиційне регулювання туристичної галузі. На сучасному етапі розвиток інвестиційної діяльності в Україні визначається показниками економічного і соціального розвитку країни. Найбільш поширеною в Україні практикою іноземного інвестування є створення підприємств з іноземними інвестиціями. Українське законодавство передбачає створення таких видів підприємств туристичної сфери, як:

- товариство з обмеженою відповідальністю, засноване на власності фізичної особи;
- колективне підприємство, засноване на власності трудового колективу підприємства;
- господарське товариство;
- підприємство, засноване на власності об'єднання громадян.

Законом встановлені сфери господарської діяльності, об'єкти права державної і комунальної власності, які можуть надаватися в концесію, зокрема це будівництво і експлуатація готелів, туристичних комплексів.

Висновки. Проаналізувавши економічний механізм державного регулювання туристичної галузі, можна сказати, що провідна роль у розвитку туризму належить державі. На державному рівні повинні бути розроблені чіткі і прозорі механізми формування фондів для розвитку галузі туризму, визначені принципи розподілу коштів, надання певних пільг. Туристична галузь має великий потенціал, який дозволяє внести конструктивний внесок в розвиток країни і регіонів. Але без допомоги держави, а саме економічної, більшість проблем в напрямку розвитку галузі туризму залишаться невирішеними.

Використані джерела та література:

1. Афанасьєва Л. В. Туризм як чинник розвитку міжкультурної комунікації народів / Л. В. Афанасьєва, Р. І. Олексенко// ScientificJournalVirtus. – 2018. – № 23. – С. 10–14.
2. Олексенко Р. И. Экономический механизм государственного регулирования туристической отрасли Украины / Р. И. Олексенко, Н. П. Гостева // Соврем. науч. вестн. – 2013. – № 13. – С. 5–15.
3. Олексенко Р. І. Формування збутової стратегії туристичними підприємствами у ринкових умовах / Р. І. Олексенко // Реструктуризація соціально-економічного потенціалу України в умовах розвитку ринкових відносин : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. семінару молодих вчених та студентів. – 2009. – С. 123–126.

***Лядська Віталія**, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Облік і оподаткування»
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
Науковий керівник: Іванова Н.С.,
доктор економічних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Сьогоденна економічна ситуація в Україні характеризується політичною, економічною та фінансовою нестабільністю, посиленням внутрішньої та зовнішньої конкуренції, скороченням обсягів виробництва та зростанням інфляції. Така ситуація негативно впливає на ефективність управління персоналом, тому найважливішою проблемою підприємства єпошук нових напрямків підвищення ефективності управління персоналом.

Мета дослідження – визначення та аналіз сучасних проблем управління персоналом в Україні та поради щодо їх вирішення.

Результати наукової розвідки. Управління персоналом є одним із головних напрямів стратегії підприємства. Найважливішою умовою, яка забезпечує розвиток підприємств є ефективне використання персоналу.

Ефективність управління персоналом, у свою чергу, визначається ступенем реалізації загальних цілей і завдань підприємства. Оцінка ефективності управління персоналом тісно пов'язана з усіма етапами процесу управління, а його результати можуть змусити керівника зробити необхідні корективи.

Кожне підприємство повинно захищати права та обов'язки працівників, забезпечувати дотримання правил формування та використання людських ресурсів. Але підприємства використовують різні способи роботи, які є більш ефективними для їх праці. Перший крок до досягнення цілей є підбір персоналу. Існує кілька способів відбору працівників у компанії, найпоширенішим є працевлаштування в агентствах

Завдання керівника на підприємстві є створення максимально сприятливих стосунків між підлеглими, знайти саме такі методи та підходи, які сприяють більш ефективної роботи. Слід заохочувати персонал, створюючи умови, коли кожен працівник має бажання працювати продуктивно та з ентузіазмом.Провідну роль являє собою складність працівників та їх кваліфікація.

Як відомо, найголовнішими завданнями для будь-якого підприємства є максимізація прибутку, а також заохочення соціального-економічного положення населення, але поряд з цими задачами керівництво часто забуває про створення більш комфортних і безпечних умов для роботи персоналу, акцентуючи увагу на вирішенні матеріальних та фінансових проблем, але вектор такого напряму є ризиковим, оскільки це може мати такі наслідки: втрата цінних та високоосвічених працівників.[1, с.53-57]. Коли керівник

зацікавлений в утриманні певного працівника, він може змотивувати його до роботи, наприклад,підвищити заробітну плату відповідно до його рівня.

Однією з найважливіших проблем, що є актуальними на сьогодні в Україні є формування персоналу із сучасним фінансовим мисленням, та забезпечення ефективності працівників, підтримка сприятливого клімату в колективі та багато інших чинників.

Сучасна система управління персоналом прагне до максимізації прибутку та покращення конкурентоспроможності підприємства. На сьогодні більшість науковців вважають людські ресурси формулою успіху для досягнення поставлених цілей, а тому їх цінність зростає з кожним днем. Отже, система управління персоналом постійно змінюється і замінює стереотипи. Більшість підприємств зараз використовують цю стратегію управління персоналом, щоб безпосередньо інвестувати в своїх працівників, та у їх навчання та подальший розвиток.[2, с.60-63]. Інвестування в людські ресурси стає вигіднішим і сприяє виживанню підприємства на ринку.

Для запобігання небажаних втрат робітників рекомендується розробити заходи щодо отримання інформації про психологічний клімат колективу, задоволеність кожного працівника роботою, умовами праці, відпочинком, задоволеність рівнем зарплати.

Висновки. Підсумовуючи, можна сказати, що найважливішою частиною діяльності підприємства є управління персоналом, що може підвищити ефективність та прибутковість усіх підприємств. Найважливіші проблеми в організації управління персоналом полягають у формуванні та забезпеченні ефективності роботи працівників, а саме підтриманні сприятливого клімату в колективі. Система ефективного управління персоналом передбачає одночасне досягнення цілей організації та працівника, а тому необхідно створення умов для кожного працівника для реалізації його потенційних можливостей та досягнення цілей.

Використані джерела та література:

1. Лазаренко Л. Особливості сучасного управління людськими ресурсами / Л. Лазаренко // Персонал. – 2009. – № 1. – С. 53–57.

2. Ядворька О. Оцінка персоналу в системі ефективного управління / О. Ядворька // Економіка та держава. – 2009. – № 1. – С. 60–63.
3. Барановська Т. І. Управління кадровим потенціалом промислових підприємств / Т. І. Барановська // Наук. вісн. НАУ. – 2003. – № 7/8. – С. 50–52.

***Рубан Юлія**, студентка III курсу,*
спеціальність «Економіка»,
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
***Науковий керівник:**Іванова Н.С.,*
доктор економічних наук, доцент

АУТСОРСИНГ В УКРАЇНІ: ВПЛИВ НА УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

Актуальність проблеми. На сьогочасному періоді розвитку господарства визначаються стабільним збільшенням суперництва і нестабільністю всіх галузей функціонування компаній. Підприємства прагнуть удосконалити свою роботу і знизити кількість виконуваних призначень та наштовхуються з необхідністю неодмінного і налагодженого співробітництва з новими суб'єктами господарства.

Мета дослідження – встановити особливості, привілеї та небезпеки від вживання аутсорсингу в функціонуванні компанії.

Визначальний внесок у дослідження та пояснення суті поняття «аутсорсингу», обґрунтування плюсів та мінусів, розглянули сьогочасні іноземні та вітчизняні науковці, серед яких знаходяться Анікін Б.А., Хейвуд Дж.Б., Зозульов О. В та ін.

Результати наукової розвідки. Згідно розділу 4 Національного класифікатора України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010» аутсорсинг визначається як «…угода, згідно з якою замовник доручає підряднику виконати певні завдання, зокрема, частину виробничого процесу або повний виробничий процес, надання послуг щодо підбору персоналу, допоміжні функції»[1].

Як правило, за угодою аутсорсингу робітники продовжують реалізовувати власну роботу на території свого працедавця та одержуючи

нагороду за істинно завершені роботи чи надані послуги, а відвічальність несуть перед працедавцем, котрий є відвічальним перед замовником на домовленостях складеної угоди.

Інакше кажучи, подібні робітники можуть підкорятися внутрішньому трудовому режиму компанії, яка замовляла послуги, перебувати на території клієнта. Але ці працівники не є його найнятими робітниками у суцільному понятті, через те, що заробітну плату їм платить виконувач.

Аутсорсинг можна класифікувати за трьома ознаками:

1. За оформленням трудових взаємовідносин - трудова угода складається між робітником та організацією, що виступає виконувачем. Роботодавцем є організація, що надає послуги аутсорсингу.

2. За місцем реалізації робіт або надання послуг - робота відбувається на території клієнта.

3. За оплатою - клієнт оплачує послуги згідно договору аутсорсингу виконувачеві за реально досягнуті результати діяльності.

Можливості клієнта під час застосування аутсорсингу є досить незначними, оскільки фактично він розраховуєтьсяза готову роботу, її результат, при цьому не вмішуючисьу внутрішню роботу його непостійних робітників.

Використання людського ресурсу – це підґрунтя ефективного функціонування аутсорсингу. У розрізі країн лідерами є Китай, Індія, замовниками яких є країни Європи та США.

Згідно з інформацією за 2019 рік Україна займає 20 місце в ТОП-20 Global Services Location Index, GSLI, який розробляє американська консалтингова організація A.T. Kearney. Аутсорсингова здібність кожної з країн розраховується за 38 показниками, протиставляючи фінансову привабливість, майстерність і присутність необхідного людського ресурсу, а ще бізнес-середовище.

Протягом 2019 року Україна покращила свої позиції на чотири пункти. Це поліпшення було викликано збільшенням витрат на інфраструктуру і

оцінки бізнес-середовища, що компенсувало показник середнього резонансу нижче середнього і стало четвертим за величиною зниженням категорії навичок і доступності персоналу[2].

Перевагами аутсорсингу є наступне:

1. Оплачуючи послугу, клієнт отримує кінцевий результат. Йому не потрібно вибудовувати роботу з кадрами та вирішувати проблемні моменти, все це лягає на виконавця.

2. Аутсорсинг дає перспективу на скорочення витрат на персонал. Вивільнені фінансові ресурси можна вільно націлити на більш важливі речі. Наприклад, модернізацію або розширення підприємства.

3. Послуги аутсорингу персоналу – це перспектива отримання кваліфікованої допомоги в тих галузях, які не торкаються головного напряму функціонування організації.

4. При використанні аутсорсингу директорам компанії не доведеться витрачувати час на спостерігання за робітниками, адже немає необхідності використовувати мотивування та стимулювання персоналу.

Незважаючи на переваги, аутсорсинг має низку недоліків, серед яких основними є такі:

1. При аутсорсингу створюються ризики неякісного надання послуг. Постійно є ймовірність того, що робота буде завершена погано та неякісно, що негативно впливає на всю роботу підприємства. Також це може привести до зайвих, непотрібних витрат. Але слід розуміти, що подібні ризики можуть виникнути і при праці штатних працівників.

2. У керівника-замовника менше важелів впливу на співробітників аутсорсингової компанії, які працюють за договором, ніж на свій штатний персонал. Цих робітників складніше заохочувати якісно реалізовувати свою роботу. Єдиний інструмент впливу – договір аутсорсингу, домовленості якого вони, як правило, дотримуються.

3. При застосуванні послуг аутсорсингу в компанії можливий витік конфіденційної інформації. Для прикладу, це може бути клієнтська база даних, особливі розробки або технології тощо.

4. З попереднього пункту витікає ймовірність недобросовісної конкуренції: суперники, знаючи таємниці вашої компанії, зможуть побудувати свій бізнес із перевагою над вашим.

Висновки. Отже, аутсорсинг за своєю сутністю націлений на реальний результат, реалізацію конкретного доручення чи надання послуги, при цьому проблема кількості та доброякісності залученого колективу є другорядним.

Практичне застосування аутсорсингу в Україні може визвати заперечливе ставлення. Головним аргументом противників аутсорсинггу є втрата робочих місць, що більш за всепомітно в індустріальному секторі. Проте, прихильники аутсорсингу говорять про більш результативний поділ ресурсів, що відповідає сутності ринковогогосподарства.

Використані джерела та література:

1. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/vb457609-10/sp:side:max25. – Назва з екрана.

2. The 2019 Global Services Location Index Top 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.kearney.com/digital-transformation/gsli. – Назва з екрана.

***Саржан Альона**, студентка І курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г.В.
доктор наук з державного управління, доцент

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність проблеми. Категорія «конкурентоспроможність підприємства», як обґрунтовано відзначається в окремих джерелах, узагальнює широке коло проблем по виявленню потенційних можливостей підприємства в конкурентній боротьбі. При цьому конкурентоспроможність підприємства визначається як система з конкретними умовами

функціонування й окремими критеріями оптимальності на кожному етапі її розвитку.

Мета дослідження – дослідити основні чинники формування конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах.

Результати наукової розвідки. Значення оцінки конкурентоспроможності підприємства в рамках маркетингової діяльності, як відзначає І. В. Максимова, обґрунтувало необхідність визначення заходів щодо підвищення конкурентоспроможності, залучення інвестицій, виходу на нові ринки збуту, що в результаті зводиться, до визначення позиції підприємства на галузевому ринку.

Розглянемо погляди різних авторів на конкурентоспроможність. Ж.Ламбен визначає конкурентоспроможність фірми на окремому товарному ринку як здатність «...задовольняти потреби покупців краще, ніж суперники. Конкурентоспроможність буде існувати до тих пір, поки фірма витримує конкурентну перевагу або завдяки особливим якостям, які відрізняють її від суперників, або в чинність більше високої продуктивності, що забезпечує їй перевагу по витратах».

Л.П. Кураков, В.Л. Кураков характеризують конкурентоспроможність як «рівень переваги або відставання фірми, підприємства, організації стосовно інших учасників-конкурентів на ринку всередині країни й за її межами, обумовлений за такими параметрами, як: технологія, кваліфікація персоналу, якість, політика збуту і т.п.». Т. Горькова, Г. Шаповалов відзначають, що «конкурентоспроможність являє собою відносну оцінку переваг фірм, підприємств..., що дозволяє їм з більшою ефективністю задовольняти потреби споживачів. Конкурентоспроможною є та фірма, що займає найбільш стійкі позиції на внутрішньому ринку, проникає й на зовнішні ринки, проводить ефективнішу конкурентну стратегію».

А. Дементьева, розглядаючи конкурентоспроможність міжнародних компаній, визначає її як «здатність використати свої сильні сторони й концентрувати свої зусилля в тій області виробництва товарів і послуг, де

вона може зайняти лідируючі позиції на внутрішньому й зовнішньому ринку».

Н.К. Мойсеева, Ю.П. Аніскін, не виділяючи окремо визначення конкурентоспроможності підприємства, розглядають так звану «концепцію забезпечення конкурентоспроможності», характеристика якої разом з тим дозволяє виявити погляд авторів на поняття конкурентоспроможності підприємства. Зазначена концепція за визначенням авторів «сходить із необхідності прискореного задоволення вимозі внутрішнього ринку... і виживання підприємства в умовах ринку».

Наведені визначення, незважаючи на окремі семантичні розбіжності, сходяться в тому, що конкурентоспроможність підприємства полягає в задоволенні споживачів щонайкраще за рахунок використання певних переваг.

Іншою стороною питання стає розгляд тих переваг, які забезпечують найкраще задоволення споживачів. Найбільший розвиток теорія конкурентних переваг одержала в роботі професора Гарвардського університету Майкла Портера (МісіїаеІ Е. Рогїег), дослідження якого визнаються фундаментальними і широко використаються й інтерпретуються вітчизняними вченими.

Згідно з М. Портером, конкурентна перевага визначає позицію фірми в галузі. Фірма може обійти своїх суперників, якщо має міцну конкурентну перевагу, що може бути двох основних видів:

1) більше низькі витрати - означають здатність підприємства розробляти, випускати й продавати порівняльний товар з меншими витратами, ніж конкуренти;

2) диференціація товарів - це здатність забезпечення покупця більшою цінністю у вигляді нової якості товару, його особливих споживчих властивостей або після продажного обслуговування, що дозволяє виставляти більше високі ціни.

Однак М. Портер відзначає, що фірма повинна строго дотримуватися одного типу конкурентної переваги, хоча й приділяти увагу обом.

Іншим важливим фактором, що визначає позицію фірми в галузі, є сфера конкуренції, оскільки галузі сегментовані і існують різновиди продукції й типи покупців.

Джерелом створення конкурентних переваг, за М. Портером, є нові способи конкуренції в галузі й вихід з ними на ринок, іменовані автором «нововведеннями». Нововведеннями може бути поліпшення технології, удосконалювання способів ведення справ, зміна товару або виробничого процесу, новий підхід до маркетингу, нові методи поширення товару й нові концепції у сфері конкуренції.

При цьому нововведення частіше всього припускає капіталовкладення в основні фонди й додаткові зусилля по маркетингу.

Довгострокове утримання конкурентної переваги, на думку автора, визначається трьома факторами.

1. Характер джерел переваги, які бувають:

— низького порядку (більш дешева сировина або робоча сила, які так само можуть бути отримані й конкурентами, або ефект масштабу від застосування технологій і методів, взятих у конкурентів або доступних їм).

— високого порядку (патентовану технологію, диференціацію на основі унікальних товарів або послуг, репутацію фірми, засновану на посиленні маркетингової діяльності й тісних зв’язків із клієнтами).

2. Наявність у фірми декількох джерел конкурентної переваги, оскільки якщо фірма опирається тільки на яку-небудь одну перевагу, то конкуренти можуть скористатися цією ж перевагою, або обійти в іншому.

3. «Постійна модернізація виробництва й інших видів діяльност», оскільки «практично будь-яка перевага з часом буде скопійована конкурентами».

Подібна ж точка зору зустрічається і в вітчизняних джерелах, у яких автори з посиланням на І. І. Шмальгаузена й І. Шумпетера розглядають

конкурентний відбір, «усуваючи стару норму конкурентоспроможності й формуючи нову» і відзначається, що «конкуренція представляє безперервний процес закріплення одних норм конкурентоспроможності й вироблення інших».

*Висновки***.** Конкурентоспроможність підприємства можна визначити не як дискретну величину, що характеризує позицію підприємства на ринку в окремий момент часу, як, наприклад, відзначається в окремих визначеннях, що «під конкурентоспроможністю розуміється поточне положення підприємства на ринку (у першу чергу, займана частка ринку й тенденції її зміни)», а як комплексну характеристику здатності підприємства реагувати на зміну ринкової ситуації й використовувати ці зміни з метою створення конкурентних переваг.

Визначення конкурентоспроможності підприємства за допомогою концепції конкурентних переваг вирішує, на наш погляд, тільки одну сторону даного питання: які можливі переваги в конкурентній боротьбі й під впливом яких обставин вони можуть виникнути.

Використані джерела та література:

1. Застрожнікова І.В. Економічне регулювання розвитку сільського господарства в регіональному агрокомплексі / Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф.Кропивка. - Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. - №1 (25), – с. 112-115.
2. Олексенко Р. І. Методичні підходи до формування конкурентоспроможності підприємства / Р. І. Олексенко // Держава та регіони. – 2007. – №2. – С. 172-174.
3. Олексенко Р. І. Методичні підходи щодо формування конкурентоздатності продукції / Р.І. Олексенко // Економіка та держава. - 2007. - №5. - С.48-51.
4. Олексенко Р. І. Оцінка конкурентоспроможності м’ясопереробних підприємств / Р. І. Олексенко // АгроСвіт. – 2007. – №11. – С. 30-36.

***Сєрих Дмитро**, студент І курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Застрожнікова І. В,
кандидат наук з державного управління, доцент

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У ГАЛУЗІ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Реалізація політики розвитку сільського господарства залежить від того, наскільки здатні органи влади різних рівнів керівництва найбільш ефективно вирішувати питання розвитку та підтримки сільськогосподарського виробництва в рамках діючого законодавства. На державному рівні повинні встановлюватись єдині правила діяльності державних органів влади, формуватись фінансова база, визначатись допустимі інструменти державного регулювання, здійснюватись контроль ефективності використання ресурсів, утримання соціальної та інженерної інфраструктури села, пошук інвесторів, розробка бізнес-пропозицій для розвитку виробництва.

Визначення пріоритетів є одним із найважливіших етапів формування аграрної політики, адже від правильності та обґрунтованості їх вибору залежить ефективність реалізації політики, ступінь досягнення цілей і вирішення завдань, що стоять перед агропродовольчою сферою. Пріоритети — це вид ієрархії, коли певним цілям віддають перевагу порівняно з іншими. При цьому керуються як політичною доцільністю, так і вимогами суспільства, поточним моментом, результатами формального аналізу [1].

Без урахування довгострокових пріоритетів, тобто в умовах відсутності єдиної стратегічної лінії, без суттєвого аналізу ефективності витрат бюджетних коштів за попередній період та прогнозування подальших наслідків заходи аграрної політики не мають належної ефективності, що підтверджується багаторічним вітчизняним досвідом.

На думку Застрожнікової І. В., основними пріоритетами державної аграрної політики є:

— створення умов для реалізації та захисту прав селян на землю, формування ринкових земельних відносин, охорони земель;

— посилення соціального захисту сільського населення, встановлення заробітної плати та пенсійного забезпечення працівників сільського господарства не нижче середнього рівня у галузях економіки країни;

— створення рівних умов для функціонування різних організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі, які сприяють гармонізації інтересів власників та найманих працівників;

— розроблення державних та регіональних програм комплексного розвитку сільських територій, удосконалення державної підтримки розвитку підприємництва, з метою вирішення проблеми зайнятості сільського населення;

— створення умов для закріплення в сільській місцевості кваліфікованих спеціалістів сільського господарства, освіти, культури, охорони здоров'я та побутового обслуговування [1].

Вважаємо, що державна підтримка інфраструктури села – це одна з основних передумов розвитку сільського господарства у нашій країні і на цьому необхідно робити акцент. Адже, пріоритетність розвитку аграрного сектору та сільських територій в Україні зумовлюється винятковою значущістю виробництва продукції сільського господарства та продовольства в життєдіяльності людини, потребою відродження селянства як господаря землі, носія моралі та національної культури [2].

Наразі в Україні проводиться політика з підтримки розвитку сільського господарства. Так, у Державному бюджеті на державну підтримку АПК-2020 передбачено видатки на суму 4,2 млрд. грн.

На підтримку шляхом здешевлення кредитів пропонується виділити суму у розмірі 1,2 млрд. грн. Це надасть доступ с/г виробникам до пільгових кредитів та зменшить їх вартість до 5 %. Кредити виділятимуться на

придбання землі, поточні та капітальні інвестиції та на розвиток тваринництва. Для оптимізації програми підтримки та забезпечення прозорості буде запроваджене обмеження за кредитами - до 15 млн. грн. на 1 суб'єкта в тваринництві, до 5 млн. грн. – на 1 суб'єкта на придбання землі та інші види кредитів; один клієнт – 1 уповноважений банк; компенсація не надаватиметься учасникам програми «Доступні кредити 5,7,9 %».

На підтримку галузі тваринництва закладено 1 млрд. грн. Держава з метою гарантування виконання взятих на себе зобов'язань продовжуватиме відшкодовувати вартість об'єктів, профінансованих за рахунок залучених банківських кредитів. Також буде здійснено доплату різниці часткового відшкодування вартості або компенсації, яка не виплачена у 2019 році. Модель підтримки передбачатиме відшкодування вартості племінних (генетичних) ресурсів, тваринницьких об'єктів та надаватиме дотацію за наявні бджолосім'ї. За результатами програми очікується введення в експлуатацію понад 100 тваринницьких ферм та комплексів, створення 1 700 додаткових робочих місць, збільшення продуктивності корів на 1,5 %, виробництво сільськогосподарськими підприємствами молока – на 0,5 % та м'яса – на 0,5 %. [3]

Використані джерела та література:

1. Застрожнікова І.В. Обґрунтування пріоритетів державної аграрної політики / І. В. Застрожнікова // Економіка та держава. – 2010. – № 6. – С. 33–34.
2. Застрожніков А.Г. Державна підтримка інфраструктури села, як передумова сталого розвитку сільського господарства країни / А. Г. Застрожніков, І. В. Застрожнікова // Зб. наук. пр. Таврій. держ. агротехнолог.ун-ту. Сер. Екон.Науки / за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-воМелітопол.типогр. «Люкс», 2016. – № 1. – С. 148–152.
3. Мінекономіки сформувало модель державної підтримки АПК 2020 з урахуванням пропозицій громадськості[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=cb04631c-ffd7-49cd-bc0c-ad042c201b22&title=MinekonomikiSformuvaloModelDerzhavnoiPidtrimkiApk2020-ZUrakhuvanniamPropozitsiiGromadskosti. – Назва з екрана.
4. Стратегічні напрями податкового регулювання розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року / упоряд.: Ю. О. Лупенко, Л. Д. Тулуш. – Київ: ННЦ ІАЕ, 2014. – 36 с.

***Ткаченко Маргарита**, студентка ІІ курсу*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник Застрожнікова І.В.,
кандидат наук з державнрого управління, доцент .

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗБУДОВІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА КРАЇНИ

Сільське господарство – це найважливіша, стратегічна галузь економіки нашої держави, яку потрібно розвивати та всебічно підтримувати. Вважаємо, що роль сучасних інформаційних технологій на цьому шляху чимала.

Як зазначає у своєму науковому дослідженні доцент Застрожнікова І.В., вимогою часу є залучення приватних сільськогоподарських виробників до участі в розробленні державних програм підтримки аграрного виробництва (лізинг, пільгове кредитування, захист від стихій), а також стимулюючих заходів (наприклад, стимулювання до вирощування великовагових категорій тварин). Важливою стає участь сільськогосподарських виробників у підготовці проектів законодавчих актів [3]. І в цьому може також можуть стати у нагоді сучасні ІТ-технології, адже використання інструментів електронної демократії – це основний шлях до участі аграріїв в обговоренні нормативно-правової бази сільського господарства, Для прикладу можна назвати різноманітні офіційні форуми, обговорення, опитування.

Одним з основних пріоритетів розвитку аграрного сектору є запровадження сучасних механізмів і методів формування прозорого ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, капіталу, зокрема виробничих ресурсів та робочої сили [4]. І саме брак інформації в аграрному секторі економіки погіршує умови господарювання та торгівлі, підвищує ризики та зменшує довіру між учасниками ринку, знижує ефективність та результативність державної аграрної політики.

Розбудова сільського господарства також неможлива без грамотної підтримки розвитку сільських територій, яка сприятиме закріпленню молоді на селі. Раніше було визначено, що державна підтримка інфраструктури села має відбуватись за такими основними напрямами:

1. Розвиток підприємництва, розв'язання проблем зайнятості та ліквідація бідності сільського населення.

2. Розвиток автомобільних доріг, транспортного сполучення та зв'язку.

3. Розвиток житлового будівництва і комунального облаштування.

4. Розвиток освіти.

5.Розвиток культурно-розважальної діяльності в сільській місцевості.

6. Поліпшення побутового обслуговування сільського населення.

7. Розвиток торговельного обслуговування сільського населення.

8. Створення умов для закріплення молоді на селі [2].

Проте, у сучасних умовах цифрової нерівності, одним з перших пунктів, зокрема, для закріплення молоді на селі, є вільний доступ до мережі Інтернет, навіть віддалених сіл та забезпечення сільських клубів та шкіл персональними комп'ютерами.

Розглядаючи електронні новації для аграрного сектору економіки України, варто також розглянути сучасні цифрові технології, які наразі активно впроваджуються в аграрний бізнес. Під час обробітку землі, вирощуванні сільськогосподарських культур та збору врожаю важливість гепросторового фактору зростає. Відтак, застосування, наприклад, сучасних електронних картографічних рішень відіграє ключове значення в цій сфері і допомагає вирішувати чимало проблем агрокомпаній. Так, завдяки картографічним рішенням українських розробників стають можливими: аналіз супутникових знімків; візуалізація динаміки аналізу ґрунтів;створення карт врожайності культур; відстеження динаміки розвитку культур;визначення найбільш продуктивних та врожайних ділянок;контроль стану полів та прогноз урожайності.

Використання цифрових тематичних карт надає змогу контролювати та управляти земельними ділянками з комп′ютеру або смартфону. На таких картах ділянки легко вирізняються візуально, надається можливість в 1 клік переглянути повну інформацію про кожну ділянку в залежності від потреб користувача. Можна легко дізнатись площу ділянки, культуру, яка на ній вирощується, середні показники родючості чи ефективності, історію попередніх посівів, останню дату внесення добрив та безліч іншої необхідної інформації відповідно до потреб користувача [1].

Використані джерела та література:

1. Аграрний бізнес у цифрову епоху[Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://nachasi.com/2018/10/02/it-zemlerobstvo/. – Назва з екрана.
2. Застрожніков А.Г. Державна підтримка інфраструктури села, як передумова сталого розвитку сільського господарства країни / Застрожніков А. Г., Застрожнікова І. В. // Зб. наук. пр. Таврій. держ. агротехнолог. ун-ту. Сер. Екон.науки / за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопол. типогр. «Люкс», 2016. – № 1. – С. 148–152.
3. Застрожнікова І.В. Історичні аспекти державного регулювання сільського господарства України / І. В. Застрожнікова ; Мін-во фінансів України, Акад. фін.упр., наук.-дослід. ін-т. // Наук.пр.НДФІ :наук.зб. – 2012. –Вип. 4 (61). – С. 37–40.
4. Застрожнікова І.В. Обґрунтування пріоритетів державної аграрної політики / І. В. Застрожнікова // Економіка та держава. – 2010. – № 6. – С. 33–35.
5. Молодыченко В.В. Информационное общество,как императив современности / В. В. Молодыченко, Р. И. Олексенко// Новый университет. Сер. Актуал пробл. гуманит. и обществ. наук. – 2014. – Вип. 4. – С. 31–37.

***Хрущ Сергій**, аспірант*
Дніпровського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
(м. Дніпро)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Територіáльна громáда в Україні — це «жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр» [1].

Основними її ознаками є спільна територія існування, наявність спільних інтересів місцевого значення, соціальна взаємодія членів громади в

процесі забезпечення цих інтересів, психологічна самоідентифікація кожного члена з громадою, спільна комунальна власність, сплачування комунальних податків [1].

Сучасний стан розвитку окремих територій нашої держави, зокрема сільських, є досить складним і, незважаючи на значну кількість заходів, що здійснюються в рамках державної політики в цій сфері, продовжує погіршуватися. Зазначена ситуація має дуже негативний вплив на забезпечення стабільності в нашій країні, подолання кризових економічних процесів, які зараз відбуваються та формування засад до подальшого розвитку держави.

Наразі в Україні не існує окремих спеціальних умов регулювання розвитку сільських чи міських територій. Формування бюджетів, їх використання та організація функціонування територіальних громад відбувається відповідно до чинного Податкового кодексу України та Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших базових законів без урахування географічного положення, густоти населення, ресурсної бази тощо.

Між міськими і сільськими територіями повинно бути досягнуто більш справедливого балансу бюджетних витрат, капіталовкладень в інфраструктуру, збільшення фінансування програм економічного розвитку сільських територій [5].

Пріоритетність розвитку сільських територій в Україні зумовлюється винятковою значущістю виробництва продукції сільського господарства та продовольства в життєдіяльності людини, потребою відродження селянства як господаря землі, носія моралі та національної культури [3].

Фінансово-економічне забезпечення є надзвичайно важливою складовою механізму державного управління розвитком територіальних громад. Недостатньо розроблений та виважений механізм фінансового забезпечення процесу реалізації будь-якої державної політики може

призвести до вкрай низьких її результатів або ж і повного провалу. Це ж стосується і політики розвитку окремих територій України [2].

Відомо, що основним індикатором спроможності територіальних громад є зростання добробуту населення та найповніше задоволення його потреб, а суб'єктом розвитку виступає вся територіальна громада: органи влади, громадські організації тощо.

В сучасних умовах перед територіальними громадами особливо гостро постають проблеми фінансування соціальних об'єктів, житлово-комунального господарства, проектів місцевого розвитку, утримання органів місцевого самоврядування та ін. Територіальна громада як соціальне явище є особливою соціальною спільнотою, з притаманними будь-якій спільноті якостями. Базовою умовою розв'язання цих проблем є знання про елементи системи фінансового забезпечення розвитку територіальних громад, без чого неможливе прийняття ефективних управлінських рішень, у тому числі й щодо активізації діяльності органів місцевого самоврядування з приводу належного фінансового забезпечення розвитку територіальних громад.

На сучасному етапі загострюються такі соціальні проблеми села, як безробіття, бідність та вимушена трудова міграція, занепад соціальної інфраструктури, демографічна криза та деградація сільської поселенської мережі тощо. Основними причинами цього є ігнорування владою необхідності прогресивних змін в управлінні розвитком сільських територій, та нехтування громадською думкою, невирішеність проблеми власника земель. На сьогодні на місцевому рівні системи управління розвитком сільських територій існують серйозні проблеми [4].

Формування спроможних територіальних громад в Україні здійснюється сьогодні з урахуванням децентралізації, що проводиться урядом. Серед питань децентралізації є вирішення фінансових питань функціонування тепер уже з урахуванням децентралізації об'єднаних територіальних громад. Об'єднані громади переходять на прямі міжбюджетні відносини з Державним бюджетом (до цього прямі відносини мали лише

області, райони, міста обласного значення). Передбачено, що органи місцевого самоврядування встановлюють ставки та пільги по платі за землю не тільки в межах, а й за межами населених пунктів.

Отже, можна зробити висновок про необхідність істотної реорганізації фінансово-економічного забезпечення державного управління розвитком територіальних громад України, що вимагатиме змін в бюджетно-фіскальній політиці. В цілому ж з урахування стану та проблем розвитку територій та сучасних європейських традицій в цій сфері фінансування управління розвитком територій має здійснюватися із трьох джерел – державного бюджету, місцевого бюджету та Фондів розвитку територій, зокрема сільських. Причому питома вага першого має істотно зменшитись.

Використані джерела та література:

1. Громада територіальна // Політолог.енциклоп. словн. / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук ;за ред. М. П. Требіна. – Харків: Право, 2015.
2. Вахович І. М. Фінансовез абезпечення розвитку сільських територій International Electronic Scientific Journal «ScienceOnline» http://nauka-online.com/ International Electronic Scientific Journal «ScienceOnline» http://nauka-online.com/ [Електронний ресурс] / І. М. Вахович, В. Ю. Дорош, М. В. Андріюк // Екон. науки. Сер. Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(5). – С. 31–37. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/ecnof_2013_10(5)__6.pdf. – Назва з екрана.
3. Застрожніков А. Г. Державна підтримка інфраструктури села, як передумова сталого розвитку сільського господарства країни / Застрожніков А. Г., Застрожнікова І. В. // Зб. наук. пр. Таврій. держ. агротехнолог. ун-ту. Сер. Екон. науки / за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопол. типогр. «Люкс», 2016. – № 1. – С. 148–152.
4. Асоціація міст України та громад :Офіційний сайт[Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.auc.org.ua. – Назва з екрана.
5. Хрущ С.В. Розвиток сільських територіальних громад в умовах децентралізації / С. В. Хрущ // Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні: реалії та перспективи : зб. тез доп.Всеукр.наук.-практ.конф. (29 трав. 2019 р.). Київ, 2009.
6. Офіційний сайт Агенціїрегіональногорозвитку та європейськоїінтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ardei.lviv.ua/index.html. – Назва з екрана.

V. СЕКЦІЯ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Андреєв Данило
студент 3 курсу, спеціальність «Богослов'я»
Київська духовна академія і семінарія(м. Київ)
Науковий керівник: Супрун М.О.,
доктор педпгогічних наук, професор

ПЕДАГОГІЧНА НАУКА ТА СВЯЩЕНИК: ЧИ МОЖЛИВЕ ПОЄДНАННЯ?

«Я часто думав та піклувався про те, аби у школах не тільки викладалися зовнішні науки,але тим більше та понад усе ставилося благочестя, яке має вкорінятися та сіятися у ваших молодих серцях, оскільки без цього усяка мудрість є дурницею перед Богом» – говорив свого часу святитель Петро Могила, Митрополит Київський, Галицький та всієї Русі. Цей святитель дуже добре знав, про що говорить, адже він першим відкрив вищий навчальний заклад в Україні – Києво-Могилянську колегію у 1632 році.

Кожна професія повинна стати служінням. Господь кожній людині дає таланти, які вона реалізовує у своєму житті, у когось їх більше, у когось менше, але кожному дається рівно стільки, скільки він може виконати. Що стосується священика і педагога, то протиріччя тут немає. Адже частиною священицького служіння є учительство. Чи говорить він проповідь, дає поради прихожанам від опиту Церкви, святих подвижників, власного духовного опиту. Все це передбачає вчительство.

Священик – це пастир, який повинен пильно піклуватися за своєю паствою, розуміти потреби, які виникають у сучасному суспільстві. Прикладом для нього повинен бути тільки Ісус Христос, який є «Пастир Добрий». А чи був Спаситель педагогом? Перш за все, педагог – це та людина, як веде викладацьку діяльність. Ісус Христос те і робив, що викладав спасительну істину, яка повинна привести людину до кінцевої цілі – зустрічі з Богом. У Євангеліє від Іоанна, Він прямо говорить: «Я дав вам приклад, щоб і виробили так само, як Я зробив вам» (Ін. 13:15).

Найголовніше, що Спаситель вчить нас своїм прикладом, бо на сьогоднішній день важко знайти таких учителів, які живуть так як вчать. Тих, хто уміє гарно говорити – багато, а ті хто виконують, що говорять – мало. Саме тому так важливо виконувати те, що говориш, щоб твої слова не стали порожніми, а навпаки, наповнювалися змістом. Без перебільшення, можна вважати золотими словами святого праведного Іоанна Кронштадського, який говорить: «Істинний Педагог у нас один – це Христос!».

Термін «педагог» з грецької перекладається як «вихователь», а «педагогіка» – «майстерність виховання». Виховання може бути поставлено правильно тільки тоді, коли воно розуміється як порятунок (у розумінні спасіння). Тільки в такій постановці виховання знаходить свій сенс як підготовка до життя у вічність вже тут, на землі. В основі православного світогляду покладена думка про неможливість порятунку поза Церквою. Воцерковлення особистості призводить до її спасіння, що і є основною педагогічною направленістю.

У сучасному сьогоденні священик піддається багатьом викликам нашого суспільства. І справжній пастир Христовий повинен відповідати вимогам,перед якими він постає. І саме в цих моментах він застосовує свої педагогічні навички, а саме: нестримне бажання постійно саморозвиватися, неперервне розширення власного кругозору і, звичайно, самовдосконалюватися. Священик, як педагог – ніколи не перестає здобувати нові знання, і завжди приносить користь людям, бо як говорить святитель Іоанн Златоуст: «Немає нічого гіршого, ніж начальник, який не приносить підлеглим ніякої користі».

Не треба забувати про те, що священик – це пастир людей різного віку, стану і культури. І саме тут педагогічна наука відіграє дуже важливу роль у цьому питанні. Адже саме вона допомагає знайти підхід до кожного. Звичайно, на жаль, педагогіка незакладена з самого народження у кожного майбутнього священнослужителя, вона являється його результатом щоденної праці над собою. Контакт із сучасними людьми, які є православними

християнами, чи особливо з тими, які ними не є, змушує пізнавати, шукати, дискутувати, довідуватися, читати, причому не лише духовну літературу, сучасну чи античну, але і художню, наукову, соціальну. Про необхідність читання, говорять дуже багато святих отців, наприклад святий Єфрем Сирин висловлює свою думку так: «Як мудра бджола збирає з квітів мед, так і ти через читання здобувай ліки для душі твоєї».

Педагогіка за своєю спрямованістю буває різна, з-поміж них можна вирізнити «православну педагогіку», яка ставить завдання наблизити людину до Бога, користується при цьому всім, що є найкраще як у науці, так і в мистецтві, як у природі, так і в житті суспільства. Але перш ніж пізнати саму істину і в ній Бога, перш ніж стати досконалим і піднятися до Бога, людина повинна усвідомити себе в своїй гріховності, і тільки тоді вона зможе «осягнути неосяжне». Православну педагогіку можна зрівняти зі світською, яка досить невизначена щодо кінцевої мети виховання. Якщо у християнському світогляді головне постаратися в процесі виховання розкрити образ Божий в людині, то його світський опонент не має таких чітких критеріїв. Він оперує досить хиткими, загальними поняттями – розвивати духовність, формувати особистість, її творчі здібності відповідно до світогляду людини. Якісне визначення, зміст самих понять залишаються за дужками, тонуть в загальних міркуваннях про духовність. І перед справжнім пастирем, який покликаний бути педагогом, постає складна задача, яку необхідно вирішити – донести інформацію, повністю розкривши її. Звичайно, Бог відкриває істинні знання людині в міру її підготовленості до отримання цих знань, тому з Божою допомогою, усі ці складнощі легко вирішуються.

У нинішній час, священик, хоча і має бути високоосвіченим, але й стриманим незалежно від обставин. Адже педагог, яким керуватимуть емоції, швидше за все, не зможе довести свою ціль до кінця. Ще одна важлива деталь полягає в тому, щоб уміти знайти підхід до кожного. Як відомо, кожна людина унікальна, і тому таке вміння дуже складне в освоєнні, адже воно

вимагає величезного терпіння і максимального докладання зусиль, для того щоб знайти цей підхід.

Також слід зазначити, що священнослужитель відрізняється від усіх інших своєю жертовністю, він витрачає свій час, свої різні ресурси, і все це – заради інших. А який вчитель у школі готовий до такого? Дуже часто можна бачити таку картину, що після дзвінка з уроку вчителя вже не видно. Звичайно, це трохи узагальнено, але в більшості випадків так і трапляється. І тут священик постає прикладом, і навіть не тільки для вчителів, а взагалі для всіх. Але найголовнішим прикладом жертовності, для нас звичайно є – Ісус Христос, який «не для того прийшов, щоб Йому служили, а щоб послужити і віддати душу Свою на спасіння багатьох» (Мф. 20:28).

При народження кожній дитині дається небесний покровитель, зазвичай святий, в честь якого вона названа. І протягом усього життя людина старається зробити хоч щось схоже, за що прославився святий. Також багато святих були талановитими педагогами. Насамперед, – це святі рівноапостольні Кирило і Мефодій, преподобний Нестор Літописець, святитель Петро Могила і багато інших. Вони поєднували служіння Богові з педагогічною діяльністю, внесли великий внесок у спадщину Церкви. Тобто, якщо люди, які досягли святості, а тим більше переважно у священному сані були вчителями, то це тільки підтверджує необхідність володіння педагогічною наукою священику. У XVII сторіччі святитель Петро Могила заснував Києво-Могилянську колегію, яка невдовзі переросла у всім відому Академію. Її завданням було дати освіту, навчити правильно мислити, перед педагогами ставилася важлива ціль – передати все,що знаєш сам, своїм учням, щоб через деякий час, саме ці учні вже передавали свої знання іншим і використовували їх на благо Святій Православній Церкві.

Священик залишається священиком 24 години на добу. Саме це його і вирізняє з-поміж усіх інших. Відвертість – це та риса характеру, яка повинна бути на першому плані. Адже довіра базується тільки на щирості, відкритості

та на правдивих відношеннях. І тому, володіючи цими чеснотами, педагогу набагато простіше досягти бажаного результату у своїй діяльності.

Для нас, вихованців корпорації Духовних шкіл, певним методологічно-практичним орієнтиром в опануванні людинознавчими знаннями є підручник професора М.О. Супруна «Педагогіка», що побачив світ наприкінці 2018 року. Автор ретельно дослідив та яскраво висвітлив усі тонкості педагогічної науки.

Тож чому бути педагогом так важливо? По-перше, у світському плані така людина відкриває у повному сенсі ще зовсім юним діткам двері у цей світ: пояснює закони природи, відкриває закони чисел, відповідає на їх запитання. І ось, коли у дитини починається формуватися та укріплятися погляди на життя, дуже важливо, щоб їх духовна складова не залишилася в стороні. Тобто роль священика тут повинна бути просто величезною, оскільки, хто як не він зможе пояснити всі тонкості духовного життя, направити в потрібне русло поміж цього бурхливого моря. По-друге, правжні педагоги вчать не стільки науці, скільки вмінню вчитися, осягати самому джерела знань. Вони пробуджують у нас бажання вчитися, тягнутись до чогось доброго, світлого.

Підсумовуючи вищесказане, можна з впевненістю сказати, що майбутній священик – це талановитий педагог, у якого дуже особлива духовна місія. І перш за все – це не професія, а служіння і покликання.

Використані джерела та література:

1. Супрун М.О. Педагогіка : підруч. для духовних і світських закл.освіти / М. О. Супрун. – Київ: КДА, 2018. – 400 с.

***Валюк Вероніка**,студентка І курсу,*
спеціальність «Право»,
Коледж ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Кириченко Л. Г.,
кандидат педагогічних наук

ВПЛИВ ЦИФРОФІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

Дослідження проблеми цифрофізації сучасного світу, насамперед, стосуються бізнесу, державного управління, освіти. Проте кожна сучасна людина не уявляє свого життя без гаджетів. Смартфон, планшет, цифрова камера, плеєр, зовнішній акумулятор,спортивний трекер, навушники, веб-камера, Wi-Fi-роутер, зовнішні накопичувачі постійно супроводжують нашу діяльність. Адже знайти оптимальний маршрут, графік руху транспорту, замовити квиток до театру, на поїзд або автобус, знайти житло у чужому місті, спілкуватися з близькими, зателефонувати за кордон– все це можна зробити подвійним кліком та добряче зекономити свої витрати, маючи доступ до Інтернету.

Проблемам вивчення цифрофізації, насамперед, у менеджменті, економіці присвячені наукові праці В. Апалькової, Т. Веретюк, В. Купріяновського, В. Плінського, Т. Юдіної тощо. Проте спостереження за студентською молоддю (особливо до 18 років) переконують у залежності сучасної молоді від гаджетів. Метою нашого дослідження є аналіз впливу процесу цифрофізації на формування мисленнєвої діяльності сучасної студентської молоді.

Цікавим на цьогорічному Давоському форумі (Швейцарія, 23 січня2020 року) був виступ Андрія Курпатова про результати наукових досліджень, проведені разом із колективом його наукової лабораторії. А. Курпатов – російський психотерапевт, автор телепередач («Ігри розуму», «Усе вирішимоз доктором Курпатовим» тощо), засновник «Вищої школи методології», проекту «Академія смислу», керівник Лабораторії нейронаук і поведінки людини в РФ [1].

Ці дослідження стосуються змін людської психіки й мозку під впливом цифрофізації людини, адже людина формується під впливом інформації, яку споживає. Як стверджує автор, «ми – те, який контент споживаємо»[2]. У сучасному інформаційному середовищі відбулися суттєві зміни. Якщо людині пропонують складне й просте завдання, її мозок обирає просте, бо фізіологічна будова мозку зосереджена на збереженні енергії, потрібної для засвоєння, розуміння, усвідомлення інформації. Іншими словами, замість системного й аналітичного мислення наш мозок реагує на яскраві зорові образи, які подразнюють органи сприйняття. Що ж відбувається з нами у цей час з фізіологічної точки зору? Американський невролог, професор Маркус Рейчл на основі досліджень людського мозку у стані роботи стверджує, що він знаходиться у трьох режимах: активності, коли відбувається споживання інформації, орієнтації та врежимі очікування, накопичення.

Як стверджує А. Курпатов, саме дефолт-система (третій режим)є важливим режимом роботи мозку (коли ми «не думаємо ні про що»), тому що в цей момент наш мозок прораховує різні ситуації, думає, аналізує, враховує системні аспекти тощо. Саме в цьому стані з’являються рішення та інсайти. Психотерапевт переконує, що протягом 25 років мозок людини розвивається: зв’язується з віддаленими ділянками, проростають нейронні зв’язки, створюючи нейронні мережі, які в подальшому будуть відповідати за три названі режими. Таким чином, відбувається диференціація в окремих зонах і консолідація систем. Саме таким чином молода людина програмує свій мозок.

Проте,у сучасному гіперінформаційному середовищі відбувається пригнічення дефолт-системи мозку. Дослідниця Стенфордського університету Ешлі Чен встановила, що три названі системи є по суті антагоністами. А це значить, що в ситуації, коли молода людина споживає контент постійно, її мозок спить, тому молодь, яка весь час проводить вІнстаграмчи Твіттері, мислить стереотипно, шаблонно й не розвивається», – переконує психотерапевтА. Курпатов[2].

За даними досліджень, майже всі підлітки у світі проводять свій час в онлайн-режимі, проте їхнє сервер-мислення не формується. Професор Каліфорнійського університету Глорія Марк довела, що для включення дефолт-системи потрібен час, а саме – 23 хвилини. Якщо ж їхне буде, людина буде продовжувати знаходитися в іншому просторі.

Тобто, по-перше, людині потрібен час для завантаження дефолт-системи інтелектуальними об'єктами. По-друге, дефолт-система потрібна для побудови соціальних взаємовідносин з іншими людьми. Дослідження свідчать, що з кінця ХХ ст. кількість екранного часу збільшилася. З моменту появи iPhone екранний час займав вісім годин, а живе спілкування – менше двох. Автор називає стан, коли молоді люди не можуть підтримувати довго живий контакт, не цікавляться внутрішнім світом іншої людини, не бачать цінності кожної людини, цифровим аутизмом. Навіть на побаченні перевагу такі користувачі надають телефону, з яким прийшли. Іще одна проблема, зафіксована дослідниками, – сучасні молоді люди втрачають здібність конструювати образ майбутнього. Мотивація і наша мета обумовлені тим, наскільки мозок людини здатен конструювати образ майбутнього й думати, що саме нас очікує. Якщо ж дефолт-система не працює, то дистальне бачення (тобто можливість зазирнути наперед) у людини втрачається. По суті, вона не може сама себе мотивувати й формулювати свою мету.

Таким чином, споживання інформації є досить серйозною проблемою, малодослідженою й недостатньо оприлюдненою. Вона стосується не тільки змін у формуванні інтелектуального потенціалу суспільства, а й змін у структурі соціальної взаємодії. Відсутність вертикальних систем управління й соціальності призводить до втрати навичок і біологічних можливостей до навчання. Зміни в комунікаціях призводять до зниження емоційного інтелекту, збільшенню цифрової залежності. Загальна тенденція на гедонізм (отримання задоволення за умови нездатності будувати образи майбутнього)призводить до того, що люди стають нетолерантними до своїх невдач, розраховують на легкий успіх і, на жаль, все це матиме суттєвий

некращий вплив не розвиток економіки, цивілізації, суспільства. Проблему відновлення пізнавальних навичок у молоді можна вирішити, використовуючи правила цифрової гігієни, які мають стати нормою життя, як і покращання соціальних зв'язків та комунікацій.

Використані джерела та література:

1. Андрей Курпатов. Фото, биография, личная жизнь [Електронный ресурс]. – Режим доступа: https://uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-andrey-kurpatov.html#contents_4972_3_1. – Название с экрана.
2. Фундаментальное открытие о работе мозга [Електронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.knigikratko.ru › news › psihologia-i-otnoshenia › fundamentaln.... – Название с экрана.

***Гордій Олександр**,студент І курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного(м. Мелітополь)
Науковий керівник:Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

КУЛЬТУРА ЯК ДОМІНАНТА ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність проблеми. Формування креативної особистості в умовах глобалізації передбачає інтеграцію різних філософських, соціологічних, культурологічних концепцій. Це і інформаційний менеджмент, і комунікаційний менеджмент, і інноваційний менеджмент, і креативна економіка, і управління інтелектуальною власністю, і комунікативне право, і сучасні форми організації, і практична філософія, які швидко вплітають в себе сучасні теорії і практики як педагогічного, так і сучасного менеджменту, в основі якого культура управління, культура управління знаннями, культура управління підготовкою висококваліфікованих спеціалістів, які будуть конкурентоспроможними на міжнародній арені.

Метою дослідження є процес розвитку культури креативної економіки яка потребує створення сприятливого бізнес-середовища та впровадження творчих інновацій як основи креативно-знаннєвої економіки.

Так, якісна освіта та професійна підготовка підприємця формує соціальний капітал нації.

Результати наукової розвідки. Сучасне суспільство стає все більш технократичним і прагматичним. Державні програми освіти повинні бути готові забезпечити відповідний рівень підготовки фахівців. Концепція креативної економіки дуже гнучка і постійно змінюється, на перший план виходить інтелектуальний капітал.

Вплив глобалізації на креативне підприємство проявляється не тільки в факторах економіки та соціальних аспектах, але й культурні аспекти. Саме розвинута культурно цивілізація буде здатна знаходити відповіді на неоднозначні питання та дивитися на проблеми сучасності під іншим кутом.

Теорія ендогенного зростання передбачає, що економіка автоматично отримує вигоду зі своїх інвестицій в нові знання. Ідея полягає в тому, що знання веде себе як суспільне благо, яке може використовувати вся економіка.

Зміни ідеалу освіти від «людини знання» до «людини культури» (В. Біблер) свідчить про необхідність зміни змісту освіти, націленої на культуру як широку інклюзивну концепцію буття людини у світі через творчі культурні, соціальні, інноваційні практики. В умовах прискорення і стиснення часу в умовах інформаційного суспільства зростає роль освіти як виду духовно-культурної практики, що транслює і відтворює соціальний досвід людства.

Основним знаряддям праці сучасного креативного підприємця є комп’ютер. Фізична праця майже повністю автоматизовується та систематизується. Основною задачею людини в цих умовах є пошук нестандартних рішень та підходів.

Найкращі результати підприємства будуть при застосуванні його керівником комбінації з креативного і аналітичного мислення.

Підготовка високопрофесійних підприємців є основою створення креативної економіки. Формування креативних цінностей у підприємців забезпечить економічне зростання інтелектуального суспільства. Сучасна

освіта повинна буду готова відповідати на виклики глобалізації світу. Формуванням світогляду нових підприємців має займатися вища школа.

Саме вища школа повинна формувати культуру особистості, культуру цивілізації, тому що ситуація, що склалася, характеризується часто культурою «неоварварства» (агресивною, ксенофобською) культурою, архаїзацією свідомості (реанімації окультизму, містики). Саме людство (розумна цивілізація) потребує формування культури як головної домінанти та ключового фактору формування креативної особистості як фактор формування інноваційно-креативної економіки та трансформації людини розумної в людину споживача, у зв'язку з чим повинні трансформуватися стиль і якість життя.

Суспільство майбутнього як «суспільство знань» базується на інформації та знаннях, тому в такому суспільстві зростає потреба у висококваліфікованих, грамотних, освічених спеціалістах, які володіють гуманітарними компетентностями.

Креативно-інформаційна та інноваційна парадигма освіти як якісно новий рівень формування інноваційного типу мислення, що базується на інформаційних ресурсах і сприяє на основі креативної методології і досягнень сучасної науки становленню нового типу соціального та суспільного інтелекту як особистості, так і країни.

Висновки. Креативно-інтелектуальна та знаннєва парадигма освіти об'єднує інформаційну, інтелектуальну та інноваційну парадигми і забезпечує умови для матеріального, соціального, культурного та інтелектуального розвитку як кожної людини, так і соціуму в цілому та сприяє формуванню креативної особистості.

Використані джерела та література:

1. Олексенко Р. І. Формування концепції креативної особистості як фактор креативно-знаннєвої економіки в умовах викликів глобалізації / Р. І. Олексенко // Гуманіт.вісн. Запоріз.ыерж. інженерної акад. – 2017. – № 71. – С. 120.

2. Олексенко Р. І. Освіта як основа розвитку інтелектуального потенціалу людини і суспільства / Р. І. Олексенко // Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства : міжнар.наук.-практ. конф. – Київ, 2019. – С. 121–123.

3. Oleksenko R. Neoliberalism in Higher Education as a Challenge for Future Civilization / Roman Oleksenko, Valentin Molodychenko, Nina Shcherbakova // Philosophy and Cosmology. – 2018. – Vol. 20.
4. Олексенко К. Б. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті / К. Б. Олексенко// Інформаційні технології в освіті та науці. – 2018. – С. 196–201.
5. Шаров С. В. Самостійна робота як умова формування професійної компетентності майбутніх фахівців / С. В. Шаров // Сучасні тенденції розвитку української науки: матеріали Всеукр. наук. конф. (21–22 лип. 2017 р., м. Переяслав-Хмельницький). – Переяслав-Хмельницький, 2017. – № 5. – С. 35–38.

Іванець Лідія, *студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
коледжу ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Заліток Л. М.,
кандидат педагогіних наук, старший науковий співробітник

ВПЛИВ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ НА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність проблеми. У сучасному технологічному світі одним із найефективніших способів маніпулювання людиною є засоби масової інформації. Новітні прийоми маніпулювання свідомістю найбільшу небезпеку представляють для дітей дошкільного віку. Саме у цей період дитина, пасивно поглинаючи інформацію, не завжди може критично поставитись до неї та захистити себе.

Провідним дитячим медіа, який чинить значний вплив на становлення особистості, є мультфільми. Мультиплікаційна образність впливає на моральний розвиток та виховання підростаючого покоління. Однак, багато сучасних мультфільмів побудовані некоректно і можуть мати небезпечні для дитини наслідки.

У зв’язку з цим, з’ясування особливостей впливу мультиплікаційних фільмів на розвиток дітей дошкільного віку є досить актуальним.

Проблема впливу мультиплікації на дитину знайшла своє відображення у працях В. Абраменкової, М. Аромаштам, А. Богатирьової, Н. Маркової, І. Медвєдєвої, В. Мухіної, М. Ситцевої, Т. Шкирової та інших [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]. У своїх дослідженнях автори доводять, що сучасні мультфільми

формують деструктивні цінності й асоціальні форми поведінки: агресивність, неповагу до старших, уседозволеність, егоїзм, руйнування цінностей дружби та любові, брутальність, демонстрацію асоціальних форм поведінки в якості норми тощо [1, 2, 3, 4]. При цьому науковці зазначають, що не всі сучасні мультфільми несуть негативний вплив на психіку дитини. Але для правильного відбору корисної мультиплікаційної продукції необхідно мати навики глибокого психологічного аналізу мультфільму, якими дорослі не завжди володіють.

Метою нашого дослідження є аналіз мультиплікаційної продукції для визначення корисності чи шкідливості її у вихованні дітей дошкільного віку.

Результати наукової розвідки. Проаналізувавши дослідження з питань впливу сучасних мультимедіа на розвиток дітей різного віку, ми виявили особливості негативного впливу окремих мультфільмів на дітей дошкільного віку. За нашим баченням, основними ознаками небажаних для перегляду дитиною мультфільмів можуть бути:

1. Мультфільми з яскравими кольорами та різкими змінами подій, яскравими спалахами. Такі елементи в мультфільмі можуть призводити до тривоги, неможливості заснути, нічним кошмарам, погіршення зору. Як приклад, може бути відомий аніме-серіал «Покемони».

2. Сцени з мультфільму, де персонаж свідомо наражає своє життя на небезпеку. Прикладом є мультфільм «Губка Боб». Низькопробний гумор, який не має змісту. Жарти примітивні: постукати один одного по голові, кинути морозиво у скло, засунути цукерку собі у вухо, проковтнути ліхтарик, вдарити молотком по голові. У результаті, в дитини закріплюється уявлення про допустимість подібних форм поведінки, зникають еталони допустимої і неприйнятної поведінки.

3. У мультфільмі транслюється негативна модель сімейних стосунків, а саме: неповага, агресивність, приниження гідності одне одного, відсутність любові, навіть подружня невірність (анонс до мультфільму «Сімпсони»: «У наступній серії тато Сімпсон знаходить собі нову коханку»). Також батьки

досить часто зображуються несправедливими до дітей. Відповідно, і діти у мультфільмах поводять себе щодо батьків негативно: з неповагою, агресивно, з демонстративною неслухняністю тощо. Крім того, демонструється ще й відсутність турботи і співчуття до старості. Так, у вищезгаданому мультфільмі «Сімпсони» яскраво представлено деградацію особистості, жорстокість та недалекість.

4. Мультфільм «Маша і Ведмідь» подобається не тільки дітям, а й батькам. Проте, в ньому зображений класичний приклад садизму, де жертвою є Ведмідь, а роль маленького садиста виконує Маша. Ідентифікуючи себе з Машею, дитина відчуває внутрішнє задоволення від того, що домінує над дорослими. Таким чином здійснюється маніпулювання емоціями дорослих.

5. Деякі з мультфільмів не відповідають віковим особливостям розвитку пізнавальної сфери дітей, досить суттєво занижуючи цей рівень. Проявляється це у формі досить збідненого словникового запасу персонажів («Маша і Ведмідь», «Свинка Пеппа»), що не тільки не розвиває, а і гальмує мовленнєвий розвиток дітей. Також велика кількість сучасних мультфільмів демонструють інтелектуально примітивні сюжети.

6. Маючи за мету привернути і постійно утримувати увагу дітей, в більшості сучасних мультфільмів, аудіоряд перевантажено гучними, різкими звуками, що викликає психічну перевтому і, як наслідок, роздратування, гнів, агресію, апатію та інші негативні емоційні стани.

7. Пасивний вид діяльності (перегляд мультфільмів) негативно відображається на фізичному розвитку дитини.

Натомість, правильно підібрані мультфільми можуть бути ефективним засобом виховання дитини, розвивати мислення, уяву, пам’ять, формувати світогляд. Ніхто не буде заперечувати, що такі мультфільми, як: «Карлсон», «Крокодил Гена і Чебурашка», «Лунтик та його друзі», «Бременські музиканти», «Даша – мандрівниця», «Фіксики», «Простоквашино», «Кіт Леопольд» та інші були і залишаються комфортними для дитячої психіки,

вони вчать їх доброму та прекрасному. Хоча сьогодні й деякі з них піддаються критиці.

Отже, можна зробити *висновок*, що мультфільми є вагомим засобом впливу на дитину, особливо дошкільного віку. В одному випадку мультфільм – є дієвим помічником у вихованні, в іншому, це ефективний засіб маніпулювання дитиною. Для того щоб екранні мультиплікаційні образи виконували виховну і розвивальну функції, слугували зразком поведінки і взаємодії з оточуючим світом, впливали на загальний пізнавальний розвиток дитини, дорослим потрібно дотримуватись рекомендацій щодо відбору мультиплікаційної продукції, контролювати час перегляду, активно обговорювати побачене з дітьми.

Використані джерела та література:

1. Абраменкова В. В. Дети и телевизионный экран / В. В. Абраменкова, А. Л. Богатырева // Воспитание школьников. – 2006. – № 6. – С. 28–31.
2. Допира А. И. Воздействие екранного насилия на подрастающее поколение: история социально-психологических последствий / А. И. Допира // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – № 8. – С. 7–9.
3. Маркова Н. Е. Культуринтервенция / Н. Е. Маркова. – М.: Квадрат. – 2001. – 90 с.
4. Медведева И. Я. «Кто соблазнит малых сих…»: СМИ против детей / И. Я. Медведева, Т. Л. Шишова. – М.: Изд-во «Христианская жизнь», 2006. – 320 с.
5. Руденя О. Мультфільми і діти / О. Руденя // Соціал. педагог. – 2011. – № 1 (49). – С. 46–49.
6. Сітцева М. Психологічні особливості мультфільмів для дітей / М. Сітцева. – Київ, 2009. – 142 с.
7. Снігульська В. О. Телебачення: інформаційний помічник чи джерело агресії? / В. О. Снігульська // Психолог. – 2007. – № 40 (280). – С. 6–7.
8. Шикирова Н. С. ЗМІ як джерело негативних емоційних станів дитини / Н. С. Шикирова // Психолог. – 2006. – № 2/3. – С. 45–46.

Калінічева Ірина Іванівна,
вчитель Слов'янської спеціальної загальноосвітньої школи – інтернату № 41
(м. Слов'янськ, Донецької обл.)

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ З ВАДАМИ ФІЗИЧНОГО ТА РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність проблеми. Людство в цілому і кожна людина зокрема у XXI столітті постали перед низкою викликів, які потребують своєчасної реакції та адекватної відповіді задля виживання і подальшого розвитку. Ключову роль у формуванні базових, життєво важливих компетентностей для кожної людини відіграє освіта. З огляду на специфіку учнівського контингенту у спеціальних закладах загальної середньої освіти, перед вчителем-дефектологом постає завдання індивідуального, особистісно орієнтованого підходу до учнів з особливими освітніми потребами задля формування ключових компетентностей та результатів навчання.

Необхідною умовою формування компетентностей учнів з вадами фізичного та інтелектуального розвитку є діяльністна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення школярів до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практичну спрямованість освітнього процесу.

Важливою складовою модернізації системи спеціальної загальної середньої освіти є запровадження в освітнє середовище інноваційних та інтерактивних технологій навчання. З огляду на вимоги часу, у спеціальних закладах загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами постала необхідність використання нових педагогічних технологій із використанням комп'ютерної техніки, що сприятиме підготовці до життя в інформаційному суспільстві учнів спеціальних закладів загальної середньої освіти, допомагатиме їм сприймати й продукувати інформацію.

Водночас, перед учителем спеціального закладу загальної середньої освіти постає завдання не тільки запровадження передового досвіду колег, а й розробка власної методики використання елементів ІКТ для активізації пізнавальної діяльності школярів, їх мотивації до навчання та формування ключових компетентностей.

Дослідження проблеми впровадження інтерактивних технологій в навчальний процес в освітніх закладах різних рівнів освіти набуло активного поширення в Україні ще наприкінці ХХ століття. Початок ХХІ століття позначився поглибленням вітчизняних науково-педагогічних розвідок у цій царині та спеціалізацією дослідників на конкретних напрямах.

Так, різні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі з учнями масової школи на уроках і в позакласний час висвітлено в роботах В. Аванесова, В. Іванова, О. Ісаєвої, О. Ляшенка, О. Майорова, О. Пометун, Л. Пироженко, Н. Тализіної, Н. Умецької та інших. Зокрема, на важливість застосування тестових технологій на уроках української мови вказували Н. Голокоз, Л. Коваленко, Т. Манілова, І. Орлова, І. Радченко, В. Федоренко.

Використанню комп'ютерних технологій у роботі з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку, присвятили свої дослідження українські науковці С. Миронова, М. Шеремет, О. Качуровська, О. Нагорна, Є. Синьова, О. Легкий, І. Федоренко та інші.

Питанням впровадження комп'ютерних технологій в професійну педагогічну діяльність займаються такі вчені як В. Березовський, М. Головань, А .Гуржій, С. Дишлєва, В. Кухаренко, Л. Лихогляд, Н. Морзе, В. Осадчий, Л. Пєтухова, С. Сідєльник, І. Стеценко, М. Черній та інші.

Окремі аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі висвітлено у публікаціях В. Болтянського, В. Безпалька, В. Бикова, Ю. Дорошенка, З. Зиньковської, А. Єршова, В. Монахова, В. Руденка та інших дослідників.

Попри наявність у вітчизняній історіографії широкого спектру досліджень щодо використання ІКТ в освітньому процесі, недостатньо дослідженою залишається, на наш погляд, проблема формування ключових компетентностей на уроках української мови та літератури із використанням інтерактивних технологій у здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

З огляду на актуальність та стан наукової розробки проблеми, *метою дослідження* є аналіз досвіду використання елементів інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури з учнями з вадами фізичного та інтелектуального розвитку в контексті формування ключових компетентностей.

Для досягнення поставленої мети нами було реалізовано низку завдань методичного, дидактичного, психологічного та соціального характеру, кінцевим результатом яких стало формування основної ключової компетентності – спілкування державною українською мовою.

Інноваційна значущість досвіду використання елементів інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури у закладах спеціальної загальної середньої освіти полягає у системному підході до організації вчителем навчальної діяльності школярів з особливими освітніми потребами, що поєднує всі її ланки, форми, інноваційні методи, прийоми, спирається на компетентністний підхід та забезпечує активну пізнавальну діяльність учнів.

Результати наукової розвідки. На уроках української мови і літератури, в позакласній роботі інтерактивні технології виступають як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів з вадами фізичного та розумового розвитку, водночас забезпечуючи реалізацію корекційної, розвивальної, пізнавальної, естетичної, виховної функцій освітнього процесу. Як засіб корекційно-розвивального навчання, використання комп’ютерної техніки стимулює пізнавальну активність школярів, підсилює мотивацію до оволодіння знаннями й уміннями, сприяє індивідуалізації навчальної

діяльності та управління нею, забезпечуючи соціалізацію та адаптацію школярів з вадами інтелектуального розвитку.

У статті 12 Закону України «Про освіту» (2017) визначено ключові компетентності, які необхідні кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Першою вказана компетентність – спілкування державною мовою, що передбачає вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Ця компетентність передбачає здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час та усвідомлення учнями ролі ефективного спілкування.

У Типовій освітній програмі спеціальних закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН України № 627 від 12.06.2018, вказується, що важливими компонентами ключової компетентності спілкування українською мовою є: *уміння* (самостійно або за допомогою) ставити питання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках), розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас; *ставлення***:** розуміння чітких та лаконічних формулювань; *навчальні ресурси*: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем.

Формуванню вказаних компетентностей, оптимізації корекційного освітнього процесу, здійсненню особистісно орієнтованого навчання учнів з вадами фізичного та розумового розвитку, підвищенню їх мотивації, зацікавленості у вивченні української мови та літератури може слугувати

запровадження в освітній процес елементів інтерактивних технологій, спеціальних комп'ютерних корекційних і розвивальних програм.

Використання комп'ютерної техніки як складової інтерактивних технологій в освітньому процесі дозволяє змінити роль учителя (виступає як дизайнер уроку, фасилітатор, менеджер), що в свою чергу, створює умови для активної діяльності учня, а комп'ютер при цьому – це навчальний інструмент, засіб організації навчання, джерело інформації та банк довготривалого її збереження.

Основне завдання вчителя, який використовує ІКТ, – навчити дітей добувати інформацію та аналізувати її, розвивати вміння робити це швидко й ефективно, що формує навички, які знадобиться їм у житті, незалежно від обраної професії. Так, в освітньому процесі закладів спеціальної загальної середньої освіти персональний комп'ютер виступає як наочний посібник, як джерело навчальної інформації; дає можливість коригувати притаманні школярам порушення розвитку, розвивати зв'язне мовлення, контролювати хід і правильність виконання завдань та здійснювати самоконтроль виконуваної роботи; виступає засобом діагностики знань школярів (комп'ютерне тестування), формувати естетичні смаки тощо.

Здійснюючи навчання з використанням елементів інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та літератури в Слов'янській спеціальній загальноосвітній школі – інтернаті № 41, ми спираємося на принципи особистісно орієнтованої освіти та компетентністного підходу. Нами також враховані психофізичні особливості учнів з особливими освітніми потребами, а саме: зниження і нестійкість інтересу до навчання; недостатня сформованість навичок читання та письма; недостатній розвиток пізнавальної активності; відсутність самоконтролю під час виконання завдань, труднощі утримання в пам'яті програми дій у процесі діяльності.

З урахуванням програмного матеріалу з української мови та літератури, мети та завдань кожного уроку, а також специфіки учнівського контингенту

найчастіше під час уроків ми використовуємо наступні елементи ІКТ: інтернет-ресурси, мультимедійні презентації, інтерактивну дошку, тестування на ПК.

Так, використання он-лайнового сервісу LearningApps.org дозволяє створювати інтерактивні вправи, які можна використовувати в роботі з інтерактивною дошкою, або як індивідуальні вправи для учнів. Виконання вправи полягає в інтерактивній роботі з об'єктами, розміщеними на екрані. Як вид корекційно-розвивального навчання доцільне використання також комп'ютерних ігор, що відкривають додаткові можливості запровадження традиційних методик і педагогічних прийомів корекційної роботи. Для закріплення навчального матеріалу можна запропонувати учням відгадування кросвордів.

Задля результативності навчальної діяльності учнів під час проведення уроків з української мови та літератури найефективнішим вважаємо використання мультимедійних технологій, які можна використовувати у різних видах навчальної діяльності: під час подання, повторення, закріплення навчального матеріалу; для проведення самостійної роботи – учні сприймають не готові знання, а виконують пошукову роботу.

Завдяки одночасній дії аудіовізуальної інформації мультимедійні технології дають емоційний заряд, включаючи увагу учня, забезпечуючи можливість одночасного зорового й слухового сприймання матеріалу. Застосування мультимедійних технологій потребує дотримання певних умов: психологічних, дидактичних і методичних.

Зважаючи на складності в опануванні навчального матеріалу з літературного читання учнями з особливими потребами на уроках української літератури, ефективним є використання мультимедійних презентацій у програмі PowerPoint. Робота з презентаціями, наповненими ілюстраціями та аудіосупроводом – органічна складова корекційної роботи, спрямована на активізацію розвитку пізнавальної активності школярів. Так, великий інтерес в учнів старших класів на уроках української літератури

викликають презентації літературних портретів Це мультимедійні проекти, що містять документи, фотографії, аудіо- та відеофрагменти, скомпоновані у послідовному порядку. Мультимедійні презентації використовуються нами для вивчення учнями не тільки біографії автора твору, а й характеристики образів персонажів, що важко даються учням з вадами інтелектуального розвитку.

З метою опанування учнями розвитку навичок читання, зокрема такої технічної складової як виразність, доцільним є застосування фрагментів із корекційно-розвивальної програми «Живий звук» (аппаратно-програмний методичний комп’ютерний комплекс).

Одним з найефективніших способів запам’ятовування слів, словосполучень, сталих виразів на уроках української мови та літератури вважається методика з використанням флеш-карток. Зокрема, в своїй роботі ми використовуємо на уроках сервіс «Learningapps.org», який пропонує безліч уже створених завдань та надає можливість створювати свої інтерактивні вправи за шаблоном, які можна використовувати з інтерактивною дошкою, або як індивідуальні вправи.

Поширеною формою перевірки навчальних досягнень учнів є використання тестового контролю на персональних комп’ютерах під час проведення поточного й тематичного оцінювання. Для закріплення теми або перевірки опорних знань на уроці доцільно використовувати комп'ютерні тестові завдання. Для складання тестів ми послуговуємося програмою Ispring quizmaker – функціональною і водночас простою у використанні програмою для створення тестів. Готовий тест являє собою один Flash-файл. Система дозволяє вставляючи в тести малюнки, графіки, регулювати кількість відповідей, вагу кожного питання, обирати вид питання. Використання комп’ютерної техніки під час проведення тестування для контролю рівня знань учнів стимулює учнів до активної пізнавальної діяльності під час самостійноїроботи, підвищує рівень підготовки, адже кожен учень усвідомлює, що його знання оцінюються постійно.

Тестування як один із методів контролю засвоєння учнями знань з української мови та літератури, з одного боку, має суттєві переваги над іншими формами оцінювання: процес перевірки стає об’єктивним і мінімально залежить від суб’єктивної думки учителя; за допомогою тесту можна отримати більш диференційні оцінки навчальних досягнень; обробка результатів вимагає порівняно незначних часових затрат. З іншого боку, при використанні тестових технологій на ПК зводиться нанівець можливість комунікації, відсутнє підґрунтя для розвитку мовлення учнів. Тому на уроках літератури під час проведення тематичного контролю варто поєднувати тестові завдання із творчими, в яких учні мають змогу зв’язно висловити свої думки з приводу прочитаного.

Розвиток пізнавальної діяльності учнів з особливими потребами на уроках української мови та літератури з використанням інтерактивних технологій має низку переваг перед вже існуючими освітніми технологіями, а саме: вони розвивають креативні здібності учнів; підвищують мотивацію навчання; активізують пізнавальну діяльність учнів; підвищують інтерес до предмета; дозволяють індивідуалізувати процес навчання; активізують самостійну діяльність учнів.

Проблемним питанням залишається кількість і якість використання елементів ІКТ під час уроку. Занадто часте проведення уроків із застосуванням персонального комп’ютера може негативно позначитися на результатах навчання: у свідомості дитини правила можуть міцно асоціюватися з кнопками і готовими таблицями. Більша різноманітність навчальних ситуацій і гнучке оперування образами досягається на традиційних уроках. Отже, при вивченні теми не можна зловживати лише комп'ютерної підтримкою, так само як і будь-яким іншим одним методом роботи.

Висновки.

1. Використання інтерактивних технологій у процесі інноваційної педагогічної діяльності вчителя на уроках української мови та літератури

сприяє формуванню ключових компетентностей учнів з особливими потребами, а саме:

- *інформаційної компетентності* – учні шукають, знаходять, обробляють, аналізують, систематизують інформацію;
- *комунікативної компетентності* – школярі беруть активну участь в обговоренні проблеми (чують не тільки себе, а й інших, критично аналізують почуте й коректно відповідають;
- *соціальної компетентності* – діти переборюють невпевненість, а за потреби беруть на себе відповідальність за виконання дорученої справи, вчаться співпрацювати.

2. Запровадження інтерактивних технологій має практичне значення, оскільки сприяє виконанню засадничих ідей Закону України «Про освіту», Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, а також Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН України № 627 від 12.06.2018.

3. Використання елементів інтерактивних технологій в освітньому процесі спеціальних закладів загальної середньої освіти сприяє ефективному вирішенню корекційних завдань, насамперед врахуванню індивідуальних особливостей учнів завдяки можливості вчителя вибирати завдання різного рівня складності, відповідно до рівня розвитку школярів, їхніх здібностей та завдань корекційного навчання. Набуття учнями знань, умінь і навичок під час навчання на уроках української мови та літератури із використанням ІКТ сприяє вирішенню низки важливих педагогічних і соціальних завдань: учням створюються умови для розвитку вмінь та навичок, необхідних для життя.

4. Застосування апробованого автором досвіду у закладах спеціальної загальної середньої освіти дозволяє гарантувати досягнення стандарту освіти через використання інноваційних освітніх технологій; забезпечити компетентністно орієнтовану модель навчання, яка спонукає до активізації та мотивації пізнавальної діяльності учнів; сприяє підготовці

інноваційного та оригінального підходу до побудови уроку; формує духовний світ учнів, загальнолюдські ціннісні орієнтири, світоглядні уявлення.

Використані джерела та література:

1. Pinchuk O. Cognitive activity of students under conditions of digital transformation of learning environment / O. Pinchuk, O. Sokolyuk // Informational Technologies in Education. – 2018. – № 36. – P. 71–81.
2. Апаратно-програмний методичний комп'ютерний комплекс з корекційно-розвитковою программою «Живий звук» : інструктивно-метод. посіб. / за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. – Київ: Видавець О. Т. Ростунов, 2011. – 286 с.
3. Гнедко Н.М.Дидактичні основи використання засобів віртуальної наочності на уроках української мови та літератури[Електронний ресурс] / Н. М. Гнедко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2014. – Вип. 8. – С. 115–120. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2014_8_36. – Назва з екрана.
4. Голокоз Н. В. Використання тестових технологій на уроках української мови для підвищення якості навчальних досягнень учнів / Н. В. Голокоз // Таврій.вісн. освіти. – 2013. – № 2 (42).
5. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради (ВВР). –2017. – № 38/39, ст. 380. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19. – Назва з екрана.
6. Зиньковська З.О. Психолого-педагогічні аспекти використання мультимедійних засобів навчання / З. О. Зиньковська // Клас.керівн. для роботи. – 2013. – № 7(55). – С. 6–12.
7. Інноваційні технології навчання української мови та літератури / укл. О. І. Когут. – Тернопіль: Астон, 2005.
8. Інформаційні технології в навчанні. – Київ: Видав. гр.BHV, 2006.
9. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5–10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку : навч.-метод. посіб. / О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч, І. В. Гладченко[та ін.]. – Київ: ІСПП ім. Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019. – 120 с.
10. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. / О. Б. Нагорна. – Рівне, 2012. – 99 с.
11. Орлова О.І. Компетентнісне навчання за допомогою ІКТ на уроках української мови та літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL : http://5fan.ru/download.php. – Назва з екрана.
12. Особливості реалізації компетентнісного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями : навч.-метод. посіб. / О. Чеботарьова, Г. Блеч, І. Бобренко[та ін.]. – Київ: ІСПП ім. Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019. – 233 с.
13. Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти другого ступеня для дітей з особливими освітніми потребами[Електронний ресурс]// Наказ МОН України № 627 від 12.06.2018. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ii-stupenya-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami. – Назва з екрана.
14. Радченко І. Створення й застосування у навчальному процесі мультимедійних посібників для уроків української мови [Електронний ресурс] / І. Радченко. – Режим доступу: http://www.ippo.org.ua/files/Українська_мова/Банк_досвіду/З_досвіду_І_Радченко.doc. – Назва з екрана.

15. Саламанкская декларация и рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество [Електронный ресурс]. – Саламанка, Испания, 1994. – Режим доступа:http://unesdoc.unesco.org/images/0009/000984 /098427rb.pd. – Название с экрана.
16. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – Київ: А.С.К., 2006.
17. Умецька Н. Медіаосвіта – сучасна педагогічна технологія / Н. Умецька // Відкр. урок. – 2010. – № 2. – С. 14–15.
18. Шеремет М. К. Методичні рекомендації щодо корекції порушень мовлення молодших школярів засобами комп'ютерних технологій / Шеремет М. К., Качуровська О. Б. // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 19: Корекційна педагогіка та психологія : зб. наук. пр. – Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – Вип. 9. – С. 147–150.

***Коломоєць Андрій**, студент 1 курсу,*
спеціальність «Харчові технології»
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Нестеренко О.М.
кандидат юридичних наук

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОВОЇ ТА ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЕРЖАВНИХ УПРАВЛІНЦІВ

Актуальність теми дослідження. В умовах глобальної інтенсифікації соціальної мобільності, сучасне суспільство в Україні характеризується різницею потенціалів, дефіцитом ресурсів, нерівномірним рівнем життя в міських та сільських місцевостях. Особливу увагу привертає така категорія населення, як молодь, адже від соціальної мобільності молоді залежатиме майбутнє держави, її розвиток, економічна та політична ситуація, рівень життя населення не лише за сучасних умов розвитку, але й у майбутньому. Проте за активної участі населення України в процесах мобільності зростає необхідність ефективного державного регулювання в зазначеній сфері, яке є передумовою використання позитивного потенціалу міграції з метою розвитку, мінімізації негативних наслідків, забезпечення прав і свобод молоді та усього населення в цілому.

Дослідження соціальної мобільності населення вимагає від науковців постійних досліджень та якісно нових підходів до розуміння сутності державної політики в сфері соціальної мобільності молоді.

Метою публікації є комплексне дослідження нормативно-правової бази механізмів державної політики щодо забезпечення соціальної мобільності молоді на загальнодержавному рівні.

Результати наукової розвідки. Основними механізмами регулювання соціальної мобільності молоді є:

а) інституційні, що включають у себе політико-правові механізми, які реалізуються головним чином через державну молодіжну політику, діяльність освітніх та соціально-адаптаційних інститутів (служба зайнятості населення та ін.);

б) організаційні, які передбачають вплив на процеси соціальної мобільності молоді з боку підприємств, установ, громадських організацій;

в) особистісні, що включають у себе сукупність психофізіологічних, морально-вольових, інтелектуальних, комунікативних та інших характеристик особистості молодої людини, які допомагають досягти успіху в житті або сприяють низхідній соціальній мобільності.

Отже, соціальна мобільність молоді в Україні зумовлена рядом причин, серед яких:

— кризові явища в економіці, різкі валютні коливання змушують молодь до соціальної мобільності та пошуку кращого рівня життя;

— невідповідність здобутого рівня освіти молоді потребам державного замовлення у кадрах і, як наслідок — масове безробіття;

— рух у висхідному напрямку значно нижче, за рух у спадному напрямі, що свідчить про зубожіння населення;

— самозайнятість є фактором, що спричинює соціальну мобільність без професійної перекваліфікації, проте вона не завжди є ефективною;

— різні категорії населення України обирають стратегії виживання, в той час як молодь прагне до успіху в пошуках кращого життя.

На сьогодні в цілому є сформовані та зрозумілі механізми державної політики щодо забезпечення соціальної мобільності молоді, хоча вони потребують постійних оновлень для стабілізації економічної ситуації в

державі загалом. Соціальна мобільність молоді — це перехід індивіда з однієї соціальної позиції в іншу зі зміною соціального статусу із певним соціальним механізмом, або під дією рушійних сил. Базовими умовами, що необхідні для оптимального впливу на процес соціальної мобільності молоді виступають політична і економічна стабільність у країні, саме тому повинно бути здійснене ефективне регулювання усіх сфер діяльності молоді, створення балансу між рівними видами мобільності молоді, вдосконалення технологій дослідження соціальної мобільності із врахуванням особливостей умов життя, рівня освіти, потреб молоді.

Правове виховання мультикультурного суспільства, яке існує в умовах соціальної мобільності, полягає у формуванні чітких концептуальних орієнтирів, які стали би основою життєдіяльності як для «нових» громадян, так і для «корінних» жителів тієї чи іншої країни. Одним із таких пріоритетів у правовому вихованні в нинішніх умовах, на наш погляд, є підвищення рівня правової та етичної культури державних управлінців.

Проблематика правового виховання набуває пріоритетного значення в сучасних умовах, коли відбуваються відчутні зміни у всіх сферах (політика, економіка, культура, ідеологія) та на всіх рівнях (національний, регіональний, всесвітній) соціального буття. Складні, часом суперечливі процеси розширення та поглиблення регламентації суспільних відносин, універсалізації та децентралізації правового регулювання потребують належного відображення у свідомості суб’єктів права, які не завжди встигають своєчасно реагувати на зміни правової реальності. І мова йде не лише про осмислення нової правової інформації, набагато складнішим є процес сприйняття новітніх цінностей, пристосування до змін світоглядного характеру.

Правова культура займає важливе місце в процесі створення та функціонування правової держави. Рівнем правової культури обумовлюються процеси демократизації, становлення громадянського суспільства та правової держави, заснованих на принципах гуманності та

соціальної справедливості, де вищою цінністю є права і свободи людини. Отже, виявлення ознак високої правової культури є не лише показником високої громадської активності, а й свідченням якісно нового рівня правосвідомості громадян країни.

Оскільки рівень правової культури на різних етапах розвитку суспільства є різним, можна стверджувати, що розвиток правової культури є процесом перманентним, коли кожне наступне покоління намагається його вдосконалити. При цьому суттєвою є ознака, згідно з якою процес вдосконалення має розпочинатись лише після відповідного засвоєння вже накопичених правових знань.

Значний вплив на правову культуру особистості, суспільства загалом спричиняє рівень розвитку права як науки і відповідної практики, процесів, що пов’язані з функціонуванням правової освіти, професійної діяльності законодавців. Важливою складовою є вивчення та аналіз правового історичного досвіду шляхом, зокрема, збереження та перевидання історичних пам’яток права, його популяризації. Адже саме завдяки історичним традиціям, починаючи з часів трипільської культури, періоду князівства Аскольда наша держава має глибоке державотворче культурно-правове коріння.

Висновки. Правове виховання, разом з етичним, патріотичним, економічним та іншими видами соціального виховання, створює цілісну систему впливу на людську свідомість, що забезпечує єдність суспільства, належну комунікацію та взаєморозуміння, зв'язок поколінь, попередження негативних соціальних явищ. Його дієвість залежить від урахування стану індивідуальної і колективної правосвідомості і правової культури, сучасних тенденцій розвитку соціуму, використання належних виховних засобів. Все це дозволяє розглядати правове виховання як постійний історично і соціально обумовлений вплив на суб’єктів, що охоплює як початкове формування правосвідомості, так і її подальше корегування та забезпечує належний рівень юридичних знань і оцінок, перетворення пануючих у

суспільстві правових ідей, принципів, цінностей в особисті позитивно-правові переконання і мотиви правомірної поведінки.

Використані джерела та література:

1. Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І., Рябенко Є. М. Філософія: навчальний посібник-практикум. МДПУ імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2017.
2. Горбова Н.А. Культурно-антропологічний підхід у етнопедагогічних дослідженнях і практичних перетвореннях освіти. / Н. А. Горбова / Науковий вісник МДПУ ім. Б. Хмельницького. №9. И. 2. Стор. 283-291.
3. Горбова Н.А. Правова культура та культура прав людини: співвідношення понять та шляхи імплементації/ Горбова Н.А.// Порівняльно-аналітичне право: електронне наукове фахове видання, №1, 2017 р. – с. 16-18.
4. Нестеренко О. М. Актуальні проблеми та цілі правового виховання молоді. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 35, ч. 2, Т. 1. С. 53-55.
5. Нестеренко О.М. Підвищення рівня правової та етичної культури державних управлінців як один із основних пріоритетів правового виховання в умовах соціальної мобільності/ Нестеренко О.М.// Загальноукраїнський науково-практичний господарсько-правовий журнал «Підприємництво, господарство і право» Розділ «Юридичні науки» № 6, м. Київ, 2019 р.- с. 230- 234.
6. Олексенко Р. Экономико – правовой механизм реализации новой модели современной культурной политики Украины / Р. Олексенко, Л. Афанасьєва // Международная научно-практическая заочная конференция «Актуальные проблемы экономики, менеджмента и маркетинга в современных условиях» 23 января 2019 г. -2019. - С.421-425.

***Корякова Поліна**, студентка ІІ курсу,*
спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Заліток Л.М.,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ

*Актуальність проблеми:*Сучасні вимоги індивідуального підходу до виховання не можуть ігнорувати гендерні особливості дитини. У педагогічній науці статева ідентифікація є одним із важливих елементів виховання гармонійної особистості, в основі якої лежить формування людиною своїх життєвих ролей.

Розуміння своєї статевої приналежності та формування відповідної рольової поведінки відбувається у дітей поступово, і важлива роль у цьому процесі належить дорослим. Від їхнього виховного впливу залежить статева самоідентифікація дітей, засвоєння ролей чоловіка чи жінки, адекватне ставлення до статевих відмінностей.

Провідне значення при цьому має сім'я і найближче оточення дитини, які виробляють стереотипи її поведінки. Однак і вплив педагогів у навчальному закладі теж є значимими. Тому проблема гендерного виховання хвилює сьогодні як батьків так і педагогів, психологів.

Питання гендерного виховання висвітлені у дослідженняхС. Вихор, Т. Говорун, О. Кікінежді,О. Кононко, В. Кравець, А. Палій, А. Сьоміної [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]. Науковці по різному трактують даний термін, але усі розглядають його як невід'ємну частину загального процесу виховання, як засвоєння і активне відтворення дитиною соціального досвіду, у результаті якого індивід опановує соціальну роль людини. Для гендерного виховання дослідниками доведено важливість знань про психофізіологічні відмінності між хлопчиками та дівчатками.

У результаті аналізу психолого-педагогічної літератури, було сформульовано *мету*дослідження – визначити ефективність використання психофізіологічних відмінностей дітей у гендерному вихованні.

Результат наукової розвідки. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що підготовку дітей до виконання свого життєвого призначення, різних соціальних ролей – мужнього сина, турботливої доньки, доброго брата чи сестри – треба починати з раннього віку,коли починає формуватися особистість. Недоліки формування гендерних ролей призводять до порушення статевої ідентичності, що може стати причиною проблем в усьому подальшому житті особистості.

Одним із важливих завдань гендерного виховання є оволодіння певним обсягом знань про психофізіологічні відмінності між хлопчиками та дівчатками.

Так, дослідження емоційної сфери свідчать, що у хлопців переважає емоційна стриманість, характерні прагнення приховувати свої емоції, а у дівчат вищий рівень тривожності, велика чутливість до негативних життєвих подій, частіше спостерігаються депресії.

У хлопчиків більш стійка самооцінка, ніж у дівчаток, вони вибудовують більш могутній захист своєї самооцінки. На ці статеві

розходження впливають такі фактори: ступінь відкритості у взаєминах, реакція на зворотній зв'язок, стрес, пов'язаний із стосунками з близькими людьми і захисні механізми (компенсаторна поведінка, стратегії самопрезентації та самопосилення).

Статеві розходження в агресивності відносяться до найбільш стійких, починаючи з дитячого віку. Хлопчики перевершують дівчаток у відкритій фізичний агресії, а дівчатка частіше звертаються до прихованої вербальної агресії.

Стосовно навчання та успішності, то хлопчики та дівчатка практично не відрізняються за рівнем мотивації. Жодна стать не виявляє більшого інтересу, ніж інша, до діяльності та до нагород пов’язаних з нею. Але у прагненні досягнення реальних успіхів у школі протягом усього періоду навчання дівчатка перевершують хлопців. Для дівчат найчастіше характерні мотив обов’язку, а також абстрактні мотиви, очікування успіху. У хлопчиків превалюють мотиви матеріального характеру й життєво важливі цілі; у них зміст мотивів носить суспільний та світоглядний характер.

За результатами досліджень виявлено певні статеві розходження в учнів щодо уваги. Так, у дівчаток спостерігається перевага у відбірковості й обсязі уваги. Вони орієнтуються на швидкість, хлопці – на точність. Хлопці краще працюють з новими, а дівчатка – зі старими шаблонними стимулами.

Дівчатка переважають у мовних здібностях. Вони мають багатший словниковий запас, високий рівень розвитку мови та мовлення, виявляють більший інтерес до читання. Дівчатка також переважають у «комунікативній увазі».

Статеві розходження щодо пам'яті пов'язані з характером матеріалу, який запам'ятовується, і віком дитини: у вербальній пам'яті відзначається або перевага дівчаток із трьох років, або відсутність розходжень; у пам'яті на предмети та їхнє просторове розташування – або відсутність розходжень, або перевага хлопчиків; в образній пам'яті – або відсутність розходжень, або перевага хлопчиків; у співставленні назв і картинок – перевага дівчаток. Хлопчики краще запам'ятовують

технічний матеріал, ніж вербальний, а дівчатка однаково добре запам'ятовують обидва.

Висновки. Отже, гендерне виховання повинно бути одним із актуальних напрямів у загальному контексті освітньо-виховної роботи та здійснюватися в аспекті цілісної педагогічної системи, що не допускає недооцінки будь-якого з її компонентів. При організації виховного процесу дорослі повинні враховувати певні психофізіологічні особливості дівчаток і хлопчиків, що матиме провідне значення у вихованні особистості.

Використані джерела та література:

1. Вихор С. Т. Гендерне виховання: паралелі крізь століття // Наука і сучасність: зб.наук.пр.Нац.пед.ун-ту ім. М. П. Драгоманова. –Київ: Логос, 2003. – Т. XLI. –С. 82–90.
2. Гайденко В. Гендерна педагогіка: долаючи межі теоретично і практично // Філософські абриси сучасної освіти : монографія / за заг. ред. І. Предборської. – Суми, 2006. – С. 42–59.
3. Говорун Т. В. Гендерний чинник у вихованні дітей // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології АПН України. – Київ:Гнозис, 2003. – Т. 5, ч. 6. – С. 111–117.
4. Кікінежді О. Ґендерне виховання змалку / О Кікінежді // Дошкіл. виховання. – 2006. – № 2. – С. 3–6.
5. Кононко О.Л. Розвиток статевої свідомості хлопчиків та дівчаток у дошкільний період // Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дитини : наук.-метод. зб. / за ред. Т. В. Говорун. – Київ: Ін-т змісту та методів навч., 1996. – 143 с.
6. Назаренко Г. Гендерні аспекти: сучасний вимір / Г. Назаренко // Психолог. – 2005. – № 9. – С. 3–6.
7. Сьоміна А. Гендерне виховання дітей дошкільного віку / А. Сьоміна, О. Куксенко, В. Гармаш // Вихователь-методист дошкіл.навч.закл. – 2011. – № 4. – С. 36–51.

Крись Анастасія, *студентка ІІ курсу*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Застрожнікова І.В.,
Кандидат наук з державного управління, доцент

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Освіта — це пізнавальна цілеспрямована діяльність людей з отримання знань, умінь та практичних навичок або щодо їх вдосконалення. Відомо, що наразі в Україні активно триває процес децентралізації влади, який, зокрема, стосується і освітньої галузі.

21 серпня 2018 року Міністерство освіти і науки за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» провело свою найбільшу національну конференцію, присвячену початку запровадження амбітної Нової української школи на принципах децентралізованого управління. За словами Ірини Когут, радниці з питань освіти Програми «ULEAD з Європою», однією з передумов формування нової української школи з децентралізованим управлінням є наявність достатніх можливостей. Для подолання певних проблем, включають низькі управлінські та фінансові можливості органів місцевого самоврядування, група секторальних реформ U-LEAD розробляє конкретні заходи з розвитку потенціалу та заохочує навчання за принципом «рівний рівному» через регіональні мережі.[2]

На наш погляд, децентралізований підхід до управління освітньою мережею є оптимальним та найбільш прийнятним у поточній ситуації. Так, школи отримують більшу автономію та самостійність, передусім, фінансову.

Оптимізація шкільної мережі при децентралізованому підході може відбуватись шляхом закриття недостатньо укомплектованих шкіл з організацією підвезення дітей до інших найближчих шкіл. Громади можуть також створювати опорні школи (зазвичай велика школа в адміністративному центрі громади), після закриття там недостатньо укомплектованих шкіл. [1]

Середня освіта, з огляду на соціальну значимість, обсяг бюджетних коштів, які в неї вкладають, є, мабуть, найбільш показовою для оцінювання успіху децентралізації. Ця соціальна послуга відповідає всім умовам передачі повноважень до місцевого самоврядування. Насамперед як споживачі — учні, так і надавачі — навчальні заклади — рівномірно розміщені по території. Органи влади — у містах обласного значення, у районах та в об'єднаних територіальних громадах, які приходять на заміну останнім, загалом спроможні надавати освітні послуги. Звичайно, є винятки, коли громада створюється не відповідно до встановленого урядом порядку формування спроможних громад і занадто мала і квола, але це очікуваний недолік процессу добровільності об'єднання територіальних громад, який,

зрештою, буде усунуто на наступних етапах формування адміністративно-територіального устрою. Інфраструктура, тобто мережа навчальнихзакладів, однорідна, що забезпечує порівнянність — необхідну складову для конкуренції і, відповідно, розвитку територіальних громад. Порядок надання послуги, тобто освітній процес, непогано прописано, можна встановити чіткі ознаки дотримання чи порушення цього процесу.

Встановлено індикатори оцінювання якості послуги у вигляді зовнішнього незалежного оцінювання. Органи місцевого самоврядування зацікавленні в наданні освітніх послуг, оскільки це електорально вдячна функція. І, нарешті, фінансування галузі є більш-менш адекватним. [3]

Про фінансування потрібно сказати детальніше, бо це дуже чутливе питання, яке є предметом постійних політичних маніпуляцій. Починаючи з 2001 року, коли було запроваджено формульний розрахунок видатків на різні галузі, завжди поставало питання достатності фінансового ресурсу. Норматив бюджетної забезпеченості на учня фіксувався виходячи з наявного в державі фінансового ресурсу та розрахунків на макрорівні. Тоді як чимало органів місцевого самоврядування заявляло, що цього явно недостатньо. Для тих, кому було об'єктивно важко чи політично доцільно, як правило, наприкінці року додавали коштів через обласний бюджет, що підвищувало політичну вагу цього рівня адміністративного устрою. Вимога "формування бюджету знизу", хоч як примітивно з фінансового погляду це звучить, зрештою прорвала заслони Мінфіну і трансформувалась у т.зв. фіскальну реформу 2014 року. Внаслідок проведених змін освітня субвенція залишилась, однак її розрахунок почали базувати на обчисленні вартості сааме освітнього процесу, а не всіх видатків на утримання шкіл, що, зрештою, й вимагається конституційними приписами. Тобто зарплата вчителів, канцелярське приладдя входять до розрахунку нормативу бюджетної забезпеченості, а от утримання технічного персоналу, комунальні послуги, капітальний ремонт — ні. Але при цьому держава закріпила за місцевими бюджетами загальнодержавний фінансовий ресурс — податок на доходи фізичних осіб

(ПДФО). Відсоток від такого податку розраховували виходячи з усієї маси видатків, які умовно називаються делегованими і до 2014 року враховувалися при розрахунках трансфертів. Це середня освіта (за винятком уже вказаної складової, що передається у вигляді субвенцій місцевим бюджетам), дошкільна освіта, професійно-технічнаосвіта, охорона здоров'я (знову ж таки без складової, що враховується в обсягах субвенцій), культура, спорт, місцеві програми соціальної допомоги (територіальні центри), частина видатків на утримання органів місцевого самоврядування.

Використані джерела та література:

1. Застрожнікова І.В. Освіта в сільських ОТГ в умовах децентралізації влади в Україні / І.В. Застрожнікова // Збірник тез доповідей ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ» ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, 18-19 квітня 2019 року.

2. Застрожнікова І.В. Принципи децентралізації в управлінні освітою / Застрожнікова І.В.// Науковий вісник: Державне управління, № 2, 2019 – С. 59-65;

3. Тарасенко Н. Децентралізація освіти в Україні: плани, проблеми, перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу http:/:/ адмреф.сіаз.укр/160- detsentralizatsiyaosviti-v-ukrajini-plani-problemi-perspektivi-2.html. – Назва з екрана.

***Лаврова Ірина**, студентка І курсу,*
спеціальність «Харчові технології»
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного(м. Мелітополь)
***Науковий керівник: Горбова Н.А.**,*
кандидат педагогічних наук, доцент

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВОВІДНОШЕННЯ

Актуальність теми дослідження. Розвиток науки права, як і будь-якої іншої науки, відбувається по законах генералізації та диференціації знань. Найбільш інтенсивно ці процеси, стосовно даної області, почали відбуватися ближче до кінця XX — початку XXI в., тобто в наші дні і не без нашої участі. Іншими словами, ми є творцями, творцями і свідками становлення і розвитку енергетичного права.

Цивільно-правові відносини – це особисті немайнові та майнові відносини між майново-самостійними, юридичне рівними учасниками, що є

носіями суб'єктивних цивільних прав і обов'язків, які виникають, змінюються, припиняються на підставі юридичних фактів і забезпечуються можливістю застосування державного примусу.

Метою наукового дослідження є процес цивільно-правових відносин в сучасній Україні.

Результати наукової розвідки. Особливості цивільно-правових відносин:

1. Суб'єктний склад — учасники цивільних правовідносин є юридично рівними суб'єктами, шо в організаційно-правовому і майновому сенсі відокремлені один від одного;

2. Об'єкт — цивільні правовідносини є правовим зв'язком, що виникає з приводу нематеріальних і матеріальних благ, які являють інтерес для окремої (приватної) особи;

3. Можливість вибору варіанту поведінки його учасниками. Такі відносини сторін складаються на засадах ініціативи учасників, їх вільного розсуду, що ґрунтується на уповноважувальному характері норм цивільного законодавства. Це знаходить відображення у тому, що головною підставою виникнення правового зв'язку між суб'єктами цивільних відносин є договір між ними, котрий, до того ж, може виступати як норма цивільного законодавства;

4. Характер прав і обов'язків його учасників, котрі виступають як носії цивільних прав і обов'язків;

5. Способи захисту суб'єктивних прав і спонукання до виконання суб'єктивних обов'язків. Захист здійснюється за допомогою специфічних заходів впливу і у спеціальному (як правило, позовному) порядку;

6. Підстави виникнення, припинення і трансформацій цивільних правовідносин, які ґрунтовно відрізняються від юридичних фактів в інших галузях права за видами, змістом і характером правових наслідків. Зокрема, цивільні права і обов'язки виникають (припиняються, змінюються тощо) не лише з підстав, передбачених актами цивільного законодавства, але також

внаслідок дій суб'єктів цивільних відносин, котрі на загальних засадах цивільного права (законодавства) наділяються і беруть на себе відповідно цивільні права і обов'язки.

Підставою виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин є юридичні факти, тобто конкретні життєві обставини, з якими норми цивільного законодавства пов'язують настання правових наслідків. Тому юридичні факти виступають як проміжна ланка між правовою нормою і цивільними правовідносинами. Юридичними фактами можуть бути різні життєві обставини, що належать як до сфери природи (народження і смерть особи, перебіг часу), так і до соціальної сфери життя (дії і вчинки людей, адміністративні акти, рішення суду). Без юридичних фактів не встановлюються, не змінюються і не припиняються жодні цивільні правовідносини. Так, глава 25 ЦК України передбачає можливість виникнення, зміни або припинення правовідносин майнового найму. Однак для того, щоб вказані цивільні правовідносини виникли, необхідно укласти угоду, передбачену ст. 256 ЦК України. Вже існуючі правовідносини майнового найму можуть бути змінені на правовідносини купівлі-продажу, якщо сторони дійдуть до відповідної угоди і змінять уже існуючий договір. Нарешті, правовідносини майнового найму можуть бути припинені достроково на вимогу наймодавця при настанні одного з юридичних фактів, передбачених ст. 269 ЦК України. Значення юридичних фактів у цивільному праві не вичерпується тим, що вони є підставою виникнення, зміни і припинення правовідносин. Такі юридичні факти, як народження, досягнення повноліття, визнання громадянина недієздатним тягне за собою виникнення або припинення правоздатності і дієздатності.

Однак не кожна життєва обставина є юридичним фактом, а лише така, з якою норми цивільного законодавства пов'язують настання правових наслідків. Так, наприклад, досягнення 18-річного віку само по собі не викликає будь-яких правових наслідків. Але законодавство, пов'язуючи з

досягненням цього віку виникнення цивільної дієздатності (ч. 1 ст. 11 ЦК України), робить його юридичним фактом.

Таким чином можна зробити висновок, що юридичний факт характеризується двома чинниками: наявністю явищ зовнішнього світу (життєві обставини) і визнання їх державою юридичними фактами. Одні й ті самі факти можуть бути або не бути юридичними залежно від того, як до них ставиться держава в даний період. Така життєва обставина, як смерть громадянина або ліквідація юридичної особи як підстава припинення зобов'язань ЦК 1922 р УРСР. юридичним фактом не визнавалися. І лише ЦК УРСР 1964 р. (ст. 223) визнала цю обставину юридичним фактом, що є однією з підстав припинення зобов'язань.

Висновки. Таким чином, під юридичними фактами в цивільному праві слід розуміти конкретні життєві обставини, з якими норми цивільного законодавства пов'язують настання правових наслідків і перш за все виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин.

Використані джерела та література:

1. Горбова Н.А. Господарське право України : навч. посіб./ Н. А. Горбова. – Мелітополь, 2019. – 125 с.
2. Енергетичне право України : навч.-метод. посіб. / Молодиченко В. В., Аносов І. П., Афанасьєва Л. В.[та ін.]. – Київ, 2014. – 208 с.

***Лисенко Марина**, студентка II курсу,*
спеціальність «Менеджмент»,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
***Науковий керівник: Любовець О.М.**,*
доктор історичних наук, старший науковий співробітник.

ДЕСЯТИННА ЦЕРКВА ЯК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА ПАМ’ЯТКА УКРАЇНИ

Актуальність проблеми. Десятинна церква (повна назва Церква Успіння Богородиці в Києві) вважається першою кам’яною християнською спорудою Київської Русі. З огляду на це, вона має особливе значення в історії вітчизняної архітектури та національній пам’яті українського народу.

Десятинна церква не збереглася, залишилися тільки окремі фрагменти фундаменту та кладки. Крім археологічних залишків до наших часів дійшли й писемні згадки, які дають певну уяву щодо зовнішнього вигляду храму. Вчені активно вивчають всі наявні археологічні та писемні джерела й висувають різноманітні гіпотези щодо планувальної структури храму та його внутрішнього декоративного оздоблення. Починаючи з XV ст. існувала думка щодо необхідності відбудови Десятинної церкви. Реалізація цієї ідеї була здійснена митрополитом Петром Могилою у XVII ст.та на початку XIX ст. За добу незалежної України також неодноразово на державному та суспільному рівні піднімалося питання щодо можливого відтворення первинного вигляду Десятинної церкви.

Мета дослідження – на основі огляду літератури окреслити дискусійні питання архітектурно-конструктивних особливостей Десятинної церкви, охарактеризувати різні точки зору науковців щодо необхідності відбудови храму.

Результати наукової розвідки. Дослідження історії будівництва та функціонування Десятинної церкви тривають вже кілька століть. Перші археологічні розкопки церкви датуються 30-ми роками XVII ст., ініціатором яких вважається митрополит Петро Могила. На початку XIX ст. археологічні розкопки храму було проведено під керівництвом К. Лохвицького. В 1826 р. зроблено реконструкцію планувальної структури в основу якої лягли результати архітектурно-археологічних досліджень М. Єфимова. В 1908-1914 рр. під керівництвом Д. Мілєєва проведено комплексні археологічні дослідження. Залишки Десятинної церкви були розкопані в 1930-х роках під керівництвом М. Каргера.

В роки незалежності України знову актуалізувалася потреба подальших археологічних досліджень першого кам’яного храму Русі. В 2005-2011 рр. Інститут археології НАН України під керівництвом Г. Івакіна провів археологічні розкопки на місці розташування Десятинної церкви. Результати наукових розвідок було викладено у працях Г. Івакіна [3]. У 2012 р. було

створено Музей Десятинної церкви, співробітники якого продовжують вивчення історії церкви, дослідження її фундаментів.

Проблема реконструкції зовнішнього вигляду храму впродовж всієї історії вивчення пам'ятки залишалася актуальною. На жаль стан археологічної збереженості пам'ятки (тільки частина фундаменту) надзвичайно утруднює процес реконструкції. На сьогодні існує декілька гіпотез щодо можливого зовнішнього вигляду Десятинної церкви [1, 4, 7].

Як можливий метод реконструкції деякі вчені пропонують шлях, який передбачає порівняльний аналіз збережених артефактів або задокументованих у різних джерелах фрагментів храму зі схожою спорудою. За певними джерелами за зразком Десятинної церквибуло зведеноСпасо-Преображенський собор в Чернігові.

Про архітектурно-конструктивні особливості Десятинної церкви вчені роблять висновки також, відштовхуючись від факту походження майстрів з Константинополя. Більшість дослідниківважає, що основне ядро Десятинної церкви є хрестокупольним в плані, що притаманно для візантійських і зокрема константинопольських храмів середньовізантійського часу. Водночас існує версія про базилікальність структури Десятинної церкви, яка, проте, активно критикувалася авторитетними дослідниками, у тому числі і тими, які займались розкопками пам'ятки. Існує і третя, компромісна, версія, яка трактує Десятинну церкву як хрестокупольний храм, але з вираженою базилікальною домінантою в композиційній її структурі [2].

Серед науковців не існує й одностайної позиції щодо потреби відбудови Десятинної церкви. На державному рівні приймалися документи щодо відродження храму, які згодом скасовувалися [6]. Проти відбудови церкви виступає П. Толочко, Г. Івакін, Ю. Олійник та ін. [5, 8]. Головними аргументами вчених є позиція, що саме фундаменти, а не новотвори, споруджені на них, є справжніми пам'ятками старовини. Як компромісне рішення пропонується створити так звану віртуальну реставрацію церкви за допомогою лазерної техніки.

Висновки. Наявніархеологічні та писемні джерела не дозволяють максимально до дійсності відтворити зовнішній вигляд Десятинної церкви. На їхній основі можливо тільки окреслити типологічні та стилістичні характеристики, які визначали її художній образ. З огляду на це остаточна реконструкція зовнішнього і внутрішнього вигляду Десятинної церкви поки залишається утопічною ідеєю.

Використані джерела та література:

1. Асєєв Ю.С. Дослідження архітектури Десятинної церкви. Церква Богородиці Десятинна в Києві / Ю. С. Асєєв. – Київ, 1996. – С. 29–31.
2. Десятинна церква [Електронний ресурс] / UKRART. Нариси з історії українського мистецтва. – Режим доступу : http://www.ukrartstory.com.ua/tekst-statti/desjatinna-cerkva.html. – Назва з екрана.
3. Ёлшин Д.Церковь Рождества Богородицы Десятинная митрополита Петра Могилы (история, археология, изобразительные источники) / Ёлшин Д., Ивакин Г.// Ruthenica. –Киев, 2010. –Вип. IX. – С. 74–109.
4. Красовский И.С. Реконструкция архітектурного облика Десятинной церкви / И. С. Красовский// Археологія. – 2002. – № 4. – С. 98–107.
5. Олійник Ю. Право на руїни / Ю. Олійник // Дзеркало тижня. – 2005. – № 15/16. – 23 квіт.
6. Про першочергові заходи щодо відродження церкви Богородиці (Десятинної) в м. Києві :Розпорядження президента України Л. Кучми№ 83/2000 [Електронний ресурс] // Ліга закон. – Режим доступу :http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/R083_00.html. – Назва з екрана.
7. Соченко В.М. Проблеми увічнення пам'яті про церкву Богородиці Десятинну в Києві / В. М. Соченко // Пам'ятки України. – 2004. – № 4. – С. 2–27.
8. Толочко П. Десятинна церква – перша кам’яна церква / П. Толочко // Дзеркалотижня. – 2000. –№ 23. – 15 черв.

***Литвин Катерина**, студентка IV курсу*
спеціальність «Право»,
Коледж ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Карпова Н.Ю.,
кандидат юридичних наук, доцент

РОЗВИТОК ОНЛАЙН-ОСВІТИ У ЮРИДИЧНІЙ СФЕРІ

Актуальність проблеми. Простежено тенденції розвитку онлайн-освіти у світі, проаналізовано аналізується онлайн-навчання на платформах України. Також описано плюси та мінуси онлайн-навчання. Було проведено огляд актуальних сфер навчання для студентів юридичних факультетів.

Мета дослідження: аналіз стану юридичної онлайн-освіти, виявлення переваг та недоліків юридичного онлайн-навчання.

Результати наукової розвідки. Сучасні випускники ВНЗ володіють певним обсягом знань, що відповідає навчальним програмам та передбачений навчальними планами, затвердженими відповідними міністерствами. Однак щоб задовольнити вимоги роботодавців молодий фахівець має володіти не лише академічними знаннями, а й низкою спеціальних умінь, навичок і здібностей, що допомагатимуть постійно вдосконалювати фахову компетентність. Процес неперервної професійної освіти й розвитку відбувається ефективно за умови безперервного навчання сучасним умінням, навичкам і здібностям, постійного оновлення професійних знань. В освіті почала з'являтися така галузь як онлайн-уроки та повне проходження навчання в режимі онлайн. Оффлайн-освіта поступово відходить на другий план та, можливо, не витримає конкуренції з онлайн-навчанням.

Протягом останніх п'яти років в світі з'явились такі платформи онлайн-освіти як Coursera, edX, The Open University, AcademicEarth, KhanAcademy. Ми коротко розглянемо найбільш популярні в англомовному світі платформи онлайн-освіти:

- Coursera – платформа надає онлайн-освіту від найкращих компаній та університетів світу. Coursera налічує 35 млн. слухачів, більше ніж 150 університетів-партнерів, більше ніж 2700 курсів, 250 спеціалізацій. На платформі можна закінчити дипломну програму в чотирьох галузях. Платформа має безкоштовні курси, проте більшість курсів та спеціалізацій платна, але можна подати заявку на фінансову допомогу та у разі отримання, пройти курс безкоштовно.
- EdX – безкоштовна інтернет платформа масових відкритих інтерактивних курсів, заснована Масачусетським технологічним інститутом і Гарвардським університетом в травні 2012 року. Має 130 партнерів по всьому світу, є некомерційною організацією, тому всі курси на платформі є безкоштовними для проходження.
- The Open University – британський університет відкритої освіти. За статистикою протягом 2017/2018 року 4,5 млн. осіб переглянули

безкоштовні онлайн-курси на платформі, а 1,2 млн. осіб переглянули контент, який був запропонований BBC

- Udemy – онлайн-платформа для навчання професіоналів в різних галузях. На ній нараховується 24 млн. студентів, запропоновано 80 тис. курсів, навчають 25 тис. інструкторів і 150 млн. осіб зареєстровано на курс. Курси на платформі перекладені більше ніж 50 мовами.
- Academic Earth – сайт, на якому розміщені безкоштовні відео-лекції з ряду університетів світу. На платформі представлено більше, ніж 600 курсів.
- KhanAcademy – некомерційна освітня організація, яка представляє свої лекції у вигляді коротких відео на Youtube. Зараз на платформі налічується більше 6500 відео [1].

Для дослідження актуальності юридичної онлайн-освіти в Україні, необхідно розглянути, які переваги та недоліки має онлайн-навчання. До переваг онлайн-освіти відносяться: технології – можливість слухати онлайн-курс у будь-якому місці, з будь-якого гаджету, який можна підключити до Інтернету; нижча ціна – зазвичай онлайн-курси мають нижчу ціну, ніж оффлайн; зручність – можливість слухати курс в будь-який зручний час, що не стосується до онлайн-курсів під час яких є можливість зв’язку студента з викладачем; можна спілкуватися з аудиторією з різних країн світу;

Серед недоліків онлайн-освіти доцільно виділити наступні: технологічні витрати та складання розкладу – різниця у часових поясах не завжди дозволяє студенту бути присутнім на онлайн-трансляції; відсутність живого спілкування – внаслідок попереднього недоліку рівень зворотного зв’язку від викладача до студента є нижчим порівняно з оффлайн-навчанням; низька ефективність перевірки засвоєння знань студентами – не всі інструменти традиційного навчання можна застосувати в режимі онлайн.

В Україні онлайн-освіта розвивається повільнішими темпами, ніж у світі, проте на сьогоднішній день існують різні платформи для онлайн-

навчання. Ми надаємо характеристику п’яти найпопулярнішим та найбільш розвиненим платформам в Україні. А саме:

- Promethtus – громадський проект відкритих онлайн-курсів. Наразі на платформі представлено більше ніж 80 навчальних курсів, відкрито реєстрацію на 7 нових курсів, та існує 4 навчальні цикли [2].
- EdEra – освітній проект, на якому всі курси безкоштовні. Наразі відкрито 25 навчальних курсів, існує бібліотека по запропонованим курсам [3].
- ВУМ – освітня ініціатива, яка поширює ідеї та сприяє розвитку громадського суспільства в Україні. На платформі зареєстровано 36625 слухачів, видано 12541 сертифікат, успішно реалізовано 64 проекти [4].
- EDUGET – інноваційна платформа онлайн-освіти, на якій запропоновано 296 онлайн-курсів на різні тематики [5].
- Legal High School – інноваційна освітня платформа, яка спеціалізується на професійних курсах, семінарах, практикумах для юристів і юридичній онлайн – освіті у формі дистанційного навчання [6].

Бачинський Тарас і Шпілька Олена провели анкетування студентів для визначення тих галузей права, які вони бажають вивчати в режимі онлайн-навчання. В анкетуванні взяли участь 94 респонденти. Похибка вибірки – 10%. Серед опитаних 25,5% - студенти 4 курсу, 25,5% - студенти другого курсу, 14,9% - студенти першого курсу, 11,7% - 5 курсу, 11,7% - випускники, 8,5% - третього курсу, 2,1% - шостого курсу. 100% респондентів сказали, що їм цікаво онлайн-навчання. Відповідно до результатів опитування 67 % студентів обрали курс юридичної англійської мови; 46,8% - IT право; 40,4% - обрали школу міжнародного юриста, 38,3% респондентів – курс по особистості юриста, 37,2% респондентів обрали курс з інтелектуальної власності, 37,2% обрали курс з підготовки до юридичного ЗНО на магістратуру, 11,7% - курс помічника нотаріуса, 10,6% - курс підготовки тендерної документації Prozzoro, 7,4% - курс комплаєнс-офіцера, 7,4% - курс польського права, 6,4% - OSINT школа [1].

Результати опитування студентів викликають інтерес до єдиної в вищезгаданому списку платформи, яка спеціалізується на юридичній онлайн – освіті – Legal High School. На даній платформі інтегровано дев'ять напрямів юридичної онлайн – освіти:

- Школа судової практики
- Школа корпоративного права та M&A
- Школа податкової практики
- Школа кримінальної практики
- Школа з реструктуризації та банкрутства
- Школа з інтелектуальної власності
- Школа з банківського та фінансового права
- Школа з розвитку юридичного бізнесу
- Школа корпоративного юриста [6].

Legal High School пропонує бажаючим наступні види онлайн-навчання: блок – загальний курс у рамках однієї з дев'яти шкіл тривалістю 10 – 15 годин, спецкурс – освітній курс на актуальну тематику, який не належить до основних напрямів LHS тривалістю 10 – 15 годин, лекція, яка складається з 45 хв. — начитка, 15 хв. — запитання/відповіді, інтенсив – одноденний або дводенний захід з вузькопрактичної теми тривалістю 3 год, case study – практичне заняття тривалістю 1 год, майстер-клас – практична лекція тривалістю 3 год. [6]. Необхідно зауважити що онлайн-навчання вимагає від студентів високої самодисципліни, виконання після занять додаткових матеріалів та практичних кейсів для опрацювання та закріплення інформації.

Онлайн-школа – це спроба зробити юридичну освіту якісною, цікавою та корисною. Для слухачів – це можливість стати частиною унікальної спільноти, оскільки школа буде працювати не у форматі масового навчання, а більше орієнтуватиметься на потреби кожного слухача. Саме якість та висока інформативність навчання – є основними цілями школи.

Висновки. Сучасна юридична освіта потребує спеціалізованого онлайн-навчання для студентів, під час якого вони могли б здобути практичних

навичок та знань, які безпосередньо потрібні для подальшої роботи. Для того, щоб вирішити питання якості освіти студентів, було проаналізовано формат та особливості роботи спеціалізованої онлайн-школи Legal High School. Наведено пояснення, чому саме онлайн-навчання для студентів покращує якість навчання та інформації в юридичній сфері.

Використані джерела та література:

1. Бачинський Т. Розвиток онлайн-освіти у юридичній сфері : результати соц.Опитування[Електронний ресурс] / Бачинський Т., Шпілька О. – Режим доступу :http://aphd.ua/tezy-ta-naukovi-statti/https://lhs.net.ua/. – Назва з екрана.
2. Prometheus [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://prometheus.org.ua/about-us/https://lhs.net.ua/. – Назва з екрана.
3. EdEra [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.ed-era.com/about/https://lhs.net.ua/. – Назва з екрана.
4. ВУМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vumonline.ua/about-project/https://lhs.net.ua/. – Назва з екрана.
5. EDUGET [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.eduget.com/uk/. – Назва з екрана.
6. Legal High School [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lhs.net.ua/. – Назва з екрана.

Олексенко Каріна, *аспірантка ,*
Олексенко Роман Іванович, *доктор філософських наук, професор*
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)

РЕЛІГІЙНЕ ПІДГРУНТЯ СТАНОВИЩА ЖІНКИ В ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ

Актуальність проблеми. У духовному житті людства неможливо знайти феномен, який протягом тисячоліть, а точніше, впродовж усього його земного існування відігравав би вагомішу роль, ніж релігія. Від кам'яного віку і до сьогодення, зазнаючи дивовижних метаморфоз, живе вона в нерозривному зв'язку з людським духом як надбання світової культури.

Мета дослідження – дослідити місце та роль жінки в третьому тисячолітті з огляду різних релігійних течій.

Результати наукової розвідки. Релігія була і є вирішальним мотивом та імпульсом у багатьох соціально-історичних рухах і процесах. Прийняття Азією буддизму, поширення християнства в Європі, експансія ісламу, реформація католицизму стали в житті людства віхами, які значною мірою

визначили масштаби, темпи, тенденції світового розвитку. Понад два тисячоліття релігія була головною формою суспільної свідомості, зокрема ролі жінки в суспільстві [7].

Місце та роль жінок в християнстві історично змінювалися з часів церкви Нового Завіту в третьому столітті. Це особливо простежується в питаннях шлюбу та офіційних посад в деяких християнських конфесіях, церквах і парашурних організаціях. Багато керівних ролей в організованій церкві були заборонені жінкам. У римсько-католицькій та православній церквах тільки чоловіки мають можливість працювати на керівних посадах, таких як папа, патріарх і єпископ. Жінки можуть служити абатами [6].

Християнство, зокрема католицизм, усіма силами відстоює в жінці жіночність. Фемінізм, у значенні прирівняти жінку до чоловіка, є категорично неприйнятим християнством. Жінці не потрібно шукати схожості з чоловіком, вона сама по собі є особистістю, а якщо вона ще й реалізує себе як мати, то це і є те справжнє повноцінне життя, до якого напучує нас церква. Папа Іоан Павло II вважав, що неможливо вирішити жіноче питання, не враховуючи роль жінки в сім'ї чи легковажно відкидаючи той факт, що кожне нове життя повинно бути ввірене захисту та турботі жінки, яка несе це життя в чреві своїм. Повага до порядку речей, що є встановленим самою природою, потребує відмови від неправдивого уявлення, ніби материнство пригнічує жінку, що служіння сім'ї, а особливо дітям, заважає жінці розкритися як особистості, а жінкам у цілому – впливати на суспільство [3].

Жінки в буддизмі – це тема, до якої можна звернутися з різних точок зору, в тому числі теології, історії, антропології та фемінізму. В якості сучасної оцінки жінок (а також рівності) в буддизмі Масатоши Уекі дав діахронічну текстову інтерпретацію буддійських текстів від раннього буддизму до Сутри Лотоса. М. Уекі розглядав терміни «чоловік» і «жінка» не

тільки за фізичними характеристиками кожної статі біологічно, а й фокусувався на їх функціональних ролях у відповідному суспільстві, а саме «чоловічий принцип» і «жіночий принцип». Встановлення чоловічого принципу в рівній мірі з жіночим принципом – це природний порядок речей. Вони не повинні існувати у взаємовиключних відносинах. Вони не повинні робити акцент на одному за рахунок іншого, оскільки обидва є необхідними. Встановлення істинного «Я» стане фактом реальності як для чоловіків, так і для жінок [1].

Складні відносини між жінками й ісламською релігією розкриваються як в ісламських текстах, так і в історії та культурі мусульманського світу. В мусульманській традиції дружина повністю підпорядкована чоловікові. Основна роль жінки зводиться до сім'ї, а саме відтворення потомства [2] та догляду за дітьми. В той час як роль чоловіка укладена у фінансовій підтримці сім'ї. Але якщо жінка проявить бажання, то вона може здобувати освіту, працювати, але тільки за згодою піклувальника.

Шаріат (ісламське право) передбачає взаємодоповнюваність, відмінності між ролями, правами й обов'язками жінок і чоловіків. Більшість мусульманських країн надають жінкам різну ступінь прав щодо шлюбу, розлучення, цивільних прав, правового статусу, дрес-коду й освіти. Арабський світ історично є суто чоловічою культурою, де панування чоловіків є нормою. Навіть з появою ісламу та визнанням прав жінок все ще залишаються ті традиційні елементи більш ранніх періодів, які, без сумніву, впливають на відносини між чоловіками та жінками в суспільстві. Завжди є питання, де ісламські права лежать в цьому культурному середовищі. Це питання піднімається не тільки в неарабських товариствах, а й в самому арабському суспільстві, особливо в тих випадках, коли існує ймовірність заперечення / порушення прав жінок [5].

Як бачимо, жодне суспільство не відноситься до жінки так, як до чоловіка. До такого висновку прийшла програма розвитку Організації Об'єднаних Націй в 1997 році. Понад 60 років тому, в 1948 році генеральна

асамблея ООН прийняла Загальну декларацію прав людини, в якій вказувалося, що кожна людина, незалежно від статі, має право на одні й ті ж свободи. Однак, доповідь 1997 року про розвиток людини говорить про те, що жодна держава на той час не досягла успіху в цьому питанні. Причому рівень «неуспішності» в кожній країні був свій. Так, в країнах Північної Європи, таких як Швеція, Норвегія й Ісландія рівень гендерної нерівності був та залишається найменшим і в наш час. За даними моніторингу, саме ці країни входять в число найменш релігійних [4].

Висновки. Виходячи з вищесказаного, ми можемо говорити про стереотипи, які спершу склалися в релігії, а потім вилились за її межі. В історії людства існує безліч прикладів, коли релігійні погляди соціуму впливали на його світський вигляд, а отже, ставали визначальним фактором у вирішенні багатьох питань, в тому числі й при оцінці ролі жінки в суспільстві.

Використані джерела та література:

1. Masatoshi U. Гендерное равенство в буддизме / Masatoshi Ueki. – Нью-Йорк: Питер Ланг,2001. – П. 191.
2. Горшунова О. В. Фертильность и сакральное женское начало в среднеазиатскихцелительских и ритуальных практиках / Горшунова О. В., Пешкова С. А. // Мед. антропология и биоэтика. – 2013. – № 1(5).
3. Иоанн Павел II. Идите с миром. Дар бессмертной любви / Иоанн Павел II ; пер.с англ. – М.: ООО Издат.Дом «София», 2004. – 208 с.
4. Інтерактивна карта релігійності світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://risu.org.ua/ua/index/all_news/community/social_questioning/69836/. – Назва з екрана.
5. Олексенко Р.І. Антропологічні горизонти гендерної нерівності: від релігійних канонів до бізнесових викликів / Р. І. Олексенко, Г. В. Ортіна, І. В. Колокольчикова [та ін.]// Гуманіт. вісн. Запоріз. держ. інженер. акад. –2018. – № 74. – С. 81–94.
6. Олексенко Р.І. До релігійного питання гендерної нерівності / Р. І. Олексенко, І. В. Колокольчикова, Г. В. Ортіна[та ін.] // Сучасні технології в умовах освітньої парадигми інформаційно-комунікативного суспільства : Міжнар. наук.-практ. мультидисцип. інтернет-конф. – 2018. – С. 126–127.
7. Волков О. Г. Філософія : навч. посіб.-практ. / Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І.[та ін.] ; МДПУ імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2017.

***Островерхов Владислав**,студент І курсу магістратури,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

ІНТЕРКУЛЬТУРНІСТЬЯК ОДИН З НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ УСПІШНОГО МІСТА

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день ми більше не можемо дозволити собі ставитися до етнокультурного розмаїття із зневагою або ігнорувати його зовсім. Однак, те, що багато як європейських, так і українських міст досі не в змозі повноцінно скористатися перевагами такого розмаїття, і навіть стикаються з конфліктами у зв'язку з відсутністю належної інтеграційної політики, залишається фактом.

Метою дослідження є виявлення ролі феномену інтеркультурності як основного культурного потенціалу міста.

Результати наукової розвідки. Що стосується України, то за сучасними стандартами вона є відносно етнічно однорідною країною – етнічні українці становлять майже три чверті населення. Тому в багатьох місцевостях (в основному прикордонних) компактно проживають чимало іноетнічних груп, а в окремих регіонах питома вага таких груп досить помітна. Зазначимо, що соціально-культурний склад населення України значно складніший від того, про який говорять результати перепису 1989 року: в цілому населення приблизно на 94% складається сьогодні з трьох великих лінгво-етнічних груп: україномовних українців (близько 40 %), російськомовних українців (33-34 %) та російськомовних росіян (21 %). До того ж має місце поляризація зазначених мовних груп між заходом і південно-сходом України, істотні культурні (зокрема, релігійні) відмінності між російськомовним населенням Галичини і Наддніпрянщини, а також фактичну двомовність (принаймні, пасивна) мільйонів городян як Центральної, так і Західної України.

Існують і інші аспекти культурного плюралізму, наприклад, релігійні: на заході України зараз домінує греко-католицька конфесія; зростає вплив римсько-католицької церкви. По всій Україні, особливо у великих містах, чимало прихильників протестантських конфесій (баптистів, адвентистів тощо), в анексованому Криму – іслам. Єврейське населення все частіше повертається до іудаїзму. Загальна картина ускладняються ще і внутрішньо православними проблемами (суперництво церков). Серед молоді певною популярністю користуються східні релігії – наприклад, кришнаїзм. Отже, українське суспільство є багатокультурним фактично, але ця мультикультурність далеко не гармонійна.

В цих умовах схильність до підозрілого або ворожого ставлення до несхожих на тебе, актуалізує небезпеки і ризики існування самої системи взаємодії, викликає масові паніки і т. п. Саме ця проблема загрожує подальшому розвитку сучасного суспільства, викликаючи насильства, агресії, бунти, акти непокори, страйки і т. п. Тому сьогодні ми більше не можемо дозволити собі ставитися до різноманітності із зневагою або ігнорувати його.

Слід зауважити, що сучасні філософи активно використовують термін «соціокультурний», справедливо вважаючи, що неможливо строго і методологічно правильно розвести суспільство і культуру, які слід вивчати в єдності, і одними формально генералізуючими категоріями неможливо пояснити динаміку соціальних відносин і зв'язків. Тому, соціокультурний простір міста як складне явище, найбільш доцільно розглядати з точки зору системного підходу, маючи на увазі, що в його рамках реалізується соціокультурна діяльність як культурне функціонування соціальних суб'єктів по створенню культурних цінностей, розвитку здібностей індивідів і підтримання їх творчої діяльності, комунікації, тобто поширення, збереження та громадському використання культурних цінностей.

Мистецтво менеджменту міжкультурного розмаїття» стає сьогодні одним з головних умов успішного існування міських спільнот. Щоб

домогтися цього, місту необхідно переглянути весь комплекс своїх установ, послуг і створити відповідні структури та механізми управління для усунення перешкод на шляху інтеграції мігрантів, вимушених переселенців та етнічних спільнот, примноження внеску різних культурних груп у розвиток міста.

Інтеркультурність визнає важливість культури в створеннізгуртованих громад, забезпечення доступу до прав і реалізації можливостей. Це підкреслює необхідність забезпечення кожній культурі можливість виживання і процвітання, а також право всіх культур зробити свій внесок в культурний ландшафт суспільства, в якому вони представлені. Визнання різних культур включає різноманітність в офіційному діалозі і комунікаціях, адаптацію урядових установ і недержавних установ до етно-різних учасників і користувачів, що забезпечують відкритість і достатню гнучкість цих організацій у впровадженні нововведень на основі різних етнокультурних походжень.

Звичайно, такий підхід вимагає розробки довгострокової стратегії з метою трансформації соціального і громадського простору, інститутів і суспільної культури. В основі цього підходу міститься поняття переваги різноманіття, яке означає, що різноманітність – це не загроза, а перевага для спільнот за умови компетентного керівництва; робота з концепцією розмаїття – це не спосіб міського брендингу, а філософія управління та визначення суспільної політики. Звичайно, міським установам і службовцям потрібен певний рівень (етнокультурною) компетентності, щоб бути в змозі впоратися з серйозними змінами, непередбаченими ситуаціями й конфліктами, пов'язаними з різноманітністю.

Про участь України у програмі Ради Європи «Інтеркультурні міста» зазначимо,що сьогодні українська мережа включає міста (Вінниця, Луцьк, Мелітополь, Одеса, Павлоград, Суми), які дійсно бачать потенціал і усвідомлюють перевага етнокультурного розмаїття для розвитку своїх

громад, а також стратегічно підходять до втілення моделей інтеркультурній інтеграції в політиці й управлінні своїми територіями.

Інтеркультурний інтеграційний підхід української мережі спирається на документи і стандарти Ради Європи у сфері етнокультурного розмаїття та захисту міноритарних культур, інтеркультурній компетенції, багатомовності, інтеркультурної освіти, боротьби з расизмом і ксенофобією, запобігання ненависті, ролі ЗМІ у розвитку культури толерантності, взаємодії мігрантів приймаючих суспільств і інтеркультурній компетенції соціальних послуг.

Міжкультурна модель розвитку українських міст, випробувана і розвинена в рамках Програма Ради Європи «Інтеркультурні міста», дозволяє сьогодні впроваджувати нові прийоми управління, громадської участі, міжсекторної взаємодії, проектних підходів і т. д. для успішного майбутнього розвитку. Співпраця з існуючими національними мережами та об'єднаннями інтеркультурніх міст в Європі відкриває можливості успішного партнерства, обміну досвідом та ідеями інтеркультурного діалогу.

Висновки. Сучасне українське суспільство в русі свого зміни набуває чинності як полікультурне. Найбільш значущими у цьому контексті етнічні, мовні, культурно-історичні та регіональні відмінності. Практичний досвід мережі інтеркультурних міст вказує на те, що сильними стають виключно саме ті інтеркультурні міста, які успішно заохочують громадян, які вийшли з різних міст, до виявлення їх інноваційного потенціалу і здатності використовувати ресурси, вміння і творчість їх населення для підвищення привабливості міста та залучення нових інвестицій і можливостей працевлаштування.

Використані джерела та література:

1. Афанасьева Л. Актичні інтеркультурні практики як індикатор взаємодії культурних груп і спільнот поліетнічного міста / Л. В. Афанасьєва, Р. І. Олексенко // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Філос.-політолог. Студії. – 2018. – Вип. 18. – С. 40–47.

2. Афанасьева Л. Интеркультурность как успешная модель развития поликультурного городского сообщества / Л. В. Афанасьєва, Р. І. Олексенко // Mokslasirpraktika: aktualijosirperspektyvos. – 2018. – С. 6–13.

3. Афанасьєва Л. Інтеркультурне місто як модель інтеграції українських спільнот у сучасний європейський простір / Л. Афанасьєва, К. Рубікондо-Хованова // Українозн.альм. – 2016. – Вип. 18. – С. 13–17.

4. Афанасьєва Л. Міжкультурнийдіалог в контекстієднанняУкраїни / Л. Афанасьєва, Є. Музя, К. Колева [та ін.]// Українозн. альм. – 2017. – Вип. 21. – С. 15–20.

5. Волков О. Г. Філософія : навч. посіб.-практикум / Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І.[та ін.] ;МДПУ імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2017.

6. Вуда Ф. Міжкультурні міста: До моделі міжкультурної інтеграції (Результатиспільної програми Ради Європи та Європейської Комісії «Міжкультурні міста») / Ф. Вуда ; РадаЄвропи. – Київ:ТОВ «Майстер книг», 2010.

7. Олексенко Р. И. Аксиодуховная составляющая в становлении и гармонизации социокультурного бытия человека / Р. И. Олексенко, В. В. Молодыченко, Г. Г. Тараненко // Гуманіт. вісн. Запоріз. держ. інженер. акад. –Запоріжжя, 2016. – Вип. 65. – С. 27–40.

***Островський Микола**, студент І курсу,*
спеціальність «Харчові технології»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
***Науковий керівник: Горбова Н.А.**,*
кандидат педагогічних наук, доцент

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЛЮДИНИ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку, українське суспільство переживає кризу духовності, яка супроводжується переоцінкою цінностей, зміною орієнтирів і ідеалів. Зараз Україна знаходиться у пошуках особистої ідентичності в умовах глобалізованого світу. Однак, яким би не був її шлях, пріоритетною задачею держави і громадянського суспільства є утвердження демократичних ідеалів і цінностей, які ставлять на чолі права й свободи людини.

Метою наукового дослідження є аналіз правової культури та культури прав людини.

Результати наукової розвідки. У період кардинальної зміни правових засад Української держави й суспільства, формування нової правової системи особливим і знаним фактором підтримки правових перетворень та їх реалізації повинні стати високий рівень підтримки правової культури і правосвідомості всіх верств суспільства. У зв’язку з цим особливу актуальність сьогодні отримують питання наукового дослідження нової для

торії права і практики категорії «культури прав людини», яка тісно пов’язана з правовою культурою, яка спирається на демократичні цінності та ідеали прав людини.

Визнання людини, її прав і свобод вищою цінністю є важливішим досягненням цивілізації, базовим міжнародним і конституційно-правовим принципом, основною задачею гуманізації суспільства і державного життя, зокрема гуманізації права в Україні. Для того, щоб повага прав і свобод людини як основи демократії у сучасній Україні стала нормою, необхідно, щоб громадяни усвідомлювали свої права і свободи, мали визначення знань у цій сфері, вважали права других людей, а також володіли практичними навичками в області їх захисту.

На сьогодні правова свідомість і правова культура набули нового визначення. Цю проблему досліджували такі українські вчені, як В.Д. Бабкін, М.І. Коцюба, В.А. Котюк, П.Ф. Мартиненко, А.Р. Мащок, Є.В. Назаренко, П.М. Рабінович, В.М. Селіванов, С.А. Тихонова та ін. В їх працях характеризується нова сутність правової культури, а саме: правова культура не зводиться лише до правосвідомості громадян суспільства.

Також під правовою культурою розуміється система правових цінностей, що відповідають рівню правового прогресу, досягнутого суспільством, і відображають у правовій формі стан свободи особи, інші найважливіші соціальні цінності.

Як правило, дослідники звертають недостатньо уваги на психологічний елемент культури прав людини, який має важливе значення для її формування. Почуття як елемент культури прав людини, переживання, усвідомлення, осмислення прав і свобод існуючим чином впливають на виробництво ціннісно-світоглядної орієнтації особистості й на регуляцію поведінки людей у суспільстві. Процес пізнання й формування світоглядних установ, поглядів, переконань скрутний без аналізу почуттів та емоцій людини.

Правова культура припускає відповідні людьми певних положень чинного законодавства, порядку реалізації, вміння користуватися даними знаннями під час застосування норм права, їх виконання. Розрізняють правову культуру суспільства в цілому і правову культуру особистості. Причому ці два поняття є взаємозалежними.

Так, культура прав людини в конкретному суспільстві – це показник розвитку його духовної складової. Вони характеризуються станом освіченості населення у сфері теорії і практики прав і свобод людини, наявністю покликаних і погоджених суспільством гуманітарних цінностей, а також моделей поведінки людей, які виникли в суспільстві навичок вирішення конфліктів на основі толерантності, діалогу тощо. Безперечно, культура прав людини конкретного суспільства може мати як загальні, особливі, так і одиничні ознаки. У сучасному глобалізованому світі немає суспільств і народів з одноманітними підходами до проблематики прав і свобод.

Поняття «правова культура» представляє для нас особливий інтерес, бо у науці поширена точка зору о його ідентичності поняттю «культура прав людини», або «культура прав людини» розглядається як складова частина «правової культури».

«Правова культура» - надзвичайно ємне поняття. Являючись складовою частиною загальнолюдської культури, вона впливає на формування свідомості й діяльності особистості в різних сферах житті суспільства. Через це к більшості проблем побудови правової держави і становлення громадянського суспільства в Україні питання формування правової культури мають безпосереднє значення.

Як справедливо зазначив П.В. Анісімов, правова культура визначається, з одного боку, рівнем розвитку правових інститутів, а з іншого, - рівнем правової свідомості як юристів, так і населення.

Правова культура включає в себе елементи правосвідомості. Так, за словами А.С. Гречина, в ряду інших елементів, об’єднаних поняттями

«правова культура», особлива роль належить правовій свідомості, яка зумовлює досконалість і розвиток кожного з її елементів, а отже, і всієї правової культури.

У зв'язку з усіма вищезазначеними проблемами, а також із метою створення стрункої, взаємозалежної системи правового виховання і освіти громадян України, що включає в себе державні органи, засоби масової інформації та громадянські об'єднання, було б доцільно:

1) розробити державну програму розвитку правової культури в країні;

2) створити певний комітет із правового виховання, до складу якого мають увійти представники правоохоронних органів, діячі культури, кіно, телебачення, представники наукових навчальних юридичних інститутів та ін.;

4) розробити і впроваджувати у всіх типах навчальних закладів програм спеціального курсу з вивчення основ українського законодавства;

5) розробити і здійснювати конкретні заходи щодо організації пропаганди законодавства і підвищення правової свідомості населення шляхом активної участі в цій роботі суддів, працівників прокуратури, внутрішніх органів;

6) організувати мережу громадських юридичних консультацій для правової допомоги громадянам із соціальних питань та цивільного законодавства;

7) визначити обсяг юридичних знань, якими повинні володіти фахівці, що працюють у тій чи іншій сфері, а також їх обов'язки щодо додержання правових норм у своїй галузі;

8) забезпечити видання популярної юридичної літератури, правових довідників і коментарів для населення;

9) приділяти особливу увагу правовому вихованню молоді;

10) створити єдині центри правової інформації з використанням електронно-обчислювальної техніки. Удосконалити систему доведення законів та інших правових актів до населення, забезпечити вільний доступ до

правової інформації громадян, підприємств, установ, організацій, а також ряд інших заходів.

Висновки. Отже, культура прав людини та правова культура являються різносторонніми та ємними за змістом науковими категоріями, які надають взаємний влив один на одного.

Тому тільки ретельно продумана і ефективна система правової пропаганди може підвищити правову культуру суспільства і буде сприяти підвищенню рівня правової свідомості громадян.

Формування позитивного ставлення до закону, права, знання громадянами своїх прав і обов'язків перед державою і суспільством є основним завданням в процесі формування правової свідомості та правової культури.

Використані джерела та література:

1. Анисомов П.В. Соблюдение прав человека как элемент правовой культуры сотрудников органов внутрених дел : автореф. дис. … канд. юр. наук / Анисимов Павел Викторович. – Н. Новгород, 1993. – 16 с.
2. Волков О. Г. Філософія : навч. посіб.-практ. / Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І.[та ін.] ; МДПУ ім. Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2017.
3. Горбова Н.А. Культурно-антропологічний підхід у етнопедагогічних дослідженнях і практичних перетвореннях освіти / Н. А. Горбова / Наук. вісн. МДПУ ім. Б. Хмельницького. – 2009. – № 9. – С. 283–291.
4. Горбова Н.А. Правова культура та культура прав людини: співвідношення понять та шляхи імплементації/ Горбова Н. А.// Порівняльноаналітичне право. – 2017. – № 1. – С. 16–18.
5. Гречин А.С. Социология правового сознания / А. С. Гречин. – М., 2001. – С. 22–23.
6. Копєйчиков В.В. Теорія держави та права / В. В. Копєчиков. – Київ: Юрінком, 2000. – 340 с.
7. Нестеренко О. М. Актуальні проблеми та цілі правового виховання молоді / О. М. Нестеренко // Наук. вісн. Ужгород.нац. ун-ту. Сер. Право. – 2015. – Вип. 35, ч. 2, т. 1. – С. 53–55.
8. Нестеренко О.М. Підвищення рівня правової та етичної культури державних управлінців як один із основних пріоритетів правового виховання в умовах соціальної мобільності/ Нестеренко О. М.// Підприємництво, господарство і право : загальноукр.наук.-практ. госп.-правовий журн. – Київ, 2019. –Розділ: Юр.науки, № 6. – С. 230–234.
9. Олексенко Р. Экономико-правовой механизм реализации новой модели современной культурной политики Украины / Р. Олексенко, Л. Афанасьєва // Актуальные проблемы экономики, менеджмента и маркетинга в современных условиях :Междунар.науч.-практ. заоч. конф.,г. Киев, 23 янв. 2019 г. – Киев, 2019. – С. 421–425.

***Ромах Тетяна**, студентка ІІ курсу,*
спеціальність «Інформаційна, архівна та бібліотечна справа».
Національний транспортний університет (м. Київ)
Науковий керівник: Балагура О.О.,
кандидат філософських наук, доцент

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

Актуальність проблеми. «Молодь – майбутнє країни» – гасло, яке ми чуємо ледь не найчастіше, коли йдеться про виховання, підлітків і сучасні тенденції молодого покоління. Дедалі частіше розвивається конфлікт між старшим поколінням і молоддю, який зумовлюється її оновленими тенденціями, які не завжди є зрозумілими для дорослих людей, а також не завжди позитивно впливають на тінейджерів.

Мета дослідження – розкрити основну суть проблеми сучасної молоді, яка зумовлює негативні процеси, що стають трендами і керують молодим поколінням, проаналізувати найпоширенішу форму поведінки молоді, а також навести основні методи покращення їхньої самосвідомості та орієнтованості у суспільстві.

Результати наукової розвідки. Насамперед, варто зазначити, що вислів «От раніше такого небуло!» не є об’єктивним, адже вусі часи певна частина молодого покоління «блукала» у тенетах невизначеності: вживала наркотики, алкоголь, влаштовувала розбій чи не цуралась випадкових сексуальних зв’язків тощо. На жаль, це було у різні періоди розвитку суспільства, але в одні часи це було більш відкрито, а в інші – більш приховано.

Найважливішим чинником, який міг би регулювати поведінку сучасної молоді є виховання. Саме ставлення батьків до дитини ще в перші роки життя, реалізація її в перших соціальних структурах (дитячому садку, школі, закладах позашкільної освіти) формує «каркас» особистості. Тож є велика вірогідність, що діти, які не мали гідного прикладу (в образі батьків), не отримували від близьких потрібних настанов, порад, чи звичайної психологічної підтримки, у більш дорослому віці стають дезорієнтованими. В свою чергу,така необізнаність і відсутність потрібної психологічної і

педагогічної бази розвитку особистості спонукає її наслідувати вчинки інших людей, не проаналізувавши наскільки це матиме позитивний чи негативний вплив на самого підлітка чи на оточення.

Наразі кожен маргінал може безперешкодно започаткувати нову течію серед молоді й успішно знайти підтримку в соціальних мережах, форумах, і чатах, тим самим створити якусь тенденцію серед молоді, яка нестиме негативний вплив. Тому важливо усвідомлювати, що Інтернет – це досить багате джерело інформації, але і не завжди корисної.

Так, молодь починає шукати орієнтири в житті, а оскільки з розвитком сучасних технологій доступ до Інтернету не обмежений, то підлітки часто піддаються негативному впливу певних героїв Інтернету чи широких мас. Сюди ж можна віднести блогерів (які є найпоширенішими авторитетами для молодого покоління), співаків, ідейників субкультур, а також телевізійні, чи Інтернет - канали, які поширюють медіа-,відео-, аудіо- та текстову інформацію, яку сучасне молоде покоління не в змозі «відсіяти» через відсутність критичного мислення та аналізу.

Вважаємо, що на сучасну молодь все менше впливає друкована чи телевізійна реклама, увага підлітків і їх прихильність все частіше належить як і було сказано, авторитетам. Наприклад, коли відома блогерка покаже, що користується косметикою певної фірми, то тінейджери будуть схильними до того, щоб і собі таку придбати.

Проте, кожне покоління має свою унікальність. Наше покоління Z (людей, які народились між другою половиною1990-х та другою половиною 2000-х) особливе тим, що виросло в епоху діджиталізації (переведення інформації у цифрову форму) та більших можливостей. З кожним днем інформатизація робить сильніший вплив на цей світ.

Здавалося б, що 1950-ті були давно, але якщо провести паралель, то тенденції молоді тих часів і сьогодення досить такі схожі, серед них:

1. Бунтарство і такі атрибути як алкоголь, паління, наркотики.
2. Конфлікт старшого і молодшого поколінь.

3. Розпустність.

4. Чіткий розподіл на хороших і поганих дівчат/хлопців.

5. Машини/мотоцикли.

6. Подорожі з метою вирватись із дому.

7. Божевільні гуляння (рейви) – вечірки, фестивалі.

8. Андеґраунд, опозиційна музика.

9. Мода, стандарти краси, які притаманні певному стилю, часу чи місцю [2].

Відтак в епоху масовості та вседосяжності, мода перетворилась із засобу індивідуального вираження на покоління клонів. Усе частіше вулицями зустрічаємо базарних «гучі» та «дольчегабана», приправлених «б'юті трендами» ютюбу та Інстаграму [3].

Нові пісні, які стають «хайповими» для молоді мають все менше сенсу, але мають все більше інтересу, який зумовлюється новими трендами і напрямками. Мистецтво теж не залишається осторонь: виставки в молодіжних арт-центрах стають рідше пов'язаними з естетикою і красою як такими, якими їх звик бачити соціум, більше цікавості групується навколо незрозумілої для більшості експозиції, нехай то буде напис з одного слова на стіні, чи банка розлитої фарби на підлозі. Ось він – непомітний на перший погляд і дуже дивний для пересічної людини – андеґраунд.

Андеґраунд – культура, альтернативна до офіційної і яка не підтримується засобами масової інформації та/або це творчість осіб або груп, яка суперечить установленим філософським, етичним естетичним правилам соціуму і скеровується на самовираження [1].

Засуджувати культуру андеґраунду чи підносити – справа кожного. Тим більше, що його вираження різноманітні і не завжди негативні, але через відсутність у частини молоді аналізу мислення, не здатність відрізнити хороше від поганого може мати погані наслідки. Так, варто не допустити, а в деяких випадках відразу усувати прояви жорстокості серед підлітків, стратифікацію за належністю до певних соціальних груп, відсторонення

групою окремої особистості через її матеріальне становище, віру, зовнішність чи погляди.

Висновки. Отже, досліджуючи молодь, можна сказати, що основним джерелом формування поведінки молоді є її виховання та реалізація у сім'ї з самого дитинства. Підлітки, яким приділяли увагу з дитинства близькі, навчали, пояснювали про певні процеси і підтримували психологічно, більш інтелектуально розвинуті і меншою мірою піддаються впливу груп, споживачами ідей яких є найчастіше дезорієнтовані особи, які керуються діями натовпу.

Таким чином, виховання нового покоління, яке справді змогло би бути гідним майбутнім нашої країни, має формуватись у сім'ях, школах, позашкільних закладах, університетах. Добре, якщо держава всіляко сприятиме забезпеченню всіма необхідними умовами для розвитку сучасної молоді. Так, поширення книг допомагатиме інтелектуальному і науковому піднесенню свідомості, збільшення закладів естетичного навчання розвине у молодого покоління бачення прекрасного, поширенню музики, яка розвиватиме особистість, а театрального мистецтва, яке розкриватиме її з іншого боку.

Крім того, до проблем молоді можна віднести і ускладнену систему самореалізації у великих містах. Чудовою ідеєю було би збільшення місць на стажування молодих фахівців, організація закладів типу «Школа успіху», де молодь має можливість проводити час ефективно, а саме –залучитись до квестів, зустрітись з фахівцями різних галузей і послухати про специфіку їхньої роботи, організовувати культурно-масові заходи, ігри та інше в той час, коли інша частина молоді, яка «не має куди себе подіти» зустрічається у спальних районах міста, щоб випити хмільного.

Молодь починається з кожного з нас. Хтось є її представником, а хтось має можливість гарно вплинути на такого представника, тож давайте зробимо гідне майбутнє разом просто аналізуючи наші дії та їхні наслідки.

Використані джерела та література

1. Андеґраунд [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D2%91%D1%80%D0%B0%D1%83%D0%BD%D0%B4. – Назва з екрана.
2. Знайомство з поколінням Z. Поради ХлоїКомбі із залучення молоді до соціальних змін [Електронний ресурс]// Together Європейський простір. – Режим доступу: https://euprostir.org.ua/practices/137637. – Назва з екрана.
3. Сучасний андеґраунд: епоха занепаду чи суспільне відродження [Електронний ресурс] // kredens. – Режим доступу: https://kredens.lviv.ua/underground/. – Назва з екрана.
4. Хайп (галас) як перекладається це слово [Електронний ресурс] // Словотвір. – Режим доступу: https://slovotvir.org.ua/words/khaip-halas. – Назва з екрана.

***Садова Валерія**, студентка І курсу,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

ПРОБЛЕМА ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність проблеми. Розглядається культура як комплекс ціннісних властивостей, характеристик, норм, знань і речей, яка є складною взаємодією і цілісним єдністю матеріальної і духовної діяльності. Завдяки утворенню усвідомлюється тип культури, полікультурності і варіанти культурного розвитку особистості, здійснюється їх вплив на особистість і розглядаються шляхи їх використання.

Мета наукового дослідження полягає в дослідженні духовно-морального розвитку особистості під впливом соціокультурного середовища.

*Результати наукової розвідки***.** Поняття «культура» відноситься до сфери виробництва людського в людині. Виступаючи певним комплексом ціннісних властивостей, характеристик, норм, знань, речей, що характеризують культурний стан, культура гарантує залучення особистості до «людського» та її інтеріорізацію. Людина не тільки живе в світі культури і оволодіває нею, а й створює і виробляє її, тому в культурі людина знаходить не тільки зовнішню користь для себе, але і власну індивідуальність.

Загальновідомо, що сучасні технології істотно змінили образ сучасної людини, життя якого сьогодні безпосередньо залежить від наукових досягнень. Яку б ми історичну епоху не розглядали, там завжди будуть простежуватися зміни людського життя у вигляді думок і винаходів. Так, наприклад, відкриття землеробства і приручення тварин змінили характер культури не менше, аніж комп'ютерні технології. Завдяки людському розуму, який є двигуном людського прогресу, відбуваються живі зміни в культурі. Зазначений процес незмінно розвивається з того моменту, як людина вперше почала давати імена речам і упорядковувати свій досвід за допомогою мови. Первісна людина не тільки намагалася зрозуміти закони життя, а й підпорядкувати їм свою соціальну діяльність.

Найрізноманітніші методи і прийоми, що забезпечують духовне (закони, моральність і мистецтво) або матеріальне (природничі, технічні та практичні науки) життя, прямо або опосередковано вийшли з релігії. Початковий релігійний інстинкт залежить від надлюдських сил. Це почуття у первісної людини було більш виражено, оскільки вона знаходилася в постійній залежності від сил, які не в змозі була ані зрозуміти, ані контролювати.

Міфологія стала проявом вільної раціональної допитливості, відкривши шлях справжньому інтелектуальному погляду на світ. Таким чином, в міфі реалізувалася потреба в сенсі і стабільності, які є невід'ємною частиною життя людини.

Формуючи культуру, як сукупність трьох компонентів – духовного, матеріального і практичного, - людина створювала культуру мислення, праці, комунікації тощо. Духовне (культурне),творчість завжди були відображенням тієї чи іншої епохи, певного середовища, соціальної групи.

Культурна творчість, проявляючись через різні види (художнє або літературне), має великі можливості для безпосереднього впливу на процес формування особистості. Тому освіта і освіченість, як важливі елементи культури, сприяють повноцінному розвитку особистості в суспільстві.

Оскільки метою системи освіти є не тільки передача культурних цінностей від покоління до покоління, а й забезпечення розвитку моральних якостей, різних здібностей, сприяння формуванню світогляду особистості, а також створення можливостей вільного вибору, саме тому культурна парадигма наповнення змісту освіти набуває сьогодні особливої актуальності. Безумовно, залучаючи людину до системи суспільно значущих цінностей, освіта формує універсальні моделі поведінки і сприяє засвоєнню загальнолюдських цінностей. Духовність включає високі моральні принципи, совісність, душевну щедрість, чуйне сприйняття краси, адекватність у поглядах і поведінці, розуміння і збереження культурного надбання, професійну компетентність, громадянську активність тощо.Саме духовність направляє особу на самовдосконалення і самореалізацію.

Висновок. Таким чином, проблема духовно-морального розвитку особистості набуває все більшої актуальності, адже особистість, яка поступово досягає духовно-моральної досконалості, значно впливає на структурування соціо-культурного простору, залишаючи творчу спадщину для майбутніх поколінь. Це відбивається в історичних описах культурно-освітніх реалій, змінює дійсність сучасного освітнього простору, а також прогнозує його майбутнє. В межах цієї орієнтованості на майбутнє особлива роль відводиться духовності, так як саме вона орієнтує особистість на вдосконалення внутрішніх людських якостей, душевних і духовних якостей.

Використані джерела та література:

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статі, нариси, інтерв'ю / В. П. Андрущенко. – Київ: Знання України, 2004. – 804 с.
2. Волков О. Г. Філософія: навчальний посібник-практикум / Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І.[та ін.] ; МДПУ імені Богдана Хмельницького. –
3. Доусон К. Г. Религия и культура / К. Г. Доусон ; пер. с англ., вступ. ст. и коммент. К. Я. Кожурин. – СПб.: Алетейя, 2000. – 281 с.
4. Олексенко Р. І. Глобальні проблеми філософії від Античності до сьогодення в дискурсі ринкових трансформацій / Р. І. Олексенко // Придніпровські соціально-гуманітарні читання: у 6 ч. Ч. 2: Матеріали Дніпропетровської сесії ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Дныпро, 2013. – С. 148–151.

Середін Данило, *студент ІІ курсу,*
спеціальність «Транспортні технології»
ЗВО «Національний транспортний університет» (м. Київ)
Науковий керівник: Балагура О.О.,
кандидат філософських наук, доцент

«ГАРЯЧІ» ТА «ХОЛОДНІ» КОНФЛІКТИ: НАУКОВО - ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Актуальність проблеми. Становлення конфліктології зумовлене насамперед високою суспільною потребою у пізнанні конфліктів та способів їхнього врегулювання. Водночас, ще й досі дискутується питання про те, чи існує конфліктологія як самостійна галузь наукових знань. Значення цієї інтегративної дисципліни постійно зростає. Це зумовлено тим, що конфліктологія допомагає прогнозувати та попереджати серйозні соціальні потрясіння, знижувати їхню гостроту, розв'язувати суперечності, які виникають між людьми.

Загальноприйнятого визначення конфліктології у сучасній науці, на жаль, ще не склалося. Одні вчені вбачають у ній відносно самостійну галузь наукових знань, яка виникла на стику філософії, соціології, психології та навіть психіатрії. Інші вважають її комплексною науковою дисципліною, яка поєднує в єдину систему непов'язані між собою дослідження конфлікту, які ведуться у рамках політології, історії, педагогіки, правознавства, психології, соціології, філософії, мистецтвознавства та деяких інших наук. Безперечним є те , що конфліктологія – це, перш за все, наука про людину.

Дослідженість проблеми. Серед психологів, які вивчали поведінку людей у конфліктних ситуаціях, можна виділити Л. Козера (концепція позитивно-функціонального конфлікту), Р. Дарендорфа (конфліктна модель суспільства), К. Боулдінга (загальна теорія конфлікту), К. Томаса (сітка Томаса) та багато інших. Ґрунтовний внесок у конфліктологію вніс В. Мастенбрук (праця «Управління конфліктними ситуаціями та розвиток організацій»).

Результати наукової розвідки. Останнім часом більшість соціальних психологів визначають конфлікт як «систему відносин» і «процес розвитку взаємодій», а не як проблему, котра потребує негайного вирішення. Варто відзначити, що існують як негативні, так і позитивні функції конфлікту. Їх роль у житті людей, діяльності організацій багато в чому залежить від навичок регулювання усвідомлених протиріч і проблем, від правильної поведінки чи тактики у конкретних ситуаціях. Всупереч існуючим стереотипам, конфлікти не завжди приносять негативний зміст у відносини між людьми, вони часто сприяють створенню нових соціальних зв'язків, видів діяльності, дозволяють оновити рутинні процеси, що мають місце в міжособистісній, професійній взаємодії.

Австрійський філософ Рудольф Штейнер виділив два типи конфліктів – *«холодні» та «гарячі»*[4]. *«Гарячі»* конфлікти характеризують стан збудженості, гіперактивності учасників. Такого роду конфлікт має досить імпульсивний, емоційний, стрімкий характер. При «*гарячих*» конфліктах, сторони, як правило, переконані в чесності та чистоті своїх помислів і мотивів. Однак, на думку автора, «*гарячі*» конфлікти стають «перевантаженням активності» конфліктної особистості. Основна установка конфліктуючого – експансія (прагнення до розширення поля діяльності і збільшення числа прихильників). При «*гарячих*» конфліктах набагато важче мотивувати опонентів до роботи над організаційними аспектами та умовами перебігу конфлікту[2].

Стосовно природи «холодних» конфліктів, то учасники (суб'єкти) такого конфлікту не бажають [1, 14]. При «холодному» конфлікті сторонам не вистачає позитивного бачення конфліктної ситуації. Така позиція провокує стреси, емоційну напруженість, психоматичні захворювання, відчуття тривоги, безвиході тощо та провокує негативні очікування учасників конфліктної ситуації. Перша відправна точка для вирішення конфлікту – робота над самооцінкою. Також слід відзначити необхідність зміни усталених процедур у профілактиці конфліктних ситуацій Учасники

конфлікту мають розглянути можливість звернення до третьої сторони у якості арбітра.

Між тим, «холодні» конфлікти долають через «*гарячі».* При цьому на перший план виходить мистецтво морально, психологічно підтримувати обидві сторони. Лише людина зі стійким характером і внутрішнім стрижнем здатна максимально правильно вирішити конфлікт і зробити правильні для себе висновки [3,109].

Слід зазначити, що не можна розглядати вказані нами типи конфліктів як єдино можливі. Існують суміжні типи, які поєднують у собі риси відразу декількох зазначених видів конфліктної поведінки (як, в принципі, і змішані типи характеру чи темпераменту людини).

Висновки. Розуміння теорії та практики зародження і перебігу «*холодних*» та «*гарячих*» конфліктів має полегшити процеси взаємодії у колективі, спілкування з колегами, а також надасть можливість спрогнозувати подальший розвиток подій і знайти найбільш оптимальні інструменти для вирішення конфліктних ситуацій.

Використані джерела та література:

1. Глазл Ф. Конфликтменеджмент. Настольная книга руководителя и консультанта / Ф. Глазл. – Калуга: Духовное познание, 2002. – 516 с.
2. Сучасна соціальна конфліктологія та її проблеми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://revolution.allbest.ru/sociology/00123430 0.html. – Назва з екрана.
3. Хисматуллина З. Н. Организационные конфликты: понятие Хисматуллина / З. Хисматуллина. – М.: МГУ. – 2005. – № 3. – С. 108–110.
4. «Холодні» і «гарячі» конфлікти у поведінкової моделі В. Марстона [Електронний ресурс]. –Режим доступу:http://www.yoursociolog.ru/ysocs-907-1.html. – Назва з екрана.

Сябрук Валерія*, студентка ІІІ курсу,*
спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,
Київський університет імені Бориса Грінченка(м. Київ)
Науковий керівник*: Сошинська В. Є.,*
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

КОНТЕКСТНИЙ ВИБІР НОВИН СУЧАСНОЮ МОЛОДДЮ

Актуальність проблеми. Молодь – це особлива соціально-демографічна група віком від 14 до 35 років [2]. Серед інших цю соціальну

групу вирізняє високий рівень мобільності, інтелектуальної активності і здоров'я, що дозволяє швидше пристосовуватися до нових умов життя завдяки своїм соціально-психологічним, творчим та фізичним особливостям. Ці характеристики грають значну роль в розвитку інноваційного потенціалу України.

Для молоді в сучасному світі мас-медіа є актуальним інструментом вироблення особливого стилю взаємин, що дозволяє розглядати їх як засіб формування загальної культури особистості. Завдяки можливостям віртуального впливу на свідомість аудиторії мас-медіа пропонують молоді готові ціннісно-смислові і поведінкові моделі, які можуть або консолідувати суспільство, досить потужно знімаючи соціальну напруженість, або сприяти стагнації негативних емоцій.

Тип новин, якому дана вікова категорія надає перевагу, віддзеркалює не лише загальний настрій цієї соціальної групи, а й усього суспільства, оскільки молодь є рушійною силою будь-якої держави. Саме тому *метою* нашого дослідження є виявлення вподобань молодих людей щодо типу та категорії новин, прослідковування, якому комунікаційному каналу надається перевага та найголовніше – чи орієнтовані сучасні ЗМІ на цю соціально-демографічну групу. Окрім цього, останнє дослідження, що детально розкриває дану проблематику, проводилось ще у 2004 році.

Результати наукової розвідки. Дослідження «Каким средствам массовой информации представители современной молодёжи отдают предпочтение» проводилося у форматі індивідуальних інтерв'ю серед 575 молодих людей Києва. Його результати були оприлюдненігазетою «Факты и комментарии» у 2004 р. Подібне дослідження «Какими источниками массовой информации жители Украины пользуются більше всего» було проведено українською неурядовою маркетинговою і соціологічною дослідницькою компанією «Research&BrandingGroup» у 2017 році, кількість респондентів –1800 осіб, частка опитаної молоді не відома. Аналізуючи результати досліджень, можна спостерігати суттєві відмінності в

уподобаннях респондентів. 16 років тому 44% молодих людей надавали перевагу телебаченню, 28% – Інтернету, 16%– радіо та лише 12% – друкованим ЗМІ. Така тенденція свідчить про те, що у 2004 році Інтернет-видання ще не мали такої популярності на теренах України. Саме тому телебачення лідирує у зазначеному дослідженні,адже раніше це був головний інформаційний канал. 85% опитаних також відзначили позитивний вплив сучасних ЗМІ, зокрема те, що молодь отримує корисну інформацію, журналістика допомагає визначитися, розважає. Окрім цього,молодих людей насамперед цікавлять різні розваги (їм віддали перевагу 16,8% опитаних), молодіжна тематика (15,5%), новини (11,7%), кримінал (11%), шоу-бізнес (10,6%), політика (10%), спорт (9,9%) [1].

Дослідження 2017 року показало, що телебаченню надає перевагу найменша кількість респондентів. Таке інформаційне джерело як Інтернет стає найбільш популярним у молодого покоління[3]. Детальної інформації, що стосується молоді, у дослідженні не було виокремлено.

З 20 по 23 січня 2020 р. нами було проведено анкетування, в якому взяли участь 228 осіб. Дослідження проводились серед молоді Київської, Дніпропетровської та Запорізької областей з метою визначити частоту звернень молоді до ЗМІ та виявити пріоритетність типів новин для цієї вікової категорії.

Респондентам було запропоновано дев’ять запитань, три з яких складають демографічні змінні: стать, вік, соціально-економічна приналежність. Анкетування не передбачало відкритих відповідей, але учасники мали можливість дописати свій варіант відповіді у деяких закритих питаннях. Каналом для опитування була обрана гугл форма.

Слід зазначити, що не всі респонденти відповіли на повний перелік питань, що був запропонований:2-5 осіб не відповіли на 1-2 питання, що в цілому не впливає на результати дослідження. Важливо, що респонденти, які не надали відповіді на деякі питання, відносяться до вікової категорії

«до 18 років», що, на нашу думку, підтверджує їхню соціальну безвідповідальність та невизначеність.

Загальна кількість опитаних складає 228 осіб, з яких 149 жінок (66,8%) та 74 чоловіки(33,2%). Вікова категорія, якій було запропоноване опитування, має таку сегментацію:до 18 років (71 респондент,що відповідає 31,1%); 18-22 роки (109 респондентів, 47,8%); 23 - 29 років (38 респондентів, 16,2%);30-35 років (10 респондентів, 4,4%).

Відповіді досліджуваної нами молоді різної статі та вікової категорії дещо різняться кількісними показниками (у відсотковому відношенні), однак, тенденція розподілу варіантів відповідей зберігалась.

Частка респондентів, яка переглядає новини декілька разів на день, становить 33,3% (76 осіб). Рідше, аніж раз на тиждень, переглядають новини 11,8% респондентів. Така тенденція дозволяє робити висновки про низький рівень медіаграмотності у певної частини молоді в Україні.На рис. 1 зображено результати відповіді на питання: «*Якому комунікаційному каналу ви надаєте перевагу?*».

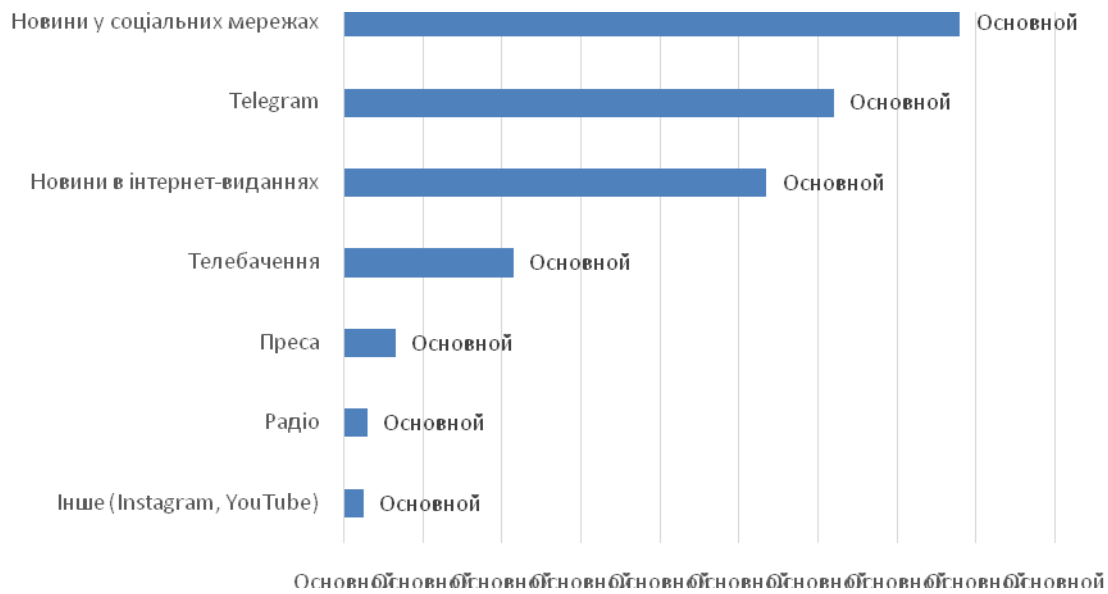

Рис. 1. Комунікаційні канали, яким молодь надає перевагу

Результати опитування доводять, що молодь надає перевагу соціальним мережам (68,4%), Telegram (54,4%) та Інтернет-виданням (46,9%). Більша

частина молоді (43,2%) також надає перевагу новинам позитивного характеру. Вище перераховані види ЗМІ дають можливість молоді самостійно обирати інформацію для перегляду, вільно висловлювати свої думки та використовувати практику фактчеку для новин. На нашу думку, саме ці критерії зіграли ключову роль у виборі мас-медіа для перегляду.

Телебачення та преса пропонують вже готовий матеріал, який майже позбавляє можливості самостійно мислити та аналізувати. Окрім цього, більша частина інформації, яку пропонують ці види ЗМІ, має здебільшого негативний характер. Результати дослідження виявили, що молодь надає перевагу інформації про надзвичайні ситуації (52,9%), новинам, що пов'язані із науковою діяльністю (47,6%), інформації про Всесвіт (44,1%) та літературу (38,3%). Дана вікова категорія зацікавлена у новинах про плани та проєкти (43,6%), місцеві та центральні органи влади (29,1%),а також у новинах, де пропонують матеріали філософського характеру (18,5%).Саме тому ЗМІ, які висвітлюють відповідний контент, мають значну перевагу.

Значно менше молодь слухає новини на радіостанціях (2,6%). Це може бути обґрунтовано тим, що молодь не завжди вважає даний вид ЗМІ сучасним форматом отримання інформації. Окрім цього, стандартну модель радіо замінили модернізовані подкасти, які більш комфортабельно подають інформацію. Також значна перевага подкастів від радіо у тому, що у будь-який час є можливість прослухати потрібні матеріали.

Переважна частина респондентів (75,8%) відповіли, що хотіли б бачити значно більше новин позитивного характеру. Оскільки більшість молоді переглядає новини декілька разів на день, можна зробити висновок, що ЗМІ не зовсім адаптовані під потреби молодого покоління, що підтверджується результатами опитування, де лише 5,3% респондентів вказують, що сучасні новини відповідають їхнім потребам.

Варто звернути увагу на те, що результати опитування респондентів щодо типу новин, яким вони надають перевагу, мають значну відмінність у 2004 та 2020 рр. Якщо раніше більша частина молоді обирала розваги як

найбільш привабливі теми для перегляду, то зараз цю вікову категорію більше цікавить інформація, що стосується надзвичайних ситуацій, науки, Всесвіту та літератури. Такий результат дає привід вважати, що за 16 років молодь суттєво змінила свої життєво-ціннісні орієнтири, стала мислити більш раціонально та конструктивно. Оскільки молодь грає значну роль у розвитку інноваційного потенціалу території та суспільства, то можна стверджувати, що така відмінність є індикатором здатності соціуму до швидкого розвитку та вдосконалення. Спираючись на ці результати, можна зробити висновки, що смисложиттєві цінності представників сучасної молоді стали актуалізуватися в гносеологічних (новини в області науки, філософії), економічних (інформація щодо планів та проєктів),естетичних (новини літератури) та політичних (ситуація у місцевих та центральних органах влади) категоріях.

Висновки. Молодь – носій критичних поглядів і настроїв щодо існуючої дійсності, нових ідей і енергії, особливо необхідних у період змін в суспільстві. Дана соціальна група має значний інтелектуальний потенціал, здібності до творчості в силу притаманних їй особливостей сприйняття, образності мислення. Аналізуючи проведене опитування, можна зробити висновок, що молодь за своєю природою – противник консерватизму, вона сприяє прискоренню впровадження в практику нових ідей та ініціатив. Отже, у теперішньому спільному широкому інформаційному полі молоде покоління обирає більш мобільні та гнучкі канали інформації. Обирає динамічні ЗМІ, які трансформують свій зміст і форму відповідно до сучасних інтелектуально-інформаційних потреб.

Використані джерела та література:

1. Из всех газет молодежь предпочитает «Факты» [Електронный ресурс] // Факты и комментарии. – 2004. – 17 июня. – Режим доступа: http://catcut.net/fcQG. – Название с экрана.

2. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні :Закон України № 2999-XII від 05.02.93[Електронний ресурс] : – Режим доступу: http://catcut.net/ncQG. Назва з екрана.

3. .Украинская молодежь предпочитает Интернет, а пожилые люди – телевидение: исследование[Електронний ресурс]// Західна інформаційна

корпорація:zik.ua : офіц. сайт. –2017. – 7 марта. – Режим доступу: http://catcut.net/tcQG. – Назва з екрана. – Дата звернення: 26.01.2020. – Назва з екрана.

***Шевчук Катерина**, студентка І курсу,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)
Науковий керівник: Ортіна Г. В.
доктор наук з державного управління, доцент

РОЛЬ ТА МІСЦЕ КУЛЬТУРИ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Актуальність дослідження. Виступаючи певним комплексом ціннісних властивостей, характеристик, норм, знань, речей, що характеризують культурний стан, культура гарантує прилучення особистості до «людського». Зміст культури акумулює розвиток самої людини в усій різноманітності і цілісності. З позицій визначення сутності та змісту гармонізації соціо-культурного простору важливо актуалізувати його людино - і культуротворчу функцію, адже людина не тільки живе в світі культури і оволодіває нею, але й створює і виробляє її, тому в культурі людина знаходить не тільки зовнішню користь для себе, але і власну індивідуальність.

Метою наукового дослідження є виявлення факторів культури, які впливають на формування людини.

Результати наукової розвідки. Культура – це поняття, яке означає певний історичний рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, втілений у типах і формах організації життя і діяльності людей, а також в цінностях, які створюються ними.

Інтелектуальний фактор, який зумовлює розвиток будь-якого суспільства, є активним творчим елементом культури, оскільки не тільки звільняє людину від біологічних законів, які управляють його розвитком, але і надає можливість накопичувати зростаючий багаж знань і соціального досвіду, що, у свою чергу, надає можливість здійснювати прогресуючий контроль над навколишнім середовищем.

Наукове знання і дух раціоналістичного критицизму справили значний вплив на розвиток сучасної цивілізації. Оцінюючи важливість інтелектуального елемента в культурі, поняття розуму варто поширити на всю сферу людської свідомості, а саме, від першої несміливої спроби систематизувати дані чуттєвого досвіду до вищих досягнень інтелекту. Становлення множинності та різноманітності чуттєвого світу є нескінченним процесом, невіддільним від самої історії людства.

Міф є основою культури і світосприйняття, він притаманний кожній культурі, яка є єдністю різноманітних явищ і процесів, свого роду «культурних складових», які на початкових стадіях здатний об'єднати лише міф. Незважаючи на різноманітність теорій дослідження міфу, всі вони єдині в одному: як би міф не трактувався, у ньому фактично завжди знаходили тільки те, що бачив у ньому сам дослідник.

Формуючи культуру, як сукупність трьох компонентів – духовного, матеріального і практичного, людина створювала культуру мислення, праці, комунікації і т. п. Аналізуючи культурні детермінанти формування особистості, слід акцентувати увагу на культурі сучасної освіти та її впливі на особистість. Саме духовна (культурна) творчість, виступаючи в різних формах і проявах, будучи багатогранною за змістом і спрямованості, завжди було частиною культури, відображенням тієї чи іншої епохи, певного середовища, соціальної групи. Культура здійснює потужний вплив на процес створення особистості. Тому освіта і освіченість, як важливі елементи культури, сприяють повноцінному розвитку особистості в суспільстві. Культура спрямована на формування людини, здатної своїми діями втілити і розвинути нагромаджений людством досвід життєдіяльності.

*Висновок:*Сучасний соціо-культурний простір потребує створення умов для гармонійного розвитку особистості. Проте культура не зводиться до цінностей як готових результатів, вона ґрунтується на рівні розвитку самої людини. Адже саме людина є носієм і творцем культури, вона є перш за все культурно-історичною істотою. Людські якості є результатом засвоєння

особою мови, ціннісних орієнтацій суспільства, а також досвіду та навичок до праці, традицій, звичаїв, духовних і матеріальних цінностей, що залишились від попередніх поколінь і ті, що створює він сам.

Використані джерела та література:

1. Волков О. Г. Філософія : навч.посіб.-практикум / Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І.[та ін.] ; МДПУ імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2017.
2. Олексенко Р. И. Аксиодуховная составляющая в становлении и гармонизации социо-культурного бытия человека / Р. И. Олексенко, В. В. Молодыченко, Г. Г. Тараненко // Гуманіт. вісн. ЗДІА. – Запоріжжя, 2016. – № 65. – С. 27–40.
3. Олексенко Р. І. Міфо-релігійні фактори утвердження філософії ринкових відносин / Р. І. Олексенко // Грані. – 2015. – № 9. – С. 118–123.

***Шейко Владислав**, студент Шкурсу,*
спеціальність «Право», Полтавський інститут бізнесу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава)
Науковий керівник**: **Терещенко А.В.

РЕЄСТРАЦІЯ SIM-КАРТИ НА ПАСПОРТ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Актуальність теми полягає в тому, що крок за кроком українські чиновники готують перехід всіх абонентів мобільного зв'язку на обов'язкову реєстрацію SIM-карт. Нацкомісія з питань регулювання зв'язку та інформатизації (НКРЗІ) запропонувала Кабінету Міністрів розглянути проект постанови, який зобов'язує реєстрацію SIM-карт абонентів мобільного зв'язку в операторів[1].Проект Закону України «Про електронні комунікації» визначає правову основу управління та регулювання діяльності у сфері електронних комунікацій, засади захисту прав споживачів у сфері електронних комунікацій та контролю у сфері електронних комунікацій з боку держави, а також права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб, які здійснюють діяльність у сфері електронних комунікацій або є споживачами послуг у цій сфері[2]. В Україні цю ідею подають вже втретє, в даний час влада мотивує тим, що в країні необхідно боротися з тероризмом і злочинністю. Реєстрація абонентів - це загальносвітовий тренд. Вона відкриває двері для нових послуг, в тому числі фінансових, для яких

важлива безпека. Однак, багато країн, які запроваджували подібні закони змушені були незабаром відмовитися від такої практики, визнавши це неефективним способом.

За останній час в країні збільшилася кількість фейкових повідомлень про замінування,повідомляють про закладену вибухівку в метро, аеропортах, вокзалах, поїздах, а також торгових центрах, університетах, лікарнях і навіть державних установах на зразок Офісу Президента і Верховної Ради. Зазвичай така інформація не підтверджується, однак робота припиняється, як мінімум, на декілька годин. За словами працівників СБУ, якщо картка буде продана за паспортом, то«вийти» на «мінера»буде простіше.

В Україні вперше таку ініціативу озвучили ще в 2012 році, а в 2014-му навіть за неї проголосували, правда, в пакеті «диктаторських законів 16 січня», які скасували майже відразу. Варто відзначити, що на початку вересня 2019 року Верховна Рада розглянула законопроект №1083 «Про електронні комунікації», який передбачав реєстрацію мобільних абонентів, а також зобов'язував українців підписати з мобільними операторами письмові угоди або передати їм свої паспортні дані. Однак тоді закон був відкликаний. За словами міністра цифрової трансформації, закон повинен бути повністю перероблений, з огляду на європейські практики. Думки українців з цього питання розділилися.

Мета дослідження – проаналізувати необхідність обов'язкової реєстрації як засобу боротьби зі злочинністю, та дослідити можливості її використання як фундаментального доказу при відкритті кримінальних проваджень. Мобільна асоціація (GSMA) вважає, що політика введення примусової реєстрації сім-карт показала незворотні наслідки, які, у свою чергу, тягнуть за собою: обмеження доступу до мобільних послуг через обмеження кількості місць, де можлива реєстрація користувачів, проблеми з свободою слова та конфіденційності користувачів через брак законів, додаткові витрати операторів мобільного зв'язку, які вони можуть направити на розвиток інфраструктури та інноваційні послуги. Після дослідження

GSMA аналітики прийшли до висновку, що для більшості країн з нерозвиненою інфраструктурою,робота з реформування нормативно-правової бази в галузі електронного зв'язку далека від ідеальної. Наприклад, процедура призначення ncsSI лідерства та відбору кандидатів, а також все, що стосується фінансової та інституційної незалежності цього органу, повинна регулюватися окремим законопроектом.

Результати наукової розвідки: загалом 67% людей у світі вже мають мобільні телефони (5100000000 осіб). За даними Світового банку, близько 1000000000 осіб по всьому світу використовують незареєстровані SIM-карти. Багато, але в той же час майже 90% користувачів передплаченого мобільного зв'язку проживають в країнах, де реєстрація та використання SIM-картки вимагає підтвердження особи, що використовує документи: паспорт, посвідчення особи або інші документи. Загалом понад 150 країн світу вже запровадили реєстрацію та активацію SIM-картки з ідентифікаційною карткою.

Аналітики відзначають, що в ряді країн (Канада, Великобританія, Чехія, Румунія, Нова Зеландія) було розглянуто можливість обов'язкової реєстрації картки, але її не прийняли. Зокрема, у Великій Британії питання детально розглядалося групою експертів з безпеки, представниками служб безпеки, провайдерів та представників зв'язку після теракту в Лондоні в 2005 році *[3]*. Вони прийшли до висновку, що це не дасть нових переваг, алебуде тільки перешкоджати користувачам бажаючим зареєструватися самостійно. Мексика в 2009 році провела експеримент з надання послуг абонентам по паспортам. Але через три роки нововведення було скасовано, оскільки воно не допомагало запобігати та розслідувати злочини, пов'язані з торгівлею наркотиками. Злочинці, як і раніше, знайшли спосіб купувати сім-карту без реєстрації, наприклад, в іншій країні. У рік після введення, кількість телефонних вимагань збільшилася на 40% і викрадень на 8%. Злочинці активно реєструють карти на продавців або спільників, а також крадуть мобільні телефони з іншими картками.

Філіппіни намагаються ввести аналогічні інновації у себе через парламент. На SIM-карти продавці будуть зобов'язані реєструвати імена користувачів і адреси. Крім усього іншого, абоненту необхідно буде подати на реєстрацію фото. Існує штраф для користувачів і продавців за ухилення від реєстрації.

Висновки. Отже, противники реєстрації SIM-карт стверджують, що злочинці знайдуть способи обійти закон, а звичайні громадяни змушені будуть надавати особисту інформацію та наражатися на небезпеку втратити персональні дані і опиняться під повним державним контролем. До того ж, шахраї, маючи номер мобільного телефону, з легкістю можуть отримати доступ до особистої сторінки в соцмережах будь-якої людини, миттєво встановити її коло спілкування і заволодіти особистою інформацією.

Аналізуючи світовий досвід можна відмітити, що основними плюсами процедури покупки SIM-карток за паспортом можуть бути: полегшення переходу користувачів від одного оператора до іншого зі збереженням абонентського номера, додаткові можливості для субсидування жителів слаборозвинених регіонів, які мають проблеми з відкриттям звичайних банківських рахунків, розширення доступу користувачів до послуг електронного уряду шляхом ідентифікації по мобільному телефону. При цьому мобільні оператори повинні захищати персональні дані своїх клієнтів.Проте, багатьох лякає, що для тих, хто не захоче реєструвати свою SIM-карту, не залишиться вибору і їм доведеться відмовитися від мобільного зв'язку. Для абонентів - це додаткові незручності, які особливо відчують на собі жителі невеликих населених пунктів і сіл, де немає спеціалізованихвідділів продажу. Більш того, досвід інших країн показує, що обов'язкова реєстрація абонентів заохочує розвиток «чорного» ринку, збільшує стурбованість абонентів безпекою своїх персональних даних і збільшує фінансове навантаження на операторів.

Використані джерела та література:

1. Саватин М.Тонкая настройка: как борются с анонимностью абонентов в разных странах[Електронный ресурс]/ М. Саватин // FORBES : Електронний журн. –

Режим доступа : https://www.Forbes.ru/Biznes/360449-tonkaya-nastroyka-kak-boryutsya-s-anonimnostyu-abonentov-v-raznyh-stranah. – Загл. с экрана.

2. Про електронні комунікації : Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66311. – Назва з екрана.

3. В каких странах невозможно купить SIM-карту без документов и регистрации[Електронный ресурс] // Слово і діло : Аналіт.портал. – Режим доступу : https://ru.slovoidilo.ua/2019/11/27/infografika/obshhestvo/kakix-stranax-nevozmozhno-kupit-SIM-kartu-dokumentov-i-registracii. – Назва з екрана.

***Литвин Катерина**, студентка IV курсу*
спеціальність «Право»,
Коледж ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ)
Науковий керівник: Карпова Н.Ю.,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ РОЗМЕЖУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНІ Ч.1 СТ. 369-2 КК УКРАЇНИ І СТ. 376 КК УКРАЇНИ

Актуальність проблеми. Злочини за своєю суттю є протиправними діяннями. Особливою суспільною небезпекою вирізняються й злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, адже вони характеризуються підвищеною суспільною небезпекою. Щодо таких злочинів останнім часом все більшої актуальності набуває проблема протидії зловживанню впливом, яке передбачено ч.1 ст. 369-2 КК України та його відмежування від інших службових злочинів.

Метою дослідження є аналіз теоретичних положень, які обумовлюють розмежування злочинів, які передбачені ч.1 ст. 369-2 КК України і ст. 376 КК України.

Результати наукової розвідки. Однією з неоднозначно сприйнятих законодавчих новел стала ст. 369-2 Кримінального кодексу України (далі – КК) «Зловживання впливом», якою КК у порядку гармонізації національного законодавства і міжнародного права був доповнений на підставі Закону України (далі – ЗУ) від 7 квітня 2011 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» [1]. Закріплені в ст. 369-2 КК ознаки складу (а точніше

складів) злочину позбавлені належної ясності і чіткості, що породжує суперечливі тлумачення кримінального закону і призводить до неоднозначності відповідної судової практики. [2, с. 137].

Прийняття пропозиції неправомірної вигоди для себе чи третьої особи виступає ознакою об'єктивної сторони складів злочинів, передбачених ч.3 ст.354, ч.1 ст.368, ч.3 ст.368-3, ч.3 ст.368-4, ч.2 ст.369-2 КК України. Власне поняття «пропозиція» у тлумачних словниках української мови трактується як те, що виноситься на обговорення, розгляд; порада, вказівка відносно того, як діяти, що робити; що пропонується кому-небудь замість чогось або на вибір як угода, умова та інше [3, с. 24]. Кримінальна відповідальність за зловживання впливом як окремий вид злочину вперше була встановлена Законом України від 11 червня 2009 р. № 1508-VI у ст. 369-1 КК України, яка діяла з 1 до 4 (включно) січня 2011 р. З 1 липня 2011 р. така відповідальність передбачена у ст. 369-2 «Зловживання впливом» КК України, яка включена до КК України Законом України від 7 квітня 2011 р. № 3207-VI, зазнала змін згідно із законами України від 18 квітня 2013 р. № 221-VII та № 222-VII, а зараз діє в редакції Закону України від 13 травня 2014 р. № 1261-VII. Основний зміст цих змін характеризується розширенням об'єктивної сторони цього злочину і посиленням покарання за нього. Оскільки дані зміни не стосувалися безпосередньо ознак суб'єктів злочину, то це дозволяє здійснювати аналіз проблеми визначення кола суб'єктів зловживання впливом за чинною редакцією статті 369-2 КК з поширенням значення одержаних висновків на попередні її редакції та ст. 369-1 КК України [4, с. 39]. Дюрдь В. І. відмітив, що стосовно суб'єкту вчинення правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 369-2 КК, якого в науковій літературі здебільшого називають суб′єктом «активного» зловживання впливом, позиція вчених та практиків є більш-менш одностайною – такий суб′єкт є загальним, тобто це – фізична осудна особа, якій до вчинення злочину виповнилося 16 років [5, с. 261]. Ст. 369-2 КК є результатом імплементації ст. 12 Кримінальної конвенції РЄ про боротьбу з корупцією і ст. 18 Конвенції ООН проти корупції. Цікаво,

що обидві ці норми в офіційних перекладах конвенцій мають назву «Зловживання впливом» при тому, що в англомовних текстах згаданих міжнародно-правових актів вживається зворот «trading in influense», який у перекладі на українську мову буквально означає «торгівля впливом» [2, с. 138].

Желік М. Б. зазначив, що одним з видів помилок, які допускаються правоохоронними та судовими органами, під час надання кримінально-правової оцінки діям осіб, що вчинили злочини, які полягають у прийнятті пропозиції, обіцянки або одержанні неправомірної вигоди, є неправильний вибір норми КК України для кваліфікації злочину [3, с. 25].

Для кваліфікації за ч. 1 ст. 369-2 КК не має значення, чи здійснила особа, якій запропонували, пообіцяли або надали неправомірну вигоду, вплив на того, хто уповноважений на виконання функцій держави. При цьому уповноважена особа, яка приймає рішення, може і не знати про злочин, вчинюваний у зв'язку з таким рішенням, і навіть не прийняти «потрібне» рішення. Під рішенням особи, уповноваженої на виконання функцій держави, з погляду кваліфікації за ст. 369-2 КК слід розуміти як саму дію (бездіяльність) з метою вирішення того чи іншого питання, так і її результат – оформлення і прийняття відповідного документа. Це може бути як рішення, яке уповноважена особа спроможна (вправі) ухвалити самостійно, так і рішення, ухвалюване колегіальним органом, у роботі якого бере участь (до складу якого входить) особа, уповноважена на виконання функцій держави [2, с. 139-140]. Желік М. Б. під пропозицією здійснити вплив за надання неправомірної вигоди розуміє висловлення в усній або письмовій формі недвозначного наміру (бажання, готовності) здійснити вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, за умови надання неправомірної вигоди на користь як її одержувача, так і третіх осіб [2, с. 24]. У свою чергу додамо, що в диспозиції ст. 369-2 КК України йдеться саме про осіб, уповноважених на виконання функцій держави. Це не дає змоги ототожнювати осіб, уповноважених на виконання функцій держави, з

особами, уповноваженими на виконання функцій місцевого самоврядування, а також з особами, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, тобто з особами, які відповідно до зазначеного висновку віднесені до осіб другої категорії, тим більше – з особами, віднесеними до третьої категорії. [6, с. 148-149].

Відповідно до ст. 48 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя має бути незалежним від будь-якого незаконного впливу, що показує на можливість такого впливу [7]. Але незаконний вплив на суддю є спеціальним випадком, який ми повинні розглянути окремо. В зв’язку з цим необхідно згадати про ст. 376 КК України, яка встановлює кримінальну відповідальність за втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою добитися винесення неправосудного рішення.

Карпова Н. Ю. визначила, що основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 376 КК України є суспільні відносини, які забезпечують незалежне й самостійне здійснення правосуддя судом. Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 376 КК України, визначена як вчинення в будь – якій формі втручання в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення. Втручання може проявлятися лише в формі дії і повинно носити незаконний та конкретний характер. При розгляді усіх форм втручання в діяльність судді стає зрозумілим, що формулювання у ст. 376 КК України «втручання в будь – якій формі», охоплює усі форми втручання в діяльність судді [8, с. 69 - 71]. Зрозуміло, що незаконний вплив на рішення судді є втручанням в його в діяльність.

За загальним правилом у випадку конкуренції загальної норми та спеціальної норми застосовується спеціальна норма. Отже, ст. 369-2 КК України – це вплив на прийняття рішення будь – якою особою, уповноваженою на виконання функцій держави, взагалі, а ст. 376 КК України – це вплив на рішення саме судді.

Висновки. З викладеного вище випливає висновок, що коли пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди осіб, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду або за надання такої вигоди третій особі вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави стосується саме впливу на рішення судді, то дане злочинне діяння повинно кваліфікуватись за ст. 376 КК України, яка в даному випадку співвідноситься із ч. 1 ст. 369-2 КК України, як спеціальна норма із загальною нормою.

Використані джерела та література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення : Закон України[Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 41, ст. 414. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3207-17. – Назва з екрана.
2. Дудоров О. О. Зловживання впливом: У пошуках істини між «духом» і «буквою» Кримінального Закону[Електронний ресурс]/ О. О. Дудоров // Право і громад. суспільство. – 2016. – 14 черв. –Режим доступу : http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-11-2015/item/233-zlovzhyvannya-vplyvom-u-poshukakh-istyny-mizh-dukhom-i-bukvoyu-kryminalnoho-zakonu-dudorov-o-o. – Назва з екрана.
3. Желік М. Б. Питання кваліфікації злочинів, які полягають у прийнятті пропозицій, обіцянки або одержані неправомірної вигоди / М. Б. Желік // Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 14–15 квіт. 2017 р. – Львів: Західноукр.орг. «Центр правничих ініціатив», 2017. – С. 24–27.
4. Киричко В. М. Проблема визначення суб'єкта зловживання впливом (ч. 2 ст. 369,2 КК України) та її вирішення / В. М. Киричко // Проблеми законності : зб. наук. пр. – Харків, 2015. – Вип. 128. – С. 38–46.
5. Дюрдь В. І. Суб’єкт зловживання впливом (ст.369-2 КК України) / В. І. Дюрдь // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення: матеріали міжвуз.наук.-практ. конф., м. Київ, 24 берез. 2017 р. – Київ: НАВС, 2017. – С. 260–264.
6. Книженко О. Застосування ст. 369-2 КК України порушує принцип законності: проблеми законодавчої техніки, судова практика / Оксана Книженко // Наук. часоп. Нац. акад. прокуратури України. – 2016. – № 2. –С. 146–151.
7. Про судоустрій і статус суддів : Закон України[Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31, ст. 545. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19. – Назва з екрана.
8. Карпова Н. Ю. Кваліфікація злочинів проти правосуддя : курс лекцій : навч. посіб. / Н. Ю. Карпова. – Київ: Юрінком Інтер, 2019. – 180 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ВИЩА ОСВІТА – СТУДЕНТСЬКА НАУКА – СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Матеріали
IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

(18 березня 2020 року, м. Київ)

Голова редакційної колегії: **Калінічева Г.І.**, кандидат історичних наук, доцент, проректор з науково-методичної роботи МНТУ.

Упорядкування та комп'ютерна верстка**: Євтюкова І.О**., начальник науково-методичногоо відділу МНТУ.

Бібліографічний редактор: **Заліток Л.М**., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, директор наукової бібліотеки МНТУ.

Формат 64х84/16.
Умов друк. арк. 19,1